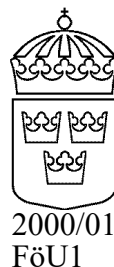

Försvarsutskottets betänkande

2000/01:FöU1

Totalförsvarsbudgeten för år 2001

Sammanfattning

Utskottet *tillstyrker regeringens förslag* till anslag, bemyndiganden, investeringsplaner och avgiftsuttag inom utgiftsområde 6 Totalförsvar. Folkpartiet liberalerna reserverar sig mot utskottets ställningstagande. Folkpartiet vill omfördela 500 miljoner kronor *från* anslaget till Försvarsmaktens anslag för förbandsverksamhet *till* anslaget för internationella insatser.

I ett antal motioner – bl.a. kommittémotioner av Moderata samlingspartiet, Vänsterpartiet, Folkpartiet liberalerna och Miljöpartiet de gröna – som väckts under den allmänna motionstiden aktualiseras ett antal *försvarspolitiska planeringsfrågor* med riktlinjer för hur nästa försvarsbeslut skall förberedas.

Som ett väsentlig led i förberedelserna för försvarsbeslutet verkar Försvarsberedningen. En säkerhetspolitisk och en försvarspolitisk rapport väntas lämnas av Försvarsberedningen under våren 2001. Utskottet räknar med att vissa av de frågor som aktualiseras i motionerna kommer att övervägas i det sammanhanget. De partier som medverkar i Försvarsberedningen kommer att påverka underlagsframtagandet. Parallellt med det arbete som Försvarsberedningen bedriver utreds ett antal specialfrågor inom det försvarspolitiska området. Offentliga utredningar omfattar Försvarsmaktens personalförsörjning, försvarets materielförsörjning, försvarsforskningen samt de frivilliga försvarsorganisationerna. Vidare har Pliktutredningen nyligen avlåtit sitt betänkande. Utskottet bedömer att regeringens ställningstagande till dessa fem offentliga utredningar kommer att redovisas i den kommande försvarspolitiska propositionen hösten 2001.

Utskottet ser därmed inget behov att riksdagen nu uttalar sig om ytterligare riktlinjer för hur försvarsbeslutet skall förberedas.

När det gäller det *militära försvaret* förordar utskottet att riksdagen *godkänner* den av regeringen föreslagna *inriktningen för förbandsverksamhet, stöd till samhället, beredskap, materiel- och anläggningsförsörjning samt forskning och teknikutveckling för år 2001*. Utskottet föreslår också att riksdagen *godkänner investeringsplanen* samt lämnar regeringen begärda *bemyndiganden för materiel- och anläggningsanskaffning*. I anslutning härtill behandlar utskottet två förslag från Riksdagens revisorer om en förbättrad redovisning av bemyndiganden. Vidare föreslår utskottet att det *nationella flygtekniska forskningsprogrammet förlängs* med en treårsperiod t.o.m. år 2003.

Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna och Folkpartiet liberalerna framför i skilda reservationer förslag till andra inriktningar för förbandsverksamhet och materielförsörjning. Vänsterpartiet reserverar sig mot delar av inriktningen av materielförsörjningen.

När det gäller det *civila försvaret* anser utskottet att de medel som tagits från den civila ekonomiska planeringsramen för att finansiera annan verksamhet inom utgiftsområde 6 Totalförsvaret motsäger den långsiktiga inriktningen som riksdagen angivit för försvarspolitiken. I ett kortsiktigt perspektiv inser utskottet att det alltid kan diskuteras att få till stånd angelägna insatser. Men långsiktigt måste, enligt utskottets mening, den fastlagda ominriktningen inom totalförvarsramen tydligt framgå. Utskottet föreslår att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att inriktningen inom det civila försvaret fortsättningsvis skall utgå från den ekonomiska planeringsram som riksdagen en gång lagt fast.

Utskottet föreslår också att riksdagen godkänner det föreslagna nya målet för funktionen Postbefordran.

Folkpartiet liberalerna har i en reservation föreslagit en lägre bemyndiganderam för funktionen Befolkningsskydd och räddningstjänst än vad utskottets tillstyrkt.

Utskottet föreslår att riksdagen godkänner det föreslagna målet för politikområdet *Skydd mot olyckor*.

Propositionen

Regeringen yrkar i proposition 2000/01:1 utgiftsområde 6 Totalförsvaret

1. att riksdagen bemyndigar regeringen att utnyttja en kredit om 40 000 000 000 kr i Riksgäldskontoret om krig, krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden föreligger (avsnitt 3.5),

2. att riksdagen godkänner förslaget till inriktning för förbandsverksamhet (avsnitt 3.9.4),

3. att riksdagen godkänner förslaget till inriktning för incidentinsatser (avsnitt 3.9.4),

4. att riksdagen godkänner förslaget till inriktning för stöd till samhället (avsnitt 3.9.4),

5. att riksdagen godkänner förslaget beträffande beredskap (avsnitt 3.9.4),

6. att riksdagen godkänner förslaget till inriktning för materiel, anläggningar samt för forskning och teknikutveckling (avsnitt 3.9.4),

7. att riksdagen godkänner att det nationella flygtekniska forskningsprogrammet skall fortsätta under perioden 2001–2003 och att det statliga bidraget till finansieringen av programmet skall vara högst 90 000 000 kr under perioden (avsnitt 3.9.4),

8. att riksdagen godkänner förslaget till investeringsplan för Försvarmakten för perioden 2001–2003 (avsnitt 3.9.6.3),

9. att riksdagen bemyndigar regeringen att i fråga om ramanslaget 6:3 Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling medge beställningar av materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling så att behovet

av anslagsmedel efter budgetåret 2001 för dessa och tidigare beställningar tillsammans uppgår till högst 77 936 125 000 kr (avsnitt 3.9.6.3),

10. att riksdagen godkänner förslaget till investeringsplan för Överstyrelsen för civil beredskap, såvitt avser Funktionen Civil ledning, för perioden 2001–2003 (avsnitt 3.10.7.1),

11. att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2001, i fråga om ramanslaget 6:4 Funktionen Civil ledning, genomföra beställningar av kommunaltekniska anläggningar, telesäkerhetsåtgärder, skyddade ledningsplatser och signalskydd så att behovet av anslagsmedel efter 2001 för dessa och tidigare beställningar uppgår högst till 55 000 000 kr (avsnitt 3.10.7.1),

12. att riksdagen bemyndigar regeringen att för 2001 låta Överstyrelsen för civil beredskap disponera en låneram i Riksgäldskontoret för beredskapsinvesteringar till ett sammanlagt belopp om 325 000 000 kr (avsnitt 3.10.7.2),

13. att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2001, i fråga om ramanslaget 6:5 Funktionen Försörjning med industrivaror, godkänna avtal om nya beredskapsåtgärder så att behovet av anslagsmedel efter 2001 för dessa och tidigare beställningar uppgår till högst 27 000 000 kr (avsnitt 3.10.7.2),

14. att riksdagen bemyndigar regeringen att för 2001 låta Statens räddningsverk disponera en låneram i Riksgäldskontoret för beredskapsinvesteringar till ett sammanlagt belopp om 720 000 000 kr (avsnitt 3.10.7.3),

15. att riksdagen bemyndigar regeringen att för 2001, i fråga om ramanslaget 6:6 Funktionen Befolkningsskydd och räddningstjänst, medge beställningar av skyddsrum och ledningsplatser m.m. så att behovet av anslagsmedel efter 2001 för dessa och tidigare beställningar uppgår till högst 195 000 000 kr (avsnitt 3.10.7.3),

16. att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2001, i fråga om ramanslaget 6:9 Funktionen Hälso- och sjukvård m.m., godkänna avtal och beställningar, såvitt avser beredskapsåtgärder, så att behovet av anslagsmedel efter 2001 för dessa och tidigare avtal och beställningar uppgår högst 12 000 000 kr (avsnitt 3.10.7.6),

17. att riksdagen bemyndigar regeringen att för 2001 låta Socialstyrelsen disponera en låneram i Riksgäldskontoret för beredskapsinvesteringar till ett sammanlagt belopp om 220 000 000 kr (avsnitt 3.10.7.6),

18. att riksdagen fastställer avgiftsuttaget för teleberedskapsavgiften, såvitt avser Funktionen Telekommunikationer m.m., till sammanlagt högst 100 000 000 kr under 2001 (avsnitt 3.10.7.7),

19. att riksdagen godkänner förslaget till investeringsplan för Post- och telestyrelsen, såvitt avser Funktionen Telekommunikationer m.m., för perioden 2001–2003 (avsnitt 3.10.7.7),

20. att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2001, i fråga om ramanslaget 6:10 Funktionen Telekommunikationer m.m., godkänna avtal och beställningar, såvitt avser tjänster, utrustning och anläggningar för beredskapsåtgärder, så att behovet av anslagsmedel efter 2001 för dessa och tidigare avtal och beställningar uppgår till högst 150 000 000 kr (avsnitt 3.10.7.7),

21. att riksdagen godkänner att målet för Funktionen Postbefordran är att verksamheten skall bedrivas så att totalförsvarets behov av postal kommunikation skall kunna tillgodoses under höjd beredskap och skall bedrivas så att

de resurser och den beredskap som skapas skall kunna utnyttjas vid svåra påfrestningar på samhället i fred (avsnitt 3.10.7.8),

22. att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2001, i fråga om ramanslaget 6:12 Funktionen Transporter, godkänna avtal och beställningar, såvitt avser tjänster, utrustning och anläggningar för beredskapsåtgärder, så att behovet av anslagsmedel efter 2001 för dessa och tidigare avtal och beställningar uppgår till högst 25 000 000 kr (avsnitt 3.10.7.9),

23. att riksdagen fastställer avgiftsuttaget för elberedskapsavgiften, såvitt avser Funktionen Energiförsörjning, till sammanlagt högst 200 000 000 kr under 2001 (avsnitt 3.10.7.10),

24. att riksdagen bemyndigar regeringen att, genom en kredit i Riksgäldskontoret om högst 23 000 000 000 kr, tillgodose Försvarets materielverks behov av rörelsekapital för budgetåret 2001 (avsnitt 3.11.4.1),

25. att riksdagen godkänner förslaget till investeringsplan för Försvarets materielverk för perioden 2001–2003 (avsnitt 3.11.4.1),

26. att riksdagen godkänner det föreslagna målet för politikområdet Skydd mot olyckor (avsnitt 3.11.4.1),

27. att riksdagen godkänner förslaget till investeringsplan för Kustbevakningen för perioden 2001–2004 (avsnitt 4.9.1),

28. att riksdagen godkänner att de tidigare beslutade målen för Kustbevakningens verksamhet inom utgiftsområdet upphör att gälla fr.o.m. 2001 (avsnitt 4.9.1),

29. att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2001, i fråga om ramanslaget 7:2 Statens räddningsverk: Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor m.m., besluta om bidrag så att behovet av anslagsmedel efter 2001 exklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 15 000 000 kr (avsnitt 4.9.2),

30. att riksdagen godkänner förslaget till investeringsplan för Statens räddningsverk, såvitt avser Samhällets skydd mot olyckor, för perioden 2001–2003 (avsnitt 4.9.4),

31. att riksdagen för budgetåret 2001 anvisar anslag under utgiftsområde 6 Totalförsvaret enligt följande uppställning:

Belopp i 1 000-tal kronor

Anslag	Anslagstyp	Regeringens förslag
06 1 Förbandsverksamhet och beredskap m.m.	(ram)	18 266 092
06 2 Fredsfrämjande truppinsatser	(ram)	1 000 762
06 3 Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling	(ram)	23 314 833
06 4 Funktionen Civil ledning	(ram)	488 507
06 5 Funktionen Försörjning med industrivaror	(ram)	40 000
06 6 Funktionen Befolkningsskydd och räddningstjänst	(ram)	593 809
06 7 Funktionen Psykologiskt försvar	(ram)	20 000
06 8 Funktionen Ordning och säkerhet	(ram)	22 841
06 9 Funktionen Hälso- och sjukvård	(ram)	101 936
06 10 Funktionen Telekommunikationer m.m.	(ram)	199 000
06 11 Funktionen Postbefordran	(ram)	3 000

06 12	Funktionen Transporter	(ram)	163 000
06 13	Funktionen Energiförsörjning	(ram)	220 569
06 14	Totalförsvarets pliktverk	(ram)	253 140
06 15	Försvarshögskolan	(ram)	31 445
06 16	Försvarets radioanstalt	(ram)	441 333
06 17	Totalförsvarets forskningsinstitut	(ram)	184 893
06 18	Stöd till frivilliga försvarsorganisationer inom totalförsvaret	(obet.)	88 265
06 19	Nämnder m.m.	(ram)	12 019
07 1	Kustbevakningen	(ram)	473 764
07 2	Statens räddningsverk: Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor m.m.	(ram)	25 000
07 3	Statens räddningsverk: Ersättning för verksamhet vid räddningstjänst m.m.	(ram)	13 431
07 4	Statens räddningsverk: Samhällets skydd mot olyckor	(ram)	555 449
07 5	Brandfarliga och explosiva varor	(ram)	17 017
Summa			46 530 105

Förslag 2000/01:RR2 Bemyndiganden med utgångspunkt i försvaret

2000/01:RR2 vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad revisorerna har anfört under avsnitt 3.1 Förslag om bättre redovisning av försvaret till riksdagen,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad revisorerna anfört under avsnitt 3.2 Bättre administrativt stöd till Försvarsmakten.

Motionerna

2000/01:Fö205 av Roy Hansson (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skapa förutsättningar att lösa det av riksdag och regering beslutade uppdraget avseende samordningsmöjligheter av resurser på Gotland.

2000/01:Fö206 av Lars Ångström m.fl. (mp) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen begär att regeringen ger Försvarsmakten i uppdrag att ta fram en plan för hur en halvering av det militära försvaret på sex år skulle kunna genomföras på ett för samhället så smidigt sätt som möjligt.

2. Riksdagen begär att regeringen i sin försvarsproposition konkretiserar tidigare riksdagsbeslut om vidgad hotbild och omfattar förslag till hur miljöhot, IT-hot och hot från sönderrostade atomubåtar i Murmansk skall kunna mötas.

3. Riksdagen begär att regeringen i sin kommande försvarsproposition presenterar ett nytt system för ett försvar byggt på frivillighet öppet för både män och kvinnor i stället för värnplikssystemet.

4. Riksdagen begär att regeringen i sin kommande försvarsproposition konkretiserar sitt handlingsprogram för att förebygga väpnade konflikter med att se över möjligheten att skapa ett institut för internationell konfliktförebyggande verksamhet.

5. Riksdagen begär att regeringen i sin försvarsproposition konkretiserar sitt handlingsprogram för att förebygga väpnade konflikter genom att se över möjligheten att skapa ett svenskt konfliktlösningscenter.

6. Riksdagen begär att regeringen i enlighet med sitt handlingsprogram för en konfliktförebyggande politik verkar för Europaparlamentets beslut om en genomförbarhetsstudie för en europeisk civil fredskår.

2000/01:Fö207 av Henrik Landerholm m.fl. (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att oförändrade försvarsanslag bör vara utgångspunkten för förändringsprocessen.

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att nu undvika en omfattande avveckling av kompetens samt onödig materielförstöring samt att förmågan att bygga upp ett starkare försvar i en framtid skall säkras.

2000/01:Fö208 av Åke Carnerö m.fl. (kd) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en förstärkning av förbandsverksamheten.

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om de nationella skyddsstyrkorna.

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om möjligheterna att behålla ytterligare två ubåtar i drift.

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om teknikrekryteringen till helikopterförbanden.

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en kartläggning av den efterfrågan som finns på överskottsmateriet bland militära och civila myndigheter, organisationer och företag.

18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det civila försvarets inriktning mot en minskad sårbarhet i infrastrukturen snarast måste få ett tydligt genomslag i den framtida planeringen av det civila försvaret.

22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en förstärkning av anslaget 6:1 Förbandsverksamhet och beredskap m.m. med 500 miljoner kronor.

23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förstärkning av anslaget 7:1 Kustbevakningen med 50 miljoner kronor.

24. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 6 Totalförsvaret enligt uppställning:

2000/01:FöU1

Anslag (tusental kronor)	Regeringens förslag	Kristdemokraterna
6.1 Förbandsverksamhet och beredskap m.m.	18 266 092	+ 500 000 = 18 766 092
7.1 Kustbevakningen	473 764	+ 50 000 = 523 996
Summa Utgiftsområde 6	46 530 105	+ 550 000 = 47 080 105

2000/01:Fö210 av Henrik Landerholm m.fl. (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om anslagen inom politikområdena 6:1 Förbandsverksamhet och beredskap m.m., 6:2 Fredsfrämjande truppinsatser och 6:3 Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling.

2. Riksdagen anvisar i enlighet med vad som i motionen anförs till utgiftsområde 6 politikområde 6:1 Förbandsverksamhet och beredskap m.m. 850 000 000 kr utöver vad regeringen föreslår eller således 19 116 092 000 kr.

3. Riksdagen anvisar i enlighet med vad som anförs i motionen till utgiftsområde 6 politikområde 6:2 Fredsfrämjande truppinsatser 0 kr.

4. Riksdagen anvisar i enlighet med vad som i motionen anförs till utgiftsområde 6 politikområde 6:3 Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling 1 350 000 000 kr utöver vad regeringen föreslår eller således 24 664 833 000 kr.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om politikområdena 6:4 till 6:13 om det civila försvaret.

6. Riksdagen anvisar i enlighet med vad som anförs i motionen till utgiftsområde 6 politikområde 6:4 Funktionen Civil ledning 360 083 000 kr.

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om politikområde 7:1 Kustbevakningen.

8. Riksdagen anvisar i enlighet med vad som anförs i motionen till utgiftsområde 6 politikområde 7:1 Kustbevakningen 446 369 000 kr.

2000/01:Fö211 av Eva Johansson (s) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att vidareutveckla forskningen om nya hot och risker.

2000/01:Fö212 av Runar Patriksson och Eva Flyborg (fp) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen begär att regeringen snarast kommer med förslag rörande personalförsörjning, materielförsörjning, ledningsorganisation, informationskrigföring och IT-säkerhet m.m.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Försvarsmakten får 3 miljarder kronor utöver vad regeringen föreslagit i omställningsbidrag att anslås under perioden 2002–2003.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av försvarsmateriell förnyelse.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av försvarsindustriell samverkan.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det svenska försvaret omedelbart måste ges förutsättningar för internationella insatser av en storleksordning två till tre gånger den nuvarande.

6. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 6 Totalförsvar enligt uppställning:

Anslag	Regeringens förslag	Anslagsförändring
6:1 Förbandsverksamhet och beredskap m.m.	18 266 000	- 500 000
6:2 Fredsfrämjande truppinsatser	1 001 000	+ 500 000
Summa för utgiftsområdet	45 445 000	0

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att begränsa bemyndigandet för anslaget 6:6 Funktionen Befolkningsskydd och räddningstjänst till högst 100 miljoner kronor.

2000/01:Fö307 av Margareta Viklund och Olle Lindström (kd, m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillsätta en parlamentarisk arbetsgrupp med uppgift att genomlysna beslutsprocessen inför och konsekvenserna av det förslag som presenterades i regeringens proposition Det nya försvaret (prop. 1999/2000:30) samt för riksdagen presentera förslag till förändringar i det fattade beslutet mot bakgrund av dragna slutsatser.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett moratorium gällande avyttrande av mark, anläggningar och lokaler som ånyo kan komma att tas i anspråk för Försvarsmaktens behov.

2000/01:Fö309 av Maud Ekendahl och Elizabeth Nyström (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införa en lagändring som innebär att hemvärnets mannar förvarar sina vapen i ett säkerhetsskåp eller att hemvärnets vapen endast förvaras i ett centralt vapenskåp.

2000/01:Fö312 av Stig Sandström m.fl. (v) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen begär att regeringen i planeringsförutsättningarna inför 2002 och 2003 inkluderar en omfördelning av 500 miljoner kronor per år enligt vad i motinen anförs.

2. Riksdagen begär att regeringen ger Materieförsörjningsutredningen ett tilläggsdirektiv om att föreslå hur försvarsindustrins civila inriktning kan

utvecklas samt att utvärdera tidigare regeringsansträngningar för försäljning av krigsmateriel.

3. Riksdagen begär att regeringen tillsätter en arbetsgrupp med uppgift att omförhandla JAS-beställningen.

4. Riksdagen begär att regeringen upprättar ett separat handlingsprogram i syfte att hantera övertaligheten på den civila sidan.

2000/01:Fö322 av Anna Lilliehöök (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inte flytta örlogsskolornas skolledning med fem tjänster till Kungsholmens fort i Karlskrona.

2000/01:Fö324 av Henrik Landerholm m.fl. (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen begär att regeringen ger tilläggsdirektiv till Personalförningsutredningen om vad i motionen anförs om helhetssyn på personalförningen innefattande såväl anställda (reserv- och yrkesofficerare), plikt-personal (inklusive värnpliktiga officerare), frivilliga som civilanställda.

2. Riksdagen begär att regeringen ger tilläggsdirektiv till Personalförningsutredningen om vad i motionen anförs om befälsordning för utbildning av yrkes-, reserv- och värnpliktsofficerare.

2000/01:Fö325 av Henrik Landerholm m.fl. (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om örlogsskolorna och officershögskolorna.

2000/01:Fö328 av Ingvar Eriksson (m) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kapitalförstöringen inom försvaret.

2. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag inför det försvarsbeslut som skall fattas hösten 2001 i enlighet med vad som anförs i motionen.

2000/01:Fö403 av Erik Arthur Egervärn och Ola Rask (c, s) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om följa upp och utvärdera 1999 års upprepade och omfattande elavbrott.

2000/01:Fö601 av Åke Carnerö m.fl. (kd) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ökade resurser i politikområdet Skydd mot olyckor med 50 miljoner kronor utöver regeringens förslag under anslag 7:1 Kustbevakningen.

2000/01:Fö801 av Amanda Agestav och Magnus Jacobsson (kd) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en höjning av dagersättningen till 100 kr för totalförsvarspliktiga.

2000/01:Fi211 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

2000/01:FöU1

13. Riksdagen anvisar för budgetåret 2001 anslagen under utgiftsområde 6 Totalförsvaret enligt uppställningen i bilaga 2 (i mkr):

Anslag	Regeringens förslag	Anslagsförändring
6:1 Förbandsverksamhet och beredskap m.m.	18 266	- 500
6:2 Fredsfrämjande truppinsatser	1 001	+ 500
Summa för utgiftsområdet	45 445	0

2000/01:U401 av Berit Jóhannesson m.fl. (v) vari föreslås att riksdagen fattar följande beslut:

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att regeringen skall ge Forsvarsmakten i uppdrag att svara för att varje soldat i Kosovo skall få en kroppsbyrådosimeter.

4. Riksdagen begär att regeringen ger FOA i uppdrag att analysera de internationella undersökningarna samt att forska kring effekterna och riskerna med användningen av depletat uranium i ammunition.

Utgiftsområde 6 – Totalförsvaret

Utgiftsområdet omfattar militärt försvar, civilt försvar, Kustbevakningen, nämnder samt totalförsvarens gemensamma verksamheter (tidigare benämnt stödverksamhet till det militära och civila försvaret). Vidare ingår även internationell fredsfrämjande verksamhet med svensk trupp utomlands, verksamhet som bedrivs av Kustbevakningen, Statens räddningsverk avseende freds-räddningstjänst, vissa nämnder och Sprängämnesinspektionen.

Två politikområden

Utgiftsområde 6 Totalförsvaret omfattar i budgetpropositionen för år 2001 politikområdet Försvarspolitik respektive politikområdet Skydd mot olyckor.

Politikområdet *Försvarspolitik* består av det militära försvaret och det civila försvaret.

Politikområdet *Skydd mot olyckor* omfattar förebyggande, konsekvensbegränsande och skadeavhjälpanande åtgärder avseende olyckor. Politikområdet Skydd mot olyckor begränsas till att omfatta verksamheter som bedrivs av myndigheter inom utgiftsområde 6 Totalförsvaret. Kustbevakningens verksamhet kommer fr.o.m. 2001 att tillhöra flera politikområden men har sitt anslag under utgiftsområde 6 Totalförsvaret och politikområdet Skydd mot olyckor. I budgetpropositionen (volym 5) lämnar regeringen en redovisning av Kustbevakningens verksamheter utanför politikområdet Skydd mot olyckor.

Politikområdets omfattning

Regeringen framhåller att riksdagen genom lagen (1992:1403) om totalförsvaret och höjd beredskap har definierat totalförsvaret som verksamhet som behövs för att förbereda Sverige för krig. Under högsta beredskap är totalförsvaret all samhällsverksamhet som då skall bedrivas. Totalförsvaret avser således en verksamhet och inte en organisation. Med totalförsvarets resurser avses alla de resurser som finns för totalförsvarets verksamhet.

Försvarspolitikerna omfattar planering, förberedelser och utnyttjande av totalförsvarets resurser för att lösa de av riksdagen angivna målen samt att på andra sätt stödja svensk säkerhetspolitik.

Försvarspolitikerna omfattar det militära försvaret och det civila försvaret. Totalförsvarets gemensamma verksamheter redovisas särskilt.

Försvarspolitikens mål och inriktning

Regeringen anser att försvarspolitikerna skall bidra till att bevara vårt lands fred och självständighet. Vi skall kunna möta militära hot som direkt berör Sverige. Internationellt skall vi bidra till fred och säkerhet i omvärlden genom gemensamma fredsfrämjande och humanitära insatser både i och utom Europa.

Totalförsvarets resurserna skall kunna användas för följande huvudändamål:

- försvara Sverige mot väpnat angrepp,
- hävda vår territoriella integritet,
- bidra till fred och säkerhet i omvärlden och
- stärka det svenska samhället vid svåra påfrestningar i fred.

Regeringen pekar på att det svenska totalförsvaret genomgår en omfattande reformering och effektivisering. Inriktningen är att utveckla det svenska försvaret från invasionsförsvaret till ett flexibelt insatsförsvaret med förmåga till anpassning. Det svenska försvaret skall kännetecknas av ständig utveckling och förnyelse, hög teknologisk nivå, ekonomisk effektivitet och folkförsvaret.

Hoten mot vårt land har förändrats. Både den säkerhetspolitiska utvecklingen och den övriga samhällsutvecklingen ligger bakom det reformbehov som uppstod i slutet av 1990-talet.

Samtidigt som invasionshotet ter sig avlägset för de närmaste tio åren, förutsatt att vårt land har en grundläggande försvarsförmåga, så har andra hot mot vårt samhälle fått ökad aktualitet. Exempel på denna typ av hot är NBC-hotet (nukleära, biologiska och kemiska vapen) samt hotet mot informations-samhället.

Det nya försvaret ger enligt regeringens mening Sverige en förmåga att försvara landet utifrån dagens säkerhetspolitiska förutsättningar. Den nya strukturen skapar dessutom förutsättningar för att utveckla och förändra försvarets resurser över tiden. Därigenom skapas både flexibilitet och för-

måga till anpassning. Försvarsreformen syftar samtidigt till att utveckla samhällets förmåga att möta hot inom det vidgade säkerhetsbegreppets ram.

Regeringen anser att Sverige skall fullt ut delta i den europeiska krishanteringen. Vårt deltagande i internationella insatser och arbetet med att utforma och förstärka EU:s krishanteringsförmåga såväl militärt som civilt kommer att ställa stora krav på oss, inte minst när vi innehar ordförandeskapet i EU. Mot denna bakgrund skall vår förmåga att delta i både militära och civila fredsfrämjande och humanitära operationer fortsätta att utvecklas.

Försvarsreformen innebär enligt regeringen att Sverige får ett försvar som både är anpassat till dagens säkerhetspolitiska förhållanden och har en beredskap att följa utvecklingen mot förändrade hot i framtiden.

Regeringens kommande underlag för framtida riksdagsbeslut

Regeringens årliga redovisning till riksdagen av beredskapen mot svåra påfrestningar på samhället i fred kommer att lämnas i en särskild skrivelse i slutet av 2000.

Under 2001 kommer utvecklingsarbetet att följas upp och drivas vidare. Regeringen avser att återkomma till riksdagen under hösten 2001 med en försvarspolitisk proposition.

Regeringen avser att våren 2002 lämna en proposition till riksdagen om frågor rörande civilt försvar och beredskapen mot svåra påfrestningar på samhället i fred. I propositionen kommer att lämnas förslag med anledning av resultatet av dels utredningen om principer för en bättre helhetssyn vid planeringen av civilt försvar och beredskapen mot svåra påfrestningar på samhället i fred (dir. 1999:63), dels den genomgång som för närvarande utförs av departementen avseende behov av åtgärder och författningsreglering inom de områden som kan bli berörda vid svåra påfrestningar på samhället i fred.

Beredskapskredit för totalförsvaret

I detta avsnitt behandlar utskottet regeringens förslag om en beredskapskredit för totalförsvaret.

Regeringen

Riksdagen bemyndigade regeringen att utnyttja en kredit i Riksgäldskontoret om 40 000 000 000 kr för budgetåret 2000 om krig, krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden föreligger. Regeringen anser att ett motsvarande bemyndigande, avseende samma belopp, bör lämnas för budgetåret 2001.

Beredskapskrediten skall säkerställa att en nödvändig beredskapshöjning inte förhindras eller fördröjs därför att regeringen inte disponerar erforderliga betalningsmedel. Krediten är beräknad att täcka de utgifter som motsvarar en månads beredskapshöjande verksamhet. Krediten är beräknad att utnyttjas i ungefär lika delar mellan militärt och civilt försvar.

Om beredskapskrediten utnyttjas, avser regeringen att återkomma till riksdagen med redovisning av behovet av medel för den fortsatta verksamheten.

Regeringen föreslår (hemställan nr 1) att riksdagen för år 2001 bemyndigar regeringen att utnyttja en kredit om 40 miljarder kronor i Riksgäldskontoret. Krediten skall kunna utnyttjas om krig, krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden föreligger.

Utskottet

Beredskapskrediten skall säkerställa att en nödvändig beredskaphöjning inte förhindras eller fördröjs på grund av att regeringen inte disponerar erforderliga medel. Utskottet *föreslår* därför att riksdagen bifaller regeringens förslag till beredskapskredit för totalförsvaret.

Försvarspolitiska planeringsfrågor

I detta avsnitt behandlas motionerna Fö206 (mp) yrkandena 1–6, Fö207 (m) yrkande 3, Fö211 (s), Fö212 (fp) yrkandena 1 och 2, Fö307 (m, kd) samt Fö312 (v) yrkande 1.

Motionerna

Moderata samlingspartiet framhåller i Fö207 (m kommitté) att ett förslag till ett samlat försvarsbeslut kommer att läggas fram hösten 2001. Utgångspunkter för detta samlade beslut måste ges redan nu. Den ekonomiska inriktningen, innefattande en reducering av försvarsanslagen med närmare 20 %, måste stoppas. Personalförsörjning, logistik, forskning och utveckling samt materieförsörjning måste gå hand i hand med den omprövning och breddning av försvarets uppgifter som skett under senare år. Oförändrade försvarsanslag bör vara utgångspunkten i förändringsprocessen (*yrkande 3*).

Vänsterpartiet framhåller i Fö312 (v kommitté) att en av försvarets fyra huvuduppgifter är att bidra till fred och säkerhet i omvärlden. Internationella insatser kommer att utgöra en stor del av den operativa verksamheten i framtiden. I samband med Sveriges deltagande med fredsbevarande styrka i Kosovo kritiserades beslutsprocessen för att vara långsam och ineffektiv. Den militära insatsen fördröjdes bl.a. genom att finansieringen av verksamheten var oklar och att grundutbildningen inom försvaret var otillräcklig. Då internationella insatser är en del av Försvarsmaktens ordinarie verksamhet bör finansieringen av dessa ingå i försvarets planerade utgifter och inte som i det här fallet genom att ta resurser från annan verksamhet, t.ex. civil krishantering. Därför är det både viktigt och naturligt att Försvarsmakten inom sin budgetram ser till att det finns resurser för denna verksamhet. Planeringsförutsättningarna inför 2002 och 2003 bör därför inkludera en omfördelning av 500 miljoner kronor per år för att inom utgiftsområdet säkerställa resurser för internationell verksamhet (*yrkande 1*).

Folkpartiet liberalerna pekar i motion Fö212 (fp kommitté) att regeringen har aviserat att senast hösten 2001 återkomma till riksdagen med en lång rad av frågeställningar rörande personalförsörjning, materielförsörjning, ledningsorganisation, informationskrigföring och IT-säkerhet m.m. Detta är viktiga grundpelare i det nya försvar som skall verka fr.o.m. 2002. Folkpartiet anser att dessa frågor är av sådan dignitet att ett förslag bör komma på riksdagens bord snarast möjligt (*yrkande 1*).

Folkpartiet har accepterat sänkningen av försvarsramen men anser i likhet med när försvarsförhandlingarna avbröts att det s.k. omställningsbidraget måste vara större.

Utöver regeringens föreslagna anslag vill Folkpartiet anslå ytterligare 3 miljarder kronor i omställningsbidrag för åren 2002–2003. På så sätt skulle den modernisering av försvaret som motionärerna anser nödvändig möjliggöras. Viktiga delar i en sådan modernisering är dels materiell förnyelse såsom t.ex. elektroniska motmedel, nytt robotsystem för luftförsvaret och attackhelikoptrar, dels ett nytt värnpliktssystem, som bygger på en könsneutral värnplikt och bl.a. ökar möjligheterna att ha personal med specialkompetenser snabbt tillgänglig för internationella insatser och dels kraftigt utökade resurser för internationella fredsbevarande insatser i t.ex. FN- eller EU-regi (*yrkande 2*).

Miljöpartiet de gröna pekar i motion Fö206 (mp kommitté) på att riksdagen år 2001 skall fatta en nytt försvarsbeslut. För att snabbare kunna genomföra neddragningar av det militära försvaret behövs en konkret planering. Regeringen bör ge Försvarsmakten i uppdrag att ta fram en plan för hur en halvering av det militära försvaret på sex år skall kunna genomföras på ett för samhället så smidigt sätt som möjligt (*yrkande 1*).

Regeringen bör i sin aviserade proposition konkretisera tidigare riksdagsbeslut om en vidgad hotbild som bör innehålla förslag till hur miljöhot, IT-hot och hot från sönderrostade atomubåtar i Murmansk skall kunna mötas (*yrkande 2*).

Vidare bör regeringen presentera ett förslag till ett nytt system för ett försvar byggt på frivillighet öppet för både män och kvinnor i stället för värnpliktssystemet (*yrkande 3*).

För att förebygga väpnade konflikter bör regeringen se över möjligheten att skapa ett institut för internationell konfliktförebyggande verksamhet (*yrkande 4*) samt möjligheten att skapa ett svenskt konfliktlösningscenter (*yrkande 5*).

Ett viktigt svenskt steg borde vara att ta initiativ till en civil fredskår för krigsföregripande insatser inom Europa. Målet skall vara en icke-militär multinationell insatsenhet tillgänglig med kort varsel och med en beredskap att utvidga gruppens storlek beroende på situationens krav. *Om* en gemensam utrikes- och säkerhetspolitik inom EU fortsätter att utvecklas – trots välmotiverad kritik och riskerna med en sådan – bör denna fokuseras på att skapa civila föregripande instrument. Regeringen bör därför i EU verka för att genomföra den genomförbarhetsstudie för en europeisk civil fredskår som EU-parlamentet föreslagit (*yrkande 6*).

I *motion Fö307* av Margareta Viklund och Olle Lindström (m, kd) anser motionärerna att en parlamentariskt sammansatt arbetsgrupp bör tillsättas och ges i uppdrag att genomlysna den utredningsprocess som föregick riksdagens beslut den 30 mars 2000. Med utredningsprocessen menas dels den process som ägde rum i Försvarsmakten fr.o.m. hösten 1998 och fram till den 19 maj 1999, dels den process som ägde rum i den s.k. ”styrgruppen” under perioden maj–oktober 1999. I arbetsgruppens uppdrag bör också ingå en genomlysning av de processer i Regeringskansliet som resulterade i inrättandet av ”styrgruppen” samt arbetet i samband med utformningen av ”styrgruppens” direktiv.

I utredningsuppdraget bör också beaktas de numera relativt allmänt kända uppgifterna att enskilda militära befattningshavare på hög nivå tidigt föregrep kommande steg i utredningsprocessen, bl.a. genom att utarbeta s.k. ”grundorganisationshypoteser” med klara ställningstaganden mot vissa förband och orter (*yrkande 1*). Regeringen bör vidta åtgärder för att förhindra att mark, anläggningar och lokaler som ånyo kan komma att tas i anspråk för verksamhet i Försvarsmaktens regi avyttras. Ett moratorium bör införas gällande avyttrande av mark, anläggningar och lokaler som ånyo kan komma att tas i anspråk för Försvarsmaktens behov (*yrkande 2*).

I *motion Fö211* av Eva Johansson (s) pekar motionären på att i takt med nya tekniska landvinningar och ett ökat internationellt beroende växer riskerna för att samhället drabbas av nya hot som helt skiljer sig från gårdagens. Forskningen om nya hot och risker måste vidareutvecklas av regeringen.

Utskottet

Riksdagen har våren 1999 beslutat om inriktningen för de ekonomiska ramarna för utgiftsområde 6 Totalförsvar för åren 2001–2004.

Den ekonomiska ramen för utgiftsområdet för varje år under perioden 2002–2004 skall vara 4 miljarder kronor mindre än den ram för år 2001 som riksdagen godkände våren 1998, exklusive den materielförskjutning riksdagen beslutade om våren 1996.

Vidare beslutades att ett omställningsbidrag anslås med 3 miljarder kronor år 2002 och 1 miljard kronor år 2003 att användas för de kostnader som hänger samman med sådana strukturförändringar inom Försvarsmaktens krigs- och grundorganisation som presenteras i denna proposition samt för de förskjutningar av materielleveranser som genomförs.

Några andra ekonomiska utgångspunkter än de riksdagen har beslutat – vilket föreslås i Fö207 yrkande 3, Fö212 yrkande 2 och Fö206 yrkande 1 – bör enligt utskottets mening inte ligga till grund för försvarsplaneringen. Om det är motiverat med andra ekonomiska ramar framgent bör detta prövas i ett mer samlat sammanhang där riksdagen samtidigt överväger det säkerhetspolitiska läget och de militärstrategiska förhållandena.

Riksdagen har genom försvarsutskottets betänkande 1999/2000:FöU2 Det nya försvaret pekat på vilket ytterligare beslutsunderlag och redovisningar som behöver föreläggas riksdagen senast i samband med nästa försvarsbeslut. Regeringen har därför i juni 2000 uppdragit åt Försvarsmakten att lämna

underlag för redovisningar och beslut i de avseenden som riksdagen har begärt på en lång rad punkter.

Som ett väsentlig led i förberedelserna för försvarsbeslutet verkar Försvarsberedningen. En säkerhetspolitisk och en försvarspolitisk rapport väntas lämnas av Försvarsberedningen under våren 2001. Utskottet räknar med att konsekvenserna av den vidgade hotbilden, och därmed vissa av de frågor som aktualiseras i motionerna Fö206 (mp) yrkande 2 och Fö211 (s), kommer att övervägas i det sammanhanget. De partier som medverkar i Försvarsberedningen kommer att påverka underlagsframtagandet.

Parallellt med det arbete som Försvarsberedningen bedriver utreds ett antal specialfrågor inom det försvarspolitiska området. Offentliga utredningar omfattar Försvarsmaktens personalförsörjning, försvarets materieförsörjning, försvarsforskningen samt de frivilliga försvarsorganisationerna. Vidare har Pliktutredningen nyligen avlåtit sitt betänkande.

Utskottet bedömer att regeringens ställningstagande till dessa fem offentliga utredningar kommer att redovisas för riksdagen i den kommande försvarspolitiska propositionen hösten 2001.

Regeringen har i budgetpropositionen aviserat att våren 2002 lämna en proposition till riksdagen om frågor rörande civilt försvar och beredskapen mot svåra påfrestningar på samhället i fred. I propositionen kommer att lämnas förslag med anledning av resultatet, dels av den s.k. Sårbarhets- och säkerhetsutredningen, dels den genomgång som för närvarande utförs av departementen avseende behov av åtgärder och författningsreglering inom de områden som kan bli berörda vid svåra påfrestningar på samhället i fred.

I motionerna Fö312 (v) yrkande 1, Fö212 (fp) yrkande 2 och Fö206 (mp) yrkandena 4–6 aktualiseras beslut som rör Sveriges bidrag till internationell fred och säkerhet.

Regeringen anför i budgetpropositionen att ”Sverige skall fullt ut delta i den europeiska krishantering. Vårt deltagande i internationella insatser och arbetet med att utforma och förstärka EU:s krishanteringsförmåga såväl militärt som civilt kommer att ställa stora krav på oss, inte minst när vi innehar ordförandeskapet i EU. Mot denna bakgrund skall vår förmåga att delta i både militära och civila fredsfrämjande och humanitära operationer fortsätta att utvecklas.”

Utskottet konstaterar att såväl Sverige som övriga stater i Europeiska unionen är inne i ett konstruktivt skede för att forma en gemensam europeisk förmåga att med såväl civila som militära medel bidra till internationell fred och säkerhet. Utskottet utesluter inte att åtgärder som föreslås t.ex. i motion Fö206 kommer att övervägas i det sammanhanget. Utskottet är emellertid inte berett att tillstyrka förslaget att riksdagen skall uppdra åt regeringen att *nu* verka för en genomförbarhetsstudie av en civil europeisk fredskår. Frågan om t.ex. personalförsörjningen av en sådan från svensk sida har prövats av riksdagen i betänkande 1997/98:FöU7 bl.a. med anledning av motion 1997/98:Fö220 (kd kommitté) yrkande 3. Utskottet konstaterade därvid att nuvarande pliktlagstiftning inte medger att någon får tas ut med plikt för att utbildas för internationella uppdrag.

Utskottet konstaterar att riksdagen våren 1999 beslutade om de ekonomiska ramarna för perioden 2002–2004. Under våren 2000 beslutade riksdagen om den krigsorganisatoriska inriktningen i stort samt om fredsorganisationen under samma period. Övriga frågor som redan aktualierats av riksdagen samt de förslag som läggs fram av Försvarsberedningen och de fem offentliga utredningarna samt som följer av den process inom EU som syftar till att stärka unionens förmåga att bidra till fred och säkerhet genom civil och militär krishantering, återstår för riksdagen att ta ställning till hösten 2001. Utskottet ser inget behov av att riksdagen nu uttalar sig om ytterligare riktlinjer för hur försvarsbeslutet skall förberedas.

Mot bakgrund av vad utskottet ovan anført beträffande *försvarspolitiska planeringsfrågor* avstyrker utskottet motionerna Fö206 (mp) yrkandena 1–6, Fö207 (m) yrkande 3, Fö211 (s), Fö212 (fp) yrkandena 1 och 2 samt Fö312 (v) yrkande 1.

Beträffande förslagen i motion Fö307 anser utskottet inte det motiverat att *en parlamentariskt sammansatt arbetsgrupp* ser över den beslutsprocess som föregick riksdagens beslut den 30 mars 2000. Utskottet hade vid beslutstillfället inga invändningar mot hur regeringen hade berett propositionen. I den mån det funnits brister i handläggningen inom Försvarsmakten anser utskottet att det bör ankomma på ledningen för myndigheten Försvarsmakten att granska detta. Sålunda bör motion Fö307 avslås.

Utgiftsutvecklingen

Utskottet behandlar här vad regeringen i budgetpropositionen (s. 23) anfört om utgiftsutvecklingen.

Regeringen

Regeringen anmäler att de sammanlagda utgifterna för det militära försvaret under 1999 översteg tillgängligt belopp med ca 185 miljoner kronor. På anslagen 6:1 Förbandsverksamhet och beredskap m.m. och 6:2 Fredsfrämjande truppinsatser skedde en underförbrukning. Det samlade anslagssparandet uppgick till ca 705 miljoner kronor. För anslaget 6:3 Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling behövde en anslagskredit om ca 890 miljoner kronor utnyttjas.

Regeringen bedömer att utgifterna inom det militära försvaret kommer att uppgå till 41 363 miljoner kronor under år 2000.

Regeringen erinrar om att riksdagen tidigare har beslutat att den ekonomiska ramen för utgiftsområde 6 Totalförsvaret skall minskas med 4 000 miljoner kronor fr.o.m. år 2002 (prop. 1998/99:74, bet. 1998/99:FöU5, rskr. 1998/99:224). Vid samma tillfälle beslutade riksdagen att inriktningen skall vara att ett omställningsbidrag om 3 000 miljoner kronor år 2002 och 1 000 miljoner kronor år 2003 skall anslås för att underlätta omställningen inom försvarsområdet.

Regeringen anmäler att den planerat in hela reduceringen fördelad på anslagen 6:1 Förbandsverksamhet och beredskap m.m. och 6:3 Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling.

Regeringen redovisar följande tabell över utgiftsutveckling för det militära försvaret.

Miljoner kronor

	Utfall 1999	Anslag 2000 ¹	Utgifts- prgnos 2000	Förslag anslag 2001	Beräknat anslag 2002	Beräknat anslag 2003
6:1 Förbandsverksamhet och beredskap m.m.	18 410	19 544	19 300	18 266	16 772	17 669
6:2 Fredsfrämjande truppinsatser	675	900	980	1 001	905	925
6:3 Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling	21 048	22 341	21 084	23 315	20 306	20 291
Omställningsbidrag ³					3 000	1 000
Summa	40 133	42 785	41 364	42 582	40 983	39 885

Utskottet

Utskottet har erfårit att de anslagsbelopp som regeringen redovisar för 2002 och 2003, utan förslag till riksdagsbeslut, innefattar en förskjutning av 485 miljoner kronor i förhållande till tidigare planering från anslagen 6:1 Förbandsverksamhet och beredskap m.m. och 6:3 Materiel, anläggningar samt

forskning och teknikutveckling till anslaget 6:2 Fredsfrämjande truppinsatser. Utskottet noterar denna regeringens avsikt utan att ta ställning till fördelningen mellan anslagen under utgiftsområde 6 för de angivna åren.

2000/01:FöU1

Resultatbedömning

Utskottet behandlar här vad regeringen i budgetpropositionen (s. 23–37) anfört om resultatbedömning. Redovisningen utgör ett sammandrag. För en fullständig redovisning hänvisas till propositionen.

Regeringen

Sammantaget bedömer regeringen att förbandsverksamheten väsentligt har bidragit till att uppfylla Försvarens förmåga att lösa uppgifter enligt den inriktning som riksdagen har beslutat.

Regeringen redovisar sin bedömning av resultatet i anslutning till de verksamhetsanknutna rubrikerna Förbandsverksamhet, Incidentinsatser, Stöd till samhället, Beredskap, Internationella insatser, Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling. Redovisningen avslutas med en samlad bedömning av Försvarens operativa förmåga.

Förbandsverksamhet

Operativa lednings- och underhållsförband

De operativa lednings- och underhållsförbanden har under 1999 bl.a. innefattat Högkvarteret, tre militärområdesstaber med stabs- och sambandsförband m.m. samt tre underhållsregementen.

Underhållsregementena har påbörjat omförrädsställning till central- och arsenalsförråd samt fortsatt avvecklingen av materiel. Fyra nyinvesteringar i arsenals- och centralförråd har genomförts.

Regeringen bedömer att läget inom de operativa lednings- och underhållsförbanden i nuvarande omvärldsläge sammantaget är godtagbart, om än med vissa brister. Försvarens makt har under första halvåret 2000 förberett övergången till den nya ledningsorganisation som infördes fr.o.m. 1 juli 2000. Inrättandet av Operativa insatsledning m.m. medför därmed förändrade förutsättningar för sammansättningen, utbildningen och övningen av de operativa lednings- och underhållsförbanden. För att uppnå en god ledningsförmåga och åtgärda nuvarande brister är det enligt regeringens mening angeläget att successivt öka övningsverksamheten efter hand som den nya lednings- och underhållsorganisationen utvecklas.

Arméstridskrafter

I *fördelningsförbanden* har under 1999 ingått bl.a. tre fördelningsstaber, tre artilleriregimentsstaber med fördelningsartilleribataljoner samt jägarförband, luftvärnsförband och fältsjukhus.

Vid fördelningsförbanden har kvalitetsmålen enligt Försvarmakten i huvudsak uppnåtts, främst beroende på att slutövningar har kunnat genomföras under 1999.

I *försvarsområdesförbanden* har under 1999 ingått bl.a. tretton försvarsområdesstaber, förband för stads- och gränsstrid, luftvärns- och ingenjörförband samt hemvärn.

Hemvärnets personalstyrka uppgår till ca 70 000. Målet med 125 000 hemvärnsmän har därmed inte uppnåtts. Den förbättrade rekryteringen har inte fått förväntat genomslag på grund av ökande avgångar.

Hemvärnets, tillsammans med förband under grundutbildning, har med framgång utnyttjats som stöd till samhället vid skogsbrandsbekämpning, översvämningar och eftersökning av försvunna personer.

Hemvärnsverksamheten har under första halvåret i år genomförts enligt uppgjord planering. Försvarmakten bedömer dock att nyrekryteringen inte kommer att täcka avgångarna under innevarande år, varför hemvärnets numerär kommer att minska ytterligare i förhållande till föregående år.

Regeringen erinrar om att försvarsutskottet anfört (bet. 1999/2000:FöU2) att de s.k. nationella skyddsstyrkornas närmare uppgifter, utformning, ledning och beredskap ännu är oklara. Utskottet förutsatte sålunda att regeringen återkommer med ett fördjupat underlag i dessa frågor senast i samband med nästa försvarsbeslut. Regeringen har därför uppdragit åt Försvarmakten att senast den 1 mars 2001 lämna en redovisning i ämnet till regeringen. Regeringen kan därefter komma att föreslå riksdagen förändringar av bl.a. hemvärnets numerär.

I *armébrigadförbanden* har under 1999 ingått fyra infanteribrigader, tre Norrlandsbrigader samt sex mekaniserade brigader.

Vid armébrigadförbanden har anbefallda kvalitetsmål för ledningsförbanden i huvudsak nåtts under 1999. För övriga förband inom brigaderna har endast målen för grupp, pluton och för vissa kompanier nåtts. Endast ett förband har nått målen för utbildning i bataljon. Brister finns vid alla förband vad avser mörkerstridsförmåga. På grund av det reducerade antalet inkallade totalförsvarspiktiga har en omfattande befälsutbildning kunnat genomföras på respektive förbands nya materiel.

Försök med utbildning med internationell inriktning har enligt Försvarmakten skett vid en mekaniserad brigad med gott resultat.

Flertalet av beställda stridsvagnar 121 (160 stycken) och drygt hälften av beställda stridsvagnar 122 (ca 70 stycken) är levererade. Leverans av stridsfordon 90 (330 av 500), pansarbandvagn 501 och brobandvagn 971 har fortsatt under 1999. Anskaffning av IRV-sikte till robotsystem 56 för grundutbildning har genomförts. Studier av splitterskyddat bataljonsartilleri, granatkastarsystemet Amos, har påbörjats.

Sammantaget bedömer regeringen att läget inom arméstridskrafterna, trots bristande måluppfyllnad, är godtagbart. Modern materiel tillförs förbanden. Övningsverksamheten har till övervägande del bedrivits på lägre förbandsnivåer (upp t.o.m. kompani) vilket är en viktig orsak till att personalens kompetens under 1999 endast har kunnat höjas i begränsad omfattning.

I *lednings- och underhållsförbanden* har under 1999 bl.a. ingått fyra marin-kommandon, en rörlig marin ledningsgrupp, fem underhållsbataljoner samt fartyget HMS Orion.

Vid de marina lednings- och underhållsförbanden har krigsförbandens förmåga i stort bibehållits. Förmågan avseende stöd till samhället, medverkan i internationell verksamhet och rörlig underhållstjänst har utvecklats under året.

I *stridsfartygsförbanden* har under 1999 bl.a. ingått två ytstridsflottiljer (innehållande bl.a. sex korvetter, sex robotbåtar och tolv patrullbåtar), tre minkrigsavdelningar (innehållande elva minröjningsfartyg och två minfartyg), fyra minsvepningsförband och en ubåtsflottilj (innehållande bl.a. nio ubåtar, varav två i materielberedskap, samt ett ubåtsräddningsfartyg).

Vid stridsfartygsförbanden har krigsförbandens förmåga i stort bibehållits. Förmågan till ubåtsjakt och minering har dock minskat medan förmågan till minröjning har ökat.

Ytstridsförbandens förmåga till samverkan med civila myndigheter har bibehållits genom deltagande i sjöräddning och sjöräddningsövningar. Utbildningsnivån för internationell tjänst har utvecklats främst beroende på ett flertal genomförda internationella övningar och utbildningstillfällen.

Förmågan vid *minkrigsförbanden* har avseende luftförsvar, minering och ubåtskydd minskat något. Förmågan till minröjning har däremot utvecklats bl.a. till följd av internationella övningar och operationer.

Ubåtsförbanden har uppnått en grundläggande förmåga till väpnad strid. God förmåga har uppnåtts avseende internationella övningar, marina specialföretag samt särskilda spanings- och underrättelseföretag.

I *kustförsvarsförbanden* har under 1999 bl.a. ingått fyra marinregementen, två kustartilleribrigadledningar, sex amfibiebataljoner, tre kustartilleribataljoner (12/80), ett tungt kustrobotbatteri samt sex kustförsvarsbataljoner.

Vid kustförsvarsförbanden finns brister i mörkerstridsförmåga och skydd mot NBC-stridsmedel. Genom utformningen av årets förbandsövningar har förmågan till medverkan i internationella övningar och insatser fortsatt att utvecklas. Avvecklingen av det fasta kustartilleriet har inletts.

Regeringen bedömer sammantaget att de marina förbandens förmåga att klara ställda krav är godtagbar. Försvarsmakten har även tidigare år anmält att marinstridskrafternas förmåga till minering och ubåtsjakt har minskat, och regeringen avser därför att genom uppdrag i det kommande regleringsbrevet för 2001 särskilt följa upp dessa frågor.

Flygstridskrafter

Inom flygstridskrafterna har under 1999 bl.a. följande förband ingått: tre flygkommandostaber, sex stridslednings- och luftbevakningsbataljoner, 16 basbataljoner, två JAS 39 Gripen-divisioner, åtta JA 37-divisioner (varav en i lägre beredskap), två AJS 37-divisioner, fyra centrala transportflygdivisioner och fyra regionala transportflygdivisioner.

De befintliga systemen vid *lednings- och underhållsförbanden* har bibehållits under 1999. De 16 basbataljonerna har vidmakthållits, varav en med lägre beredskap.

Under 1999 har två divisioner *JAS 39 Gripen* krigsorganiserats. Flygtidsproduktionen har inte nått uppsatta kvalitetsmål fullt ut. Ombeväpningstakten har därför blivit något lägre än planerat. Övriga stridsflygförband har i allt väsentligt bibehållit sin förmåga.

Transportflygförbanden har vidmakthållit sin förmåga.

Utbildningen och teknikutvecklingen för *JAS 39 Gripen* har fortsatt. Den 1 september 2000 hade 85 flygplan *JAS 39 Gripen* och 5 flygplan *JAS 39 B Gripen*, dvs. den tvåsitsiga versionen, levererats till Försvarmakten.

Regeringen konstaterar att *flygtjänsten med SK 60* har genomförts i begränsad omfattning på grund av problem med flygplanets motor. Den grundläggande flygutbildningen av militära flygförare försenas därigenom.

Sammantaget har verksamheten inom flygvapenförbanden påverkats negativt av *bristen på tekniker och flygstridsledare* (tidigare benämnda radarjaktledare). Flygtidsproduktionen har fått dimensioneras efter tillgången på tekniker.

När det gäller teknikerbristen konstaterar regeringen att avgångarna bromsats upp sedan Försvarmakten vidtagit vissa löneåtgärder för denna personalkategori.

Regeringen noterar att Försvarmakten aktivt också försöker minska bristen på flygstridsledare genom olika åtgärder.

Ett annat problem är *pilotavgångarna*. Under 1999 lämnade ett 30-tal stridsflygare Försvarmakten för att ta civila arbeten. Ytterligare 30–40 flygförare aviserade att de avsåg att lämna Försvarmakten. Myndigheten har dock vidtagit en rad åtgärder för att motverka dessa avgångar, bl.a. har ett nytt flygföraravtal slutits med de fackliga organisationerna. Regeringen konstaterar att de åtgärder Försvarmakten vidtagit har lett till att ett stort antal flygförare återkallat sina anmälningar om att lämna försvaret. Regeringen erinrar också om Försvarsdepartementets initiativ till en nordisk arbetsgrupp för att belysa pilotfrågor inom de nordiska försvarmakterna. Försvarmakten har börjat vidta de åtgärder som arbetsgruppen föreslagit, bl.a. att öka flygtidstilldelningen. Regeringen konstaterar sammanfattningsvis att även om det föreligger en brist på flygförare vid några förband äventyrar inte detta i nuläget möjligheterna att nå verksamhetsmålen.

Under år 2000 har *förbandsverksamheten* i stort sett följt den uppgjorda planeringen.

Jaktflygdivisionerna har deltagit i de planerade övningarna med bra resultat.

För *AJS 37-förbanden* har spaningsberedskapen inneburit att den ianspråktagna flygtiden överskrider den planerade.

Anpassningen av Blekinge flygflottilj, F 17, till Gripen-systemet har inletts med bl.a. omskolning av teknisk personal.

Sammantaget anser regeringen att bristerna på tekniker och flygstridsledare, och i viss mån piloter, innebär problem för flygvapenförbanden. Samtidigt konstaterar regeringen att Försvarmakten har vidtagit åtgärder och att

vissa resultat av dessa åtgärder redan föreligger. Regeringen avser att följa utvecklingen.

Sammanfattningsvis bedömer regeringen att läget inom flygstridskrafterna är godtagbart.

Helikopterförband

Regeringen anför att det inom helikopterförbanden under 1999 har ingått bl.a. följande förband: en rörlig helikopterledning, en arméflygbataljon, två pansarvärnshelikopterkompanier, två marina helikopterdivisioner och sex flygräddningsgrupper.

Från att ha varit en försvarsgrensvis helikopterverksamhet har den omformats till en försvarsmaktsgemensam sådan.

Regeringen konstaterar att helikopterförbandens förmåga inte har kunnat förbättras under 1999. Detta beror främst på en låg flygtidstilldelning, brister i materielltillgängligheten och otillräcklig värnpliktstilldelning. De åtgärder som Försvarsmakten vidtog under året har ännu inte givit tillräcklig effekt. Inte heller har vidareutvecklingen mot operativt rörliga helikopterförband kunnat genomföras eller förmågan till rörlig basorganisation kunnat ökas i tillräcklig grad. Brister i sistnämnda avseende finns främst inom de sjöoperativa helikopterdivisionerna.

De *markoperativa* helikopterförbanden har genomfört en omfattande övningsverksamhet och deltagit i de flesta av arméstridskrafternas större förbandsövningar

De *sjöoperativa* helikopterförbanden har endast i mindre omfattning deltagit i marinstridskrafternas förbandsövningar. Besättningarnas flygtrim ligger nu på en lägsta godtagbar nivå. För de luftoperativa helikopterförbanden har den tidigare inledda besättningsutbildningen börjat ge resultat genom ett tillskott på färdigutbildad personal. Vidare har ett åtgärdsprogram satts i gång för att höja tillgängligheten på helikopter 10.

Erfarenheterna av den nya organisationen med Försvarsmaktens helikopterflottilj med fyra helikopter bataljoner är i huvudsak goda. Myndigheten framhåller dock att organisationen är personalsvag, vilket inneburit ett lägre flygtidsuttag än planerat. Förbanden har dock deltagit i nationella och internationella övningar med bra resultat.

År 1999 tillämpades direktrekrytering till helikopterflottiljen för första gången och resultatet blev över förväntan.

Problemen med personalavgångar och bristande materiell tillgänglighet är störst inom de sjöoperativa förbanden. Regeringen avser att följa utvecklingen i dessa avseenden.

Under år 2000 har utbildningen fortsatt med grundläggande helikopterutbildning och en flyginstruktörskurs, med gott resultat.

Sammantaget bedömer regeringen att läget inom helikopterförbanden är godtagbart. Regeringen väger därvid in att Försvarsmakten har vidtagit en rad åtgärder, vilka delvis redan har givit resultat.

Anställd personal

Regeringen uppger att ca 900 yrkesofficerare har lämnat sina anställningar och ca 400 har nyanställts under 1999. Detta innebär att antalet yrkesofficerare i Försvarmakten, vid Försvarets materielverk och vid Förvarshögskolan m.fl. närstående myndigheter har minskat från ca 14 800 till ca 14 300. Minskningen överensstämmer med den som Försvarmakten planerat.

Yrkesofficerarnas åldersstruktur har fortsatt att försämrats under 1999 varvid genomsnittsåldern ökat från 40 till 41 år. Detta är en följd dels av att Försvarmakten under flera år utnyttjat rekryteringsbegränsningar som en metod för att snabbt minska den anställda personalens numerär, dels av att de relativt omfattande spontana avgångarna har sin tyngdpunkt i åldersgruppen 27–37 år.

Antalet tjänstlediga yrkesofficerare har ökat från ca 700 årsarbetare 1998 till ca 900 under 1999. Regeringen bedömer att de viktigaste skälen till ökningen är den relativa osäkerhet som rått beträffande Försvarmaktens långsiktiga utveckling och att yrkesofficerarnas allmänna kompetens varit efterfrågad på arbetsmarknaden. Tyngdpunkten bland de tjänstlediga är i åldrarna under 40 år. Regeringen bedömer att tjänstledighetssituationen kommer att leda till en fortsatt försämrad åldersstruktur.

Regeringen konstaterar att minskningen vad avser yrkesofficerarnas numerär följer den planerade men också att det finns anledning för Försvarmakten att fortsätta vidta sådana åtgärder som syftar till att förbättra yrkesofficerarnas åldersstruktur. Tillgången till unga yrkesofficerare påverkar både produktionen i kärnverksamheten och möjligheterna att bemanna de internationella insatserna. I ett längre perspektiv påverkas hela personalförsörjningen.

Under 1999 har antalet kvinnliga yrkesofficerare (årsarbetare) ökat från 286 till 293. Ökningen är således marginell. Inte heller ökar andelen kvinnliga elever vid militärhögskolorna. Regeringen är angelägen om att Försvarmakten intensifierar sitt arbete med att öka andelen kvinnliga yrkesofficerare och avser att återkomma till frågan i regleringsbrevet för år 2001.

Regeringen uppger att ca 650 civilanställda har lämnat sina anställningar och ca 70 har nyrekryterats. Även bland den civilanställda personalen tenderar antalet tjänstlediga att öka, dock i en lägre takt än för yrkesofficerarna. Antalet civilanställda i Försvarmakten har sålunda under året minskat från ca 9 300 till ca 8 800 årsarbetare. Minskningen överstiger den planerade med ca 50 årsarbetare. Genomsnittsåldern ökat från 47 till 48 år. Regeringen konstaterar därför att det även för den civilanställda personalen finns anledning för Försvarmakten att fortsätta vidta sådana åtgärder som förbättrar åldersstrukturen.

Vid utgången av 1999 fanns ca 17 600 reservofficerare. Av dessa hade ca 8 000 tecknat nya tjänstgöringsavtal. Övriga reservofficerare är endera i ett sådant åldersläge att någon tjänstgöring inte längre är aktuell eller så har de valt att inte förnya sina avtal.

Reservofficerarnas möjligheter till tjänstgöring har även under 1999 varit begränsade. Detta beror främst på att fortsättningsutbildningen varit av ringa omfattning.

Av Försvarsmaktens delårsrapport för första halvåret 2000 framgår att personalreduktionen i allt väsentligt fortgår enligt myndighetens plan för omstruktureringen. Försvarsmakten anser dock att avgångarna inom vissa yrkesofficersgrupper är större än vad som är önskvärt. Regeringen delar denna bedömning.

Sammantaget anser regeringen att Försvarsmakten under 1999 och inledningen av 2000 skapat förutsättningar för att fullfölja den personella omstrukturering som är nödvändig mot bakgrund av de beslut beträffande Försvarsmaktens uppgifter, resurser och organisation som riksdagen har fattat under åren 1999 och 2000.

Totalförsvarspliktig personal

Under 1999 har 18 711 totalförsvarspliktiga som fullgör värnplikt ryckt in för grundutbildning. 16 005 har fullgjort grundutbildningen under 1999. Andelen som inte fullföljer grundutbildningen efter inryckningen är fortfarande hög, ca 13 %. Av delårsrapporten framgår att denna andel tenderar att minska. På halvårsbasis har den sålunda minskat till ca 10 %.

Försvarsmakten har fortsatt sitt arbete med att utveckla och förbättra de totalförsvarspliktigas möjlighet att få arbete och studieplats efter fullgjord grundutbildning.

Miljöarbete

Regeringen konstaterar att Försvarsmaktens miljöarbete har fortsatt i linje med den inriktning regeringen gett. Förbanden har tillförts miljökompetens och miljöengagemanget vid förbanden har ökat. Samtliga underhållsregementen har också vidtagit åtgärder för att kunna certifieras enligt miljöledningsstandarden ISO 14001 avseende hantering av miljöfarligt avfall.

Åtgärderna för att minska utsläppen genom förbränning av fossila bränslen har fortsatt. När det gäller att minska spridningen av skadliga ämnen har de flesta förband infört källsortering och en säkrare hantering av farligt avfall. Vidare har återvinningsstationer anskaffats. Efterbehandling av förorenad mark genomförs i enlighet med den av myndigheten fastlagda planen. Utvecklingen av blyfri ammunition har fortsatt. Försvarsmakten bedömer att viss serietillverkning kan komma i gång hösten 2000.

Inom det internationella försvarsmiljöarbetet har Försvarsmakten medverkat i olika Natokommittéer. I det nordiska försvarsmaktssamarbetet arbetar en grupp med miljöfrågor vid större övningar. På regeringens uppdrag har Försvarsmakten genomfört försvarsmiljöprojekt i Estland, Lettland och Litauen. Myndigheten har vidare på regeringens uppdrag inlett ett miljö-samarbete med den ryska försvarsmakten.

Regeringen anser att det miljöarbete som Försvarsmakten har genomfört lägger en god grund dels för utövandet av myndighetens sektorsansvar, dels för införandet av ett miljöledningssystem i hela organisationen år 2001.

När det gäller omstruktureringsarbetet med anledning av 1996 års försvarsbeslut konstaterar regeringen att avvecklingen av krigsförband i allt väsentligt är slutförd. Även avvecklingen av mark, anläggningar och lokaler är i allt väsentligt genomförd.

Ammunition och minröjning

Försvarsmakten har på uppdrag av regeringen redovisat utvecklingen inom ammunitions- och minröjningsområdet. Av rapporten framgår att en omfattande verksamhet bedrivs och att den svenska förmågan har fortsatt att utvecklas.

Totalförsvarets ammunitions- och minröjningscentrum (SWEDEC) har arrangerat en ammunitions- och minröjningskonferens. Bland annat utarbetades där ett förslag till inriktning av svensk ammunitionsröjningsverksamhet.

SWEDEC har även utbildat civil personal från olika humanitära organisationer. Därtill kommer en omfattande utbildningsverksamhet för lokala insatser i mindrabade länder.

När det gäller materiel- och metodutveckling för ammunition och minröjning pågår ett vittgående studie- och utvecklingsarbete. Vidare beslutade regeringen i juli 2000 att ingå en internationell överenskommelse för att ytterligare främja utvecklingen inom minröjningsområdet. Verksamheten inom överenskommelsen, International Test and Evaluation Program (ITEP), syftar till att skapa förutsättningar för att de stater och organisationer som ingår i samarbetet skall kunna utväxla resultat från nationella försök med ammunitions- och minröjningsutrustningar. Sverige har genom det arbete som bedrivs inom Försvarsmakten (SWEDEC), Försvarets materielverk, Statens räddningsverk och Försvarets forskningsanstalt goda möjligheter att ge värdefulla bidrag till samarbetet.

Incidentinsatser

Regeringen anmäler att Sveriges *sjöterritorium* under året har övervakats från marina ledningscentraler med radarstationer och andra sensorer samt från fartyg till sjöss. Ubåtsskyddsförband har upprätthållit beredskap för att kunna ingripa inom ramen för marinstridskrafternas ordinarie förbandsverksamhet. En kränkning av svenskt territorium har skett med främmande ytfartyg. Ingen rapporterad händelse utgör enligt Försvarsmakten tillräcklig grund för att konstatera att främmande undervattensverksamhet pågått på svenskt sjöterritorium.

Sveriges *luftrum* har övervakats från luftförsvarscentraler med radarstationer och från flygplan. Tretton kränkningar av svenskt luftrum har konstaterats. Samtliga har utgjorts av Natoflyg. Konstaterade incidenter i luften har nedgått med sex stycken jämfört med 1998 och ligger på samma nivå som 1997.

Vid ett tillfälle under 1999 har en svensk militär flygenhet kränkt utländskt territorium.

Sammantaget bedömer regeringen att insatser mot incidenter har genomförts i enlighet med ställda krav.

2000/01:FöU1

Stöd till samhället

Försvarsmakten har deltagit i räddningstjänst och annan stödverksamhet vid ett flertal tillfällen under 1999. Exempel på viktiga insatser är vid skogsbränderna i Storstockholmsområdet där myndigheten bidrog med ledningsresurser, helikoptrar och marktrupp. Försvarsmakten bedömer att räddningstjänsten inte hade kunnat klara den brand som härjade i Tyrestaområdet utan de militära insatserna. Ett annat exempel på en betydande insats är evakueringen av den brinnande norska färjan Prinsesse Ragnhild. Exempel på viktiga insatser 2000 är de som gjordes vid översvämningarna i Norrland i somras.

Totalt genomförde Försvarsmakten under året 1 237 insatser med helikopter för räddningstjänst och sjuktransporter enligt nödhelikoptersystemet. Härvid undsattes 117 människor. År 1998 var siffrorna 1 001 insatser och 166 undsatta människor. Till detta kommer att Försvarsmakten under året utförde ca 400 ambulanshelikopteruppdrag för Västerbottens läns landsting i enlighet med avtalet om sjuktransporter med helikopter.

För att utveckla sin förmåga att lämna stöd till samhället har Försvarsmakten genomfört övningar tillsammans med andra myndigheter. Myndigheten har också regelbundna samverkansmöten med Kustbevakningen och Rikspolisstyrelsen.

Enligt regeringens mening har Försvarsmakten en stor betydelse när det gäller stöd till samhällets räddningstjänst, framför allt vid större olyckor, och till sjukvården. Uppgiften att kunna lämna stöd till samhället skall dock inte vara dimensionerande när det gäller Försvarsmaktens utformning eller omfattning. En viktig del av stödet till samhället utgörs av insatser med helikopter. Regeringen konstaterar att myndigheten har gjort ett stort antal insatser och att detta lett till att ett betydande antal människor har kunnat undsättas. Regeringen noterar att systemet med nödhelikopter fungerar allt bättre och att det utgör en betydelsefull transportmöjlighet för sjukvårdshuvudmännen i många situationer.

Beredskap

Grundberedskap

Beredskapen har generellt upprätthållits på samma nivå som under 1998, vilket enligt regeringen uppfyller ställda krav i nuvarande omvärldsläge.

Mobiliseringsberedskapen har differentierats och ett nytt beredskapssystem prövas. Systemet innebär att förbanden indelas i olika beredskapsgrupper. Regeringen har uppdragit åt Försvarsmakten att lämna förslag till hur beredskapssystemet skall kunna utvecklas för att kunna tillämpas mer flexibelt.

Milostaberna har genomfört planerade ledningsövningar varav en större inom Södra militärområdet. Milostaberna har vidare genomfört beredskapskontroller med hög måluppfyllnad vid övade förband.

Regeringen konstaterar att Försvarsmaktens beredskap för insatser till stöd för samhället i övrigt efter hand har förbättrats. Samverkan mellan de militära förbanden och kommunerna har ökat. De omfattande räddningstjänst-insatserna under 1999 har också medfört att kunnandet och beredskapen för ytterligare insatser som stöd till samhället har förbättrats.

Beredskap för internationella insatser

Under 1999 har snabbinsatsstyrkan Swerap vidareutvecklats till en komplett mekaniserad bataljon. Omfattande förberedelser, såsom rekrytering, utbildning samt tillförsel av materiel, har gjorts inför insatsen i Kosovo.

Försvarsmakten har under 1999 deltagit i nio övningar som arrangerats antingen inom ramen för Partnerskap för fred (PFF), eller som övningar i PFF:s anda. En av dessa var Viking 99, som Försvarsmakten planerade och genomförde. Viking 99 var den första datorstödda simuleringsövningen med Partnership for Peace Simulation Network (PSN) som bas. Försvarsmakten har vidare deltagit i en teknologidemonstration av PSN i samband med Natos toppmöte i Washington i april 1999.

Ett omfattande stöd har lämnats i samband med uppbyggandet av de baltiska staternas försvarsmakter. Försvarsmakten har deltagit med instruktörer samt överfört materiel inom de multilaterala projekten Baltbat, Baltron och Baltdefcol. Bilateralt har Försvarsmakten utbildat ett antal baltiska officerare i Sverige. Försvarsmakten har vidare röjt minor i baltiska farvatten.

Ammunitions- och landminröjningsförmågan håller fortfarande en relativt hög internationell standard och fortsatt utveckling pågår.

Under första halvåret 2000 har Försvarsmakten deltagit i ett antal övningar som arrangerats antingen inom ramen för PFF eller i PFF:s anda.

Stödet till de baltiska staternas försvarsmakter har fortsatt under 2000.

Incidentberedskap

Incidentberedskap har upprätthållits med resurser ur grundorganisationen. Sammantaget bedömer regeringen att Försvarsmakten har upprätthållit incidentberedskap enligt ställda krav.

Internationella insatser

Sverige har under 1999 deltagit i tre fredsfrämjande truppinsatser: FN:s preventiva mission Unpredep (United Nations Preventive Deployment Force) i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien, FYROM, samt de båda Nato-ledda multinationella fredsstyrkorna SFOR (Stabilization Force) i Bosnien-Hercegovina och KFOR (Kosovo Force) i Kosovo.

Unpredep

En preventiv närvaro av FN-trupp har funnits i Makedonien sedan januari 1993. Unpredep har haft till huvuduppgift att övervaka och rapportera om

händelser längs Makedoniens gränser som skulle kunna äventyra landets säkerhet samt att genom sin närvaro vid gränsen avskräcka från hot och förhindra sammanstötningar. Unpredeps truppstyrka var fördelad på en nordisk och en amerikansk bataljon samt en mindre indonesisk ingenjörenhet.

Efter det att FN:s säkerhetsråd i februari 1999 inte kunnat enas om ett förlängt bemyndigande avslutades insatsen. Avvecklingen genomfördes skyndsamt och i april 1999 lämnade de sista svenskarna Makedonien. Det svenska truppbidraget var 112 personer.

SFOR

Nato har i enlighet med beslut av FN:s säkerhetsråd lett en multinationell fredsstyrka i Bosnien-Hercegovina sedan december 1995. Sverige har deltagit i den nordisk-polska brigaden inom denna styrka. Enligt fredsavtalet för Bosnien-Hercegovina är SFOR:s uppgift dels att genomföra militära uppgifter i syfte att avskräcka de före detta krigförande parterna från att ta till militära medel, dels att understödja genomförandet av avtalet i sin helhet.

FN:s säkerhetsråd har i resolution 1305 den 21 juni 2000 gett ett förlängt bemyndigande till Nato samt mandat för den multinationella fredsstyrkan SFOR till den 21 juni 2001.

Den svenska kontingenten har under huvuddelen av 1999 uppgått till ca 500 personer indelade i en skyttebataljon, ett sjukvårdskompani samt stabs- och underhållsenheter. I den svenska kontingenten har även enheter för ammunitions- och minröjning ingått. Inom Nato och SFOR pågick under första halvåret 1999 planering för en reducering och omstrukturering av fredsstyrkan. Den nordisk-polska brigaden avsågs härvid utgå. Regeringen beslutade därför under hösten 1999 bl.a. om avveckling av hittillsvarande bataljon och om formerna för ett förnyat svenskt bidrag. Sverige deltar nu med en styrka om ca 40 personer vars främsta uppgift är civil-militär samverkan (Cimic).

KFOR

FN:s säkerhetsråd har, med stöd av kapitel VII i FN-stadgan, i resolution 1244 den 10 juni 1999 gett Nato mandat för en multinationell fredsstyrka i Kosovo till den 9 juni 2000. Närvaron av en multinationell fredsstyrka kommer att fortsätta, om inte Säkerhetsrådet beslutar annorlunda. En internationell fredsstyrka (KFOR) etablerades den 11 juni 1999 i Kosovo. Styrkan leds av Nato.

Efter riksdagens medgivande beslutade regeringen att ställa en väpnad styrka till förfogande som ett svenskt bidrag till en internationell fredsstyrka i Kosovo. Styrkan, som omfattade en mekaniserad bataljon med bataljonsstab, stabs- och understödskompani, två mekaniserade skyttekompanier, ingenjörkompani, trosskompani samt ett mindre antal övriga enheter, totalt ca 850 personer, kunde nedtransporteras i september 1999. Styrkan tog ansvar för ett område den 25 oktober 1999. Den svenska bataljonen är insatt i den brittiska brigadens område. Bataljonens uppgifter har bl.a. varit att övervaka gränsen till Serbien, genomföra patrullering, upprätta vägspärrar, bevaka fasta anläggningar, eskortera personer samt lösa humanitära uppgifter och

samverka med FN:s civilpolis för att upprätthålla säkerheten för civilbefolkningen.

Det svenska truppbidraget innefattar två enheter för utbildning i minkännedom (Mine Awareness Teams). Dessa har utbildat mer än 3 500 elever ur internationella organisationer som FN, OSSE, Internationella Röda korskommittén m.fl. hjälporganisationer.

Den svenska KFOR-styrkan har under 2000 minskats från ca 850 till 800 personer, dock utan att försämra bataljonens operativa förmåga.

Första halvåret har präglats av intensiv verksamhet där förbandet har ställts inför mycket svåra uppgifter där bl.a. verkanseld har behövt användas.

Unifil

Föranlett av det israeliska tillbakadragandet från södra Libanon och efter förfrågan från FN förstärker Sverige under tiden juli t.o.m. december 2000 FN:s insats i området (Unifil) med en ammunitions- och minröjningspluton med stödpersonal.

Förbandet har röjt oexploderad ammunition samt påbörjat minklarering i tidigare Israelkontrollerat område.

Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling

Materiel

Regeringen sammanfattar i bilaga 1 till budgetpropositionen under följande rubriker den verksamhet som under 1999 har genomförts inom materielområdet:

- Materielsystem som under 1999 har tillförts Försvarmakten.
- Studie- och utvecklingsarbete under 1999.
- Materielsystem som Försvarmakten efter regeringens prövning har fått beställa under 1999.
- Materielsystem som Försvarmakten efter regeringens prövning har fått beställa under första halvåret 2000.

För närmare information i dessa delar hänvisas till budgetpropositionens bilaga.

För att förbättra styrning och uppföljning av materieförsörjningen infördes för några år sedan *s.k. objektsramar* för större materielinvesteringar. En objektsram skall bestå av ett väldefinierat materielinnehåll, en ekonomisk ram samt en tidsplan.

Regeringen informerar årligen riksdagen om utvecklingen inom respektive objektsram. Denna redovisning återfinns i bilaga 2 till budgetpropositionen.

I sammanfattning gör regeringen följande *resultatbedömning för de tio redovisade materielsystemen*. För en fullständig redovisning hänvisas till bilagan:

JAS 39 Gripen

Objektsramen skall omfatta tiden fr.o.m. år 1997 t.o.m. år 2009. Den ekonomiska planeringsramen skall uppgå till högst 77 260 miljoner kronor.

Till och med den 31 december 1999 har 25 790 miljoner kronor i löpande priser utbetalats.

JAS-Gripensystemet anskaffas för att Försvarsmakten skall kunna ha grundberedskap och beredskap att på kort sikt kunna möta insatser av fjärrstridsmedel och begränsade lufrörliga styrkor samt på medellång sikt kunna utveckla förmåga att möta mer omfattande militära operationer. Vidare skall systemet bidra till Försvarsmaktens förmåga att upptäcka och ingripa mot kränkningar av territoriet.

Utvecklingsarbetet för den tvåsitsiga JAS 39 B avslutades i huvudsak i maj 1998.

Vidareutveckling av flygplan ingående i delserie 1, delserie 2 och utvecklingsarbete för flygplan i delserie 3 löper väl. Utvecklingsarbetet införs successivt i serieproduktion av flygplan eller som modifieringar i levererade flygplan.

Den första etappen med flygplan ur delserie 2 är slutlevererad och avslutad under året till ett lägre pris än riktpriiset. Under året har omförhandling avseende beställningen av delserie 2 och 3 genomförts med industrin för att skapa utrymme för andra prioriterade delsystem till JAS 39 Gripen. Slutleverans av flygplanen i delserie 3 beräknas vara genomförd 2007.

Inom området anpassning av framtida vapen fortlöper samarbetet med Tyskland, Italien, Grekland, Norge och Kanada avseende utveckling av IR-jaktroboten IRIS-T enligt plan. Grundintegrationsarbetet av radarjaktrobot Amraam på JAS 39 Gripen har under året slutförts med gott resultat.

Regeringens samlade *bedömning* är att JAS 39 Gripen-systemet fortsätter att utvecklas enligt den planerade inriktningen. Erfarenheterna hittills visar att systemet väl uppfyller ställda krav och förväntningar. Programmet som helhet bedöms ha uppnått en god ekonomisk och teknisk säkerhet. Regeringen bedömer att den fortsatta inriktningen av planeringen medger sådana utvecklingsmöjligheter att JAS 39 Gripen-systemet kan möta de krav som framtiden ställer. Regeringen anser det däremot angeläget att industrin och Försvarets materielverk snarast vidtar åtgärder för att successivt komma till rätta med de problem som innebär begränsningar i utnyttjandet av flygsystemet. Regeringen avser särskilt uppmärksamma denna fråga under 2001.

Spanings- och eldledningsradar (Arte 740)

Objektsramen omfattar tiden fr.o.m. år 1996 t.o.m. år 2009. Den ekonomiska planeringsramen skall uppgå till högst 600 miljoner kronor.

Arte 740 anskaffas för att Försvarsmakten skall kunna ha grundberedskap och beredskap att på kort sikt kunna möta kränkningar av vårt territorium samt hot och begränsade insatser med fjärrstridsmedel. Systemet skall bidra till att utveckla kustförsvärförbandens förmåga såväl vad avser ytspaning som spaning och invisning mot luftmål.

Till och med den 31 december 1999 har 28 miljoner kronor i löpande priser utbetalats.

Regeringens samlade *bedömning* är att genomförd studiefas av Arte 740 samt pågående prov och försök med prototypfordonet visar att systemet utvecklas enligt den planerade inriktningen. Programmet som helhet bedöms

ha en god ekonomisk och teknisk säkerhet. Erfarenheterna visar att systemet kommer att uppfylla ställda krav.

2000/01:FöU1

Stridsvagn 121/122 Leopard

Objektsramen omfattar tiden fr.o.m. år 1994 t.o.m. år 2008. Den ekonomiska planeringsramen skall uppgå till högst 11 261 miljoner kronor.

Stridsvagnssystemet anskaffas för att Försvarsmakten skall ha beredskap att på kort sikt kunna möta insatser av begränsade lufrörliga insatsstyrkor och på medellång sikt möta mer omfattande militära landoperationer.

Till och med den 31 december 1999 har 5 144 miljoner kronor i löpande priser utbetalats.

Regeringens bedömning är att systemet utvecklas enligt den planerade inriktningen. Programmet som helhet bedöms ha uppnått en god ekonomisk och teknisk säkerhet. Till och med den 1 september 2000 har samtliga 160 stridsvagnar av modell 121 och 80 stridsvagnar av modell 122 levererats till Försvarsmakten. Erfarenheterna hittills visar att stridsvagnssystemet kommer att uppfylla ställda krav.

Måldetekterande artillerigranat (Bonus)

Objektsramen omfattar tiden fr.o.m. år 1994 t.o.m. år 2006. Den ekonomiska planeringsramen skall uppgå till högst 1 215 miljoner kronor.

Den måldetekterande artillerigranaten Bonus anskaffas för att utveckla Försvarsmaktens förmåga att möta insatser av begränsade lufrörliga insatsstyrkor. Systemet innebär en väsentlig höjning av markstridskrafternas förmåga att med indirekt eld från artilleripjäser bekämpa stridsfordon på långa avstånd och kompletterar därmed våra direktriktade pansarvärnssystem.

Till och med den 31 december 1999 har 443 miljoner kronor i löpande priser utbetalats.

Regeringens bedömning är att utvecklingsfasen av systemet utvisat att granatsystemet uppfyller ställda krav. Samarbetet med Frankrike utvecklas väl.

Stridsfordon 90

Objektsramen omfattar tiden fr.o.m. år 1994 t.o.m. år 2007. Den ekonomiska planeringsramen skall uppgå till högst 11 818 miljoner kronor.

Stridsfordon 90 anskaffas för att Försvarsmakten skall kunna ha beredskap att på kort sikt möta insatser av begränsade lufrörliga insatsstyrkor. Systemet medför i grundversion ökad förmåga till transport och strid för infanteriförband. Därutöver finns versioner med speciella komponenter och beväpning för främst ledning, indirekt eld och luftvärn.

Till och med 31 december 1999 har 6 450 miljoner kronor i löpande priser utbetalats.

Regeringens bedömning är att systemet utvecklats enligt den planerade inriktningen. Programmet som helhet bedöms ha uppnått en god ekonomisk och teknisk säkerhet. Erfarenheterna hittills visar att stridsfordonssystemet väl uppfyller ställda krav.

Splitterskyddad 120 mm granatkastare (Amos)

Objektsramen omfattar tiden fr.o.m. år 1998 t.o.m. år 2008. Den ekonomiska planeringsramen skall uppgå till högst 1 618 miljoner kronor.

Splitterskyddad granatkastare anskaffas för att utveckla Försvarmaktens förmåga att möta insatser av begränsade lufrörliga insatsstyrkor. Systemet medför förmåga till indirekt eld från ett fordon som har både splitterskydd och högre rörlighet när den ersätter dagens 12 cm granatkastare. Som granatkastarfordon kommer bandgående stridsfordon 90 att användas för de förband som har dessa och hjulgående splitterskyddade fordon anskaffas för övriga förband.

Till och med den 31 december 1999 har 0,7 miljoner kronor i löpande priser utbetalats.

Regeringens bedömning är att utvecklingsfasen av systemet hittills utvisat att systemet uppfyller ställda krav.

Korvett av Visbyklass

Objektsramen omfattar tiden fr.o.m. år 1995 t.o.m. år 2009. Den ekonomiska planeringsramen skall uppgå till högst 8 374 miljoner kronor.

Korvetter av Visbyklass anskaffas för att utveckla Försvarmaktens förmåga att i grundberedskap upptäcka och ingripa mot kränkningar av territoriet. Systemet har flexibilitet att i svår elektronisk miljö genomföra uppgifterna ubåtsjakt, minröjning och sjömålsbekämpning samt kan utföra spanings-, bevaknings- och övervakningsuppgifter i samtliga konfliktnivåer.

Till och med den 31 december 1999 har 552 miljoner kronor i löpande priser utbetalats.

Regeringens bedömning är att utvecklingsfasen av systemet hittills utvisat att systemet uppfyller ställda krav. Första fartyget bedöms kunna levereras 2001.

Torpeder

Objektsramen omfattar tiden fr.o.m. år 1993 t.o.m. år 2005. Den ekonomiska planeringsramen skall uppgå till högst 1 279 miljoner kronor.

Torpeder anskaffas för att utveckla Försvarmaktens förmåga att ingripa mot kränkningar av territoriet genom förmåga att från ubåtar och ytstridsfartyg bekämpa sjömål.

Till och med den 31 december 1999 har 433 miljoner kronor i löpande priser utbetalats.

Regeringens bedömning är att utveckling och påbörjad anskaffning av torped 62 hittills utvisat att torpedsystemet kommer att uppfylla ställda krav. De första tunga torpederna levereras år 2000.

Flygburet radarsystem (FSR 890)

Objektsramen omfattar tiden fr.o.m. år 1985 t.o.m. år 2005. Den ekonomiska planeringsramen skall uppgå till högst 3 305 miljoner kronor.

FSR 890 anskaffas för att Försvarmakten i grundberedskap skall ha förmåga att snabbt kunna öka förmågan att upptäcka, analysera och ingripa mot kränkningar av territoriet samt för att möta insatser med fjärrstridsmedel. Systemet medför väsentlig höjning av förmågan att samla stridsledningsresurser vid taktiskt och operativt viktiga situationer och med förbättringar därutöver vad avser låghöjdstäckning och förmåga att upptäcka små mål.

Till och med den 31 december 1999 har 2 668 miljoner kronor i löpande priser utbetalats.

Regeringens bedömning är att det flygburna radarspaningssystemet uppfyller ställda krav. Programmet som helhet bedöms ha uppnått en god ekonomisk och teknisk säkerhet.

Försvarsmaktens IT-system

Objektsramen för IT-system omfattar tiden fr.o.m. år 2000 t.o.m. år 2004. Den ekonomiska planeringsramen skall för den verksamhet som avses bli genomförd fr.o.m. år 2000 t.o.m. år 2004 och totalt uppgå till 1 104 miljoner kronor. Anskaffningen skall redovisas av Försvarsmakten efter samråd med Regeringskansliet (Försvarsdepartementet).

Regeringen bedömer att objektsramen för IT-system medför förbättrad möjlighet att styra, följa upp och vid behov förändra pågående utveckling och anskaffning av verksamheten inom ramen.

Under det första halvåret 2000 avslutades det inledande arbetet med *att identifiera den förrådsställda materiel* som insatsorganisationen kommer att behöva. Därutöver *slutfördes avvecklingen* av den materiel som utgjort överskott med anledning av försvarsbeslutet 1996.

Vissa överskottsfrnödenheter har avvecklats genom gåva till humanitära ändamål, till statliga myndigheter och genom bilateralt bistånd. Den största mottagaren av överskottsfrnödenheter för det humanitära biståndet under 1999 var Turkiet genom svenska biståndsorganisationer. Under det första halvåret 2000 har de baltiska staterna varit de största enskilda mottagarna av övertalig materiel.

Anläggningar

Verksamheten inom området har bedrivits på en låg nivå i avvaktan på riksdagens beslut våren 2000 om Försvarsmaktens framtida organisation och struktur.

Forskning och teknikutveckling

Under 1999 har forskning och teknikutveckling bl.a. inriktats mot områdena spaningsförmåga mot luft- och markmål, ledningsförmåga på operativ och taktisk nivå, duellförmåga på det framtida slagfältet och förmåga till väpnad strid, användning och skydd mot fjärrstridsmedel samt ammunitions- och minröjningsförmåga. Kunskapsuppbyggnad har påbörjats i syfte att kunna utveckla nya IT-säkerhetsförband. NBC-studier har samordnats med övriga studier på området inom totalförsvaret.

Teknikstudier av generell karaktär i syfte att öka Försvarsmaktens anpassningsförmåga har genomförts. Riktade satsningar inom telekrigsteknik och signaturanpassningsteknik har påbörjats.

Internationellt materielsamarbete

För att underlätta en omstrukturering av den europeiska försvarsindustrin och göra den mer konkurrenskraftig har försvarsministrarna i Frankrike, Italien, Spanien, Storbritannien, Sverige och Tyskland den 6 juli 1998 undertecknat

en avsiktsförklaring om ökat försvarsmaterielsamarbete. Med stöd av avsiktsförklaringen har företrädare för de sex länderna förhandlat om ett ramavtal innehållande konkreta åtgärder. Ramavtalet undertecknades av alla parter den 27 juli 2000 i Storbritannien.

Vid försvarsministermötet i Luxemburg förra året enades länderna i den s.k. Västeuropeiska försvarsmaterielgruppen (WEAG) om ett förfarande som gör det möjligt för observatörländerna, däribland Sverige, att bli fullvärdiga medlemmar i WEAG. Beslutet möjliggör också fullt medlemskap för de nya Natoländerna Polen, Tjeckien och Ungern. WEAG-ländernas beslut har öppnat en möjlighet för Sverige att fullt ut delta i samarbetet. Denna utveckling ligger i linje med inriktningen i 1996 års försvarsbeslut att Sverige bör eftersträva att gå med i WEAG. Regeringen har därför ansökt om svenskt medlemskap i WEAG. Ett positivt ställningstagande för Sverige skulle möjliggöra medlemskap från årsskiftet.

Under året har nya bilaterala samarbetsavtal på försvarsmaterielområdet ingåtts med Brasilien och Sydafrika. Vidare har ett generellt säkerhets- skyddsavtal ingåtts med Tjeckien.

Inom det nordiska försvarsmaterielsamarbetet har verksamheten under det senaste året ökat betydligt. Det gäller såväl det nordiska samarbetet som Sveriges bilaterala samarbete med de enskilda nordiska länderna. Sverige har bl.a. beslutat fortsätta samarbetet inom det nordiska ubåtsprojektet Viking. Den gemensamma upphandlingen av standardhelikoptrar fortsätter med en utvärdering av inkomna offerter. Beslut i frågan kan väntas mot innevarande års slut.

Den exportstödjande verksamheten har under året koncentrerats till stöd för JAS 39 Gripen, flygburet radarvarningssystem, stridsledningssystem, olika styrda vapensystem, fartyg och pansrade fordon. Stödet har bedrivits samordnat och aktivt från såväl Regeringskansliet som myndigheterna. En översyn av det nuvarande exportstödet har resulterat i ett mer effektivt stöd som tar hänsyn till industrins omstrukturering och det ökade internationella försvarsmaterielsamarbetet.

Regeringen bedömer att verksamheten i huvudsak har genomförts i enlighet med plan och att den väsentligt har bidragit till att uppfylla Försvarsmaktens förmåga att lösa uppgifter i enlighet med vad riksdagen beslutat om. Enligt regeringens bedömning genomförs avvecklingen av materiel och förnödenheter skyndsamt. Den planeras vara slutförd i december 2004.

Bedömning av Försvarsmaktens operativa förmåga i olika avseenden

Regeringen gör följande bedömning av Försvarsmaktens operativa förmåga i olika avseenden.

Förmågan att *försvara mot väpnat angrepp* bedöms vara godtagbar. Brister finns dock vad avser skydd mot NBC-stridsmedel, informationskrigföring och förmågan mot kryssningsmissiler.

Förmågan att *hävda svensk territoriell integritet* är godtagbar. Begränsningar föreligger dock alltså avseende förmågan att ingripa mot främmande undervattensverksamhet.

Förmågan att *bidra till fred och säkerhet i omvärlden* är godtagbar. Materiella brister påverkar dock förmågan att genomföra fredsframtvängande insatser.

Förmågan att *stärka det svenska samhället vid svåra påfrestningar i fred* är god. Förmågan har under året förbättrats främst genom ökad samverkan med andra myndigheter. Som exempel kan nämnas en överenskommelse om stöd vid kärnenergiolyckor mellan Försvarsmakten och Statens strålskyddsinstitut.

Förmågan till *anpassning* bedöms vara godtagbar. Förmågan att genomföra strid i högre förband har dock successivt minskat de senaste åren. Det är av avgörande betydelse att denna förmåga förbättras eftersom hela anpassningsprincipen kan riskeras, om kompetensen för väpnad strid försämras.

Det omfattande omstruktureringsarbetet har enligt Försvarsmakten inneburit att arbetet med anpassningsplaneringen har nedprioriterats, varför denna fortfarande är behäftad med osäkerheter. Försvarsmakten bedömer att en realiserbarhetsprövad kris- och anpassningsplanering tidigast kan föreligga 2001 eller 2002.

Regeringen anser att det är angeläget att anpassningsplaneringen förbättras. Regeringen har därför i juni 2000 uppdragit åt Försvarsmakten att i budgetunderlaget för 2002 redovisa sin planering för anpassning på både kort och lång sikt.

Försvarsmakten har hemställt att *kraven på operativ förmåga* utökas så att sjö- och flygstridskrafter skall kunna delta i fredsfrämjande insatser i Europa och dess närhet. Regeringen avser inte att nu lämna förslag till ändring av kravet på Försvarsmaktens operativa förmåga i olika avseenden. Frågan kommer att behandlas inför nästa försvarsbeslut. Regeringen återkommer vid behov till riksdagen i denna fråga.

Bedömning av Försvarsmaktens samlade operativa förmåga

Regeringen gör samma bedömning som Försvarsmakten och anser att den samlade operativa förmågan i nuvarande säkerhetspolitiska läge är godtagbar.

De större samövningar som genomförts mellan förband från olika militär-områden har enligt Försvarsmakten resulterat i att yrkesofficerarnas truppföringsförmåga ökat något i jämförelse med tidigare år. Totalt sett är dock förmågan fortfarande på en för låg nivå i förhållande till de krav som ställs på Försvarsmakten.

Regeringen bedömer att det är synnerligen angeläget att i första hand övnings- och utbildningsverksamheten kan öka såväl i intensitet som i högre förbandsnivåer. Att utveckla personalens kompetens är därför den enskilt mest angelägna åtgärden för att förbättra Försvarsmaktens förmåga i respektive uppgifter.

Utskottet

Riksdagen har efterlyst en förbättrad resultatredovisning från regeringen. Som en följd av riksdagens beslut (prop. 1997/98:83, bet. 1997/98:FöU10,

rskr. 1997/98:269) om förändrad styrning av Försvarsmakten sker resultatredovisningen för 1999 i en ny struktur. Efter att tidigare ha redovisat verksamheten i anslutning till olika krigs- och fredsorganisatoriska program beskrivs resultatet nu i verksamhets- och förmågetermer.

Utskottet kan konstatera att den nu föreliggande resultatredovisningen i propositionens huvudtext och bilagor är betydligt bättre genomarbetad och sammanhållen i jämförelse med tidigare. Redovisningen bör ändå kunna utvecklas ytterligare. Det som utskottet därvid främst saknar är en koppling mellan de olika genomförda verksamheterna och tillhörande kostnader.

En annan förbättring som bör komma till stånd är ökade möjligheter att jämföra resultatutvecklingen mellan olika år. Det bör bl.a. framgå hur olika förmågor har utvecklats, vilken effekt åtgärder har haft för att komma till rätta med tidigare anmälda brister, vilka brister som kvarstår och skälen till detta. En sådan jämförbarhet förutsätter en stabilitet och stringens i redovisningsmetod och struktur under en följd av år.

Utskottet skulle vidare önska en ytterligare precisering av de nu ganska allmänna kriterierna för bedömning av förmågor som framgår på s. 23 i propositionen.

Utskottet konstaterar att regeringens resultatredovisning för år 1999 innehåller såväl positiva som negativa omdömen. Till de *positiva* hör:

- I nuvarande omvärldsläge är Försvarsmaktens förmåga att försvara mot väpnat angrepp, hävda svensk integritet, bidra till fred och säkerhet i omvärlden samt till anpassning godtagbar. Förmågan att stärka det svenska samhället vid svåra påfrestningar i fred är god.
- Beredskapen uppfyller ställda krav i nuvarande omvärldsläge.
- Ny materiel har tillförts i betydande omfattning.
- Omstruktureringsarbetet som följd av 1996 års försvarsbeslut är i allt väsentligt genomfört.
- De allvarliga brister i utvecklingen av IT-system som anmäldes i föregående årsredovisning har föranlett åtgärder för att förbättra styrning och uppföljning. Regeringskansliet/Försvarsdepartementet skall bl.a. lämna samråd i utvecklings- och anskaffningsfrågor.

Till de *negativa* hör:

- Avgångarna bland främst yngre officerare har medfört en obalans i yrkesofficerarnas åldersprofil. Tillsammans med bristande övningsverksamhet i bataljon (motsvarande) och högre förband har detta medfört kompetensbrister som kan komma att påverka kärnverksamheten negativt liksom möjligheterna att medverka i internationell verksamhet. Dessutom kan hela anpassningsprincipen komma att riskeras om inte kompetensen för väpnad strid förbättras. Dessa kompetensbrister synes vara det för närvarande dominerande problemet.
- Bristen på tekniker och flygförare är fortfarande besvärande. Särskilt har bristen på tekniker inverkat menligt på övnings- och insatsmöjligheterna för helikopterförbanden. Problemen togs upp i förra årsredovisningen. Regeringen anmäler emellertid att teknikeravgångarna nu har bromsats upp och att pilotavgångarna synes vara hanterbara.

- Värnpliktsavgångarna är fortfarande i genomsnitt 13%, vilket är oacceptabelt högt. De har inte minskat sedan år 1998.
- Avgångarna inom hemvärnet är stora. Trots en förbättrad rekrytering har det inte gått att öka personalstyrkan, vilken ligger på en nivå långt från målet.

Utskottet återkommer med synpunkter på här redovisade problem och brister i samband med behandlingen av regeringens förslag till inriktning av förbandsverksamheten och med anledning av därav avgivna motioner.

Inriktning

Utskottet behandlar i det följande vad regeringen i budgetpropositionen (s. 37–53) har anfört om inriktningen av Försvarsmaktens olika verksamhetsgrenar, nämligen förbandsverksamhet, incidentinsatser, stöd till samhället, beredskap, internationella insatser, materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling. Utskottet behandlar också därtill hörande motioner avgivna under den allmänna motionstiden, nämligen Fö207 (m) yrkande 6, Fö208 (kd) yrkandena 5 delvis, 6–8, 13, 22 (delvis) och 24 (delvis), Fö210 (m) yrkandena 2–4 (samtliga delvis), Fö212 (fp) yrkandena 3–5 och 6 (delvis), Fö309 (m), Fö312 (v) yrkandena 2–4, Fö322 (m), Fö324 (m), Fö325 (m) yrkande 3, Fö328 (m), Fö801 (kd) samt U401 (v) yrkandena 3 och 4.

Inriktning för förbandsverksamheten

Regeringen

Regeringen föreslår följande inriktning för förbandsverksamheten. Verksamhet som leder till ökad kompetens för yrkesofficerarna att leda militära enheter skall prioriteras. Övningar skall genomföras i en sådan omfattning och med sådana förbandstyper att övningarna bidrar till att öka denna nämnda kompetens och förbandens förmåga att strida i höga förbandsnivåer.

Regeringen hemställer att riksdagen *godkänner* förslaget till inriktning av förbandsverksamhet.

I sina *skäl för förslagen* betonar regeringen att förmågan till väpnad strid i sammansatta och integrerade förband utgör grunden för Försvarsmaktens verksamhet och utformning i fred. Regeringen bedömer att den pågående reformeringen av utbildningssystemet bidrar till att Försvarsmakten kan uppnå de kvalitativa målen. Från och med 2001 bör, enligt regeringen, fördelningen av totalförsvarspliktiga medge att övningar successivt utvecklas till brigads och flottiljs ram. Därefter bör övningar årligen bedrivas via brigad-, flottilj- och divisionsnivån till nivån sammansatta operativa insatsstyrkor.

Förändringar under 2000

Under 2000 påbörjas avveckling av ett stort antal krigsförband, däribland tre fördelningsstaber, tio divisionsluftvärnsbataljoner (robot 70/90), tretton försvarsområdesstaber, två gränsjägerstaber, fyra infanteribrigader, tre norrlandsbrigader och sex mekaniserade brigader.

Inriktning för 2001

Enligt riksdagens beslut (prop. 1999/2000:30, bet. 1999/2000:FöU2, rskr. 1999/2000:168) skall *insatsorganisationens arméstridskrafter* under perioden 2001–2003 ges följande utformning:

- En divisionsstab med tillhörande förband, bland dem en NBC-insatsstyrka och två jägarbataljoner.
- Sex brigadledningar, sexton mekaniserade bataljoner, fyra luftvärnsbataljoner, fyra haubitsbataljoner, fyra pionjärbataljoner, fyra underhållsbataljoner, sex stadsskyttebataljoner och en luftburen bataljon.
- Nationella skyddsstyrkor, inkluderande bl.a. tolv markstridsbataljoner och hemvärn.

Regeringen avser att återkomma till riksdagen hösten 2001 med en *närmare redovisning* av de nya förbandstypernas organisation, tidpunkt för organisering samt vilka operativa behov de är avsedda att tillgodose.

Regeringen erinrar om att materiel kommer att bibehållas så länge som det är kostnadseffektivt för att säkerställa förmågan till anpassning. Enligt regeringen finns *tillväxtpotential* för bl.a. nedanstående förband:

- två fördelningskanonbataljoner,
- två fördelningsluftvärnsbataljoner robot 70,
- en divisionsstab med stabsbataljon,
- ett fördelningspansarvärnskompani robot 55,
- femton försvarsområdesluftvärnskompanier,
- åtta insatsbataljoner,
- två brigadluftvärnsbataljoner rb 70,
- två brigadartilleribataljoner 77 A,
- två pansarvärnsrobotkompanier,
- två spaningskompanier,
- två pionjärbataljoner och
- två underhållsbataljoner.

Enligt regeringen är det angeläget att arméstridskrafterna ökar övningsverksamheten. Sålunda bör en ambitionsökning planeras successivt från 2001. Efter 2001 bör förbandens övningsverksamheten inriktas mot att kunna lösa huvuduppgifter för bataljon. Enligt regeringens mening bör övning i högre förband (brigad) genomföras minst en gång per år. De större övningarna bör genomföras i skilda delar av landet under olika miljöförhållanden.

Vid förbandsutbildning av arméstridskrafterna skall allsidigt sammansatta förband som kan verka både nationellt och internationellt prioriteras.

Hemvärnsförbandens utbildning skall så långt det är möjligt genomföras integrerat med övriga förbands utbildning och övningar.

Arméstridskrafterna tillförs under 2001 bl.a. artillerilokaliseringsradar Arthur, snabbpejlsystem till televapen, stridsvagn 122 Leopard och stridsfordon 90.

Marinstridskrafter

Förändringar under 2000

Huvuddelen av lednings- och underhållsförbanden har avvecklats och omstruktureras till två marinbaser och två marina underhållsförband. De två ytstridsflottiljerna behålls. Minkrigsavdelningen har omstrukturerats till en minkrigsflottilj och kommer främst att innehålla två röststyrkor och ett minfartyg. Ett minfartyg har överförs till att bli lag- och ledningsfartyg för andra ytstridsflottiljen. Ubåtsflottiljen behålls och innehåller förutom ubåtar en dykeri- och räddningsdivision. Marinregementena, tre amfibiebataljoner, kustartilleribataljonerna (12/80), det tunga kustrobotbatteriet samt kustförsvarsbataljonerna har avvecklats. Delar överförs till de nationella skyddsstyrkorna. De två kustartilleribrigadledningarna har omstrukturerats till en amfibiebrigadledning.

Inriktning för 2001

Regeringen anser att det är angeläget att även marinstridskrafternas övningsverksamhet ökar.

Utbildnings- och övningsverksamheten skall inriktas så att förbanden utvecklas mot en hög operativ rörlighet samt förmåga att uppträda från tillfällig basering. Dessutom skall utbildningen av marinstridskrafterna inriktas mot att utveckla förmågan till marin närvaro och att tidigt kunna hävda territoriell integritet. Regeringen anser vidare att det är angeläget att minröjningsoperationerna och utbildningen av de baltiska marinstridskrafterna i baltiska farvattnen fortsätter.

Inriktningen för marinstridskrafterna i övrigt för 2001 och översiktligt för 2002–2003 innebär bl.a. följande:

- Robotbåtarna avvecklas ur insatsorganisationen 2001.
- Patrullbåtarna avvecklas successivt då de ersätts av korvetter av Visbyklass.
- Minsvepningsflottiljerna kommer under 2001 att omstruktureras till att bli mindre förband med minspaningsuppgifter. Dessa förband och bevakningsflottiljerna kommer att ingå i de nationella skyddsstyrkorna.
- Antalet ubåtar reduceras successivt till fem stycken: tre ubåtar av Gotlandsklass samt två ubåtar av Västergötlandsklass.

Marinstridskrafterna tillförs under 2001 bl.a. den första korvetten av Visbyklass, torped 62 och stridsbåt 90. Korvetterna av Stockholmsklass och minröjningsfartyg av Landsortsklass genomgår halvtidsmodernisering. Halvtidsmodernisering av minfartyget Carlskrona påbörjas. Dessutom fortsätter

utveckling av luftberoende ubåtsmaskineri samt utveckling inom det nordiska ubåtsprojektet Viking.

2000/01:FöU1

Regeringen vill vidare erinra om att materiel kommer att behållas så länge som det bedöms vara kostnadseffektivt för att säkerställa förmågan till anpassning. Följande *tillväxtförmåga* finns:

- Minröjningsförbanden kan tillväxa med ett fartyg av typ Landsort.
- Två ubåtar av typ Västergötland.
- Tung kustrobot kan utnyttjas för tillväxt för korvettförband.
- Två kustartilleribataljoner.
- En amfibiebataljon.

Flygstridskrafter

Förändringar under 2000

Under 2000 påbörjas avvecklingen av tre flygkommandostaber med stabsförband.

Inriktning för 2001

Utbildnings- och övningsverksamheten skall inriktas mot att förbanden kan verka i operativt samordnade insatser. Enligt regeringen skall flygstridskrafternas förbandsutbildning vidare inriktas mot att tidigt kunna hävda territoriell integritet. Utbildningen av JAS 39 Gripen-förband skall prioriteras och särskild vikt läggas vid att uppträda och nyttja systemets kapacitet i alla de tre rollerna jakt, attack och spaning.

Regeringen anser vidare att det är angeläget att flygstridskrafternas övningsverksamhet ökar. Större övningar med flygstridskrafterna bör således genomföras såväl 2001 som åren därefter. Regeringen vill vidare framhålla angelägenheten i att flygtidsproduktionen prioriteras så att bristerna inom stridsflygförbanden kan åtgärdas. Det är också viktigt att fullfölja de planerade och redan inledda åtgärderna för att komma till rätta med bristerna på tekniker, flygstridsledare och piloter.

Inriktningen av flygstridskrafterna i övrigt för 2001 och översiktligt för 2002–2003 innebär i huvudsak följande:

- Den första radarflyggruppen (FSR 890) skall organiseras 2001.
- Antalet stridslednings- och luftbevakningsbataljoner minskas från nuvarande sex till tre.
- Basbataljonsorganisationen förändras och en ny rörlig struktur som är anpassad till JAS 39 Gripen-systemet skall gälla från och med 2001.
- De nuvarande 16 basbataljonerna ersätts med åtta nya flygbasbataljoner.
- Organiseringen av JAS 39 Gripen-divisioner skall fortsätta så att åtta divisioner är organiserade 2003.
- JA 37-divisionerna skall successivt avvecklas ur insatsorganisationen. Den sista JA 37-divisionen avvecklas därvid 2002. Två JA 37-divisioner skall tills vidare behållas inom grundorganisationen för att säkerställa ombeväpning och pilotutbildning. En AJS 37-division

skall behållas till och med 2003 för att säkerställa spaningsförmågan intill dess Gripendivisionerna har erforderlig spaningskapacitet.

- Transportflygförbanden vidmakthålls.

Flygstridskrafterna tillförs under 2001 det flygburna radarsystemet FSR 890 och ytterligare JAS 39 Gripen-flygplan. Leveranserna av de nya stridsledningscentralerna (StriC) fortsätter, liksom av det taktiska radiosystemet (TARAS).

Regeringen erinrar om att så länge som det bedöms vara kostnadseffektivt så kommer viss materiel att behållas för att säkerställa förmågan till anpassning.

Tillväxtpotential finns sålunda för bl.a. nedanstående:

- Två stridsledningscentralskompanier.
- Ytterligare flygbasförband.
- Två stridslednings- och luftbevakningsanläggningar.
- JA 37- och AJS 37-systemen.

Tillväxtpotentialen minskar dock allteftersom ombeväpningen till JAS 39 Gripen genomförs.

Även om det för JAS 39 Gripen-förbanden inte finns någon särskild materiel avdelad för anpassning, kommer det sedan de beställda flygplanen har levererats att vara möjligt att öka antalet JAS 39 Gripen-divisioner från åtta till tolv. För transportflygförbanden finns ingen särskild materiel avdelad för anpassning.

Helikopterförband

Det är enligt regeringen angeläget att förbandsutbildningen ges hög prioritet och att övningsverksamheten ökas så att förbandens förmåga generellt förbättras. Detta gäller i synnerhet de sjöoperativa förbanden.

I övrigt bör helikopterförbanden ges följande huvudsakliga inriktning för 2001 och översiktligt för 2002–2003:

- Den rörliga helikopterledningen och arméflygbataljonen avvecklas 2001.
- Två helikopterbataljoner, varav en med markoperativ inriktning och en med sjöoperativ inriktning, vidmakthålls. I dessa bataljoner ingår s.k. SAR-grupper (räddningstjänst).

Den inledda *anskaffningen* av nya helikoptrar i samverkan med de övriga nordiska staterna fortsätter.

Det finns inte någon särskild materiel avdelad för *anpassning* för helikopterförbanden.

Verksamheten i Karlskrona

Regeringen bedömer att den marina bassäkerhetsutbildningen vid Berga bör omlokaliseras till Kungsholmen i Karlskrona den 31 januari 2001. Ledningen för Örlogsskolorna bör omlokaliseras från Berga till Karlskrona.

Regeringen anger i *skälen för sin bedömning* att riksdagen i mars 2000 beslutat att verksamheten vid Örlogsskolorna i Karlskrona bör flyttas till Kungsholmen, dels att regeringen bör uppdra åt Försvarsmakten att överväga att förlägga lämplig del av den planerade bassäkerhetsutbildningen till Kungsholmen (bet. 1999/2000:FöU2, rskr. 1999/2000:168). Regeringen har inhämtat underlag från Försvarsmakten i båda frågorna.

Regeringen anser att fördelningen av fartyg m.m. mellan Sydkustens marinbas i Karlskrona och Ostkustens marinbas i Berga i allt väsentligt är ändamålsenlig och lämplig. Det finns emellertid skäl för att stärka de sammanbundna marina grundorganisatoriska resurserna i Karlskronaregionen.

Örlogsskolorna bedriver för närvarande verksamhet i Haninge/Berga och i Karlskrona. Den 1 juli 2000 inordnades Sjöstridsskolan i Karlskronadelen av Örlogsskolorna.

Försvarsmaktens organisatoriska planering av Örlogsskolorna innebär att det skall finnas en chef med stab (huvuddelen lokaliserad till Berga), en linjeavdelning (merparten i Karlskrona), Vapen- och ledningssystemsskolan (Berga), Sjösäkerhetsskolan (ledning och två utbildningsenheter i Berga samt två utbildningsenheter i Karlskrona), Fartygsbefälsskolan (Karlskrona) samt Sjömansskolan (Karlskrona).

Utbildningsverksamheten vid Örlogsskolorna bedrivs enligt följande:

- Rekrytutbildning för ungefär 1 200 värnpliktiga. Verksamheten genomförs huvudsakligen i Karlskrona.
- Yrkesutbildning för ungefär 650 värnpliktiga. Verksamheten är delad mellan Berga och Karlskrona.
- Utbildning inom marinens yrkesofficersprogram för ungefär 210 elever. Verksamheten genomförs huvudsakligen i Karlskrona.
- Utbildning inom flottans taktiska program för ungefär 70 elever. Verksamheten är delad mellan Berga och Karlskrona.
- Ej programbunden officersutbildning för ungefär 500 elever. Verksamheten är delad mellan Berga och Karlskrona.
- Utbildning för Försvarsmakten i övrigt och för civila myndigheter och skolor för ungefär 500 elever. Verksamheten är delad mellan Berga och Karlskrona.

Regeringen bedömer att verksamheten vid Karlskronadelen av Örlogsskolorna är så omfattande att den av utrymmesskäl svårligen skulle inrymmas på Kungsholmen. Kostnaderna för att göra erforderliga om- och tillbyggnader, och anpassa dessa byggnationer till den kulturhistoriska miljön, skulle också bli så höga att det inte vore ekonomiskt försvarbart att omlokalisera hela verksamheten. Regeringen konstaterar därför att det inte är möjligt att omlokalisera hela verksamheten till Kungsholmen. Regeringen konstaterar också att en omlokalisering av hela eller delar av Örlogsskolorna skulle leda till försämrad rationalitet i utbildningen och fördyrad verksamhet för Försvarsmakten.

I och med att Karlskrona kustartilleriregemente (KA 2) läggs ned den 31 oktober i år, upphör den militära utbildningsverksamheten på Kungsholmen. Regeringen anser emellertid att militär verksamhet även fortsättningsvis bör bedrivas på Kungsholmen. Regeringen har därför prövat om det är möjligt att

omlokalisera delar av Örlogsskolorna dit. Regeringen har prövat följande alternativ:

- Marinens kadettutbildning. Sammantaget beräknas nettoinvesteringarna till ungefär 70 miljoner kronor. Försvarsmaktens driftskostnader beräknas öka med ungefär 18,5 miljoner kronor per år.
- Flottans rekrytutbildning. Rekrytutbildningen är en del av Sjömansskolan. Varje år rekrytutbildas ungefär 1 200 totalförsvarspliktiga. Sammantaget beräknas i detta alternativ nettoinvesteringarna till drygt 26 miljoner kronor för bl.a. kontors- och undervisningslokaler. Försvarsmaktens driftskostnader beräknas öka med ungefär 15 miljoner kronor per år.
- Försvarsmaktens bassäkerhetsutbildning. Regeringen anser därvid att det är olämpligt att lokalisera utbildningen av flygstridskrafternas och arméstridskrafternas bassäkerhetsförband, dvs. utbildning av flygbasjägare och militärpolis, till Kungsholmen. De utbildningarna ställer särskilda krav på utbildningsterräng och utbildningsförutsättningar som inte kan uppfyllas på Kungsholmen.

Den marina bassäkerhetsutbildningen bedrivs sedan 1995 vid Berga. Försvarsmakten planerar att flytta utbildningen till Vaxholms amfibieregemente i Vaxholm. Denna bassäkerhetsutbildning omfattar ungefär 80 värnpliktiga per år. I och med att den är volymmässigt begränsad är det enligt regeringens mening olämpligt att dela den på två olika utbildningsställen. Regeringen bedömer dock att det skulle vara möjligt att lokalisera hela den marina bassäkerhetsutbildningen till Kungsholmen. En sådan omlokalisering beräknas medföra ett nettoinvesteringsbehov om ungefär sex miljoner kronor avseende bl.a. en hundgård. Försvarsmaktens driftskostnader beräknas öka med ungefär 6,5 miljoner kronor per år.

För att åstadkomma en maximal beläggning på Kungsholmen har regeringen även prövat en kombination av de här redovisade alternativen. Det är således enligt regeringens mening rent utrymmesmässigt möjligt att förlägga såväl kadettutbildningen som bassäkerhetsutbildningen till Kungsholmen. Sammantaget beräknas i ett sådant alternativ nettoinvesteringarna till knappt 70 miljoner kronor. Försvarsmaktens driftskostnader beräknas öka med ungefär 20 miljoner kronor per år.

Regeringen anser att det av kostnadsskäl är mindre lämpligt att omlokalisera kadettutbildningen. Det skulle krävas omfattande investeringar vilket leder till väsentligt ökade hyreskostnader. När det gäller rekrytutbildningen anser regeringen att även detta alternativ leder till betydande fördyringar av verksamheten, samtidigt som verksamheten blir mycket störningskänslig. Även alternativet att lokalisera den marina bassäkerhetsutbildningen till Kungsholmen medför vissa fördyringar. I detta alternativ ser regeringen emellertid fördelar i och med att den infrastruktur som redan finns på Kungsholmen för amfibieutbildningen kan utnyttjas. Visserligen uteblir samordningsvinsterna mellan bassäkerhetsförbanden och amfibieförbanden avseende bl.a. utveckling av utbildningen. Men regeringen anser ändå att fördelarna är sådana att verksamheten bör omlokaliseras. Regeringen har då vägt in även de goda utbildningsbetingelserna i Karlskronaområdet. Alterna-

tivet ger en relativt jämn beläggning på Kungsholmen med ungefär tolv befäl och 80–100 värnplikliga. Genom att bassäkerhetsutbildningen förläggs till Kungsholmen vidmakthålls förbandsutbildningen där. Omlokaliseringen bör genomföras den 31 december 2001.

Regeringen anser emellertid att ytterligare åtgärder kan vidtas. Chefen för Örlogsskolorna och huvuddelen av Örlogsskolornas stab är lokaliserad till Berga. Regeringen anser att det finns skäl att ytterligare stärka Örlogsskolornas ställning i Karlskronaregionen. Detta kan på ett ändamålsenligt sätt åstadkommas genom att skolledningen omlokaliseras till Karlskrona. Vid omlokaliseringen bör vissa rationaliseringseffekter kunna uppnås varför det i praktiken blir aktuellt att flytta ungefär fem tjänster. Omlokaliseringen bör genomföras den 1 juli 2001.

Regeringen avser således att uppdra åt Försvarsmakten att genomföra de två omlokaliseringarna från Stockholmsområdet till Karlskrona.

Övriga frågor inom verksamhetsgrenen förbandsverksamhet

Anställd personal

Regeringen hänvisar till att riksdagen vid flera tillfällen har ställt krav på förslag om ett *sammanhållet, reformerat personalförsörjningssystem*. Regeringen har därför, och som en del av förberedelserna inför 2001 års försvarsbeslut, i november 1999 beslutat direktiv till en utredning vars uppgift är att redovisa en samlad syn på Försvarsmaktens personalförsörjning. Utredningen skall belysa förutsättningarna för och lämna förslag till hur Försvarsmakten skall kunna rekrytera, utveckla och avveckla personal på ett väl avvägt sätt och över tiden. Utredningen skall även behandla behovet av jämställdhet och kulturell mångfald, åldersstrukturproblemen, anpassningsprincipens påverkan på personalförsörjningen och hur kraven på Försvarsmaktens deltagande i internationell verksamhet skall kunna tillgodoses. Reservofficerssystemet och reservofficerarnas tjänstgöringsförhållanden i fredstid skall särskilt uppmärksammas. Utredningen skall ha slutfört sitt arbete senast den 28 februari 2001 (dir. 1999:84, 2000:12 och 2000:46). Utredningen har antagit namnet Personalförsörjningsutredningen.

Under 1999 har Riksrevisionsverket genomfört en uppföljning av den granskning av *formerna för lönebildning m.m. inom Försvarsmakten* som verket redovisade våren 1998 (RRV 1998:20). I sin rapport efter uppföljningen är Riksrevisionsverket fortsatt kritiskt till Försvarsmakten (RRV 2000:10). Bland annat anser Riksrevisionsverket att alltför få förändringar i lönebildningen har skett sedan föregående granskning för att arbetsgivarrollen skulle kunna sägas ha stärkts på några avgörande punkter. Vidare kritiserar Riksrevisionsverket omfattningen av och kostnaderna för lönetilläggen inom Försvarsmakten. Enligt Riksrevisionsverket borde Försvarsmakten stärka sin roll som arbetsgivare bl.a. genom att ta initiativ till att ompröva och strama upp tillämpningen av gällande avtal.

Försvarsmakten, som i allt väsentligt delar Riksrevisionsverkets iakttagelser, uppges ha vidtagit en rad åtgärder sedan den förra rapporten. Försvars-

makten har också angett att fler åtgärder kommer att vidtas i enlighet med Riksrevisionsverkets rekommendationer.

Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) har inhämtat ett fördjupat underlag beträffande de åtgärder som Försvarsmakten avser vidta för att skapa ett ändamålsenligt lönebildningssystem som är anpassat till de verksamhetsintressen som föreligger i den omstrukturerade Försvarsmakten. Av underlaget framgår att myndigheten anser det nödvändigt att under 2001 påbörja relativt omfattande åtgärder syftande till att förändra formerna för lönesättning och att begränsa antalet olika lönetillägg. Regeringen anser att det åtgärdsprogram som Försvarsmakten presenterat kan rätta till de brister som Riksrevisionsverket påtalat och skapa balans mellan myndighetens verksamhetsintresse och de lönerelaterade personalkostnaderna. Regeringen bedömer vidare att den förändring beträffande lönebildningen m.m. som Försvarsmakten planerar kan komma att underlättas av det centrala samarbetsavtal som Arbetsgivarverket slutit med arbetstagarorganisationerna och som underställts regeringen för godkännande.

Enligt regeringens uppfattning finns det ett starkt samband mellan Försvarsmaktens arbetsgivarroll, lönebildning m.m. och myndighetens personalförsörjning. Regeringen har därför i juni 2000 genom tilläggsdirektiv gett Personalförsörjningsutredningen i uppdrag att belysa olika möjligheter att utveckla och stärka Försvarsmaktens arbetsgivarroll (dir. 2000:46).

Regeringen genomförde 1997 en utvärdering av den reformerade arbetsgivarpolitiken, men där konstaterades att det hade gått alltför kort tid för att kunna dra mera långtgående slutsatser. Regeringen avser därför att göra en *ny utvärdering av arbetsgivarreformen*, där bl.a. en samlad bedömning av effekten av reformen avseende lönebildningen och personalförsörjningen inom statsförvaltningen görs. Direktiv till utvärderingen förbereds f.n. inom Regeringskansliet (Justitiedepartementet).

I samband med att Försvarsmakten lämnade sitt budgetunderlag för 2001 framkom att myndigheten i underlaget inför den säkerhetspolitiska kontrollstationen 1999 överskattat möjligheterna att *minska den anställda personalens numerär*. Diskrepansen var så stor (drygt 2 000 fler årsarbetare 2004) att regeringen inte ansåg sig kunna använda budgetunderlaget för mer långsiktiga avvägningar beträffande de personella resurserna. För att få en oberoende granskning av behovet av anställd personal har regeringen därför i ovannämnda tilläggsdirektiv gett Personalförsörjningsutredningen i uppgift att göra en genomlysning av Försvarsmaktens behov av yrkesofficerare såväl totalt som på olika kompetensnivåer.

Inom Försvarsmakten pågår en studie som syftar till att belysa hur *reservofficerssystemet* påverkas av den omstrukturering som Försvarsmakten genomgår. Studiens resultat ingår i det underlag som Personalförsörjningsutredningen fortlöpande får från Försvarsmakten. Regeringen avser återkomma beträffande reservofficerssystemets utveckling i samband med redovisningen av det sammanhållna, reformerade personalförsörjningssystem som riksdagen ställt krav på.

På uppdrag av regeringen har Försvarsmakten *analyserat kostnaderna för den militära skolverksamheten*. Av analysen framgår att de besparingar som angetts i utredningsbetänkandet Försvarsmaktsgemensam utbildning för

framtida krav (SOU 1998:42) inte till fullo bedöms kunna infrias. Enligt Försvarmaktens uppfattning beror detta på Försvarmaktens utökade uppgifter och på att den generella kvalitetshöjningen av officersutbildningen fördyrat den militära skolverksamheten.

Regeringen anser att det finns ett starkt samband mellan personalförsörjning i termer av kompetensförsörjning och utformningen av det militära utbildningssystemet. Mot denna bakgrund anser regeringen också att det först bör klarläggas vilka kompetenser som skall utvecklas inom det militära utbildningssystemet innan den kostnadsanalys som gjorts utnyttjas för avvägningar beträffande ambitionsnivåer. Mot denna bakgrund har regeringen i ovannämnda tilläggsdirektiv uppdragit åt Personalförsörjningsutredningen att beakta Försvarmaktens kostnadsanalys när det nya utbildningssystemet utvärderas.

På uppdrag av regeringen har Försvarmakten utrett hur *militärhögskolorna* bör dimensioneras, organiseras och lokaliseras. Av det underlag som Försvarmakten presenterade den 30 juni 2000 framgår att Försvarmakten förordar en nedläggning av militärhögskolan i Östersund och en utökning av kapaciteten på Karlberg och i Halmstad. Det främsta skälet till Försvarmaktens ställningstagande är att myndigheten anser att militärhögskolornas behov av lärare bättre kan tillgodoses med två större än med tre mindre enheter och att militärhögskolorna på Karlberg och i Halmstad i så fall har bäst förutsättningar. Försvarmakten föreslår därför att nedläggningstidpunkten för militärhögskolan i Östersund bör vara den 1 juli 2002.

Regeringen anser det vara väsentligt att den militära skolorganisationen dimensioneras och organiseras med stöd av den utvärdering av det nya utbildningssystemet och den genomlysning av yrkesofficersbehovet som Personalförsörjningsutredningen kommer att göra. Således bör utredningens betänkande avvaktas innan ställning tas till eventuella förändringar av den militära skolorganisationen. Enligt regeringens mening bör även frågan om Försvarshögskolans framtida lokalbehov beaktas i detta sammanhang.

Sammanfattningsvis konstaterar regeringen att de personella konsekvenserna av den omstrukturering som inletts är betydande och att alla problemområden inte kunnat förutses. Med den bredd som Personalförsörjningsutredningen har att bedriva sitt arbete bedömer dock regeringen att det försvarsbeslut som riksdagen skall fatta 2001 kommer att kunna grundas på ett personalförsörjningssystem som ger Försvarmakten de personella resurser som de av riksdagen fastlagda uppgifterna kräver.

Mot bakgrund av vad som redovisats tidigare beträffande *antalet kvinnliga yrkesofficerare* anser dock regeringen att Försvarmakten redan under 2001 måste öka ansträngningarna för att successivt, och i högre takt än hitintills, öka andelen kvinnliga yrkesofficerare.

Totalförsvarspliktig personal

Regeringen anger att Försvarmakten under år 2001 skall utbilda 15 000 värnpliktiga. Även värnpliktsutbildning omfattande tre månader för rekrytering till hemvärnet bör fortsätta under 2001. Arbetet med att minska avgång-

arna under grundutbildningen skall fortsätta och arbetet med att öka intresset bland kvinnor att fullgöra värnplik skall likaså fortsätta.

Regeringen anger vidare att Pliktutredningen i betänkandet Totalförsvarsplikten (SOU 2000:21) bl.a. har berört frågor om inskrivning och mönstring, påföljd vid brott mot totalförsvarsplikten och motivationshöjande åtgärder. Betänkandet remissbehandlas för närvarande.

Regeringen konstaterar att den fortsatta inriktningen av utbildningen av totalförsvarspliktig personal är beroende av ställningstagandena till Pliktutredningens betänkande samt de slutsatser som Personalförsörjningsutredningen kan komma att dra.

Grundorganisationen

Regeringen uppdrog den 30 mars 2000 och den 15 juni 2000 åt Försvarsmakten att genomföra de förändringar av Försvarsmaktens grundorganisation som riksdagen beslutat (prop. 1999/2000:30, bet. 1999/2000:FöU2, rskr. 1999/2000:168, prop. 1999/2000:97, bet. 1999/2000:FöU7, rskr. 1999/2000:250, bet. 1999/2000:FöU8, rskr. 1999/2000:251). Inriktningen är att förändringarna skall vara genomförda senast den 31 december 2001.

Specialflyget

På regeringens uppdrag har Försvarsmakten den 30 juni 2000 redovisat förutsättningarna för att kunna integrera de flygburna signal- respektive radar-spaningsflygförbanden, dvs. den s.k. specialflygverksamheten, med verksamheten vid F 16 i Uppsala. Försvarsmakten förordar en fortsatt lokalisering av specialflyget till Malmen. Som skäl anför myndigheten att en omlokalisering kräver omfattande investeringar vid F 16 samt risken för att nyckelpersonal inte skulle flytta med till Uppsala med åtföljande allvarlig kompetenssvacka. Regeringen har ingen annan uppfattning än Försvarsmakten.

Miljöarbete

Regeringen bedömer att utgångspunkten för Försvarsmaktens miljöarbete bör vara sektorsansvaret för ekologisk hållbarhet. Inom ramen för detta ansvar bör Försvarsmakten under 2001 införa ett miljöledningssystem i hela organisationen.

I skälen för sin bedömning anför regeringen att Försvarsmakten under 2001 bör fördjupa arbetet med *sektorsansvaret för ekologisk hållbarhet*. Det är angeläget att detta arbete får genomslag i form av ett allt mer ensat miljöarbete inom sektorn, i linje med det av riksdagen fastlagda övergripande miljömålsarbetet.

En annan huvuduppgift för Försvarsmakten när det gäller miljöarbetet är att under 2001 införa ett *miljöledningssystem* enligt standarden ISO 14001 i hela organisationen.

Härutöver anser regeringen att *miljöarbetet i övrigt* bör utvecklas vidare. Miljöutbildningen bör sålunda fortsätta. Arbetet med strategiska miljöbe-

dömningar bör fördjupas och konkretiseras under året. Avvecklingen av användningen av ämnen som bryter ned ozonskiktet bör fortsätta, liksom arbetet med att begränsa effekterna av skott- och flygbuller. Även arbetet med att begränsa utsläppen till luft, mark och vatten från skadliga ämnen och fossila bränslen bör fortsätta. Regeringen vill också peka på betydelsen för miljön av att de fastställda riktlinjerna för miljöanpassad försörjning av försvarsmateriel successivt börjar tillämpas.

Försvarets forskningsanstalt har redovisat rapporten Avmaterialisering inom försvaret. Syftet med denna är att diskutera en minskad resursanvändning inom försvaret och att utveckla metoder för att kunna analysera försvarets totala resursanvändning. Rapporten är huvudsakligen inriktad på återanvändning och återvinning i samband med att vapensystem avvecklas. Rapporten har remissbehandlats. Regeringen anser att rapporten pekar på väsentliga aspekter när det gäller utvecklingen mot ett ekologiskt hållbart samhälle. Regeringen anser att rapporten kan ligga till grund för Försvarsmakten i sitt fortsatta miljöarbete.

Den *miljöanering av fastigheter* som Försvarsmakten enligt miljöskyddslagen (1969:387) har skyldighet att genomföra för fastigheter som avvecklas, bör genomföras i en takt som resurserna medger.

I det *internationella arbetet* bör miljösamarbetet med de övriga nordiska försvarsmakterna vidareutvecklas. Härutöver bör samverkan med bl.a. amerikanska myndigheter och den ryska försvarsmakten fortsätta i enlighet med regeringens särskilda beslut.

Stöd till de baltiska staterna

Regeringen anför att stödet till de baltiska staterna skall kännetecknas av långsiktighet och uthållighet. Det skall ha sin tyngdpunkt i rådgivning, kunskapsöverföring och utbildningsstöd. Stödet skall ges inom ramen för demokratisk styrning i respektive stat och med den huvudsakliga inriktningen mot folkligt förankrade existensförsvar. Även materielstöd är viktigt. Det är en fördel om stödet så långt möjligt kan få karaktären av fleråriga systempaket. Försvarsmakten bör översiktligt följa utvecklingen av respektive stats försvarsmakt och det internationella stöd som lämnas i sammanhanget samt föreslå regeringen beslut om lämpliga åtgärder, i förekommande fall i samverkan med andra länder.

Utbildning i NBC-skydd

Det är enligt regeringens uppfattning angeläget att ambitionerna höjs när det gäller Försvarsmaktens utbildning i skydd mot nukleära, biologiska och kemiska stridsmedel (NBC). Inriktningen bör vara att förmågan att hantera NBC-hot skall kunna ökas, såväl när det gäller att försvara Sverige mot väpnat angrepp som att stärka det svenska samhället vid svåra påfrestningar i fred som när det gäller att bidra till fred och säkerhet i omvärlden. Vid internationella insatser där man inte kan utesluta NBC-hot bör strävan vara att öka förbandens NBC-skyddsnivå med målet att anskaffad utrustning skall vara nationellt och internationellt interoperabel.

Enligt regeringen bör utbildningen av de frivilliga försvarsorganisationerna vidmakthållas på en sådan kvalitativ nivå att utbildningen dels leder till godtagbar kunskap och förmåga i krigsuppgifter, dels leder till en god rekrytering i förhållande till insatsorganisationens behov. Försvarsmakten bör stödja och bistå frivilligorganisationerna så att deras verksamhet kan bidra till att vidmakthålla försvarsviljan, ge försvarsverksamheten en bred förankring och att avdelade resurser nyttjas effektivt.

Motionerna

Övergripande frågor

I Moderaternas *kommittémotion Fö207 (m)* av Henrik Landerholm m.fl. konstateras att regeringen avser att återkomma till riksdagen med ett förslag till samlat försvarspolitiskt beslut hösten 2001. Utgångspunkterna för detta samlade beslut måste ges redan nu. Enligt motionärerna måste den valda ekonomiska inriktningen, innefattande en reell reducering av försvarsanslagen med närmare 20 %, stoppas. Motionärerna ger *förslag till en sådan inriktning* och framhåller att försvarets omstrukturering måste börja på bredden. Personalförsörjning, logistik, forskning och utveckling samt materieförsörjning sägs behöva gå hand i hand med den omprövning av försvarets uppgifter som fortlöpande skett under senare år. Motionärerna föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att nu *undvika en omfattande avveckling av kompetens samt onödig materielförstöring* samt att *förmågan att bygga upp ett starkare försvar i en framtid skall säkras (yrkande 6 delvis)*. I det följande återges motionens förslag i dessa delar under skilda rubriker.

I Moderaternas *kommittémotion Fö210 (m)* av Henrik Landerholm m.fl. föreslås att *850 miljoner kronor* utöver vad regeringen föreslår anvisas till förbandsverksamheten (*yrkande 2 delvis*).

I Kristdemokraternas *kommittémotion Fö208 (kd)* av Åke Carnerö m.fl. anförs att framtida insatser kommer att ställa höga krav på kompetens hos all personal. Våra operativa insatsstyrkor skall kunna genomföra integrerade insatser inom ramen för insatsstyrkor. Dessa skall kunna sättas samman av förband ur alla försvarsgrenar och typer av stridskrafter och kunna agera integrerat med stor operativ rörlighet. Enligt motionärerna kräver detta hög samverkansförmåga inom insatsstyrkorna. Behovet av samträning sägs därför bli än mer centralt i framtidens försvarsmakt.

Kristdemokraterna anser att *förbandsverksamheten måste förstärkas* för att bl.a. kunna upprätthålla och vidareutveckla den unika kompetensen att genomföra kvalificerad väpnad strid, både nationellt och vid multinationella fredsfrämjande insatser. Förmågan till väpnad strid måste tränas genom realistiska förbandsövningar under varierande förhållanden samt genom att delta i internationell verksamhet. Motionärerna föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en förstärk-

ning av förbandsverksamheten (*yrkande 5 i denna del*) samt att 500 miljoner kronor utöver vad regeringen föreslagit anvisas till anslaget 6.1 Förbandsverksamhet och beredskap m. m. (*yrkandena 22 och 24, båda delvis*).

Folkpartiet föreslår i sin *kommittémotion 212 (fp)* (*yrkande 6 delvis*) att 500 miljoner kronor omfördelas från anslaget 6.1 Förbandsverksamhet och beredskap m.m. till anslaget 6.2 Fredsfrämjande truppinsatser.

I *motion Fö801 (kd)* av Amanda Agestav och Magnus Jacobsson anför motionärerna att landets totalförsvarspliktiga i dagsläget får 50 kr i s.k. dagersättning. Denna är tänkt att täcka kostnader för kläder, fritidsnöjen, tidningar m.m. Motionärerna hävdar att utvecklingen av dagersättningen varit negativ. Klyftan mellan dem som gör sin plikttjänstgöring och dem som inte gör den har ökat. Fängelseinterner får nästan det dubbla för sitt bidrag till samhällsutvecklingen. Detta sägs sända fel signaler till de totalförsvarspliktiga och till samhället i övrigt. Med en minskad volym totalförsvarspliktiga är det extra viktigt att plikttjänstgöringen blir attraktiv, även på det ekonomiska området. Motionärerna föreslår därför att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en *höjning av dagersättningen till 100 kronor till totalförsvarspliktiga*.

Arméstridskrafter

I *kommittémotion Fö207 (m)* av Henrik Landerholm m.fl. förordas att det inom markstridskrafterna behålls tio brigadledningar samtidigt som en av dessa ges i tillikauppgift att utgöra ledningsorganisation för den nordiska brigad som nu är under utveckling. Motionärerna anser att detta kan åstadkommas inom ramen för den beslutade grundorganisationen genom en utveckling av garnisoner med allsidig utbildning. De anser att förutsättningarna för att sätta upp mekaniserade bataljonsstridsgrupper i Kristinehamn, Halmstad, Eksjö och Kungsängen bör prövas (*yrkande 6 delvis*).

I Kristdemokraternas *kommittémotion Fö208 (kd)* av Åke Carnerö m.fl. påpekas att vårt territorialförsvar, där hemvärnet ingår, utvecklas mot nationella skyddsstyrkor. Eftersom de nationella skyddsstyrkorna bl.a. skall stödja de operativa förbanden måste de, enligt motionärerna, organiseras och utvecklas mot en breddad hot- och riskbild till allsidigt användbara förbandsenheter. Motionärerna föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om *de nationella skyddsstyrkorna* (*yrkande 6*).

Marinstridskrafter

I *kommittémotion Fö207 (m)* av Henrik Landerholm m.fl. förordas att det inom de marina stridskrafterna organiseras tre ytflo tilljledningar, varav en för internationell verksamhet, en ubåts- och en minkrigsflottiljledning samt en brigadledning för amfibieförband. Minst fyra ytfartygsdivisioner, med 16 till 20 fartyg varje, bör upprätthållas genom att de nyligen moderniserade patrullbåtarna behålls. Likaså bör samtliga ubåtar i Gotlands- och Västergöt-

landsklasserna behållas. Amfibieförbanden bör utökas och kustartilleribataljonerna behållas tills vidare (*yrkande 6 delvis*).

I Kristdemokraternas *kommittémotion Fö208 (kd)* av Åke Carnerö m.fl. erinrar motionärerna om att riksdagen våren 2000 (prop. 1999/2000:30, bet. 1999/2000:FöU2, rskr. 1999/2000:168) ställde sig bakom regeringens förslag att reducera antalet ubåtar till fem samt att det skall finnas ytterligare två ubåtar att tillgå under en övergångsperiod för tillväxt. Motionärerna anför en rad fördelar med ubåtssystemet och anser att fem ubåtar är en kritisk gräns när det gäller operativ verksamhet. Samtidigt hävdas att en rekryteringsbas om fem ubåtar är otillräcklig för att tillgodose nödvändig personalförsörjning, som även innefattar ubåtsräddningsorganisationen med räddningsfartyget Belos och ubåtsräddningsfarkosten URF. För att ubåtssystemet även fortsättningsvis skall kunna fungera säkerhetsmässigt och organisatoriskt bör därför möjligheterna för att *behålla ytterligare två ubåtar i drift undersökas* (*yrkande 7*).

Helikopterförband

I den nyss nämnda *kommittémotionen Fö208 (kd)* av Åke Carnerö m.fl. hänvisas till förra höstens budgetproposition (prop. 1999/2000:1) och de däri beskrivna problemen inom helikopterförbanden; materielbrister, brist på tekniker och piloter samt otillräcklig flygtid. Helikopterförbandens förmåga sägs inte ha förbättrats under 1999. Huvudproblemet anges vara en stor brist på tekniker, vilket medför ett lågt uttag av flygtid. Dessutom sägs allvarliga materielbrister förekomma, till nackdel för helikoptrarnas tillgänglighet. Detta har bl.a. påverkat flygtidsproduktionen negativt liksom förbandsutbildningen vid de sjöoperativa förbanden.

Kristdemokraterna anser att den intensifierade teknikerrekryteringen måste fortsätta för att säkerställa helikopterförbandens operativa förmåga. Motionärerna föreslår därför att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om *teknikerrekryteringen till helikopterförbanden* (*yrkande 8*).

Flygstridskrafter

I *kommittémotion Fö207 (m)* av Henrik Landerholm m.fl. förordas att det antal JAS 39 Gripen som beställts utnyttjas så effektivt som möjligt inom ramen för fyra aktiva divisioner. Förutsättningar bör skapas för en kontinuerlig modifiering av de flygplan som successivt tillförs, liksom för större utrymme för beväpning och annan utrustning. Enligt motionärerna bör utbildningskapaciteten för flygförare och tekniker samt tillgången på förtidsavgångna aktiva flygförare medge att ytterligare divisioner kan organiseras (*yrkande 6 delvis*).

I propositionen gör regeringen noggranna överväganden om utbildningsorganisationen i Karlskrona, bl.a. beträffande Örlogsskolorna.

I Moderaternas *kommittémotion Fö325 (m)* av Henrik Landerholm m.fl. påpekas att rekrytering och utbildning av officerare är en långsiktig verksamhet. Den spänner över officerens hela yrkesverksamma tid. Den riktas mot alla typer av förband och successivt över åren mot alla kompetenser. Utvecklingen av officersutbildningen sägs ständigt förändras och därmed också dess former och organisation. Denna utveckling är i grunden ett ansvar för verksamhetsledningen inom Försvarsmakten. Enligt motionärernas mening bör det därför ankomma på myndighetens chef att själv besluta om förändringar av skolor och centrum samt om formerna för dessas verksamhetsledning. Det är således inte lämpligt att riksdagen i detalj beslutar om lokaliseringen av såväl ledning som enskild verksamhet vid Örlogsskolorna. Motionärerna föreslår därför att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen *anförs om Örlogsskolorna och Officershögskolorna (yrkande 3)*.

En delvis likartad kritik framförs i *motion Fö322 (m)* av Anna Lilliehöök. Hon ifrågasätter flyttningen av marinens bassäkerhetsutbildning till Karlskrona och kan inte heller se några rationella skäl till att *omlokalisera örlogsskolornas ledning med fem tjänster till Kungsholms fort i Karlskrona*.

Anställd personal

Moderaterna föreslår i sin *kommittémotion Fö324 (m)* av Henrik Landerholm m.fl. att riksdagen ger *tilläggsdirektiv till Personalförsörjningsutredningen* om vad i motionen anförs om *helhetsyn på personalförsörjningen* innefattande såväl anställda (reserv- och yrkesofficerare), pliktpersonal (inklusive värnpliktiga officerare), frivilliga och civilanställda (*yrkande 1*).

Motionärerna föreslår vidare att riksdagen begär att regeringen ger tilläggsdirektiv till Personalförsörjningsutredningen om vad i motionen anförs om *befälsordning för utbildning av yrkes-, reserv- och värnpliktsofficerare (yrkande 2)*.

I sina motiv till förslagen framhåller motionärerna bl.a. att försvarets omstrukturering kräver att också *personalförsörjningen som helhet genomlyses*. Den nya verksamhetsidén måste följas av en ny personalstruktur. Att var för sig behandla frågan om värnpliktiga och anställd personal riskerar att skapa ett system med obalanser och allvarlig suboptimering. Ett alternativ som bör prövas inom ramen för en sådan översyn av hela personalförsörjningen är att huvuddelen av alla vapenföra unga män genomgår en grundläggande soldatutbildning för att skapa en bredare rekryteringsbas för dagens uppgifter och handlingsfrihet för framtida behov. Det skulle kunna skapa en bättre bas för antagning och uttagning till vidare utbildning och tjänstgöring inom Försvarsmakten, grundat på intresse och motivation snarare än på tvång. De sociala, ekonomiska och effektmässiga konsekvenserna av en sådan ordning bör därför prövas av Personalförsörjningsutredningen.

I framtiden kommer färre värnpliktiga att behöva utbildas årligen. Detta avser de längre reguljära utbildningarna. Det ställer enligt motionärerna nya krav på pliktssystemets utformning. De som skall genomgå längre utbildning måste kompenseras för detta. Ersättning och meritvärde är en viktig del av den attraktionskraft som försvaret måste ha för att tillräckligt många och tillräckligt kvalificerade unga människor aktivt skall söka sig till försvaret även inom pliktssystemets ram.

Likaså måste all befäls- och officersutbildning vara meriterande och bör, där så är möjligt, poängvärderas på samma sätt som högskolestudier. En annan viktig uppgift är att skapa en situation där yrkes-, reserv- och värnpliktsofficerare inte bedöms efter olika måttstockar när krigsorganisationens befattningar fylls.

Förbandsövningar och annan utbildning bör genomföras i sådan omfattning att alla officerare får tjänstgöra i sina befattningar. Annars försvinner såväl motivation som kompetens. Motionärerna anser att det bör vara ett oeftergivligt krav att de nyutexaminerade officerarna har förmåga att föra befäl över sina typförband i insatsorganisationen.

Vid sidan av rekrytering av officerare, såväl grundrekrytering som kompletterande rekrytering av civila experter senare i livet, bör frågan om vilken civil kompetens som bör tillföras försvaret också övervägas. Kvalificerade civilanställda, där den militära befälsnivån inte har betydelse, har enligt motionärerna därför en given plats även i framtidens försvarsmakt.

Motionärerna anser att korttidsanställda soldater och sjömän sannolikt är nödvändiga i framtidens försvarsmakt. Främst de internationella insatserna, men också kraven på samtränade förband för att uppnå erforderlig förmåga, talar för detta. Det bör ankomma på regeringen att utforma arbetsrättsliga regler som möjliggör korttids- och kontraktsanställning också av annan militär personal än befäl.

Personalförsörjningsutredningen bör enligt motionärerna dessutom *pröva möjligheterna att utforma en befälsordning med flera parallella officerskarriärer* som tillgodoser behovet av chefer, utbildare och fackmän på alla nivåer utan att för den skull nödvändigtvis förena dessa egenskaper i samma personer. För yrkesofficerarna bör ytterligare en karriär, mer inriktad på fackmanna- och utbildarbanan, övervägas vid sidan av dagens mer generella inriktning. Även yrkeserfarenheter i det civila samhället bör vara ett normalinslag i yrkesofficerens karriär. Kravet på internrekrytering till ett livstidsyrke är inte längre hållbart. Visstidsanställning för vissa kategorier officerare bör övervägas. Med en allt smalare rekryteringsbas bör även direktrekrytering till officersyrket övervägas. Enligt motionärerna suddas därmed gränsen mellan yrkes-, reserv- och värnpliktsofficeren ut. Utan goda möjligheter för officeren till yrkesväxling flera gånger under livet skulle Försvarsmakten avsäga sig möjligheten att tillföra kompetens från det civila samhället, vilket enligt motionärerna kommer att bli allt mer nödvändigt i framtiden. Att integrera delar av officersutbildningen med det civila samhällets universitets- och högskoleutbildning sägs således vara nödvändigt. En nödvändig akademisering av officersyrket behöver dock inte ske inom ramen för militära utbildningsinstitutioner. Dessa bör i stället fokusera på utbildning och träning i de exklusivt militära kärnkunskaperna.

Även i perspektivet av den föreslagna kompletterande officerskarriären med inriktning på fackmanna- och utbildarfunktionerna bör, enligt motionärerna, den grundläggande officersutbildningen noga utvärderas.

I Vänsterpartiets *kommittémotion Fö312 (v)* anför motionärerna uppgifter om att den militära personalen inom Försvarsmakten inte i någon stor utsträckning har drabbats av arbetslöshet med anledning av omstruktureringen. Trygghetssystemen verkar därmed ha fungerat bra. Motionärerna anför vidare att uppgifter tyder på att omstruktureringen har drabbat den civila personalen hårdare. Den är också ofta lägre utbildad än yrkesofficerarna, har högre medelålder och har större andel kvinnor. Trygghetssystemen sägs vara sämre på den civila sidan än på den militära. Enligt motionärerna bör därför staten som arbetsgivare ta sitt ansvar för den civila personal som drabbas av försvarets omstrukturering. Motionärerna föreslår att riksdagen begär att regeringen *upprättar ett separat handlingsprogram* i syfte att hantera övertaligheten på den civila sidan (*yrkande 4*).

Utskottet

Riksdagen beslutade våren 2000 (prop. 1999/2000:30, bet. 1999/2000:FöU2, rskr. 1999/2000:168) bl.a. om operativa förmågor för Försvarsmakten samt om inriktningen av den krigsorganisatoriska utvecklingen. I sammanhanget konstaterade utskottet (bet. 1999/2000:FöU2 s. 84) att underlaget för ställningstagandet till krigsorganisationens långsiktiga inriktning behöver preciseras på ett antal punkter.

Regeringen ger nu i budgetpropositionen ett närmare förslag till den krigsorganisatoriska utvecklingen för perioden 2001–2003 samt förslag till inriktning för år 2001 av verksamhetsgrenen förbandsverksamhet. Härvid berörs armé-, marin- och flygstridskrafter, helikopterförband, verksamheten i Karlskrona samt vissa övriga verksamheter som personalutveckling, grundorganisationens utveckling, specialflyg, miljöarbetet, stödet till de baltiska staterna, utbildningen i NBC-skydd och frivillig försvarsverksamhet. Regeringen avser återkomma till riksdagen hösten 2001 med en redovisning av de nya förbandstypernas organisation och av vilka operativa behov som de är avsedda att tillgodose.

Övergripande frågor

I tre kommittémotioner förordas en annan övergripande inriktning och andra anslagsbelopp för förbandsverksamheten än vad regeringen föreslår. Moderata samlingspartiet vill sålunda (*Fö210 (m) yrkande 2 i denna del*) öka anslaget med 850 miljoner kronor. Kristdemokraterna anser att förbandsverksamheten måste förstärkas och avdelar 500 miljoner kronor utöver regeringens förslag (*Fö208 (kd) yrkandena 5, 22 och 24, samtliga i denna del*). Folkpartiet liberalerna anser å sin sida att verksamheten går att genomföra med mindre personal till en lägre kostnad och vill föra över 500 miljoner kronor till anslaget för fredsfrämjande truppinsatser (*Fö212 (fp) yrkande 6 i denna del*).

I samband med 1999 års ekonomiska vårproposition (prop. 1998/99:100) och den säkerhetspolitiska kontrollstationen våren 1999 beslutade riksdagen (prop. 1998/99:74, bet. 1998/99:FöU5, rskr. 1998/99:224) bl.a. om de ekonomiska riktlinjerna för utgiftsområdet totalförsvaret för perioden 2000–2004. Riksdagen har därefter (prop. 1999/2000:30, bet. 1999/2000:FöU2, rskr. 1999/2000:168) beslutat om bl.a. vilka förmågor som Försvarsmakten skall ha samt om inriktningen av förbandsutvecklingen.

Det är *utskottets uppfattning* att den övergripande inriktning av verksamhet och medelstildelning som föreslås i de nyss nämnda kommittémotionerna avviker från de grundläggande förutsättningar som riksdagen har beslutat. De aktuella *motionsyrkandena* bör därför *avslås*.

I *motion Fö801 (kd)* föreslås en *höjning av dagersättningen* till totalförsvarspliktiga till 100 kr. *Utskottet* konstaterar att 1998 års pliktutredning bl.a. har föreslagit (SOU 2000:21) flera förbättringar av de ekonomiska villkoren i anslutning till plikttjänstgöring. Efter en remissbehandling bereder nu regeringen ärendet. *Utskottet* konstaterar vidare att riksdagen till regeringen har delegerat att besluta om dagersättningens storlek.

Utskottet anser det angeläget att förbättra de ekonomiska villkoren för totalförsvarspliktiga men vill i avvaktan på ett samlat förslag från regeringen inte nu göra uttalanden om enskildheter i denna fråga. *Motionen* bör därför *avslås*.

Inriktning av armé-, marin- och flygstridskrafterna samt helikopterförband

I två kommittémotioner föreslås en delvis annan inriktning för armé-, marin-, respektive flygstridskrafterna. Sålunda förordas i *motion Fö207 (m) yrkande 6* bl.a. att tio brigadledningar skall behållas liksom fler ytstridsfartyg och ubåtar än vad regeringen förordar. Vidare sägs i motionen att möjligheterna bör prövas att organisera ytterligare bataljonsstridsgrupper, amfibieförband och flygdivisioner. I *motion Fö208 (kd)* föreslås allsidigt användbara nationella skyddsstyrkor (*yrkande 6*), att ytterligare två ubåtar behålls i drift (*yrkande 7*) samt att rekryteringen av tekniker till helikopterförbanden förbättras (*yrkande 8*).

Utskottet har i det föregående konstaterat att förlorad kompetens till följd av avgångarna bland främst yngre yrkesofficerare och bristande övningstillfällena i bataljon (motsvarande) och högre förband sannolikt utgör det för närvarande största problemet för Försvarsmakten. Detta har också uppmärksammat i kommittémotionerna Fö207 (m) yrkande 6 i denna del och i Fö208 (kd) yrkandena 5 och 8. *Utskottet* kan vidare konstatera att regeringen i sitt förslag till inriktning för förbandsverksamheten för år 2001 har gett högsta prioritet åt åtgärder som leder till ökad kompetens för yrkesofficerare att leda militära enheter. Övningar skall genomföras i en sådan omfattning och med sådana förbandstyper att förmågan till strid i högre förband förbättras.

Utskottet biträder regeringens inriktning i denna del. Det är således nödvändigt att åtgärda dessa kompetensbrister om inte förmågan till strid i sammansatta högre förband skall gå förlorad och därmed också grunden till vår

anpassningsförmåga. De aktuella motionsyrkandena i berörd del bör därmed kunna bli tillgodosedda.

Utskottet har erfarit att regeringen i juni i år uppdragit åt Försvarsmakten att i en rad konkreta frågor redovisa underlag till försvarsbeslutet hösten 2001. Utgångspunkt för flera av dessa frågor är vad utskottet anförde vid behandlingen av regeringens proposition Det nya försvaret (prop. 1999/2000:30, bet. 1999/2000:FöU2). Försvarsmakten skall sålunda redovisa förmåga och utformning av de s.k. nationella skyddsstyrkorna och en planering för att vid behov kunna organisera ytterligare bl.a. två armébrigader, en amfibiebataljon, två kustartilleribataljoner, två ubåtar, ett minröjningsfartyg och stridsflyg upp till 12 divisioner. Utskottet anser att regeringens redovisning och förslag skall inväntas. Motionerna *Fö207 (m) yrkande 6 i denna del* och *Fö208 (kd) yrkandena 6–8* bör därför avslås.

Verksamheten i Karlskrona

När utskottet våren 2000 behandlade försvarets förändrade inriktning anförde utskottet (prop. 1999/2000:30, bet. 1999/2000:FöU2 s. 161, rskr. 1999/2000:168) att verksamheten vid Örlogsskolorna i Karlskrona bör flyttas till Kungsholmen. Utskottet ansåg att regeringen borde uppdra åt Försvarsmakten att överväga att till Kungsholmen förlägga lämplig del av den bassäkerhetsutbildning som planeras.

Regeringen redovisar i propositionen sin bedömning av möjligheterna att lokalisera Örlogsskolornas verksamhet till Kungsholmen. Efter att ha granskat olika alternativ anser regeringen att den marina bassäkerhetsutbildningen vid Berga bör omlokaliseras till Kungsholmen. Därutöver bedömer regeringen att ledningen för Örlogsskolorna bör omlokaliseras från Berga till Karlskrona. Regeringen anmäler sin avsikt att uppdra åt Försvarsmakten att genomföra dessa båda omlokaliseringar.

I kommittémotion *Fö325 (m)* och i *motion Fö322 (m)* vänder sig motionärerna mot vad de anser vara en oacceptabel detaljreglering av de fredsorganisatoriska förhållandena i Karlskronaområdet.

Som nyss framgått ansåg utskottet vid behandlingen av försvarets inriktning våren 2000 att det fanns skäl för att stärka de grundorganisatoriska resurserna i Karlskrona. Utskottet konstaterar att regeringen mot bakgrund av riksdagens beslut nu har övervägt och i propositionen redovisat sådana åtgärder. Utskottet ifrågasätter inte regeringens bedömning. Motionerna *Fö325 (m) yrkande 3* och *Fö322 (m)* bör därför avslås.

Anställd personal

Utskottet har, vilket också regeringen framhåller i propositionen, under en följd av år ställt krav på ett sammanhållet reformerat personalförsörjningssystem. När utskottet senast behandlade denna fråga (prop. 1999/2000:30, bet. 1999/2000:FöU2, rskr. 1999/2000:168) våren 2000 välkomnade utskottet den av regeringen nyligen tillsatta Personalförsörjningsutredningen. Utskottet betonade i sammanhanget bl.a. betydelsen av att regeringen i den samlade översynen belyser frågor rörande utvecklingen av den befintliga personalen

som exempelvis frågor om ett effektivare befodrings- och karriärsystem, en väl avvägd och verksamhetseffektiv rörlighet för yrkesofficerare och de civilanställdas kompetensutveckling. Utskottet pekade också på det stora behovet att se över reservofficerssystemet så att denna personalresurs på ett kostnadseffektivt sätt kan utnyttjas i det nya försvaret. Försvarens behov av officerare, totalt och på olika nivåer, borde därför på nytt genomlysas. Utskottet ansåg att detta borde ske i den tillsatta Personalförsörjningsutredningen. Vad utskottet då anförde om Försvarens personalförsörjning (bet. 1999/2000:FöU2 s. 191–192) gav riksdagen som sin mening regeringen till känna.

Utskottet anser att det varit mycket tydligt i sina krav på regeringen när det gäller att göra en samlad och grundlig genomgång av Försvarens personalförsörjning. Utskottet har i det föregående också varit mycket tydligt när det gäller behovet av att förbättra officerarnas kompetensutveckling, bl.a. genom utökade övningstillfällen i bataljon (motsvarande) och högre förband.

Det som utskottet tidigare har anført om kraven på en reformerad personalförsörjning för Försvarens makten synes täckas in i regeringens direktiv till Personalförsörjningsutredningen och i anvisningarna till Försvarens makten om att lämna underlag i denna fråga. I det fortsatta arbetet är det viktigt att försörjningen med pliktpersonal och med anställd personal behandlas som en helhet. Inte minst är detta betydelsefullt med tanke på att kontrakts- och visstidsanställningar, som kan ligga i gränsskiktet mellan de angivna personalkategorierna, kan komma att öka i framtiden. Utskottet utgår från att Personalförsörjningsutredningen och Regeringskansliet har en sådan bredd i sitt arbete att det försvarsbeslut som riksdagen skall fatta hösten 2001 kommer att kunna grundas på ett personalförsörjningssystem som ger Försvarens makten de personella resurser som de av riksdagen fastlagda uppgifterna kräver. Motionärernas förslag bör sålunda kunna bli tillgodosedda. Utskottet ser därför inte något behov av att riksdagen av regeringen begär tilläggsdirektiv till Personalförsörjningsutredningen i enlighet med vad som föreslås i kommittémotion *Fö324 (m) yrkandena 1 och 2*. Motionsyrkandena bör sålunda avslås av riksdagen.

I kommittémotion *Fö312 (v)* förordas ett separat handlingsprogram för att hantera övertaligheten för civil personal inom Försvarens makten. Utskottet anser att frågan om hur övertaligheten inom Försvarens makten bäst bör hantearas i första hand är en uppgift för arbetsmarknadens parter. Det är således Försvarens makten ansvar att tillsammans med arbetstagarorganisationerna finna lösningar. Utskottet har erfårit att Försvarens makten sålunda tillämpar ett åtgärdsprogram för att stimulera och stödja anställda att söka arbeten utanför Försvarens makten. De anställda som inte valt att utnyttja dessa möjligheter eller ta erbjudanden om arbete på annan ort än den där förband läggs ned sägs upp på grund av arbetsbrist. Dessa anställda omfattas av trygghetsavtalet. Därutöver har Försvarens makten gett civil personal som är mellan 58 och 60 år möjlighet att frivilligt begära entledigande med en individuell uppsägningstid på upp till två år. Vid uppnådda 60 år beviljas sedan den anställde pension enligt 14 § trygghetsavtalet. Utskottet kan därför inte biträda mot-

Utskottets förslag

Utskottet föreslår *sammanfattningsvis* att riksdagen

- *godkänner* regeringens förslag till inriktning av förbandsverksamheten,
- *avslår* motionerna Fö207 (m) yrkande 6 i denna del, Fö208 (kd) yrkandena 5 i denna del och 6–8, Fö322 (m), Fö312 (v) yrkande 4, Fö324 (m) yrkandena 1 och 2, Fö325 (m) yrkande 3 samt Fö801.

Utskottet har också behandlat motionerna Fö210 (m) yrkande 2 i denna del, Fö208 (kd) yrkandena 5, 22 och 24 samtliga i denna del och Fö212 (fp) yrkande 6 i denna del. Dessa motionsyrkanden, som alla innehåller konkreta förslag till andra anslagsbelopp, avgörs slutligt i samband med utskottets behandling av det samlade budgetförslaget.

Inriktning av incidentinsatser

Regeringen

Regeringen föreslår att Försvarmakten skall genomföra incidentinsatser, dvs. upptäcka, ingripa och avvisa varje form av kränkning av svenskt territorium för att hävda rikets territoriella integritet i luften, till sjöss och på marken, med de förband och enheter som har beredskap för detta ändamål.

Regeringen hemställer att riksdagen *godkänner* förslaget till inriktning för incidentinsatser.

Utskottet

Utskottet har ingen erinran mot vad regeringen har anfört och föreslår att riksdagen godkänner förslaget till inriktning för verksamhetsgrenen incidentinsatser.

Inriktning av stöd till samhället

Regeringen

Regeringen föreslår följande inriktning för Försvarmaktens stöd till samhället. Vid sidan om sin skyldighet att medverka i räddningstjänst enligt räddningstjänstlagen (1986:1102), skall Försvarmakten bidra till att stärka det svenska samhället vid svåra påfrestningar på samhället i fred. Försvarmakten skall därvid kunna samverka med andra myndigheter och ställa resurser till förfogande.

Regeringen hemställer att riksdagen *godkänner* förslaget till inriktning för stöd till samhället.

I *skälen för sina förslag* anför regeringen att Försvarmakten skall kunna bistå ansvariga myndigheter med insatser för stöd vid räddningstjänst enligt

räddningstjänstlagen (1986:1102) och för att stärka det svenska samhället vid svåra påfrestningar på samhället i fred. Det är enligt regeringens mening angeläget att Försvarsmakten, inom ramen för kraven på förmåga för de övriga försvarsuppgifterna, vidmakthåller och utvecklar möjligheterna att lämna stöd vid sådana situationer.

Regeringen anser vidare att Försvarsmakten tillsammans med de berörda myndigheterna bör fördjupa planeringen för militära stödinsatser vid det tiotal exempel på svåra påfrestningar som prioriterats av statsmakterna.

Den vidgade synen på hot och risker kan, enligt regering, innebära att Försvarsmaktens förmåga behöver tas i anspråk även vid andra händelser än de som faller inom ramen för räddningstjänstlagen eller utgör svåra påfrestningar på samhället i fred. I detta avseende bör, om inte annat föreskrivs i särskild ordning, stöd enligt regeringens mening kunna lämnas i situationer där ansvarig myndighets ordinarie resurser inte räcker till. Ett exempel på lämplig samverkansform härvidlag är Försvarsmaktens avtal med Sjöfartsverket om helikopterberedskap på fem orter i Sverige. Regeringen vill i sammanhanget understryka att Försvarsmakten vid en insats, oavsett slaget av insats, skall biträda den ansvariga myndigheten. Ansvaret för att begära stöd skall således ligga på den andra myndigheten.

Avslutningsvis erinrar regering om att polisen, tullen och Kustbevakningen den 1 juli 2000, genom en ändring i förordningen (1986:1111) om militär medverkan i civil verksamhet, har fått tydligare möjligheter att använda Försvarsmaktens resurser för transporter för att dessa myndigheter skall kunna utföra sina uppgifter.

Utskottet

Utskottet har ingen erinran mot vad regeringen har anfört och föreslår att riksdagen godkänner förslaget till inriktning för verksamhetsgrenen stöd till samhället.

Inriktning av beredskap

Regeringen

Regeringen föreslår att Försvarsmakten skall upprätthålla beredskap enligt de tidsramar som regeringen beslutar.

Regeringen hemställer att riksdagen *godkänner* förslaget beträffande beredskap.

Regeringen bedömer att Försvarsmakten bör kunna delta i fredsfrämjande insatser med förbandsenheter med snabbinsatsförmåga från såväl armé- marin- som flygstridskrafterna i enlighet med fastställda partnerskapsmål inom ramen för PFF:s planerings- och översynsprocess. Detta är särskilt viktigt i samband med Sveriges ordförandeskap i EU.

I skälen för sina förslag och sin bedömning anför regeringen bl.a. följande.

Övergången från ett invasionsförsvar till ett insatsförsvar med anpassningsförmåga ger bättre möjligheter att flexibelt utnyttja Försvarsmaktens resurser. Det blir möjligt att sätta samman dessa till operativa insatsstyrkor efter aktuella behov. Försvarsmaktens beredskapssystem skall anpassas till dessa nya förutsättningar. Regeringen har därför beslutat att Försvarsmakten skall lämna förslag till hur beredskapssystemet skall utvecklas för att kunna tillämpas mer flexibelt. Uppdraget skall redovisas i budgetunderlaget för 2002.

Beredskap för internationella insatser

Regeringen anser att utvecklingen av Försvarsmaktens förmåga att delta i internationella insatser bör utgå ifrån PFF:s planerings- och översynsprocess (PARP).

Regeringen har i juni 2000 beslutat att anta ett antal partnerskapsmål inom ramen för PARP. Partnerskapsmålen omfattar perioden 2001–2006 och har utarbetats i dialog mellan Sverige och Nato.

De partnerskapsmål som regeringen beslutat att anta omfattar följande förbandstyper med tillhörande förmåga:

- Ledningsresurs från 2001.
- Stabspersonal för civil-militär samverkan (Cimic) från 2002.
- Två mekaniserade infanteribataljoner från 2001.
- Militärpoliskompani från 2003.
- Ingenjörkompani med ammunitions- och minröjningsförmåga från 2002.
- Marint minröjningsförband från 2001.
- Spaningsflygförband AJS 37 Viggen från 2001(ersätts av JAS 39 Gripen från 2004).
- Transportflygförband från 2001.

Förbanden skall ha 30 respektive 90 dagars beredskap.

Regeringen anser att de förbandstyper och den förmåga som utvecklas inom ramen för PARP skall vara utgångspunkten för Sveriges anmälan till andra internationella förbandsregister.

I december 1999 enades EU:s medlemsländer om ett övergripande mål (Headline Goal) för att kunna hantera hela spektrumet av s.k. Petersbergsinsatser. Detta mål bestod i att år 2003 ha styrkor tillgängliga upp till 60 000 man jämte relevanta marin- och flygstridskrafter. Styrkorna skall kunna vara insatta i ett konfliktområde inom 60 dagar och vara självförsörjande under ett år. Under hösten 2000 kommer en kapacitetskonferens att hållas där medlemsländerna anmäler sina bidrag till det övergripande målet. Denna process kommer sedan att fortsätta under det svenska ordförandeskapet våren 2001.

Incidentberedskap

Försvarsmakten skall kunna upptäcka, identifiera, avvisa och dokumentera kränkningar av territoriet i enlighet med förordningen (1982:756) om Försvarsmaktens ingripande vid kränkningar av Sveriges territorium i fred och neutralitet, m.m. (IKFN-förordningen).

Utskottet har ingen erinran mot vad regeringen har anfört och föreslår att riksdagen godkänner förslaget till inriktning för verksamhetsgrenen beredskap.

Inriktning av internationella insatser

Regeringen

Regeringen bedömer att inriktningen för internationella insatser bör vara följande. Försvarsmakten skall delta med en bataljon i en multinationell fredsstyrka i Kosovo och fortsatt ställa resurser till SFOR:s förfogande i Bosnien-Hercegovina.

I *skälen för sin bedömning* anför regeringen bl.a. följande. Läget på västra Balkan är fortsatt instabilt och kräver ett fortsatt internationellt engagemang där Sverige bör delta.

Närvaron av en multinationell fredsstyrka kommer att fortsätta om inte Säkerhetsrådet beslutar annorlunda. Den svenska KFOR-styrkan har under 2000 minskats från ca 850 till 800 personer. Regeringen anser att Sverige bör ställa motsvarande resurser till KFOR:s förfogande i Kosovo under 2001.

Mandatet för SFOR-insatsen i Bosnien-Hercegovina har förlängts till den 21 juni 2001. Regeringen anser att det nuvarande svenska truppbidraget omfattande ca 40 personer för bl.a. civil-militär samverkan (Cimic) är ändamålsenligt. Under 2001 bör Sverige ställa motsvarande resurser till SFOR:s förfogande i Bosnien-Hercegovina.

Motionerna

I Kristdemokraternas *kommittémotion Fö208 (kd)* av Åke Carnerö m.fl. anförs att internationell verksamhet är ett medel för att även utveckla och stärka vår nationella försvarsförmåga. Motionärerna menar att det av samarbetet inom Partnerskap för fred (PFF) följer att den av Nato med partnerländerna utvecklade standarden för samverkan utgör grunden för utvecklingen av Sveriges förmåga. På sikt bör därför alla svenska operativa insatsförband ha sådan samverkansförmåga att de kan ingå i Natoleda krishanteringsinsatser.

För att stärka Sveriges förmåga att kunna bidra till fred och säkerhet i Europa och dess närhet genom att delta i internationell fredsfrämjande och humanitär verksamhet föreslår Kristdemokraterna att *500 miljoner kronor per år utöver regeringens förslag* tillförs under anslag 6:1 Förbandsverksamhet och beredskap m.m. för åren 2001–2003 (*yrkande 24 i denna del*).

I Moderata samlingspartiets *kommittémotion Fö210 (m)* *yrkande 3* föreslås att fredsfrämjande truppinsatser enbart skall omfatta kostnader i samband med insatser och helt finansieras utanför försvarsanslaget. Till politikområde 6:2 Fredsfrämjande truppinsatser bör därför *anvisas 0 kr*.

Sverige har en lång tradition av deltagande i fredsbevarande militära insatser i FN:s regi, anför Folkpartiet i sin *kommittémotion Fö212 (fp)* av Runar Patriksson m.fl. Det svenska försvaret har fått värdefulla erfarenheter genom att under 1990-talet delta i de fredsbevarande och fredsskapande insatserna i Bosnien, Makedonien och nu senast i Kosovo. Dessa insatser i europeiska konflikthärddar sägs också mer påtagligt ha bidragit till att skapa förutsättningar för vår egen säkerhet.

Motionärerna kritiserar senfärdigheten när det gäller insatsen i Kosovo. Efter valen i Jugoslavien sägs utvecklingen på Balkan vara mycket osäker. Sverige måste därför vara berett på att omedelbart kunna utföra fredsbevarande och fredsfrämjande insatser om nya konflikter blossar upp. Motionärerna anser att det svenska försvaret redan i omedelbar närtid måste ges förutsättningar för internationella *insatser av en storleksordning två till tre gånger den nuvarande (yrkande 5)*. Folkpartiet föreslår därför att anslaget 6:2 Fredsfrämjande truppinsatser ökas med 500 miljoner kronor i förhållande till vad regeringen har föreslagit (*yrkande 6 i denna del*).

Vänsterpartiets *kommittémotion U401 (v)* uppmärksammar bl.a. riskerna med användning av s.k. utarmat uran i projektiler. Motionärerna föreslår (*yrkande 2*) att regeringen skall verka för ett internationellt förbud mot användning av utarmat uran i ammunition. Denna fråga bereds av utrikesutskottet. Motionärerna föreslår vidare att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att regeringen skall ge Försvarsmakten i uppdrag att svara för att varje soldat i Kosovo skall få en *kroppsburen dosimeter (yrkande 3)*.

Motionärerna konstaterar att med försvarets nya inriktning mot mer internationell verksamhet så kan en svensk soldat vara ute i ett konfliktområde flera gånger. Motionärerna konstaterar vidare att det i fråga om Kosovo och Serbien råder osäkerhet om ammunition med utarmat uran använts och att risken för skador som följd av radioaktiv strålning inte kan uteslutas. Den utrustning för mätning av radioaktiv strålning som nu finns vid vårt förband i Kosovo, en s.k. intensimeter per grupp, borde därför enligt motionärerna kompletteras. Varje soldat borde sålunda få en dosimeter för att den sammanlagt erhållna stråldosen skall kunna kontrolleras.

Utskottet

Utskottet *delar regeringens bedömning* att Försvarsmakten under år 2001 skall delta med en bataljon i en multinationell fredsstyrka i Kosovo och fortsatt ställa resurser till SFOR:s förfogande i Bosnien-Hercegovina.

I samband med behandlingen av 1997 års ekonomiska vårproposition (prop. 1996/97:150) beslutade regeringen att föra över verksamhet och medel för fredsbevarande uppgifter från utgiftsområde 7 Internationellt bistånd till utgiftsområde 6 Totalförsvaret. Utskottet har därefter vid flera tillfällen, senast hösten 1999, behandlat förslag från Moderata samlingspartiet om en återgång till den ordning som rådde fram till våren 1996. Utskottet är med avseende på budgeten för år 2001 inte berett att föreslå någon omprövning i denna fråga. Riksdagen bör därför *avslå kommittémotion Fö210 (m) yrkande 3*.

Utskottet är heller inte berett att för år 2001 föreslå riksdagen en inriktning som innebär två till tre gånger så stora internationella insatser, vilket Folkpartiet liberalerna föreslår, eller den utökade verksamhet som Kristdemokraterna föreslår. Riksdagen bör sålunda också *avslå kommittémotionerna Fö212 (fp) yrkandena 5 och 6 i denna del samt Fö208 (kd) yrkande 24 i denna del.*

Utskottet håller med motionärerna i motion U401 (v) om betydelsen av att minimera riskerna för de soldater som deltar i internationella fredsfrämjande insatser. Regeringen har också uppmärksammat detta och bl.a. anfört (prop. 1999/2000:1 volym 5 s. 47) att ”vid internationella insatser där NBC-hot ej är uteslutet bör strävan vara att öka förbandens NBC-skyddsnivå med det framtida målet att utrustningen skall vara nationellt och internationellt interoperabel”. Utskottet har godkänt denna inriktning och har erfärit att anskaffning av en *kroppsburen dosimeter* avsedd för personal som ingår i internationella förband har påbörjats under innevarande år och avslutas 2001. Denna anskaffning avser inte enbart förbanden i Kosovo utan skall kunna användas vid varje utlandsinsats oavsett geografiskt område. *Kommittémotion U401 (v) yrkande 3* bör sålunda bli beaktad varför det inte behöver bifallas.

Motionerna Fö208 (kd) yrkande 24 i denna del, Fö210 (m) yrkande 3 i denna del och Fö212 (fp) yrkande 6 i denna del, som alla innehåller konkreta förslag till ändrade anslagsbelopp, avgörs slutligt i samband med utskottets behandling av det samlade budgetförslaget.

Inriktning av anskaffning av materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling

Regeringen

Regeringen föreslår följande inriktning för försörjningen med materiel och anläggningar samt för forskning och teknikutveckling.

- Anskaffning av organisationsbestämmande materiel och förnödenheter samt materiel och förnödenheter som omedelbart måste vara tillgängliga för beredskapsändamål skall prioriteras. Därutöver skall anskaffning av materiel till de förband som skall kunna användas vid internationella insatser och som Sverige anmält inom ramen för PARP prioriteras.
- Materielsystem som inte behövs skall avvecklas så fort som möjligt.
- Försvarsmakten skall fortsätta att planera materielanskaffningen mot ett ökat inslag av demonstratorer och simulatorer.
- Försvarsmaktens materieförsörjning och materielavveckling skall ske på ett miljöanpassat sätt.
- Inhemsk fortifikatorisk kompetens skall upprätthållas.
- Inom Försvarsmaktens forsknings- och teknikutveckling skall följande områden prioriteras: ledningsförmåga på operativ och taktisk nivå med tillhörande IT-systemteknik, underrättelsesystem, förmåga till väpnad

strid, informationsoperationer samt skydd mot NBC-stridsmedel. Försvarens forskning och teknikutveckling skall vidare stödja utvecklingen av nya förbandstyper som IT-säkerhetsförband och NBC-insatsstyrka. Beträffande forskning och teknikutveckling för internationella insatser skall förmåga till ammunitions- och minröjningsförmåga prioriteras.

Regeringen hemställer att riksdagen *godkänner* förslaget till inriktning för materiel och anläggningar samt för forskning och teknikutveckling.

Regeringen hemställer vidare att riksdagen *godkänner* att det nationella flygtekniska programmet skall fortsätta under perioden 2001–2003 och att det statliga bidraget till finansieringen av programmet skall vara högst 90 000 000 kr under perioden.

I skälen för sina förslag anför regeringen bl.a. följande.

Materiel

Försvarens långsiktiga materielförsörjning skall utgå från den inriktning som riksdagen har beslutat under våren 2000 (prop. 1999/2000:30, bet. 1999/2000:FöU2, rskr. 1999/2000:168).

Försvarsministern informerade i juni 2000 riksdagen muntligen om bl.a. regeringens inriktning och åtgärder avseende den västeuropeiska försvarsmaterielgruppen Western European Armament Group (WEAG), om genomförandet av den gemensamma avsiktsförklaringen inom ramen för det s.k. LoI-samarbetet (Letter of Intent), om regeringens intresse av att fortsätta nära samarbete med USA och Sveriges medverkan i utvecklingen av en europeisk radarjaktrobot.

Regeringen vill därutöver informera riksdagen om följande frågor.

Regeringen beskrev i proposition 1999/2000:30 Det nya försvaret konsekvenserna för försvarsindustrin av den planerade omstruktureringen av Försvarens makt med tillhörande förändringar i materielanskaffningen. Den redovisade strategin för att kunna delta i *internationell samutveckling*, i syfte att bidra till att upprätthålla viktiga kompetensområden, tillämpas nu inför en internationell samutveckling av en radarjaktrobot med lång räckvidd avsedd som beväpning till flygplanet JAS 39 Gripen.

Regeringen meddelade i proposition 1999/2000:30 sin avsikt att informera riksdagen om *utvecklingen inom robotområdet*. Det är regeringens bedömning att det inte är möjligt att långsiktigt skapa en tillräcklig tillgång till strategisk robotkompetens inom landet enbart genom de robotprojekt som Försvarens makt har behov av. För att säkerställa en långsiktig tillgång till kompetens inom detta område, som är belagt med mycket hög sekretess såväl nationellt som internationellt, krävs att svensk försvarsindustri deltar på ett tillfredsställande sätt i internationella robotprojekt. Vid ett svenskt deltagande i internationella robotprojekt bör strävan vara att skapa ett ömsesidigt beroende där svensk industri besitter strategisk kompetens inom vissa nischer. Det är därför väsentligt att bibehålla en utvecklande och producerande konkurrenskraftig svensk robotindustri.

Under året har Försvarets materielverk förhandlat med försvarsindustrin om villkor och förutsättningar för att inom givna ekonomiska ramar långsiktigt kunna behålla viktig robotkompetens inom landet. Resultatet härav är att den svenska utvecklande och producerande robotindustrin endast kan behållas på sikt om det skapas en helhetslösning. Grunden för en sådan består av att Försvarmakten beställer en begränsad anskaffning av *luftvärnsrobotsystemet 23 Bamse* och en realiserbarhetsstudie inför utveckling av en s.k. digital gruppantenn (DGA Bamse). Studien syftar till att undersöka möjligheterna att integrera sjö- och markmålsfunktion i samma system. En utveckling och anskaffning av DGA Bamse förutsätter att industrin etablerar ett internationellt samarbetsprojekt.

Vidare förutsätts att Försvarmakten beställer *IR-jaktroboten IRIS-T* samt att Sverige deltar i utvecklingen av det europeiska *radarjaktrobotprojektet Meteor*.

Regeringen konstaterar att denna helhetslösning innebär ett långsiktigt ekonomiskt åtagande för staten där det inte finns utrymme för ambitionsminskningar om den svenska tillgången till viktig robotkompetens skall kunna bibehållas. Regeringen finner det angeläget att bibehålla viktig robotkompetens i Sverige. Regeringen har därför under våren 2000 bemyndigat Försvarets materielverk att förhandla om ett svenskt deltagande i Meteorprojektet samt beslutat att Försvarmakten får beställa serieförberedelser och en begränsad anskaffning av luftvärnsrobotsystemet 23 Bamse. Regeringen avser att pröva lämpligheten att styra robotanskaffningen genom en gemensam objektsram.

Regeringen har tidigare (prop. 1999/2000:30) redovisat sin bedömning av inom vilka teknikområden som Sverige behöver ha tillgång till *strategiska kompetenser*. Regeringen avser nu att gå vidare med att ta fram en strategi för hur tillgång till strategiska kompetenser skall säkerställas. Regeringen har därför uppdragit åt Försvarets materielverk att i samråd med Försvarmakten, Överstyrelsen för civil beredskap, Flygtekniska försöksanstalten och Försvarets forskningsanstalt utarbeta förslag till en sådan strategi. Regeringen återkommer till riksdagen i frågan.

Regeringen har informerat riksdagen (prop. 1999/2000:30) om avsikten att ge direktiv till en utredning att se över *den militära materielförsörjningsprocessen*. Regeringen har nu beslutat om direktiv till en särskild utredare som skall kartlägga nuläge och förändringsfaktorer för det militära försvarets materielförsörjning samt föreslå utvecklings- och effektiviseringsåtgärder (dir. 2000:13). Utredaren skall i en första etapp kartlägga och analysera dels den nuvarande materielförsörjningen, dels sådana förändringsfaktorer som bedöms ha betydelse för materielförsörjningens fortsatta utveckling. Denna första etapp har redovisats i juni 2000 (SOU 2000:54, Det militära försvarets materielförsörjning).

Utredaren skall i en andra etapp föreslå utvecklings- och effektiviseringsåtgärder för materielförsörjningen. Därvid skall han bl.a. överväga hur materielförsörjningen kan göras mer flexibel och anpassningsbar till förändrade säkerhetspolitiska, försvarspolitiska, organisatoriska och tekniska förutsättningar och behov. Vidare skall utredaren överväga hur det internationella samarbetet inom området kan stärkas samt hur resursfördelningen i princip

bör göras mellan olika faser av materielförsörjningen. Etapp två skall redovisas senast den 28 februari 2001.

Regeringen har vidare redovisat (prop. 1998/99:74 och prop. 1999/2000:30) sin avsikt att låta göra en *översyn av forskning och utveckling inom totalförsvaret*. Regeringen beslutade i mars 2000 om direktiv för en sådan översyn (dir. 2000:14). Enligt direktiven skall en särskild utredare analysera och lämna förslag till hur nationell och internationell forskning och utveckling skall kunna nyttiggöras för behov inom totalförsvaret. Arbetet skall bedrivas med utgångspunkt från de senare årens utveckling i omvärlden, ominriktningen av totalförsvaret samt principen om anpassning. Utredaren har i september 2000 redovisat delbetänkandet *Forskning och utveckling för totalförsvaret – kartläggning och probleminventering* (SOU 2000:84). Enligt direktiven skall ett slutbetänkande redovisas senast den 28 februari 2001.

Regeringen har även informerat riksdagen (prop. 1999/2000:30) om regeringens *inriktning av förnödenhetsavvecklingen* samt om regeringens avsikt att se över gällande reglering på området. Regeringen har därefter beslutat förordningen (2000:278) om gåvor och överföringar av överskottsmateriel hos Försvarsmakten. Förordningen trädde i kraft den 1 juli 2000. Därigenom kan de frivilliga försvarsorganisationerna och svenska myndigheter få materiellt tillskott samtidigt som stöd till internationella humanitära insatser möjliggörs. Stödet till Estland, Lettland och Litauen genom överlåtelser av överskottsfornödenheter som inte klassas som krigsmateriel kommer fortsättningsvis att hanteras som en integrerad del av årsprogrammen för länderna.

Dessutom vill regeringen informera om *under 2001 planerade leveranser till Försvarsmakten av större materielsystem*. Hit hör bl.a. leveranser av materiel, vapen, underhållsutrustning m.m. till stridsvagn 121/122 Leopard, stridsfordon 90, stridsfartyg, ubåtar, torpeder, JAS 39 Gripen, flygburen spaningsradar FSR 890 och till stridsledningscentraler. Därutöver vidmakthålls materiel som skall bibehållas på sikt samt avvecklas en stor mängd utgående materiel.

Internationellt materielsamarbete

Den 27 juli 2000 undertecknade försvarsministrarna i Frankrike, Italien, Spanien, Storbritannien, Sverige och Tyskland ett *ramavtal om åtgärder för att underlätta omstrukturering och drift av den europeiska flygindustrin*. Regeringen avser att hösten 2000 förelägga riksdagen avtalet för godkännande.

Anläggningar

Regeringen anser att *inriktningen för området anläggningar* skall vara flexibel så att den kan utgöra en integrerad del av Försvarsmaktens förmåga till anpassning mot framtida nya hot och risker. Verksamheten inom området bör utgå från den framtida insatsorganisationens utformning. Den långsiktiga fortifikatoriska kompetensen skall säkerställas. Ett antal skyddade ledningsplatser för vissa totalförsvarsfunktioner bör behållas i ett sådant skick att platserna kan användas vid behov.

Regeringen har anfört (prop. 1999/2000:30) att de icke objektbundna satsningarna på forskning och teknikutveckling inom respektive område bör ligga kvar på dagens nivå för att säkerställa tillgång till *strategisk kompetens* på lång sikt. Regeringen bedömde också att innehållet i Försvarmaktens forsknings- och teknikutvecklingsplan var väl avvägt mot Försvarmaktens uppgifter och omdiriktning. Regeringen gör nu ingen annan bedömning.

Försvarmaktens forskning och teknikutveckling skall generera kunskap, kompetens och teknik för att dels utveckla förmågan att lösa nuvarande uppgifter, dels kunna möta framtida hot och risker. Verksamheten har därigenom stor betydelse för anpassningsprincipen. Resurserna skall främst utnyttjas inom områden som är specifika för Försvarmaktens behov och där inhemsk kompetens är av stor betydelse för Försvarmaktens anpassningsförmåga.

Regeringen anser att särskilt viktiga områden som ledningsförmåga på operativ och taktisk nivå med tillhörande IT-system, underrättelsesystem, förmåga till väpnad strid, skydd mot NBC-stridsmedel samt informationsoperationer skall prioriteras. Försvarmaktens forskning och teknikutveckling skall vidare stödja utvecklingen av nya förbandstyper som IT-säkerhetsförband och NBC-insatsstyrka.

När det gäller *forskning och teknikutveckling för internationella insatser* anser regeringen att förmågan till ammunitions- och minröjning skall prioriteras.

Det nationella flygtekniska forskningsprogrammet

Regeringen föreslår att det nationella flygtekniska forskningsprogrammet skall fortsätta under perioden 2001–2003. Det statliga bidraget till finansieringen av programmet skall vara högst 90 000 000 kr under perioden.

Regeringen hemställer att riksdagen *godkänner* att det nationella flygtekniska forskningsprogrammet skall fortsätta under perioden 2001–2003 och att det statliga bidraget till finansieringen av programmet skall vara högst 90 000 000 kr under perioden.

I *skälen för sina förslag* anför regeringen bl.a. följande. Riksdagen har beslutat om det nationella flygtekniska forskningsprogrammet 1993, 1996 och 1999 (prop. 1992/93:170, bet. 1992/93:FöU13, rskr. 1992/93:393, prop. 1996/97:5, bet. 1996/97:UbU3, rskr. 1996/97:99, prop. 1996/97:1, bet. 1996/97:FöU1, rskr. 1996/97:109, prop. 1999/2000:1, bet. 1999/2000:FöU1, rskr. 1999/2000:74).

Riksdagsbesluten omfattar tillsammans perioden 1993/94–2000. Statens totala bidrag till finansieringen av programmet har hittills legat på 30 miljoner kronor per år och omfattar totalt 225 miljoner kronor för perioden. Flygindustrin har bidragit med lika mycket. Målet för programmet är att genom stimulans till forskning bidra till utvecklingen av kompetens och konkurrenskraft inom svensk flygindustri. Programmet omfattar sådan flygteknisk forskning som är av gemensamt civilt och militärt intresse. Projekten inom

programmet genomförs i samverkan mellan flygindustri, universitet, högskola och försvarets forskningsorgan. Programmet leds i samverkan mellan industrin och staten.

Regeringen har inför det nu aktuella samlade forskningspolitiska beslutet låtit utvärdera programmet. Regeringen bedömer att programmet har bedrivits på ett effektivt sätt och att resultaten hittills är positiva. Flygindustrin stöder förslagen i utvärderingsrapporten om en fortsättning av programmet. Programmets betydelse från försvars- och näringspolitiska utgångspunkter motiverar enligt regeringen att programmet fortsätter.

Regeringen beräknar för perioden 2001–2003 ett *totalt statligt bidrag* om 90 miljoner kronor till finansieringen av programmet, varav 60 miljoner kronor under utgiftsområde 6 Totalförsvar och 30 miljoner kronor under utgiftsområde 24 Näringsliv. För 2001 beräknar regeringen dels 20 miljoner kronor under politikområde 6 Försvarspolitik, anslag 6:3 Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling, dels 10 miljoner kronor under politikområde 26 Forskningspolitik, anslag 26:2 Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling.

Regeringen avser att uppdra åt en särskild förhandlare att förhandla med flygindustrin om programmets omfattning, avgränsning, inriktning och styrning under perioden 2001–2003.

Det bör enligt regeringens uppfattning vara en uppgift för Försvarsmakten och den nya myndighet som skall inrättas den 1 januari 2001, Verket för innovationssystem, att tillsammans och för staten ta ställning till programmets eventuella fortsättning efter 2003.

Motionerna

Folkpartiet liberalerna har sedan 1970-talet hela tiden varit en stark förespråkare för en materiell förnyelse och en ökad kvalitet i utbildningen inom det svenska försvaret. I *kommittémotion Fö212 (fp)* hävdar motionärerna att försvarsbeslutet våren 2000 främst utgjort en budgetbetingad bantning av försvarets omfattning, och då i huvudsak av den fredstida utbildningsorganisationen. Eftersom utrymme inte skapats för en erforderlig materiell förnyelse har egentligen försvaret enbart blivit smalare men på intet sätt vassare. Motionärerna förordar en kvantitativ minskning av förband och personal för att möjliggöra en *nödvändig försvarsmateriell förnyelse (yrkande 3)*.

I samma motion betonas att den inhemska materielutvecklingen har givit flera fördelar. Det är dock uppenbart att den tid är ute då svenskt försvar var tillräcklig grund för en allsidig inhemsk försvarsindustri. Motionärerna konstaterar att den svenska försvarsindustrin håller på att omstruktureras till att bli en del av europeisk industri. Denna omstrukturering bejakas. Enligt motionärerna får den dock inte stå i motsats till att svensk försvarsindustri också framgent kan samverka med amerikansk försvarsindustri. Alternativet till europeisk samverkan för Sveriges del sägs vara att vi inte kommer att ha någon försvarsindustri alls. Motionärerna föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om *behovet av försvarsindustriell samverkan (yrkande 4)*.

Kristdemokraternas *kommittémotion Fö208 (kd)* av Åke Carnerö m.fl. hänvisar till att riksdagsbeslutet våren 2000 (prop. 1999/2000:30, bet. 1999/2000:FöU2, rskr. 1999/2000:168) bl.a. innebär att överskottsfrödenheter i första hand bör utnyttjas inom de frivilliga försvarsorganisationerna, för humanitära insatser, för militärt säkerhetsfrämjande materielsamarbete och för att stärka det svenska samhället vid svåra påfrestningar i fred. För att kunna minska kostnaderna för lagerhållning, och därmed frigöra medel till förnyelse, föreslår motionärerna att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en *kartläggning av den efterfrågan som finns på överskottsmateriel* bland militära och civila myndigheter, organisationer och företag (*yrkande 13*).

I det föregående har behandlats det som anförs i Moderaternas *kommittémotion Fö207 (m)* *yrkande 6* om att ange en inriktning för förbandsverksamheten inför försvarsbeslutet hösten 2001. Vad som i motionen, i anslutning till samma yrkande, anförs om inriktning inom materielområdet tas upp här. Motionärerna anser sålunda att *modern försvarsmateriel bör behållas i stället för att avvecklas*. Härigenom ökar möjligheterna att behålla kompetensen inom olika funktioner och för att utveckla förmågan inom olika områden. Förutsättningar skapas för tillväxt. Dessutom undviks en onödig materieförstöring. Detta sägs inte minst gälla för artillerifunktionen inom armén och marinen samt för ytfartyg och ubåtar.

I Moderata samlingspartiets *kommittémotion Fö210 (m)* *yrkande 4 (delvis)* föreslås att materielanskaffningen tillförs *1 350 miljoner kronor* utöver vad regeringen har föreslagit.

Vänsterpartiet pekar i sin *kommittémotion Fö312 (v)* av Stig Sandström m.fl. på att det för närvarande pågår en omvärdering och ett nytänkande inom Försvarsmakten vad gäller materieförsörjningen. Materieförsörjningsutredningen och Riksdagens revisorer som arbetar med frågan sägs i delrapporter ha ifrågasatt den tidigare materielpolitiken. Detta sker samtidigt som regeringen anser att Sverige skall tillföras stora exportinkomster genom försäljning av vapensystem som t.ex. JAS 39 Gripen. Motionärerna anser därför att Materieförsörjningsutredningen, helst genom en förstärkning av civil ekonomisk kompetens, ges tilläggsdirektiv med uppgift dels att föreslå hur försvarsindustrins civila inriktning kan utvecklas, dels att utvärdera tidigare regeringsansträngningar för försäljning av krigsmateriel. Riksdagen föreslås hos regeringen begära att *Materieförsörjningsutredningen ges tilläggsdirektiv* med här angiven innebörd (*yrkande 2*).

I samma motion erinras om att det pågår ett omfattande program med syftet att avveckla militär materiel som levererats under invasionstänkandets tid. Motionärerna anför att det fortfarande finns ännu inte levererade materielbeställningar till invasionsförsvaret. Vänsterpartiet har tidigare föreslagit att man skall tillsätta en arbetsgrupp med hög juridisk kompetens för att se över sådana ännu inte levererade beställningar i syfte att anpassa materielinköpen efter behoven. JAS 39 Gripen sägs var ett belysande exempel eftersom det fortfarande återstår en kostnad på ca 70 miljarder kronor för inköpet av dessa plan. Vänsterpartiet menar att detta innebär ett resursslöseri. Riksdagen

föreslås därför tillkännage för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att tillsätta en arbetsgrupp med uppgift att *omförhandla beställningen av JAS 39 Gripen (yrkande 3)*.

I *motion Fö328 (m)* av Ingvar Eriksson konstaterar motionären att vårens försvarsbeslut i många fall leder till nedläggningar av landets mest moderna förband. De nya investeringar som följer av beslutet sägs röra sig om mellan 1 500 och 2 000 miljoner kronor. Motionären anser att det finns mycket starka såväl försvarspolitiska som samhällsekonomiska skäl för att göra en översyn av försvarsbeslutets effekter innan regeringen hösten 2001 lägger fram nya förslag om försvaret. Motionären föreslår därför dels att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen *anføres om kapitalförstöring inom försvaret (yrkande 1)*, dels att riksdagen begär att regeringen lägger fram *förslag inför det försvarsbeslut* som skall fattas hösten 2001 i enlighet med vad som anføres i motionen (*yrkande 2*).

I det föregående har behandlats ett yrkande i *kommittémotion U401 (v)* som rör risker med användning av utarmat uran i ammunition. I samma motion föreslår motionärerna att riksdagen begär att regeringen ger *FOA i uppdrag* att analysera de internationella undersökningarna samt *forska kring effekterna och riskerna med användning av utarmat uran i ammunition (yrkande 4)*.

I *motion Fö309 (m)* av Maud Ekendahl och Elizabeth Nyström anser motionärerna att det är en stor miss att den nya vapenlagstiftningen inte innefattar regler för hemvärnets vapenförvaring. Hemvärnsmän bör sålunda förvara sina vapen på samma betryggande sätt som jägarna. Motionärerna föreslår därför att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att *införa en lagändring* som innebär att *hemvärnsmän förvarar sina vapen i ett säkerhetsskåp eller att hemvärnets vapen endast förvaras i ett centralt vapenskåp*.

Utskottet

Riksdagens beslut våren 2000 (prop. 1999/2000:30, bet. 1999/2000:FöU2, rskr. 1999/2000:168) om en flerårig utveckling av försvaret innefattade en långsiktig inriktning av Försvarsmaktens försörjning med materiel och anläggningar. Med utgångspunkt från detta beslut föreslår regeringen nu verksamhet och prioriteringar för materiel- och anläggningsförsörjningen under år 2001. Regeringen redogör i propositionen också för åtgärder som den anser nödvändiga för att långsiktigt kunna behålla nödvändig inhemsk kompetens inom robotområdet. Häri innefattas ett inte obetydligt industriellt utlandssamarbete. Regeringen redogör vidare för olika åtgärder för att skapa ett genomarbetat underlag i materiel och forskningsfrågor inför långsiktiga ställningstaganden i försvarsbeslutet hösten 2001.

Utskottet har ingen erinran mot regeringens redogörelse. Den föreslagna inriktningen för materiel- och anläggningsförsörjning samt för forskning och teknikutveckling för år 2001 synes ligga väl i linje med riksdagens tidigare beslut. Utskottet delar regeringens bedömning när det gäller behov och åtaganden i en helhetslösning för att långsiktigt säkerställa erforderlig inhemsk

kompetens inom robotområdet. En objektsram för att styra robotanskaffningen synes lämplig. Utskottet delar också regeringens syn på behovet av en plan för att kunna säkerställa s.k. strategiska kompetenser. En sådan planering bör redovisas för riksdagen.

Vad utskottet här har anfört innebär att utskottet inte delar bedömningen i *kommittémotion Fö212 (fp)* om att den av regeringen föreslagna inriktningen saknar utrymme för en nödvändig försvarsmateriell förnyelse. Utskottet delar inte heller motionärernas farhågor för otillräckliga möjligheter till försvarsindustriell samverkan. Riksdagen bör därför avslå *yrkandena 3 och 4* i nämnda motion.

Det anförda innebär vidare att utskottet inte heller kan dela motionärernas synsätt i *kommittémotion Fö210 (m)* om en högre ambitionsnivå i materieförsörjningen och ett därav betingat behov av att förstärka materielanslaget. *Yrkande 4 (i denna del)* i nämnda motion bör därför avslås av riksdagen.

Utskottet har i det föregående i samband med övervägandena om inriktningen av förbandsverksamheten anfört att det inte kan ansluta sig till den högre ambition för verksamheten som förordas i *kommittémotion Fö207 (m)*. Härav följer att utskottet inte heller kan godta vad motionärerna föreslår i fråga om att behålla materiel utöver den som erfordras i krigs- och fredsorganisationen och inom ramen för den av riksdagen beslutade anpassningsplaneringen. Riksdagen bör sålunda avslå *yrkande 6 (i denna del)* i motion Fö207 (m).

I *kommittémotion Fö208 (kd)* förordas en kartläggning av efterfrågan på överskottsmateriel i syfte att minska kostnaderna för lagerhållning och därmed frigöra medel till pågående förnyelse. Utskottet har erfårit att regeringen i förordningen (2000:278) om gåvor och överföringar av överskottsmateriel bemyndigat Försvarsmakten att skänka överskotts förmödenheter som inte är krigsmateriel till humanitärt bistånd samt till frivilliga försvarsorganisationer och statliga myndigheter under regeringen. När det gäller affärsmässig försäljning gäller förordningen (1996:1191) om överlåtelse av statens lösa egendom. Med stöd av den först nämnda förordningen har Försvarsmakten hittills fattat 52 skilda beslut om överlåtelse eller överföring av oövertalig materiel fördelade på följande ändamål:

- 34 avseende överlåtelse för humanitära ändamål.
- 13 avseende överföring till annan statlig myndighet.
- 5 avseende bilateralt bistånd.

Utskottet har vidare erfårit att de frivilliga försvarsorganisationernas behov inventerades i december 1999 och att en överföring av förmödenheter till dessa därefter har inletts.

En dialog pågår mellan Försvarsmakten och bl.a. Räddningsverket och Rikspolisstyrelsen om dessa myndigheters behov av materiel.

Utskottet bedömer att det helhetsgrepp som efterfrågas i motionen har tagits av regeringen och Försvarsmakten. Utskottet är inte berett att föreslå några ytterligare åtgärder varför *yrkande 13* i nämnda motion bör *avslås* av riksdagen.

I Vänsterpartiets *kommittémotion Fö312 (v)* förordas tilläggsdirektiv till Materieförsörjningsutredningen med innebörd att föreslå åtgärder för en

ökad civil produktion i försvarsindustrin samt att granska regeringens *anspråkningar att exportera krigsmateriel*. Utskottet konstaterar att det våren 2000 behandlade (bet. 1999/2000:FöU2 s. 178) ett motionsyrkande från Vänsterpartiet om övergång från militär till civil produktion. Utskottet framhöll då att det till följd av den kraftigt minskade beställningsvolymen förelåg alldeles tillräckliga incitament för försvarsindustrins omställning. Utskottet gör nu ingen annan bedömning. Utskottet kan vidare konstatera att Materieförsörjningsutredningen kommer att belysa frågan om civil industris roll i materieförsörjningen och därmed ett möjligt närmande mellan civil industri och försvarsindustri. Utredningen kommer också att behandla frågan om exportstöd. Utskottet ser därför inget behov av att ge tilläggsdirektiv till Materieförsörjningsutredningen i enlighet med vad motionärerna föreslår. Motionens *yrkande 2* bör därför avslås.

I samma motion återkommer Vänsterpartiet till ett flera gånger tidigare, senast våren 2000, framfört krav om att *omförhandla kontraktet för JAS 39 Gripen*. Utskottet redogjorde då utförligt (bet. 1999/2000:FöU2 s. 177) för förhandlingsläge och vidtagna åtgärder samt konstaterade att det utifrån gällande avtal mellan staten och försvarsindustrin inte finns några förutsättningar för staten att med ekonomiskt godtagbart resultat ytterligare omförhandla JAS 39 Gripen-systemet eller andra större materielkontrakt. Utskottet gör nu ingen annan bedömning varför *yrkande 3* i motionen bör avslås.

Riksdagens beslut (prop. 1999/2000:30, bet. 1999/2000:FöU2, rskr. 1999/2000:168) om försvarets inriktning förutsatte att effektivitet och långsiktighet skall vara styrande för grundorganisationens utveckling. För arbetet med underlag för försvarsbeslutet gällde bl.a. att de grundorganisatoriska förändringarna sammantaget skall medföra en total utgiftsnivå som långsiktigt är anpassad till Försvarets framtida anslagstilldelning samt att kostnader för nyinvesteringar och omlokaliseringar skulle hållas så låga som möjligt. En annan utgångspunkt för beslutet var att förändringarna skall medge rationella produktionsförutsättningar och en långsiktigt hållbar organisationsstruktur. Riksdagsbeslutet är en sammanvägning av de utgångspunkter som gällt för förändringsarbetet och beslutet skall ses som en helhet. Utskottet delar därför inte motionärens synsätt i *motion Fö328 (m) om kapitalförstörelse och försvarsbeslutets effekter*. Motionen bör därför avslås.

Det är Försvarets forskningsanstalts (FOA:s) uppgift att bl.a. forska och följa utvecklingen kring skyddet mot s.k. NBC-stridsmedel. Utskottet har erfarit att Försvarets mottagit ett forskningsförslag från FOA om *riskerna med användning av utarmat uran i ammunition*. Utskottet anser inte att det ankommer på riksdagen att uttala sig om enskilda forskningsprojekt. *Kommittemotion U401 (v) yrkande 4* bör därför avslås.

I *motion Fö309 (m)* föreslås att hemvärnsmän genom en lagändring tvingas *förvara sina vapen i s.k. säkerhetskåp*. Bestämmelser om hemvärnsmäns förvaring av skjutvapen regleras i vapenlagen (1996:67), vapenförordningen (1996:70) och förordningen (1996:31) om statliga myndigheters skjutvapen m.m. Bestämmelser finns även i Försvarets föreskrifter.

Utskottet har erfårit att Försvarsmakten fortlöpande genomför åtgärder för att höja säkerheten vid förvaring och transport av vapen och ammunition. Bl.a. beslutade Försvarsmakten år 1995 att göra hemvärnets vapenförvaring säkrare genom att anskaffa låsanordningar för vapen som förvaras i bostaden. Efter att ha utrett olika alternativ har Försvarsmakten beslutat att anskaffa s.k. patronlägeslås till automatkarbin 4. Detta lås är så säkert att det inte kan avlägsnas utan korrekt nyckel. Vid åverkan på låset blir vapnet permanent obrukbart. Försvarsmakten bedömer patronlägeslås vara vida överlägset alternativet med förvaring i vapenskåp, vilka vid ett inbrott kan brytas upp eller brytas loss för att öppnas på annan plats. Dessutom är patronlägeslås billigare, ca 500 kr/lås jämfört med ca 3 000 kr/vapenskåp. Utdelning av patronlägeslås har påbörjats och uppges vara genomförd under 2001.

Med utgångspunkt från de åtgärder som Försvarsmakten har vidtagit ser utskottet för närvarande inget behov av en sådan lagändring som förordas i *motion Fö309 (m)*. Motionen bör sålunda *avslås*.

När det gäller den i propositionen föreslagna fortsättningen på det *nationella flygtekniska program* som löpt i treårsperioder sedan år 1993 delar utskottet regeringens bedömning. Programmet bör således fortsätta i ytterligare tre år t.o.m. år 2003 med en statlig finansiering på sammanlagt högst 90 000 000 kr. Programmet skall genom att stimulera forskning bidra till utvecklingen av flygteknisk kompetens som är av gemensamt civilt och militärt intresse. Riksdagen bör således godkänna den föreslagna förlängningen av det nationella flygtekniska programmet.

Vad utskottet här har anfört innebär *sammanfattningsvis* att riksdagen

- bör *godkänna* förslaget till inriktning för materiel och anläggningar samt för forskning och teknikutveckling,
- bör *godkänna* att det nationella flygtekniska forskningsprogrammet skall fortsätta under perioden 2001–2003 och att det statliga bidraget till finansieringen skall vara högst 90 000 000 kr,
- bör *avslå* motionerna Fö207 (m) yrkande 6 i denna del, Fö208 (kd) yrkande 13, Fö212 (fp) yrkandena 3 och 4, Fö309 (m), Fö312 (v) yrkandena 2 och 3, Fö328 (m) yrkandena 1 och 2 samt U401 (v) yrkande 4.

Motion Fö210 (m) yrkande 4 i denna del, som innehåller ett konkret förslag till ändrat anslagsbelopp, avgörs slutligt i samband med utskottets behandling av det samlade budgetförslaget.

Budgetförslag

Utskottet behandlar i det följande vad regeringen i budgetpropositionen (s. 53–56) har anfört om anslagen 6:1 Förbandsverksamhet och beredskap m.m., 6:2 Fredsfrämjande truppinsatser samt 6:3 Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling. Utskottet behandlar även riksdagens revisorers förslag (förs. 2000/01:2) angående bemyndiganden med utgångspunkt i försvaret. Utskottet behandlar vidare motioner avgivna under den allmänna

Regeringen

Anslag 6:1 Förbandsverksamhet och beredskap m.m.

Regeringen redovisar följande tabell över anslagsutvecklingen.

Tusental kronor			Anslags-	
1999	Utfall	18 410 015	sparande	606 268
2000	Anslag	19 543 954 ¹	Utgifts-	19 300 000
2001	Förslag	18 266 092	prognos	
2002	Beräknat	16 771 852 ²		
2003	Beräknat	17 668 576 ³		

¹ Inklusivt en minskning med 700 000 tkr på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska värpropositionen.

² Motsvarar 16 430 236 tkr i 2001 års prisläge.

³ Motsvarar 16 938 236 tkr i 2001 års prisläge.

Regeringen anger att anslaget finansierar *verksamheterna förbandsverksamhet, incidentinsatser, stöd till samhället* samt *beredskap*. Under anslaget beräknas dessutom belopp för de frivilliga försvarsorganisationernas utbildningsverksamhet, liksom för deras verksamhet i de baltiska länderna samt i Polen och Ryssland. Regeringen avser att ställa ett mindre belopp till regeringens disposition inom anslaget för sådan verksamhet som ej kan förutses då budgetpropositionen beslutas. Det rör bl.a. verksamhet inom ramen för PFF samt stöd till Estland, Lettland och Litauen inom försvarsområdet.

Anslagssparandet från 1999 är en följd av att Försvarsmakten under 1999 inledde omstruktureringsarbetet mot det nya försvaret. Arbetet fick till följd att viss verksamhet bedrevs på en låg nivå eller försköts till kommande år.

Anslaget har i budgetpropositionen för 2000 justerats för att kompensera för ökade kostnader för premier för de statliga avtalsförsäkringarna. En ytterligare ändring görs nu med anledning av att justeringen inte på ett korrekt sätt tog hänsyn till de verksamheter som är både anslags- och avgiftsfinansierade.

Regeringen redovisar följande beräkning av anslagsbeloppet för 2001.

Anslag 2000	19 543 954
Pris- och löneomräkning	420 403
Överföring inom UO 6	-736 000
Kompensation för ålderspensionsavgifter för totalförsvarspliktiga	238 970
Övriga ¹	-1 154 811
Justering av premiekompensation	-46 424
Förslag 2001	18 266 092

¹ Bl.a. besparing i enlighet med proposition 1994/95:25 Vissa ekonomisk-politiska åtgärder, m.m.

Anslag 6:2 Fredsfrämjande truppinsatser

Regeringen redovisar följande tabell över anslagsutvecklingen.

Tusental kronor			Anslags-	
1999	Utfall	675 448	sparande	99 552
2000	Anslag	900 083	Utgifts-	980 000
			prognos	
2001	Förslag	1 000 762		
2002	Beräknat	904 483 ¹		
2003	Beräknat	924 466 ¹		

¹ Motsvarar 885 762 tkr i 2001 års prisnivå.

Regeringen anger att anslaget finansierar den *fredsfrämjande verksamhet* med trupp utomlands som Försvarsmakten genomför efter beslut av regeringen. Inriktningen för 2001 är att nu pågående missioner i Kosovo och Bosnien skall fortsätta.

Anslagssparandet från 1999 beräknas till största delen användas under år 2000 för verksamheten i de missioner Försvarsmakten deltar i.

I budgetpropositionen för år 2000 justerades anslag för att kompensera för ökade kostnader för premier för de statliga avtalsförsäkringarna. En ytterligare ändring görs nu med anledning av att justeringen inte på ett korrekt sätt tog hänsyn till de verksamheter som är både anslags- och avgiftsfinansierade.

Regeringen redovisar följande beräkning av anslagsbeloppet för 2001.

Tusental kronor

Anslag 2000	900 083
Pris- och löneomräkning	5 679
Överföring inom UO 6	60 000
Justering av premiekompensation	35 000
Förslag 2001	1 000 762

Regeringen redovisar följande tabell över anslagsutvecklingen.

Tusental kronor			Anslags- kredit	
1999	Utfall	21 048 023		889 195
2000	Anslag	23 040 782 ¹	Utgifts- prognos	21 082 550
2001	Förslag	23 314 833		
2002	Beräknat	20 305 439 ²		
2003	Beräknat	20 290 930 ³		

¹ Varav 700 000 tkr på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska vårpropositionen 2000.

² Motsvarar 19 759 826 tkr i 2001 års prisnivå.

³ Motsvarar 19 251 826 tkr i 2001 års prisnivå.

Regeringen anför att anslaget finansierar *utveckling, anskaffning, vidmakthållande och avveckling av materiel, anskaffning, vidmakthållande och avveckling av anslagsfinansierade anläggningar samt forskning och teknikutveckling*. Anslaget används också för finansiering av det nationella flygtekniska forskningsprogrammet.

Anslagsutfallet för 1999 medförde att en anslagskredit om 889 miljoner kronor utnyttjades, uteslutande inom materielområdet. I början av 1999 förelåg en risk att den beslutade anslagskrediten för året inte skulle vara tillräcklig. Omfattande förhandlingar med försvarsindustrin om förskjutna och minskade materielleveranser fick dock till följd att utnyttjandet av krediten kunde begränsas.

Investeringsplan

Regeringen redovisar följande investeringsplan.

Tusental kronor	Prognos 2000	Budget 2001	Beräknat 2002	Beräknat 2003
Materiel	20 182 550	22 149 092	19 188 640	19 073 474
Anläggningar	230 000	233 148	203 054	202 909
Forskning och teknikutveckling	870 000	932 593	913 745	1 014 547
Summa investeringar	21 282 550	23 314 833	20 305 439	20 290 930
Anslag	21 282 550	23 314 833	20 305 439	20 290 930
Summa finansiering	21 282 550	23 314 833	20 305 439	20 290 930

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner förslaget till investeringsplan för Försvarsmakten för perioden 2001–2003.

Regeringen redovisar följande behov av bemyndiganden för ekonomiska förpliktelser.

Tusental kronor	1999 utfall	2000 prognos	2001 beräknat	2002 beräknat	2003 – beräknat
Utestående förpliktelser vid årets början	80 186 056	73 886 400	77 891 186		
Nya förpliktelser	15 969 523	25 370 052	24 735 121		
Infriade förpliktelser*	-22 269 179	-22 735 000	-24 690 182	-22 475 232	-55 460 892
Utestående förpliktelser vid årets slut	73 886 400	76 521 452	77 936 125		
Erhållen/föreslagen bemyndiganderam	90 051 400	76 521 452	77 936 125		

* Utgiftsutfall till följd av ingångna förpliktelser.

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att i fråga om ramanslaget 6:3 *Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling* medge beställningar av materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling så att behovet av anslagsmedel efter budgetåret 2001 för dessa och tidigare beställningar tillsammans uppgår till högst 77 936 125 000 kr.

Regeringen anmäler att anslaget i budgetpropositionen för 2000 har justerats för att kompensera för ökade kostnader för premier för de statliga avtalsförsäkringarna. En ytterligare ändring görs nu med anledning av att justeringen inte på ett korrekt sätt tog hänsyn till de verksamheter som är både anslags- och avgiftsfinansierade.

Tusental kronor

Anslag 2000	22 340 782
Pris- och löneomräkning	399 815
Överföring inom UO 6	587 637
Justering av premiekompensation	-13 401
Förslag 2001	23 314 833

Riksdagens revisorer

Riksdagens revisorer har på eget initiativ granskat hur regeringen och Försvarsmakten hanterar och redovisar bemyndiganden i det militära försvaret

(förs. 2000/01:RR2). Granskningen har inriktats mot frågan om hur regeringens redovisning av bemyndiganden till riksdagen kan förbättras.

Utgångspunkten för revisorernas granskning är regeringsformens (1974:152) bestämmelse att regeringen inte får använda statens medel på annat sätt än riksdagen har bestämt (9 kap. 2 §). Regeringen får inte heller utan riksdagens bemyndigande ikläda staten ekonomiska förpliktelser (9 kap. 10 §).

Ofta innebär beslut om stora investeringar långsiktiga ekonomiska åtaganden utöver budgetårsgränsen. Enligt revisorerna är regeringsformen tydlig. Det krävs bemyndiganden från riksdagen när regeringen eller myndigheterna tecknar långsiktiga avtal som innebär ekonomiska förpliktelser för staten.

Revisorerna anser att det av regeringens redovisning i budgetpropositionen är svårt att se en koppling mellan den bemyndiganderam för försvaret som riksdagen tar ställning till och materielanskaffningen. Även om regeringens redovisning av s.k. objektsramar ger riksdagen en god uppfattning om huvuddelen av anskaffningen av försvarsmateriel så finns ingen information om vilken försvarsmateriel som ingår i bemyndiganderamen. Revisorerna menar därför att riksdagen, utifrån budgetpropositionens information, har små förutsättningar att göra en lika noggrann prövning som vid anslagsbeslut.

Som följd av sina överbegången anser revisorerna att regeringen i budgetpropositionen skall redogöra dels för hur bemyndiganderamen årsvis beräknas utvecklas de närmaste tre åren, dels hur bemyndigandena har utvecklats under de senaste fem åren. *Revisorerna föreslår* att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad revisorerna har anfört om *bättre redovisning av försvaret till riksdagen (yrkande 1)*.

Försvarsmaktens beställningsverksamhet är mycket omfattande. Revisorernas granskning sägs visa att Försvarsmakten saknar *administrativa stödssystem som kan hantera bemyndiganden*. Enligt revisorernas uppfattning är det därför angeläget att Försvarsmakten har tillgång till ett sådant stödssystem. Revisorerna föreslår att regeringen ger Ekonomistyrningsverket i uppdrag att tillsammans med Försvarsmakten utveckla de administrativa rutinerna och stöden för bemyndigandena (*yrkande 2*).

Motionerna

I *kommittémotion Fö208 (kd)* av Åke Carnerö m.fl. anför motionärerna att Kristdemokraterna i sitt budgetförslag avsätter *500 miljoner kronor per år utöver regeringens* förslag under anslag 6:1 Förbandsverksamhet och beredskap m.m. för åren 2001–2003. Som framgått av det föregående är motivet för detta en önskan att stärka Sveriges förmåga att bidra till fred och säkerhet i Europa och dess närhet genom att delta i internationell fredsfrämjande verksamhet. Motionärerna föreslår att riksdagen som sin mening ger regeringen detta till känna (*yrkandena 22 och 24, båda delvis*).

Försvaret skall inte bara klara dagens hot, utan måste också byggas för att kunna möta morgondagens osäkerhet säger motionärerna i *kommittémotion Fö210 (m)* av Henrik Landerholm m.fl. Våra ansträngningar för att anpassa försvaret för att verka i olika situationer skall dessutom skapa reella möjligheter att aktivt använda detta som en del i den dagliga säkerhetspolitiken.

Motionärerna menar att det är orealistiskt att tro att försvaret snabbt och enkelt skall kunna "anpassas", dvs. kunna rustas upp eller förmå skapa ny förmåga för att möta förändrade hot. Anpassning kan således inte vara ett motiv för en massiv och ensidig nedrustning. Motionärerna anser därför att det inte är hållbart med en planering som förutsätter att det inte kan bli krig de närmaste tio åren. En omfattande avveckling av kompetens samt onödig och felaktig materielförstöring måste undvikas. Omstruktureringen av det svenska försvaret blir svår nog med oförändrade försvarsanslag.

Försvaret bör därför, enligt motionärerna, utvecklas i huvudsak på samma ekonomiska nivå som under den senaste försvarsbeslutsperioden. En långsiktig nivå avseende drift, vidmakthållande och investeringar samt forskning och utveckling på ca 41 miljarder kronor bör eftersträvas. Fördelningen mellan anslagen 6:1 Förbandsverksamhet och beredskap m.m. samt 6:3 Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling bör vara preliminär i avvaktan på försvarsbeslutet hösten 2001.

Motionärerna anser vidare att anslaget 6:2 Fredsfrämjande truppinsatser enbart skall omfatta kostnader i samband med insatser. Det bör helt finansieras utanför försvarsanslaget medan kostnaderna för materielanskaffning, uttagning, utbildning och beredskapshållning av förband för internationella uppgifter bör ingå i anslaget 6:1 Förbandsverksamhet och beredskap m.m.. Om insatskostnaderna framdeles skulle tas inom de ordinarie försvarsanslagen riskeras en allvarlig urholkning av försvarets förmåga. En sådan utveckling måste enligt motionärerna till varje pris undvikas.

Inför det kommande försvarsbeslutet bör vidare en annorlunda indelning av anslagen 6:1 och 6:3 övervägas. Till anslaget Förbandsverksamhet och beredskap m.m. bör sålunda alla kostnader för drift, underhåll och vidmakthållande av Försvarmaktens förband med anbefalld beredskap föras. Anslaget 6:3 kan därmed renodlas till att enbart omfatta framtida utveckling, dvs. investeringar samt forskning och utveckling.

Mot bakgrund av det anförda föreslår motionärerna att riksdagen

dels tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen *anförs om anslagen* inom politikområdena 6:1 Förbandsverksamhet och beredskap m.m., 6:2 Fredsfrämjande truppinsatser och 6:3 Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling (*yrkande 1*),

dels anvisar, i enlighet med vad som anförs i motionen, till utgiftsområde 6 anslaget 6:1 Förbandsverksamhet och beredskap m.m. 850 000 000 kr utöver vad regeringen föreslår eller således 19 116 092 000 kr (*yrkande 2 delvis*),

dels anvisar, i enlighet med vad som anförs i motionen, till utgiftsområde 6 anslaget 6:2 Fredsfrämjande truppinsatser 0 kr (*yrkande 3 delvis*),

dels anvisar, i enlighet med vad som anförs i motionen, till utgiftsområde 6 anslaget 6:3 Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling 1 350 000 000 kr utöver vad regeringen föreslår eller således 24 664 833 000 kr (*yrkande 4 delvis*),

I det föregående under avsnittet om inriktning av verksamheten anförs att Folkpartiet liberalerna i sin *kommittémotion Fö212 (fp)* förordat att det svenska försvaret i omedelbar närtid ges förutsättningar för internationella

insatser av i storleksordningen två till tre gånger den nuvarande. Motionärerna föreslår med anledning härav att riksdagen

dels under anslaget 6:2 Fredsfrämjande truppinsatser *anvisar 500 000 000 kr utöver* vad regeringen föreslår (*yrkande 6 delvis*),

dels under anslaget 6:1 Förbandsverksamhet och beredskap m.m. *anvisar 500 000 000 kr mindre* än vad regeringen föreslår (*yrkande 6 delvis*).

Utskottet

Beräkning av anslag

Regeringen redovisar i propositionen sin beräkning av anslagsbeloppen för 2001 för anslagen 6:1 Förbandsutveckling och beredskap m.m., 6:2 Fredsfrämjande truppinsatser och 6:3 Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling. Regeringen utgår härvid från den inriktning som beskrivits och föreslagits för den verksamhet som finansieras under respektive anslag.

Utskottet har i det föregående behandlat denna inriktning och föreslagit att riksdagen med bifall till propositionen godkänner inriktningen för förbandsverksamhet, beredskap, incidentinsatser, stöd till samhället, materiel- och anläggningsförsörjning samt forskning och teknikutveckling. Utskottet delar vidare regeringens bedömning i fråga om internationella insatser. Utskottet kan därför ansluta sig till regeringens beräkning av anslagsbeloppen för år 2001 för anslagen 6:1 Förbandsutveckling och beredskap m.m., 6:2 Fredsfrämjande truppinsatser och 6:3 Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling. Samtidigt vill utskottet erinra om att det förutsatt (bet. 1999/2000:FöU2 s. 56) att regeringen snarast återkommer med ett förslag till riksdagen efter vilka principer som utlandsinsatser bör finansieras.

Härav följer att utskottet inte delar Moderata samlingspartiets bedömningar i kommittémotionerna Fö207 (m) och Fö210 (m) vari bl.a. hävdas att den av regeringen föreslagna planeringen innebär för stora risker och att därför avveckling av kompetens och materiel måste undvikas. De i *kommittémotion Fö210 (m) yrkandena 2 och 4, båda i denna del*, förordade högre anslagsbelopp än vad regeringen föreslår för anslagen 6:1 Förbandsutveckling och beredskap m.m. och 6:3 Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling bör alltså avslås av riksdagen.

Utskottet har också i det föregående avvisat motionärernas förslag om att inte anvisa något belopp till anslaget 6:2 Fredsfrämjande truppinsatser (*yrkande 3 i denna del*).

Utskottet kan heller inte ansluta sig till den i samma motion föreslagna annorlunda indelningen av anslagen inom politikområdena 6:1 Förbandsverksamhet och beredskap m.m., 6:2 Fredsfrämjande truppinsatser samt 6:3 Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling (*yrkande 1*). Även dessa båda yrkanden bör således avslås.

Även i *kommittémotionerna Fö208 (kd) yrkandena 22 och 24* och *Fö212 (fp) yrkande 6* föreslås andra anslagsbelopp än vad utskottet är berett att tillstyrka. Utskottet har i det föregående inte heller godtagit den inriktning som hör ihop med dessa annorlunda anslagsbelopp. Nyss nämnda motionsyrkanden bör därför också *avslås*.

Regeringen redovisar i propositionen en investeringsplan för materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling för åren 2001–2003. Utskottet har av representanter från Förvarsdepartementet fått en muntlig genomgång av materielplaneringen. Utskottet har vidare av representanter från Riksrevisionsverket (RRV) fått en redovisning av huvuddrag och slutsatser i rapporten (RRV 2000:23) från Hot till Skrot – Ny materiel i försvaret. Representanter från Förvarsmakten och Förvarsdepartementet har getts tillfälle att kommentera rapporter och svara på frågor.

RRV pekar i sin rapport bl.a. på att det under vissa förutsättningar finns risker för att Förvarsmaktens materielplanering är underfinansierad med drygt 15 miljarder kronor fram till år 2010. RRV anför vidare att dess granskning visat att det ännu inte finns någon samlad och tillräckligt styrande strategi för den framtida materielanskaffningen. Verket föreslår bl.a. ett utvecklingsarbete i materielplaneringen som ökar den s.k. spårbarheten, dvs. möjligheter att kunna följa sammanhanget i kedjan mellan krav på viss förmåga för Förvarsmakten – behovet av visst slags förband – behovet av viss materiel – prioritering mellan olika behov – anskaffning av olika objekt och system. RRV föreslår vidare en förbättrad uppföljning innefattande bl.a. efterkalkyler.

Utskottet har erfarit att såväl Förvarsmakten som Regeringskansliet i huvudsak kan instämma i RRV:s bedömningar. Utskottet utgår därför från att den fortsatta utvecklingen av materielplaneringen leder till en samlad långsiktig strategi för Förvarsmaktens materielanskaffning och att en sådan redovisas för riksdagen hösten 2001 som en del i underlaget för nästa försvarsbeslut. Utskottet förutsätter vidare att regeringen då också redovisar en materielplanering som dels innefattar en bättre spårbarhet än för närvarande, dels ger vägar för hur de risker för underfinansiering som RRV pekar på skall hanteras.

Utskottet föreslår därför att riksdagen, med tillkännagivande av de synpunkter som utskottet här har anfört, *godkänner* förslaget till investeringsplan för Förvarsmakten för perioden 2001–2003.

Bemyndiganden

Regeringen redovisar i propositionen ett beräknat behov av bemyndiganden för nya beställningar och för att kunna likvidera tidigare beslutade beställningar. Utskottet har av representanter för Förvarsdepartementet härutöver fått en muntlig redovisning av regeringens beräkning av bemyndigandebehovet och vilka ekonomiska förpliktelser som därvid knyts till viktigare materielobjekt och system.

Utskottet har ingen erinran mot regeringens redovisning.

Riksdagens revisorer föreslår (*yrkande 1*) en bättre redovisning av behovet av bemyndiganden till riksdagen. Bl.a. önskar revisorerna en mer precis koppling mellan enskilda objekt i materielplaneringen och bemyndigandeberäkningen. Även om bemyndiganderedovisningen i propositionen säkert kan utvecklas och bli mer innehållsrik, anser utskottet att det inte är realistiskt att

i ett öppet dokument kräva en så detaljerad redovisning som revisorerna förespråkar. En fullständig redovisning system för system skulle ge industrin besked om hur stora anskaffningsramar som avsatts i planeringen. Sådana uppgifter brukar normalt omfattas av kommersiell sekretess. Som nyss framgått får utskottet därför i samband med beredningen av regeringens budgetförslag muntliga redovisningar av representanter för Regeringskansliet, och vid behov också av Försvarmakten, för att utskottet skall få ett tillfredsställande beslutsunderlag för sina ställningstaganden till behovet av bemyndiganden.

Utskottet kan, i likhet med revisorerna, se fördelar med att bemyndigandebehovet för de två sista åren i perioden redovisas fullständigt och inte endast som ett beräknat utgiftsutfall som följd av ingångna förpliktelser. En fullständig beräkning skulle ge besked om vilket fritt utrymme för nya beställningar som finns i materielplanen.

Det skulle även innebära fördelar med en överblick bakåt av bemyndigandeutvecklingen i enlighet med vad revisorerna föreslår. En sådan samlad redovisning har dock lägre prioritet eftersom informationen kan sammanställas från tidigare propositioner.

Revisorerna föreslår också att Försvarmakten utvecklar de administrativa rutinerna och stöden för bemyndigandena (*yrkande 2*). Utskottet har inget häremot men anser att detta är en fråga närmast för regeringen och myndigheten själv.

Utskottet föreslår att riksdagen lämnar regeringen det föreslagna bemyndigandet och samtidigt som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet här har anfört med anledning av riksdagens revisorers förslag om bemyndiganden.

Utskottet föreslår *sammanfattningsvis* att riksdagen

- *avslår* motion Fö210 (m) yrkande 1 angående politikområdena 6:1 Förbandsverksamhet och beredskap m.m., 6:2 Fredsfrämjande truppinsatser och 6:3 Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling,
- med tillkännagivande av utskottets synpunkter *godkänner* den av regeringen föreslagna investeringsplanen,
- *bemyndigar* regeringen att för anslaget 6:3 Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling medge beställningar materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling så att behovet av anslagsmedel efter budgetåret 2001 för dessa och tidigare beställningar tillsammans uppgår till högst 77 936 125 000 kr,

Motioner som innefattar förslag om andra anslagsbelopp – dvs. Fö208 (kd) yrkandena 22 och 24, Fö210 (m) yrkandena 2–4 och Fö212 (fp) yrkande 6 – avgörs slutligt i samband med behandlingen av det samlade budgetförslaget.

Omfattning, mål, resultatbedömning m.m.*Regeringen*

Det civila försvaret omfattar all samhällsverksamhet som skall bedrivas i krig. I fred är civilt försvar verksamhet som genomförs för att höja samhällets förmåga att motstå ett väpnat angrepp. Det civila försvaret är därmed inte en organisation utan verksamhet som ett flertal aktörer genomför i syfte att komplettera det fredstida samhällets förmåga. För att möjliggöra styrning av de fredstida beredskapsförberedelserna är civilt försvar uppdelat i 18 funktioner, dvs. samhällssektorer som är särskilt viktiga i en krissituation. För varje funktion finns en central myndighet som har ansvar för att bl.a. samordna verksamheten inom funktionen. Av de 18 funktionerna ingår tio i den civila ekonomiska planeringsramen och tilldelas medel inom utgiftsområde 6 Totalförsvar för att genomföra vissa beredskapsåtgärder. Vad gäller resterande åtta funktioner utgör kostnader för verksamhet som avser civilt försvar en del i respektive funktionsansvarig myndighets ordinarie anslag. Speciella medel för verksamhet som avser civilt försvar tilldelas därmed inte dessa funktioner.

Målet för verksamheten inom det civila försvaret och för utformningen av resurserna är att värna civilbefolkningen, trygga en livsnödvändig försörjning, säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna och bidra till Försvarsmaktens förmåga vid ett väpnat angrepp och krig i vår omvärld. Målet är också att bidra till fred och säkerhet i omvärlden samt att stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera svåra påfrestningar på samhället i fred.

Målen för de olika funktionerna är en nedbrytning av de ovan angivna målen för civilt försvar.

Den civila ekonomiska planeringsramen uppgick år 1999 till 2 489 miljoner kronor, år 2000 till 1 868 miljoner kronor och beräknas för år 2001 uppgå till 1 852 miljoner kronor. Utgifterna för det civila försvaret beräknas för år 2000 bli 2 261 miljoner kronor och för år 2001 1 978 miljoner kronor. Mellanskillnaden skall finansieras via anslagssparande från tidigare år.

Utskottet

I budgetpropositionen redovisas den modell som tillämpas för att bedöma beredskapsläget för funktionerna inom det civila försvaret. En redovisning finns också av de funktionsansvariga myndigheternas bedömning av de olika funktionernas förmågor. Utskottet har därvid kunnat konstatera att bedömningen som Överstyrelsen för civil beredskap redovisar är att funktionernas samlade faktiska förmåga i nuvarande omvärldsläge var godtagbart vid utgången av år 1999. Samtliga funktioner anger dock att detta förutsätter att det finns fungerande energiförsörjning och telekommunikationer, dvs. dessa faktorer är gränssättande för funktionens faktiska förmåga.

Utskottet, som tagit del av den värdefulla resultatredovisning som regeringen lämnar i budgetpropositionen, behandlar nedan under respektive funktionsavsnitt regeringens analys och slutsatser i bedömningen av funkt-

ionernas förmågor. Under de olika funktionsavsnitten behandlas också frågor om anslag, avgifter, bemyndiganden om ekonomiska förpliktelser m.m. för respektive funktion.

2000/01:FöU1

Civil ledning

Utskottet behandlar här vad regeringen i budgetpropositionen anfört om förmåga (s. 68–69), anslag, investeringsplan och bemyndiganden om ekonomiska förpliktelser (s. 76–77) till Funktionen Civil ledning. Utskottet behandlar här även motion Fö210 (m) yrkandena 5 och 6.

Regeringen

Regeringen bedömer att den verksamhet som har bedrivits inom Funktionen Civil ledning har genomförts på ett godtagbart sätt. Förmågan inom Funktionen Civil ledning är beroende av att det hos centrala myndigheter, länsstyrelser och kommuner finns utbildad och övad personal samt tillgång till tekniskt ledningsstöd. Då det gäller tillgång till skyddade ledningsplatser och robusta system för kommunikation är förmågan ännu inte godtagbar, även om den har förbättrats inom dessa områden under det senaste året. Funktionen har emellertid en godtagbar förmåga då det gäller utbildad och övad personal. Det innebär dock att den sammantagna förmågan ännu inte är godtagbar inom funktionen.

Regeringen bedömer mot bakgrund av Överstyrelsen för civil beredskaps redovisningar att en förbättring av funktionens förmåga har uppnåtts, men vissa brister finns vad gäller ledningsplatser och tekniska ledningssystem samt samhällsviktiga datasystem. Regeringen gör också den bedömningen att det är viktigt att länsstyrelserna har förmåga att identifiera, förebygga och möta nya sårbarheter och hot. Det är därför fortsättningsvis viktigt att följa utvecklingen inom dessa områden.

Mot bakgrund av den i propositionen (prop. 1998/99:74) Förändrad omvärld – omdanat försvar angivna anpassningsperioden inom det civila försvaret på fem till tio år bör ytterligare prioriteringar göras av vilka åtgärder som är nödvändiga för att funktionen skall uppvisa en godtagbar förmåga vid försvarsbeslutsperiodens slut. Detta gäller främst vilka investeringar som måste genomföras för att funktionen skall ha en godtagbar grundförmåga. Regeringen anser att de investeringar som avser det fysiska skyddet kan anstå till en anpassningsperiod. När det gäller överföring av signalskyddad information bör en analys göras av vad som kan anstå till en anpassningsperiod. Det är emellertid av vikt att ledningsplatserna vid länsstyrelserna färdigställs samt att bidrag till den kommunaltekniska försörjningen fortsätter att betalas ut.

I budgetpropositionen föreslår regeringen att riksdagen för år 2001 anvisar ett *ramanslag* på 488 507 000 kr till anslaget 6:4 Funktionen Civil ledning.

Vidare föreslår regeringen att riksdagen godkänner förslaget till *investeringsplan* för Överstyrelsen för civil beredskap, såvitt avser Funktionen Civil ledning, för perioden 2001–2003. Planen är att göra investeringar för peri-

oden på totalt 163 miljoner kronor, varav 73 miljoner kronor för budgetåret 2001.

2000/01:FöU1

Regeringen föreslår också att riksdagen *bemyndigar* regeringen att under år 2001, i fråga om ramanslaget 6:4 Funktionen Civil ledning, genomföra beställningar av kommunaltekniska anläggningar, telesäkerhetsåtgärder, skyddade ledningsplatser och signalskydd så att behovet av anslagsmedel efter 2001 för dessa och tidigare beställningar uppgår till högst 55 miljoner kronor.

Motionen

I *kommittémotion Fö210 (m)* av Henrik Landerholm m.fl. framhålls att uppgifter och effektmål för totalförsvarets samlade ledning saknas. Ett nytt heltäckande försvarsbeslut avses fattas hösten 2001. Trots detta har anslagen till det civila försvaret – 6:4 till 6:13 – utan närmare motiveringar ökat. I avvaktan på att nästa heltäckande försvarsbeslut och att uppgifter och effektmål för totalförsvarets samlade ledning har beslutats av riksdagen bör anslagen behållas på nuvarande nivå (*yrkande 5*). I samma motion yrkas också att riksdagen till anslaget 6:4 Funktionen Civil ledning anvisar 360 083 000 kr för budgetåret 2001 (*yrkande 6*).

Utskottet

Utskottet noterar att regeringens bedömning är att den sammantagna förmågan ännu inte är godtagbar inom funktionen. En förbättring av funktionens förmåga har uppnåtts, men vissa brister finns vad gäller ledningsplatser och tekniska ledningssystem samt samhällsviktiga datasystem. Utskottet instämmer i regeringens bedömning i det viktiga i att länsstyrelserna har förmåga att identifiera, förebygga och möta nya sårbarheter och hot. Utskottet anser det därför viktigt att fortsättningsvis följa utvecklingen inom dessa områden.

Utskottet har inget att erinra mot vad regeringen anför om prioriteringar m.m. för att funktionen skall kunna uppvisa en godtagbar förmåga vid försvarsbeslutsperiodens slut år 2001.

I *kommittémotion Fö210 (m)* yrkande 5 föreslås att anslagen till det civila försvaret bör behållas på nuvarande nivå.

Utskottet vill med anledning av detta yrkande framhålla att enligt regeringens förslag och riksdagens godkännande i december 1998 och december 1999 uppgick den civila ekonomiska planeringsramen till 2 489 miljoner kronor under år 1999 och till 1 868 miljoner kronor under år 2000. Av årets budgetproposition framgår att anslagen 6:4 till 6:13, dvs. den ekonomiska civila planeringsramen, föreslås uppgå till 1 852 miljoner kronor för år 2001. Detta innebär att den civila ekonomiska planeringsramen har minskat med ca 637 miljoner kronor sedan år 1999 och med 16 miljoner sedan år 2000. Som utskottet ser det ligger denna minskning väl i linje med vad som efterfrågas i *motion Fö210 (m)* yrkande 5. Utskottet föreslår därför att *kommittémotion Fö210 (m)* yrkande 5 inte bifalls av riksdagen.

I samma motion (yrkande 6) föreslås att anslaget 6:4 Funktionen Civil ledning uppgår till 360 miljoner kronor, dvs. ca 130 miljoner kronor lägre än vad regeringen föreslår i budgetpropositionen. Motivet till den ökning av anslaget Funktionen Civil ledning med drygt 50 miljoner kronor, som föreslås i propositionen jämfört med år 2000, är att Överstyrelsen för civil beredskap som disponerar anslaget skall bygga upp en enhet i Sollefteå. Enheten skall inledningsvis bestå av sextio årsarbetskrafter. Vidare skall Överstyrelsen överta vissa uppgifter som Civilbefälhavarna innehar fram till den sista december 2000 samt inrätta en central stödresurs till i första hand den regionala nivån inom det civila försvaret.

Mot bakgrund av de nya och tillkommande uppgifter som Överstyrelsen får fr.o.m. nästa år gör utskottet ingen annan bedömning än regeringen i fråga om anslagets storlek till Funktionen Civil ledning. Utskottet föreslår därför att riksdagen inte bifaller *kommittémotion Fö210 (m) yrkande 6*.

Utskottet föreslår att riksdagen för år 2001 anvisar ett *ramanslag* på 488 507 000 kr till anslaget 6:4 Funktionen Civil ledning.

Utskottet föreslår vidare att riksdagen godkänner förslaget till *investeringsplan* för Överstyrelsen för civil beredskap, såvitt avser Funktionen Civil ledning, för perioden 2001–2003. Planen är att göra investeringar för perioden på totalt 163 miljoner kronor, varav 73 miljoner kronor för budgetåret 2001.

Utskottet föreslår också att riksdagen *bemyndigar* regeringen att under år 2001, i fråga om ramanslaget 6:4 Funktionen Civil ledning, genomföra beställningar av kommunaltekniska anläggningar, telesäkerhetsåtgärder, skyddade ledningsplatser och signalskydd så att behovet av anslagsmedel efter 2001 för dessa och tidigare beställningar uppgår till högst 55 miljoner kronor.

Försörjning med industrivaror

Utskottet behandlar här vad regeringen i budgetpropositionen anfört om förmåga (s. 69), anslag, beredskapsinvesteringar och bemyndiganden om ekonomiska förpliktelser (s. 77–78) till Funktionen Försörjning med industrivaror.

Regeringen

Mot bakgrund av Överstyrelsen för civil beredskaps redovisningar bedömer regeringen att verksamheten inom funktionen under 1999 bedrivits så att målen för året har uppnåtts. Vid påfrestningar i nuvarande omvärldsläge har funktionen en godtagbar förmåga. Förmågan består av industriell kapacitet, kompetens och materiel som t.ex. elektronikkomponenter för service och underhåll för vissa prioriterade system samt den handlingsberedskap som byggts upp bl.a. genom övningar med Försörjningskommissionen.

Vid ett angreppshot i ett förändrat omvärldsläge med iståndsatta styrkor är förmågan inte godtagbar i förhållande till totalförsvarsbeslutets mål för 2001. Brister finns vad gäller IT-, elektronik-, kemi-, plast- och verkstadsområdena. Dessa områden är i stor utsträckning beroende av den internationella

marknaden. Funktionen har försökt minimera konsekvenser av detta genom att utveckla olika metoder för omvärldsbevakning och marknadsanalyser. Regeringen bedömer att det leder till att sannolikheten ökar för att funktionen skall kunna anpassa beredskapen till en förändrad hotbild.

I budgetpropositionen föreslår regeringen att riksdagen för år 2001 anvisar ett *ramanslag* på 40 000 000 kr till anslaget 6:5 Funktionen Försörjning med industrivaror.

Vidare föreslår regeringen att riksdagen bemyndigar regeringen att för år 2001 låta Överstyrelsen för civil beredskap disponera en låneram i Riksgäldskontoret för *beredskapsinvesteringar* till ett sammanlagt belopp om 325 miljoner kronor.

Regeringen föreslår också att riksdagen *bemyndigar* regeringen att under år 2001, i fråga om ramanslaget 6:5 Funktionen Försörjning med industrivaror, godkänna avtal om nya beredskapsåtgärder så att behovet av anslagsmedel efter 2001 för dessa och tidigare beställningar uppgår till högst 27 miljoner kronor.

Utskottet

Utskottet har inget att erinra mot vad regeringen anfört om Funktionen Försörjning med industrivaror.

Utskottet föreslår att riksdagen för år 2001 anvisar ett *ramanslag* på 40 000 000 kr till anslaget 6:5 Funktionen Försörjning med industrivaror.

Utskottet föreslår vidare att riksdagen bemyndigar regeringen att för år 2001 låta Överstyrelsen för civil beredskap disponera en låneram i Riksgäldskontoret för *beredskapsinvesteringar* till ett sammanlagt belopp om 325 miljoner kronor.

Utskottet föreslår också att riksdagen *bemyndigar* regeringen att under år 2001, i fråga om ramanslaget 6:5 Funktionen Försörjning med industrivaror, godkänna avtal om nya beredskapsåtgärder så att behovet av anslagsmedel efter 2001 för dessa och tidigare beställningar uppgår till högst 27 miljoner kronor.

Befolkningsskydd och räddningstjänst

Utskottet behandlar här vad regeringen i budgetpropositionen anfört om förmåga (s. 69–70), anslag, beredskapsinvesteringar och bemyndiganden om ekonomiska förpliktelser (s. 78–80) till Funktionen Befolkningsskydd och räddningstjänst. Utskottet behandlar även här motion Fö212 (fp) yrkande 9.

Regeringen

Regeringen bedömer utifrån myndighetens redovisning att funktionens förmåga har ökat. I förhållande till önskvärd förmåga år 2001 är förmågan dock fortfarande inte godtagbar. Funktionen förmåga per den 31 december 1999 bedöms vid angreppshot i nuvarande omvärldsläge som inte godtagbar vad avser personal- och materieltillgång.

Vid angreppshot i ett förändrat omvärldsläge med iståndsatta styrkor bedöms förmågan som inte godtagbar. Förmågan förbättras successivt och inriktningen har ändrats så att år 2007 skall en grundförmåga ha uppnåtts och full förmåga uppnås efter en femårig anpassningsperiod. Brister redovisas inom räddningstjänstens förmåga att hantera situationer med kemiska stridsmedel och oexploderad ammunition. Befolkningsskyddets förmåga är godtagbar med en mindre brist på skyddsrumspplatser i vissa storstadsområden.

Räddningsverket skall fortsätta att fullfölja den beslutade mer begränsade inriktningen för befolkningsskyddet men även fortsättningsvis arbeta med att stärka den kommunala räddningstjänstens förmåga. Räddningstjänsten behöver stärkas vad gäller räddningscentraler samt personal- och materieltillgång. Det är även av vikt att stärka allmänhetens förmåga att handla rationellt vid olyckor och vid andra störningar genom självskyddskurser. Räddningsverket skall även tillse att samhället har ett fungerande varningssystem.

Med hänsyn till omvärldsläget är det möjligt att begränsa åtgärderna inom funktionen och prioritera fredsverksamheten inom räddningstjänstområdet. Regeringen avser att utreda det framtida behovet av befolkningsskydd.

I budgetpropositionen föreslår regeringen att riksdagen för år 2001 anvisar ett *ramanslag* på 593 809 000 kr till anslaget 6:6 Funktionen Befolkningsskydd och räddningstjänst.

Vidare föreslår regeringen att riksdagen bemyndigar regeringen att för år 2001 låta Statens räddningsverk disponera en låneram i Riksgäldskontoret för *beredskapsinvesteringar* till ett sammanlagt belopp om 720 miljoner kronor.

Regeringen föreslår också att riksdagen *bemyndigar* regeringen att under 2001, i fråga om ramanslaget 6:6 Funktionen Befolkningsskydd och räddningstjänst, medge beställningar av skyddsrum och ledningsplatser m.m. så att behovet av anslagsmedel efter 2001 för dessa och tidigare beställningar uppgår till högst 195 miljoner kronor.

Motionen

I *kommittémotion Fö212 (fp)* av Runar Patriksson och Eva Flyborg anför motionärerna att i likhet med föregående år föreslås riksdagen begränsa det nya bemyndigandet för anslag 6:6 Funktionen Befolkningsskydd och räddningstjänst för år 2001 till sammanlagt 100 miljoner kronor eller 60 miljoner kronor lägre än vad regeringen föreslår. Motionärerna anser också att produktionen av skyddsrum bör begränsas och inriktas mot områden där riskerna bedöms som störst (*yrkande 9*).

Utskottet

Utskottet har inget att erinra mot vad regeringen anfört om Funktionen Befolkningsskydd och räddningstjänst.

Utskottet noterar med tillfredsställelse att regeringen avser att utreda det framtida behovet av befolkningsskydd.

Med anledning av yrkande 9 i kommittémotion Fö212 (fp) vill utskottet framhålla att i riksdagsbeslutet om försvarspolitiken (prop. 1998/99:74, bet. 1998/99:FöU5, rskr. 1998/99:224) uttalade regering och riksdag att den förändrade hotbilden medför att bl.a. skyddsrumbyggandet kan minska väsentligt.

Utskottet har nu erfarit att skyddsrumbyggandet omfattar endast ny- och ombyggnad i särskilt utsatta områden och att all övrig produktion hänskjuts till en anpassningsperiod. För år 2001 har regeringen föreslagit att bemyndigandet för skyddsrum och ledningsplatser skall uppgå till 195 miljoner kronor. Detta är en minskning med 295 miljoner kronor jämfört med bemyndigandet för år 2000. Av regeringens föreslagna bemyndigande på 195 miljoner kronor avser 50 miljoner kronor nybyggnation av skyddsrum. Resterande bemyndigande är att hänföra till byggande av ledningsplatser och utestående förpliktelser.

Mot bakgrund av vad utskottet erfarit i fråga om skyddsrumbyggandet bedömer utskottet att yrkandet i motion Fö212 (fp) i det närmaste torde vara tillgodosett. *Kommittémotion Fö212 (fp) yrkande 9* behöver därför inte bifallas av riksdagen.

Utskottet föreslår att riksdagen för år 2001 anvisar ett *ramanslag* på 593 809 000 kr till anslaget 6:6 Funktionen Befolkningsskydd och räddningstjänst.

Utskottet föreslår vidare att riksdagen bemyndigar regeringen att för år 2001 låta Statens räddningsverk disponera en låneram i Riksgäldskontoret för *beredskapsinvesteringar* till ett sammanlagt belopp om 720 miljoner kronor.

Utskottet föreslår också att riksdagen *bemyndigar* regeringen att under 2001, i fråga om ramanslaget 6:6 Funktionen Befolkningsskydd och räddningstjänst, medge beställningar av skyddsrum och ledningsplatser m.m. så att behovet av anslagsmedel efter 2001 för dessa och tidigare beställningar uppgår till högst 195 miljoner kronor.

Psykologiskt försvar

Utskottet behandlar här vad regeringen i budgetpropositionen anfört om förmåga (s. 70) och anslag (s. 80–81) till Funktionen Psykologiskt försvar.

Regeringen

Funktionen Psykologiskt försvar hade enligt Styrelsen för psykologiskt försvar (SPF) vid utgången av 1999 en godtagbar förmåga såväl i nuvarande omvärldsläge som vid ett förändrat omvärldsläge. Regeringen gör ingen annan bedömning.

Regeringen bedömer att de åtgärder som vidtagits för att förbättra funktionens förmåga har genomförts på ett godtagbart sätt och att den av SPF redovisade inriktningen av forskning och studier, informationsberedskap och information om säkerhetspolitik och totalförsvar under 2001 kan anses vara tillfredsställande. Regeringen anser att en högre ambitionsnivå för funktionen

under 2001 bör anstå intill det att bl.a. den funktionsgenomgång som Överstyrelsen för civil beredskap har uppdrag att genomföra är avslutad.

I budgetpropositionen föreslår regeringen att riksdagen för år 2001 anvisar ett *ramanslag* på 20 000 000 kr till anslaget 6:7 Funktionen Psykologiskt försvar.

Utskottet

Utskottet har inget att erinra mot vad regeringen anfört om Funktionen Psykologiskt försvar.

Utskottet föreslår att riksdagen för år 2001 anvisar ett *ramanslag* på 20 000 000 kr till anslaget 6:7 Funktionen Psykologiskt försvar.

Ordning och säkerhet

Utskottet behandlar här vad regeringen i budgetpropositionen anfört om förmåga (s. 70) och anslag (s. 81) till Funktionen Ordning och säkerhet.

Regeringen

Vid utgången av 1999 bedömde Rikspolisstyrelsen att funktionen hade en godtagbar beredskapsförmåga i nuvarande omvärldsläge och vid angreppshot med iståndsatta styrkor i ett förändrat omvärldsläge med ett års anpassning. Regeringen delar den bedömningen.

Vid utgången av 1999 fanns 1 028 särskilda beredskapspolis. Polisväsendet har därigenom fått en bra resursförstärkning vid höjd beredskap. Regeringen bedömer att Rikspolisstyrelsen kommer att klara det angivna målet att utbilda 1 500 civilpliktiga till den särskilda beredskapspolisorganisationen vid utgången av 2001.

Regeringen har i propositionen (prop. 1998/99:74) Förändrad omvärld – omdanat försvar bedömt att en ominriktning av den särskilda beredskapspolisorganisationen är motiverad. Organisationen bör inriktas mot uppgifter då samhället utsatts eller riskerar att utsättas för särskilt svåra och påfrestande situationer från ordnings- och säkerhetssynpunkt. Ett sådant arbete har påbörjats. En ändring i förordningen (1986:616) om beredskapspolisen har inneburit att polisen också har möjlighet att tillföra enskilda beredskapspolismän som ingått avtal med Rikspolisstyrelsen om sådan tjänstgöring till polismyndigheterna även i fred. Inom Rikspolisstyrelsen utvecklas ett system för sådana avtal. Vid Rikspolisstyrelsen studeras vidare frågan om förutsättningarna att använda beredskapspolis i fredsbevarande insatser.

Rikspolisstyrelsen har bedömt att personal- och utbildningsläget, ledningsförmåga från skyddat utrymme och förmågan vid längre el- och telebortfall inte är godtagbar. Regeringen avser att särskilt följa effekterna av de åtgärder som vidtas för att förbättra läget inom dessa områden.

Regeringen föreslår i budgetpropositionen att riksdagen för år 2001 anvisar ett *ramanslag* på 22 841 000 kr till anslaget 6:8 Funktionen Ordning och säkerhet.

Utskottet har inget att erinra mot vad regeringen anfört om funktionen Ordning och säkerhet. Utskottet uppmärksammar dock att Rikspolisstyrelsen bedömer att personal- och utbildningsläget, ledningsförmåga från skyddat utrymme och förmågan vid längre el- och telebortfall inte är godtagbar. Utskottet anser det därför angeläget att regeringen särskilt följer effekterna av de åtgärder som vidtas för att förbättra läget inom dessa områden.

Utskottet föreslår att riksdagen för år 2001 anvisar ett *ramanslag* på 22 841 000 kr till anslaget 6:8 Funktionen Ordning och säkerhet.

Hälso- och sjukvård m.m.

Utskottet behandlar här vad regeringen i budgetpropositionen anfört om förmåga (s. 70–71), anslag, bemyndiganden om ekonomiska förpliktelser och beredskapsinvesteringar (s. 82–83) till funktionen Hälso- och sjukvård m.m.

Regeringen

Under 1999 har verksamheten bedrivits så att fastställd ambitionsnivå i huvudsak har uppnåtts. Vidtagna beredskapsåtgärder har medfört en viss förbättring av funktionens förmåga i förhållande till 1998. Vid påfrestningar i nuvarande omvärldsläge har funktionen en godtagbar förmåga. Vid angreppshot i ett förändrat omvärldsläge med iståndsatta styrkor är förmågan godtagbar i förhållande till totalförsvarsbeslutets mål för 2001 och de gränssättande faktorerna. Regeringen gör ingen annan bedömning.

Det förändrade säkerhetspolitiska läget och omstruktureringen inom totalförsvaret kommer att påverka landstingens arbete med planläggningen för väpnat angrepp. Denna planläggning ligger till grund även vid katastrofer och svåra påfrestningar på samhället och kan därför få konsekvenser även i fred. Strukturförändringar inom hälso- och sjukvården fortsätter med ytterligare minskade vårdmarginaler som följd. Till detta kommer att nya verksamhetsformer, som bolagisering och privatisering, införs inom vården, varvid det blir av stor vikt att säkerställa tillgången till såväl personal som lokaler och utrustning i händelse av en katastrof eller vid höjd beredskap. Den ekonomiska utvecklingen inom landstingen riskerar också att påverka katastrofberedskapen och den nödvändiga beredskapsplanläggningen. Socialstyrelsen har påpekat att vissa av redovisade brister inte faller inom funktionsansvarig myndighets mandat att åtgärda, t.ex. de minskade marginalerna för extraordinära situationer inom fredssjukvården.

Socialstyrelsen har redovisat vilka åtgärder som bedöms vara nödvändiga att genomföra för att funktionen skall ha en god förmåga vid utgången av försvarsbeslutsperioden. Åtgärderna omfattar bl.a. lednings- och informationssystem, omstrukturering av beredskapslager, kompetensförsörjning, uppbyggnad av kunskapscentra, teknisk funktionssäkerhet samt omvärldsanalyser vad avser krig och svåra påfrestningar på samhället i fred. Regeringen delar myndighetens bedömning att de föreslagna åtgärderna är lämpliga att genomföra.

I budgetpropositionen föreslår regeringen att riksdagen anvisar ett *ramanslag* på 101 936 000 kr till anslaget 6:9 Funktionen Hälso- och sjukvård m.m.

Vidare föreslår regeringen att riksdagen *bemyndigar* regeringen att under 2001, i fråga om ramanslaget 6:9 Funktionen Hälso- och sjukvård m.m., godkänna avtal och beställningar, såvitt avser beredskapsåtgärder, så att behovet av anslagsmedel efter 2001 för dessa och tidigare avtal och beställningar uppgår till högst 12 miljoner kronor.

Regeringen föreslår också att riksdagen *bemyndigar* regeringen att för år 2001 låta Socialstyrelsen disponera en låneram i Riksgäldskontoret för *beredskapsinvesteringar* till ett sammanlagt belopp om 220 miljoner kronor.

Utskottet

Utskottet har inget att erinra mot vad regeringen anfört om funktionen Hälso- och sjukvård.

Utskottet föreslår att riksdagen anvisar ett *ramanslag* på 101 936 000 kr till anslaget 6:9 Funktionen Hälso- och sjukvård m.m.

Utskottet föreslår vidare att riksdagen *bemyndigar* regeringen att under 2001, i fråga om ramanslaget 6:9 Funktionen Hälso- och sjukvård m.m., godkänna avtal och beställningar, såvitt avser beredskapsåtgärder, så att behovet av anslagsmedel efter 2001 för dessa och tidigare avtal och beställningar uppgår till högst 12 miljoner kronor.

Utskottet föreslår också att riksdagen *bemyndigar* regeringen att för år 2001 låta Socialstyrelsen disponera en låneram i Riksgäldskontoret för *beredskapsinvesteringar* till ett sammanlagt belopp om 220 miljoner kronor.

Telekommunikationer m.m.

Utskottet behandlar här vad regeringen i budgetpropositionen anfört om förmåga (s. 71), anslag, teleberedskapsavgift, investeringsplan och bemyndiganden om ekonomiska förpliktelser (s. 83–85) till funktionen Telekommunikationer m.m.

Regeringen

Post- och telestyrelsen, som är funktionsansvarig myndighet för funktionen Telekommunikationer m.m., har bedömt att funktionens förmåga att motstå väpnat angrepp i nuvarande omvärldsläge inte var godtagbar vid utgången av år 1999. Funktionen förmåga i ett förändrat omvärldsläge anses inte heller vara godtagbar. Denna uppfattning delas av regeringen samtidigt som regeringen gör bedömningen att med nuvarande ekonomiska förutsättningar kommer telekommunikationernas säkerhet att vara i huvudsak godtagbar inom några år. Det bör dock beaktas att utvecklingen inom området går mycket fort och skyddet kan behöva anpassas därefter.

Utvecklingen av Internet medför ökad risk för obehöriga att ta sig in i dåligt skyddade datasystem. Det finns i dag inte tillräckligt skydd mot kvalificerade intrång. High Power Microwave (HPM) anses vara ett tänkbart terro-

ristvapen som dolt kan göra stor skada på viktiga elektroniska system utan att skada personal. Dessa elektromagnetiska vapen är under utveckling.

Gränssättande för funktionens förmåga är långvariga avbrott i elförsörjningen vilka kan medföra att telekommunikationerna slutar att fungera inom mindre eller större områden. Ett annat allvarligt hot mot telekommunikationer är väpnat angrepp från luften med precisionsstyrda robotar och bomber (fjärrstridsmedel) mot mål med många funktioner som transmissionsnoder, tjänstenoder, televäxlar och driftledning med stödsystem. Intrång (IT-attacker) i vitala informationssystem och manipulationer av vitala telefunktioner är ett potentiellt mycket allvarligt hot mot teleinfrastrukturen. Det finns i dag inte tillräckligt bra medel för att skydda datasystemen mot kvalificerade intrång. Skador i nät, centralisering av nätfunktioner och elektromagnetiska vapen utgör också dessa hot mot telekommunikationerna.

I budgetpropositionen föreslår regeringen att riksdagen för år 2001 anvisar ett *ramanslag* på 199 000 000 kr till anslaget 6:10 Funktionen Telekommunikationer m.m. Anslaget finansierar upphandling för att tillgodose samhällets behov av uthålliga telekommunikationer i krig och vad gäller fredstida hot.

I budgetpropositionen föreslås också att ett avgiftsuttag för *teleberedskapsavgiften* fastställs såvitt avser funktionen Telekommunikationer m.m., till sammanlagt högst 100 miljoner kronor under år 2001. Denna avgift tas ut av teleoperatörerna i enlighet med teleförordningen (1997:339) för finansiering av åtgärder mot allvarliga fredstida hot och påfrestningar på telekommunikationsområdet.

Vidare föreslår regeringen att riksdagen godkänner förslaget till *investeringsplan* för Post- och telestyrelsen, såvitt avser funktionen Telekommunikationer m.m., för perioden 2001–2003. Planen är att göra investeringar för perioden på 572 miljoner kronor, varav 192 miljoner kronor för budgetåret 2001.

Regeringen föreslår också att riksdagen *bemyndigar* regeringen att under år 2001, i fråga om ramanslaget 6:10 Funktionen Telekommunikationer m.m., godkänna avtal och beställningar, såvitt avser tjänster, utrustning och anläggningar för beredskapsåtgärder, så att behovet av anslagsmedel efter 2001 för dessa och tidigare avtal och beställningar uppgår till högst 150 miljoner kronor.

Med den planering som Post- och telestyrelsen redovisat bedömer regeringen att telekommunikationernas förmåga är godtagbar vid försvarsbeslutsperiodens slut.

Utskottet

Utskottet kan ännu en gång konstatera att förmågan inom funktionen Telekommunikationer m.m. inte är godtagbar. Regeringen bedömer att med nuvarande ekonomiska förutsättningar kommer telekommunikationernas säkerhet att i huvudsak vara godtagbar inom några år. Enligt regeringen bör man dock beakta att utvecklingen inom området går mycket fort och skyddet kan behöva anpassas därefter.

Utskottet vill betona att i likhet med andra funktioner inom det civila försvaret är elförsörjningen gränssättande för förmågan inom funktionen Telekommunikationer m.m. Långvariga elavbrott kan medföra att telekommunikationerna slutar att fungera inom mindre eller större områden. Därtill kommer att gränssättande för delfunktionen Elförsörjning är beroendet av tele- och radiokommunikationer. Detta ömsesidiga beroende mellan el- och telekommunikationerna gör naturligtvis att avbrott i dessa system kan riskera att bli mycket kännbara. Det krävs därför en synnerligen god robusthet i el- och telesystemen.

Utskottet, som vid de fem senaste riksmötena framhållit betydelsen av en robust och flexibel infrastruktur inom bl.a. områdena elförsörjning och telekommunikationer, känner naturligtvis en stor oro om förmågan inom dessa funktioner inte skulle vara godtagbar. Regeringen bedömer – mot bakgrund av den planering som Post- och telestyrelsen redovisat – att telekommunikationernas förmåga är godtagbar vid försvarsbeslutsperiodens slut år 2001. Utskottet utgår från att denna bedömning är riktig och förutsätter att riksdagen informeras i frågan.

Utskottet föreslår att riksdagen för år 2001 anvisar ett *ramanslag* på 199 000 000 kr till anslaget 6:10 Funktionen Telekommunikationer m.m.

Utskottet föreslår också att riksdagen fastställer ett avgiftsuttag för *teleberedskapsavgiften*, såvitt avser funktionen Telekommunikationer m.m., till sammanlagt högst 100 miljoner kronor under år 2001.

Vidare föreslår utskottet att riksdagen godkänner förslaget till *investeringsplan* för Post- och telestyrelsen, såvitt avser funktionen Telekommunikationer m.m., för perioden 2001–2003. Planen är att göra investeringar för perioden på 572 miljoner kronor, varav 192 miljoner kronor för budgetåret 2001.

Utskottet föreslår också att riksdagen *bemyndigar* regeringen att under år 2001, i fråga om ramanslaget 6:10 Funktionen Telekommunikationer m.m., godkänna avtal och beställningar, såvitt avser tjänster, utrustning och anläggningar för beredskapsåtgärder, så att behovet av anslagsmedel efter 2001 för dessa och tidigare avtal och beställningar uppgår till högst 150 miljoner kronor.

Postbefordran

Utskottet behandlar här vad regeringen i budgetpropositionen anfört om förmåga (s. 71), anslag och mål (s. 85–86) för funktionen Postbefordran.

Regeringen

Post- och telestyrelsen är funktionsansvarig myndighet för funktionen Postbefordran. Anslaget finansierar upphandling av tjänster, utrustning och anläggningar för att trygga samhällets behov av uthållig postbefordran under höjd beredskap.

Vid utgången av 1999 bedömde Post- och telestyrelsen att funktionens förmåga i nuvarande och i ett förändrat omvärldsläge var godtagbar. Denna uppfattning delas av regeringen.

Post- och telestyrelsen har, på regeringens uppdrag, redovisat ett förslag till framtida inriktning inom funktionen Postbefordran. Myndigheten skulle därvid särskilt belysa verksamheten fältpost. Post- och telestyrelsen framhåller att konsekvensen av ett avlägset invasionshot är att behovet av att vidmakthålla ett driftvärn inom Posten inte längre är angeläget. Posten beslutade att avveckla sin driftvärnsorganisation per den 31 december 1999. Det förslag, avseende fältpost, som Post- och telestyrelsen utarbetat tillsammans med Försvarmakten och Posten innebär att nuvarande fältpostorganisation avvecklas. Ett nytt system för post- och penningförsörjning i fält, som bygger på samhällets ordinarie post- och betalningsväsende, utvecklas inom Försvarmaktens underhållsorganisation.

Regeringen anser att befordran av post så långt som möjligt bör fungera normalt även om landet drabbas av långa elavbrott, störningar av transporter eller skador på sorteringsanläggningar i samband med väpnat angrepp. Kompetens avseende hantering av svåra störningar på postfunktionen måste finnas inom Post- och telestyrelsen och hos Posten. En begränsad planeringsfunktion för totalförvarsåtgärder bör härutöver finnas kvar vid Posten. Post- och telestyrelsen bör även fortsättningsvis genom upphandling av åtgärder säkra samhällets behov av postal kommunikation under höjd beredskap och vid svåra påfrestningar på samhället i fred. Försvarmakten bör själv ansvara för ett system för post i fält för sina nationella och internationella förband med stöd av samhällets ordinarie postdistribution. Till följd av denna förändrade inriktning för funktionen tillsammans med nedläggningen av fältpost och Postens driftvärn kan det årliga resursbehovet för funktionen reduceras med ca 4 miljoner kronor till ca 8 miljoner kronor.

Anslagssparandet beror på att Posten AB (Posten) under hösten 1999 beslöt att lägga ned driftvärnet per den 31 december 1999. Det anslagssparande på ca 4 000 000 kr som beräknas vid utgången av 2000 beror också på nedläggningen av driftvärnet. Anslagsförbrukningen för år 2000 inkluderar avvecklingskostnader för denna nedläggning.

I budgetpropositionen föreslår regeringen att riksdagen för år 2001 anvisar ett *ramanslag* på 3 000 000 kr till anslaget 6:11 Funktionen Postbefordran.

Regeringen föreslår också att riksdagen godkänner att *målet* för funktionen Postbefordran är att verksamheten skall bedrivas så att totalförsvarets behov av postal kommunikation skall kunna tillgodoses under höjd beredskap och skall bedrivas så att de resurser och den beredskap som skapas skall kunna utnyttjas vid svåra påfrestningar på samhället i fred.

Utskottet

Utskottet har inget att erinra mot vad regeringen anfört om funktionen Postbefordran.

Utskottet föreslår att riksdagen för år 2001 anvisar ett *ramanslag* på 3 000 000 kr till anslaget 6:11 Funktionen Postbefordran.

Utskottet föreslår också att riksdagen godkänner att *målet* för funktionen Postbefordran är att verksamheten skall bedrivas så att totalförsvarets behov av postal kommunikation skall kunna tillgodoses under höjd beredskap och

Transporter

Utskottet behandlar här vad regeringen anfört om förmåga (s. 71–72), anslag och bemyndiganden om ekonomiska förpliktelser (s. 86–87) till funktionen Transporter.

Regeringen

Överstyrelsen för civil beredskap anger som funktionsansvarig myndighet att funktionen Transporter, i förhållande till önskvärd förmåga vid utgång av år 2001, har en godtagbar förmåga vid utgången av 1999. Regeringen finner ingen anledning att göra någon annan bedömning.

Avregleringen som sker inom järnvägstrafiken har medfört att andra trafikoperatörer än SJ redan är verksamma på flera linjer i landet samtidigt som SJ går mot bolagisering i större utsträckning. Även andra ägandelösningar finns, exempelvis Arlandabanans trafik som drivs av ett konsortium med lång tids trafikeringsrätt. I en del fall förekommer även inslag av utländskt ägande. De tekniska systemen inom järnvägen blir allt mer avancerade, vilket ökar effektiviteten men också sårbarheten.

Beroendet av el, tele och data, framför allt inom varudistributionen, ökar. Godsterminalerna har inte reservkraft för att verksamhet skall kunna fortgå vid elavbrott. Flera åkeriföretag har under senare år fått utländskt ägande. Ökad konkurrens från utländska åkare som utför transporter på Sverige kan på sikt medföra att svenskregistrerade företag blir färre. Detta medför viss osäkerhet om vilka resurser som finns att tillgå i landet vid höjd beredskap.

För funktionen Transporter innebär Försvarsmaktens omdaning från invasionsförsvar till insatsförsvar att behovet av stöd från civila transportresurser vid mobilisering och kraftsamling kan komma att förändras. Regeringen avser att till Överstyrelsen för civil beredskap ge i uppdrag att senast den 1 mars 2001 i planeringsunderlaget redovisa behovet av stöd avseende transportresurser. Regeringen bedömer att en rad förändringar i omvärlden påverkar beredskapsförmågan för funktionen.

I budgetpropositionen föreslår regeringen att riksdagen för år 2001 anvisar ett *ramanslag* på 163 000 000 kr till anslaget 6:12 Funktionen Transporter.

Vidare föreslår regeringen att riksdagen *bemyndigar* regeringen att under år 2001, i fråga om ramanslaget 6:12 Funktionen Transporter, godkänna avtal och beställningar, såvitt avser tjänster, utrustning och anläggningar för beredskapsåtgärder, så att behovet av anslagsmedel efter 2001 för dessa och tidigare avtal och beställningar uppgår till högst 25 miljoner kronor.

Utskottet

Utskottet har inget att erinra mot vad regeringen anfört om funktionen Transporter men kan konstatera att även för denna funktion ökar beroendet

av el, tele och data. De tekniska systemen inom järnvägen blir allt mer avancerade, vilket ökar effektivitet men också sårbarheten.

Utskottet föreslår att riksdagen för år 2001 anvisar ett *ramanslag* på 163 000 000 kr till anslaget 6:12 Funktionen Transporter.

Utskottet föreslår vidare att riksdagen *bemyndigar* regeringen att under år 2001, i fråga om ramanslaget 6:12 Funktionen Transporter, godkänna avtal och beställningar, såvitt avser tjänster, utrustning och anläggningar för beredskapsåtgärder, så att behovet av anslagsmedel efter 2001 för dessa och tidigare avtal och beställningar uppgår till högst 25 miljoner kronor.

Energiförsörjning

Utskottet behandlar här vad regeringen i budgetpropositionen anfört om förmåga (s. 72–73), anslag och elberedskapsavgift (s. 87–88) till funktionen Energiförsörjning. Utskottet behandlar även här motion Fö403 (s, c) yrkande 9.

Regeringen

När det gäller *energiförsörjningen* bedömer myndigheterna att förmågan att möta en oljekris i fred är god. Oljelagringen och övriga beredskapsåtgärder uppfyller de internationella kraven enligt EU:s och IEA:s regler. Vidare har den befintliga distributionsorganisationen kapacitet att förflytta erforderliga mängder drivmedel till prioriterade stationer som är försedda med reservkraftsuttag för drift vid elavbrott. Förmågan inom delfunktionen bränsle- och drivmedelsförsörjning vid påfrestningar i nuvarande omvärldsläge kan därmed anses vara godtagbar. Delfunktionens förmåga vid angreppshot med iståndsatta styrkor i ett förändrat omvärldsläge bedöms som sammantaget godtagbar i förhållande till önskvärd förmåga 2001. Vid höjd beredskap medför dock avsaknaden av en övad beredskapsorganisation vissa begränsningar. Regeringen gör ingen annan bedömning än myndigheterna då det gäller beredskapen på oljeområdet.

I fråga om *elområdet* bedömer myndigheterna vad beträffar påfrestningar i nuvarande omvärldsläge att det sammantaget finns en godtagbar förmåga relaterat till 1996 års försvarsbeslut att producera och distribuera el. Bristen på bevakningsresurser vid elförsörjningens skyddsobjekt är dock inte godtagbar. Elförsörjningens beroende av tele- och radiokommunikationer är gränssättande för delfunktionen. Vad beträffar angreppshot i ett förändrat omvärldsläge gör berörda bedömningen att det sammantaget finns en godtagbar förmåga att lösa de viktigaste uppgifterna i förhållande till önskvärd förmåga 2001. Regeringen gör ingen annan bedömning. Det är dock inte möjligt att säkerställa en helt störningsfri elförsörjning. Samtidigt ökar elberoendet i samhället, bl.a. till följd av ett ökat beroende av fungerande telekommunikationer och IT-system. Samhällsviktig verksamhet som oundgängligen måste fungera måste därför tillförsäkras tillgång till el för situationer då den ordinarie elförsörjningen inte fungerar.

Statens energimyndighet bedömer att förmågan inom funktionen är godtagbar. Regeringen anser för sin del att det finns osäkerheter i bedömningen.

Regeringen vill betona att nivån på elberedskapen har utslagsgivande betydelse för det civila försvarets förmåga. Så gott som alla viktiga samhällsfunktioner är starkt beroende av en någotsånär stabil eltillförsel. Samtidigt är det uppenbart att sårbarheten hos elsystemet är betydande. Sammantaget innebär dessa två förhållanden att beredskapsåtgärderna på elberedskapsområdet måste ges den allra högsta prioritet. Det gäller åtgärder såväl på produktions- och distributionsområdena som hos användarna.

I budgetpropositionen föreslår regeringen att riksdagen för år 2001 anvisar ett *ramanslag* på 220 569 000 kr till anslaget 6:13 Funktionen Energiförsörjning.

Vidare föreslår regeringen att riksdagen fastställer avgiftsuttaget för *elberedskapsavgiften*, såvitt avser funktionen Energiförsörjning, till sammanlagt högst 200 miljoner kronor under 2001. En avgift tas ut enligt elberedskapslagen (1997:288) för att finansiera beredskapsåtgärder som beslutas med stöd av nämnda lag.

Motionen

I *motion Fö403 (c, s)* av Erik Arthur Egervärn och Ola Rask anföras att förra årets uppregade och omfattande strömavbrott i södra och västra Sverige till följd av oväder satte frågan om en säkrad elförsörjning i blyxtbelysning. Elavbrotten berörde ibland hundratusentals hushåll och resulterade bl.a. i att barn hölls hemma från skolan och att hemtjänsten fick göra extrainsatser. Hårda prövningar drabbade många jordbrukare och småföretagare. Frågan inställer sig hur beredskapen vid elavbrott är organiserad och hur elförsörjningen kan säkras. Det är nu viktigt att dessa händelser följs upp och utvärderas så att elkaoset inte upprepas (*yrkande 9*).

Utskottet

Under avsnittet Telekommunikationer m.m. framgår att utskottet vid de fem senaste riksmötena framhållit betydelsen av en robust och flexibel infrastruktur inom bl.a. områdena elförsörjning och telekommunikationer. Det ömsesidiga beroendet mellan el- och telekommunikationerna gör naturligtvis att avbrott i dessa system kan riskera att bli mycket kännbara. Det krävs därför en synnerligen god robusthet i el- och telesystemen.

Regeringen framhåller i propositionen att gränssättande för delfunktionen Elförsörjning är beroendet av tele- och radiokommunikationer och att nivån på elberedskapen har utslagsgivande betydelse för det civila försvarets förmåga. Utskottet insämmer i detta och anser i likhet med regeringen att det inte är möjligt att säkerställa en helt störningsfri elförsörjning.

Av årets budgetproposition framgår att Statens energimyndighet bedömer att förmågan inom delfunktionen Elförsörjning är godtagbar, men att regeringen anser att det finns en viss osäkerhet i bedömningen. Utskottet vill i sammanhanget framhålla att när resultatet av Överstyrelsen för civil beredskaps funktionsgenomgång av delfunktionen Elförsörjning redovisades för utskottet våren 2000 framkom att sårbarheten i det svenska elsystemet är

oväntat stor. Utskottet ser därför mycket positivt på att regeringen avser att ge beredskapsåtgärderna på elberedskapsområdet den allra högsta prioritet.

Utskottet förutsätter att de åtgärder som regeringen kommer att vidta leder till en förmåga inom delfunktionen Elförsörjning som är godtagbar vid försvarsbeslutsperiodens slut år 2001. Utskottet förutsätter också att bevakningsresurserna vid elförsörjningens skyddsobjekt då är godtagbar.

Med anledning av yrkandet i motion Fö403 (s, c) om en uppföljning och utvärdering av 1999 års upprepade och omfattande elavbrott, utgår utskottet från att detta ligger inom ramen för regeringens prioriteringsarbete på elberedskapsområdet. Utskottet förutsätter att riksdagen informeras i frågan. *Motion Fö403 (s, c) yrkande 9* behöver mot bakgrund av vad utskottet nu anfört inte bifallas av riksdagen.

Utskottet föreslår att riksdagen för år 2001 anvisar ett *ramanslag* på 220 569 000 kr till anslaget 6:13 Funktionen Energiförsörjning.

Vidare föreslår utskottet att riksdagen fastställer avgiftsuttaget för *elberedskapsavgiften*, såvitt avser funktionen Energiförsörjning, till sammanlagt högst 200 miljoner kronor under 2001.

Sammanfattning och inriktning m.m. för år 2001

Utskottet behandlar här vad regeringen i budgetpropositionen (s. 73–75) sammanfattat och anfört om inriktningen för det civila försvaret för år 2001. Utskottet behandlar även motion Fö208 (kd) yrkande 18.

Regeringen

Bedömningen av det civila försvarets förmåga utgår från en bas- eller grundförmåga som finns i samhället för fredstida händelser. Med denna fredstida samhällsförmåga som grund görs sedan en bedömning vad gäller de kompletterande statliga åtgärdernas effekt på samhällets förmåga att motstå ett krig.

De resurser som skapas för krigets krav skall även kunna utnyttjas vid svåra fredstida situationer. Mot bakgrund av den relativt långa anpassningsperioden med neddragning av beredskapsåtgärder som följd, måste emellertid samhällets grundförmåga att klara extrema fredstida situationer stärkas allt mer.

Utifrån de planeringsförutsättningar som regeringen angav i bl.a. regeringsbrevet för 1999 anser regeringen att myndigheterna inom det civila försvaret genomfört verksamheterna på ett bra sätt. Funktionerna är så beroende av varandras förmåga och då beroendet av fungerande elförsörjning, telekommunikationer och IT är mycket stort anser dock regeringen att det finns stora osäkerheter beträffande bedömningen av funktionernas samlade förmåga. Funktionerna måste intensifiera arbetet med att analysera och komma till klarhet över hur detta beroende verkligen påverkar funktionernas förmåga i nuvarande och ett förändrat omvärldsläge. Regeringen bedömer att de s.k. gränssättande verksamheterna även har stora effekter på samhällets förmåga att klara olika fredstida påfrestningar.

Överstyrelsen har, på regeringens uppdrag, redovisat ett förslag till målmodell som kan sägas bestå av tre delar. Syftet med målmodellen är att finna en lämplig struktur för arbetet med funktionsmål för kommande försvarsbeslut. Del ett avser en grundförmåga som inkluderar förmåga att kunna genomföra beredskapshöjande åtgärder inom ett år. Del två och tre i modellen avser den förmåga som måste finnas hos myndigheten för att de beredskapshöjande åtgärder som skall genomföras inom fem och tio år verkligen kan ske.

Regeringen anser att den redovisade modellen bör kunna medge att en uppföljning av funktionernas förmåga i olika tidsperspektiv kan ske på ett tydligare sätt än vad som är fallet i nuläget. Regeringen bedömer att den redovisade modellen kommer att utgöra en bra grund för funktionsmyndigheterna så att de kommer att redovisa tydliga förslag till funktionsmål för kommande försvarsbeslutsperiod.

En kartläggning som Överstyrelsen för civil beredskap genomfört visar att ett stort antal myndigheter bedriver verksamhet för att höja IT-säkerheten och för att förbättra skyddet mot informationsoperationer. Regeringen anser att myndigheternas arbete med detta bör intensifieras och att det är en uppgift för varje myndighet att förbättra säkerheten så att den verksamhet som myndigheten är ålagd att genomföra kan ske utan störningar.

Ett allt större teknikberoende ökar samhällets sårbarhet, vilket gör att åtgärder även i fortsättningen måste genomföras för att säkerställa en fungerande elförsörjning, telekommunikationer samt ledning. Dessa områden är gränssättande för samtliga funktioners förmåga i händelse av krig men även för samhällets beredskap att hantera en fredstida svår påfrestning.

Regeringen anser att bl.a. den förlängda anpassningsperioden gör att neddragningar kan ske inom vissa funktioner inom det civila försvaret. Funktionerna inom det civila försvaret har mot bakgrund av den förändrade hotbilden och förlängda anpassningsperioden också påbörjat ominriktningen av verksamheten som t.ex. utförsäljning av lager i en allt högre takt, neddragning av civilpliktsutbildning och minskat byggande av skyddsrum.

Mot bakgrund av detta anser regeringen att resterande beredskapslager som finns inom funktionen Försörjning med industrivaror skall säljas ut, om marknaden och målet för funktionen så medger. Funktioner som arbetar med s.k. gränssättande verksamhet, dvs. telekommunikation och energiförsörjning, samt verksamhet kopplad till de IT-relaterade hoten bör emellertid prioriteras i än högre grad.

Inom funktionen Befolkningsskydd och räddningstjänst har befolkningsskyddet nedprioriterats, men det är fortfarande viktigt att ha ett väl fungerande varningssystem. Även den enskilda människans förmåga bör stärkas så att allmänheten har en förmåga att agera rationellt vid störningar i samhället. Det är vidare väsentligt att räddningstjänsten har en god ledningsförmåga som vid behov kan förstärkas med personal och materiel.

Regeringen har uppdragit åt Överstyrelsen för civil beredskap att genomföra en funktionsgenomgång av funktionen Psykologiskt försvar. Uppdraget skall också utgöra ett underlag till utredningen om principer för en bättre helhetssyn vid planeringen för civilt försvar och beredskapen mot svåra

påfrestningar på samhället i fred (dir. 1999:63). Uppdraget skall slutredovisas i december 2000.

Regeringen har uppdragit åt Överstyrelsen för civil beredskap att genomföra en uppföljning av 1996 års funktionsgenomgång av funktionen Telekommunikationer m.m. Överstyrelsen skulle enligt regeringens direktiv utreda hur arbetet med att minska sårbarheten i funktionen fortskrider. Överstyrelsen skulle därvid utvärdera nuvarande inriktning och uppläggning. Uppdraget redovisades till regeringen i juli 2000. Inom Regeringskansliet har en beredning av de förslag som Överstyrelsen för civil beredskap presenterat påbörjats.

Vad gäller beredskapsverksamhet har revisionen, med undantag för Statens räddningsverk, inte haft några invändningar i revisionsberättelsen för 1999. Riksrevisionsverket (RRV) har meddelat följande invändningar i revisionsrapport för Räddningsverket: Den interna styrningen och kontrollen vad avser redovisning av beredskapstillgångar och de låneskulder som uppkommer i samband med denna hantering har inte fungerat tillfredsställande. Vidare anser RRV att resultatredovisningen inte ger en rättvisande återrapportering av verksamhetens kostnader då endast direkta kostnader redovisas i kommentarer till verksamhetsmål och att samtliga kostnader inte fördelats.

Mot bakgrund av ovan nämnda invändning redogör regeringen under politikområdet Skydd mot olyckor för de åtgärder Räddningsverket redovisat samt ger regeringens syn på myndighetens åtgärder.

Motionen

I *kommittémotion Fö208 (kd)* av Åke Carnerö m.fl. anförs att vid ett angrepp i nuvarande omvärldsläge kan el- och telefunktionen betraktas som mycket riskutsatt eftersom ett sammanbrott i elförsörjningen och i teleförbindelserna snabbt skulle kunna skapa kaos i samhället. Dessa nyckelfunktioner måste ha en så god robusthet som möjligt redan i det fredstida samhället. Det krävs därför en noggrann planering och samordning inom dessa områden för att minska risken att hela samhället lamslås vid ett angrepp. Kristdemokraterna anser därför att det civila försvarets inriktning mot en minskad sårbarhet i infrastrukturen snarast måste få ett tydligt genomslag i den framtida planeringen av det civila försvaret.

Budgetpropositionens redovisning av de brister som föreligger är härvid en utgångspunkt för det fortsatta planeringsarbetet (*yrkande 18*).

Utskottet

Utskottet har, som framgått ovan, vid de fem senaste riksmötena framhållit betydelsen av en robust och flexibel infrastruktur. Utskottet har vid dessa tillfällen – då brister ur sårbarhetssynpunkt har kunnat konstateras inom viktiga funktioner inom det civila försvaret – bl.a. förordat funktionsutvärderingar för funktionen Telekommunikationer och delfunktionen Elförsörjning. När Överstyrelsen för civil beredskap redovisade resultatet av funktionsutvärderingen av delfunktionen Elförsörjning för utskottet våren 2000 framkom att sårbarheten i det svenska elsystemet är oväntat stor. Tiderna för

reparationer och återstart av elsystemet visade sig betydligt längre än vad som tidigare förutsatts. Vidare erfor bl.a. utskottet att avregleringen av elbranschen har minskat utrymmet för satsningar som inte är kommersiellt motiverade.

Av budgetpropositionen framgår att det finns en stor osäkerhet beträffande bedömningen av funktionernas samlade förmåga. Detta har sin grund i att funktionerna är beroende av varandras förmåga och det mycket stora beroendet av fungerande elförsörjning, telekommunikationer och IT.

Utskottet förutsätter att det intensifierade arbetet med att bl.a. analysera beroendet mellan det civila försvarets funktioner leder fram till ett klarläggande hur detta beroende påverkar funktionernas förmåga. Det är väsentligt att arbetet för att säkra viktiga infrastrukturområden och därmed minska sårbarheten, förstärks. Utskottet utgår i från att regeringen informerar riksdagen om hur arbetet fortskrider och vilka åtgärder som vidtas för att minska sårbarheten i våra viktiga infrastruktursystem. Utskottet instämmer i regeringens bedömning att de s.k. gränssättande verksamheterna även har stora effekter på samhällets förmåga att klara olika fredstida påfrestningar.

Avslutningsvis vill utskottet framhålla att det råder bred enighet om att den säkerhetspolitiska situationen måste leda till en tyngdpunktsförskjutning inom försvarspolitik. Nutida hot handlar i ökande grad om hot mot det civila samhället, mot civila mål och ett ökat fokus på civil krishantering. Detta måste komma till tydligt uttryck i planeringen och prioriteringen av tillgängliga resurser inom utgiftsområdet.

Regeringens förslag i budgetpropositionen för år 2000 respektive 2001 innebär att medel tagits från den civila ekonomiska planeringsramen för att finansiera annan verksamhet inom utgiftsområdet. Detta motsäger den långsiktiga inriktningen som riksdagen angivit för försvarspolitik. I ett kortsiktigt perspektiv inser utskottet att det alltid kan diskuteras att få till stånd angelägna insatser. Men långsiktigt måste, enligt utskottets mening, den fastlagda ominriktningen inom totalförsvarsramen tydligt framgå.

Utskottet anser att den av riksdagen beslutade omdaning av totalförsvaret omgående måste följas upp med tydliga planeringsanvisningar för kommande år. Därvid bör resultatet av Sårbarhets- och säkerhetsutredningens (Fö 1999:04) arbete, som inom kort avlämnar sitt betänkande, vägas in.

Mot bakgrund av vad utskottet nu anfört bör därför riksdagen som sin mening ge regeringen till känna att inriktningen inom det civila försvaret fortsättningsvis skall utgå från den ekonomiska planeringsram som riksdagen en gång lagt fast.

Med anledning av yrkandet i motion Fö208 (kd) vill utskottet framhålla att planeringen och därmed fördelningen av den ekonomiska planeringsramen för det civila försvaret fått en förskjutning från traditionell försvarsverksamhet till satsningar på infrastrukturområdet. Utskottet ser detta som mycket positivt och bedömer att det som efterfrågas i motion Fö208 (kd) yrkande 18 därmed kommer att beaktas av regeringen i den fortsatta planeringen av det civila försvaret. *Motion Fö208 (kd) yrkande 18* behöver därför inte bifallas av riksdagen.

Verksamheterna har till huvudsaklig uppgift att stödja övriga verksamheter inom politikområdet Försvarspolitik. De totalförsvargemensamma verksamheterna omfattar materielförsörjning, personalförsörjning, kompetensutveckling, forskning och utveckling samt signalspaning m.m. Verksamheterna finansieras till största delen genom avgifter men även till del av anslag över statsbudgeten.

De totalförsvargemensamma verksamheterna omfattar Försvarets materielverk, anslaget 6:14 Totalförsvarets pliktverk, anslaget 6:15 Försvarshögskolan, anslaget 6:16 Försvarets radioanstalt, anslaget 6:17 Totalförsvarets forskningsinstitut, anslaget 6:18 Stöd till frivilliga försvarsorganisationer inom totalförsvaret samt anslaget 6:19 Nämnder m.m.

Försvarets materielverk

Regeringen

Försvarets materielverk är en avgiftsfinansierad myndighet med uppgift att anskaffa, vidmakthålla och avveckla materiel på uppdrag av främst Försvarmakten. Vidare biträder Försvarets materielverk Försvarmakten i fråga om långsiktig materielförsörjningsplanering samt materielsystemkunskap.

För de enskilda uppdragen utformar Försvarets materielverk offerter utifrån Försvarmaktens fastställda materielplan. Försvarmakten lägger sedan kundbeställningar på Försvarets materielverk. Kundbeställningarna utgör ett åtagande för Försvarets materielverk gentemot kunden och är grunden för uppföljningen av Försvarets materielverks resultat och måluppfyllnad.

Regeringen redovisar att materielförsörjningen stöds av Försvarets materielverk. För att effektivisera verksamheten har Materielverket under 1999 bedrivit ett förändringsarbete, det s.k. Athena-projektet. Resultatet är en ny processororienterad organisation som inrättats fr.o.m. den 1 januari 2000. Den nya organisationsstrukturen kommer att medföra en personalreduktion om 450 personer. En årlig kostnadsminskning om 230 miljoner kronor beräknas kunna uppnås fr.o.m. 2001. Vidare har Försvarets materielverk genomfört ett omfattande arbete med 2000-säkringen av Försvarets materielverk och Försvarmaktens system, vilket inneburit att övrig utveckling av interna informationssystem m.m. inte kunnat genomföras enligt planerna.

Försvarets materielverks planerings- och beslutsstöd till totalförsvarsmyndigheter har främst genomförts som stöd till Försvarmaktens materielplanering, varvid underlag har lämnats till Försvarmakten vid tre tillfällen. Omförhandlingar med industrin har genomförts för att frigöra medel för angelägna investeringar.

Följande har prioriterats vad avser anskaffning och utveckling av materiel: Kryptotelefon 710, Stridsfordon 90, JAS 39 Gripen, Ubåt Gotland och Generell Teknisk Plattform. Omsättningen för Materielverket har minskat avsevärt till följd av att antalet beställningar minskat, men hålls uppe av leveranser inom ett fåtal stora projekt där serieleveranser pågår (bl.a. JAS 39 Gripen, Stridsvagn 121/122 och Stridsfordon 90).

Materielverkets milstolpseffektivitet, dvs. andelen milstolpar som uppfylls inom överenskommen tid i förhållande till antalet planerade milstolpar, förbättrades markant under 1999. Denna utveckling har dock temporärt brutits under första halvåret 2000, vilket bl.a. är ett resultat av att Försvarets materielverk inte hunnit offerera i den takt som beställningarna inkommit från Försvarmakten. Orsaken kan bl.a. härledas till den omarbetade materielplanen och rekryteringssvårigheter inom Försvarets materielverk.

Andelen omförhandlade kundbeställningar hos Materielverket har minskat något (från 31 % till 29 %) men är på en fortsatt hög nivå. Dessa orsakas bl.a. av omprioriteringar i materielplanen och ändrat innehåll i kundbeställningarna.

Regeringen föreslår (nr 24) att regeringen bemyndigas att, genom en kredit i Riksgäldskontoret om högst 23 000 000 000 kr, tillgodose Försvarets materielverks behov av rörelsekapital för budgetåret 2001.

Materielverket behöver ett rörelsekapital för att finansiera förskott till industrin och övrigt behov av rörelsekapital. Regeringen föreslår, mot bakgrund av hittills utnyttjat kreditutrymme och av det bedömda framtida kreditbehovet att krediten i Riksgäldskontoret sänks från 30 000 000 000 kr till högst 23 000 000 000 kr.

Regeringen föreslår (nr 25) vidare att förslaget till investeringsplan för Försvarets materielverk för perioden 2001–2003 godkänns.

Utskottet

Utskottet har intet att invända mot regeringens förslag för Försvarets materielverk. Utskottet föreslår sålunda att riksdagen bemyndigar regeringen att tillgodose Försvarets materielverks behov av rörelsekapital, intill ett sammanlagt belopp om högst 23 000 000 000 kr för budgetåret 2001, genom en kredit i Riksgäldskontoret.

Vidare anser utskottet att riksdagen bör godkänna den investeringsplan för Försvarets materielverk för perioden 2001–2003 som regeringen föreslagit.

Totalförsvarets pliktverk

Totalförsvarets pliktverk är en till största delen anslagsfinansierad myndighet, vars huvudsakliga uppgifter är att mönstra, skriva in och krigsplacera totalförsvarspliktiga.

Totalförsvarets pliktverk skall ge myndigheter och andra som har bemanningsansvar inom totalförsvaret stöd och service avseende bemanning med totalförsvarspliktiga som skrivs in för civilplikt eller värnplikt samt i fråga om redovisning av annan personal inom totalförsvaret. Totalförsvarets pliktverk skall även lämna stöd och service till utbildningsanordnarna i fråga om totalförsvarspliktigas tjänstgöring.

Personalförsörjningen avseende totalförsvarspliktig personal stöds av Totalförsvarets pliktverk. Under 1999 mönstrade och antagningsprövade 48 872 personer, varav 504 kvinnor. Av dessa skrevs 19 308 in till värnplikt och 2 194 till civilplikt. Övriga skrevs in till utbildningsreserven, var inte tjänstgöringsskyldiga eller, i samband med kvinnors antagningsprövning, samtyckte inte till inskrivning.

Totalt 24 001 registerkontroller har genomförts i anslutning till inskrivningen för att hindra olämplig personal att fullgöra grundutbildning och 329 kontroller har medfört ändrade inskrivningsbeslut.

Antalet kvinnor som antagningsprövades under 1999 har minskat med 110 jämfört med 1998. Även antalet kvinnor som efter antagningsprövningen skrevs in till grundutbildning har från 1998 till 1999 minskat från 341 till 242.

Totalförsvarets pliktverk har skrivit in färre totalförsvarspliktiga som fullgör värnplikt än vad Försvarsmakten har beställt. Regeringen beslutade våren 1999 att värnpliktsvolymen för 2000 och 2001 skall reduceras till ca 15 000 totalförsvarspliktiga med anledning av övergången till ny insatsorganisation och förändringar i grundorganisationen. Försvarsmakten har däremot inte ändrat sina beställningar hos Totalförsvarets pliktverk, som därför medvetet har planerat för en låg uppfyllnad av Försvarsmaktens beställningar.

Inom det civila försvaret uppgår differensen till fyra procent vilket beror på för sena beställningar av utbildningsanordnarna hos Totalförsvarets pliktverk.

Regeringen föreslår (nr 31) att till anslaget 6:14 Totalförsvarets pliktverk anvisas 253 140 000 kr. Anslaget disponeras av Totalförsvarets pliktverk för mönstring, antagningsprövning, inskrivning och stöd under grundutbildning samt enskilda ärenden.

Vidare finansierar anslaget Pliktverkets verksamhet med att ge myndigheter och andra som har bemanningsansvar inom totalförsvaret stöd och service avseende bemanning med totalförsvarspliktiga som skrivs in för civil- eller värnplikt och i fråga om redovisning av annan personal inom totalförsvaret samt lämna stöd och service till utbildningsanordnarna i fråga om totalförsvarspliktigas tjänstgöring. Dessa verksamheter finansieras även till del av avgiftsinkomster.

Anslagssparandet beräknas bli förbrukat under 2000.

Utskottet

Utskottet har inget att invända mot vad regeringen anfört beträffande Totalförsvarets pliktverk. Utskottet förordar därför att riksdagen bifaller regeringens förslag och anvisar 253 140 000 kr till ramanslaget 6:14 Totalförsvarets pliktverk för år 2001.

Försvarshögskolan bildades den 1 januari 1997 genom en sammanslagning av tidigare Militärhögskolan och Försvarshögskolan. Försvarshögskolan skall genom utbildning och forskning stödja totalförsvarets kompetensuppbyggnad och chefsutveckling av såväl militär som civil personal. Försvarshögskolans verksamhet finansieras huvudsakligen genom avgifter.

Regeringen

Kompetensutveckling inom totalförsvaret och chefsutveckling såväl civilt som militärt stöds av Försvarshögskolan.

Utbildningsverksamheten inom Försvarshögskolan består av tre skilda delar:

- högre chefsutbildning för totalförsvaret
- militär chefs- och specialistutbildning
- civil chefs- och specialistutbildning.

Utbildningen är helt avgiftsfinansierad och Försvarsmakten är den största beställaren. Skolans utbildning har utvecklats både till omfång och innehåll där olika former av internationell krishantering mot bakgrund av omvärldsutvecklingen har blivit en viktig komponent.

Integreringen av forskning och utbildning har fördjupats för att kvalitetssäkra de utbildningar som Försvarshögskolan arrangerar. Skolans anslagsfinansierade verksamhet omfattar grundforskning som skall bygga upp vetenskaplig grund för undervisningen, forskning inom säkerhetspolitik och militärhistoria samt informationskrigföring. Inom grundforskningen har Försvarshögskolan eftersträvat fasta forskningsresurser, dvs. professurer och rekryteringstjänster vid alla institutioner, för att möjliggöra utveckling av nya forskningsprojekt och handledning av doktorander. Tre professorer har anställts i syfte att stärka skolans vetenskapliga grund. Samtliga institutioner har därmed antingen en professor eller en adjungerad professor som kan leda institutionens vetenskapliga forskning och utveckling.

Regeringen föreslår (nr 31) att till ramanslaget 6:15 Försvarshögskolan anvisas 31 445 000 kr för år 2001. Anslaget disponeras av Försvarshögskolan för forskning och utveckling m.m. Dessutom finansieras verksamheten inom Delegationen för militärhistorisk forskning från anslaget.

Av anslaget har regeringen beräknat 18 miljoner kronor för uppbyggnad av Försvarshögskolans vetenskapliga grund. Det skall motsvara en professur och en rekryteringstjänst inom vart och ett av skolans kärnämnen.

Utskottet

Utskottet har inget att invända mot vad regeringen anfört beträffande Försvarshögskolan. Utskottet förordar därför att riksdagen bifaller regeringens

Försvarets radioanstalt

Försvarets radioanstalt (FRA) är en central förvaltningsmyndighet med uppgift att bedriva signalspaning. Verksamheten bedrivs enligt den inriktning som regeringen, Försvårsmakten och övriga uppdragsgivare anger. FRA skall också utveckla teknisk materiel och metoder som behövs för denna verksamhet.

Regeringen

Försvarets radioanstalt har bidragit med underrättelser om förhållanden i vår omvärld som kan påverka vårt land i politiskt, säkerhetspolitiskt eller militärt avseende. Försvarets radioanstalt har också bidragit med underrättelser till stöd för svenskt utrikespolitiskt agerande.

De säkerhetspolitiska förändringarna under 1990-talet har inneburit att Försvarets radioanstalts ekonomiska resurser under de senaste åren har kunnat reduceras. Myndigheten har anpassat sig till detta och rationaliserat verksamheten genom att lägga ned fasta stationer och investera i automatiserad utrustning. Försvarets radioanstalt har vidare genomfört en genomgripande omorganisation under 1999. Genom omorganisationen samordnas militär och icke-militär signalspaning på ett effektivare sätt och möjliggör en bättre beredskap för att följa upp nya hot och risker.

Regeringen föreslår (nr 31) att till ramanslaget 6:16 Försvarets radioanstalt anvisas 441 333 000 kr för år 2001. Anslaget finansierar den verksamhet med signalspaning som Försvarets radioanstalt bedriver. Anslaget finansierar också utveckling av teknisk materiel och metoder som behövs för denna verksamhet.

Verksamheten bedrivs enligt den inriktning som regeringen, Försvårsmakten och övriga uppdragsgivare anger.

I budgetpropositionen för 2000 justerades anslag för att kompensera för ökade kostnader för premier för de statliga avtalsförsäkringarna. En ytterligare ändring görs nu med anledning av att justeringen inte på ett korrekt sätt tog hänsyn till att Försvarets radioanstalt är både anslags- och avgiftsfinansierad. I tilläggsbudgeten i samband med den ekonomiska vårpropositionen för 2000 tillfördes anslaget 11,2 miljoner kronor med anledning av detta.

Utskottet

Verksamheten vid Försvarets radioanstalt är av en sådan natur att en ytterligare redovisning inte bör fogas till riksdagsprotokollet. Regeringens förslag till ramanslag 6:16 Försvarets radioanstalt bör bifallas av riksdagen.

Riksdagen har beslutat att Försvarets forskningsanstalt och Flygtekniska försöksanstalten skall läggas ned den 31 december 2000 samt att en ny myndighet för försvarsforskning skall inrättas den 1 januari 2001 (prop. 1999/2000:97, bet. 1999/2000:FöU6, rskr. 1999/2000:223). En särskild utredare (Fö 2000:04) förbereder inrättandet av den nya myndigheten. Regeringen har den 24 augusti 2000 beslutat att inrätta den nya myndigheten samt att myndighetens namn skall vara Totalförsvarets forskningsinstitut.

Regeringen

De genomgripande förändringar som planeras för totalförsvaret har i hög grad präglat forsknings- och utbildningsverksamheten under 1999. Försvarets forskningsanstalt har tillsammans med det militära försvaret tagit fram forsknings- och teknologiplaner och även förslag till demonstratorer. Samverkan med universitet och högskolor har vidareutvecklats och därtill har det internationella samarbetet vuxit.

Under 1999 utvärderades Forskningsanstaltens avdelning för vapen och skydd samt institutionen för kärnvapen och strålningsvetenskap av internationella expertgrupper. Utvärderingen visar att den vetenskapliga kvaliteten är hög och inom vissa områden i världsklass. Emellertid konstaterades att vissa organisatoriska förbättringar kan göras och institutionernas strategier kan utvecklas.

Den säkerhetspolitiska utvecklingen och det ökade internationella samarbetet har inneburit förändringar för inriktningen av försvarsforskningen. Inom ramen för målet att anpassa verksamheten till förändrade förutsättningar är det av särskild betydelse att den nya myndigheten verkar för att synergieffekter mellan civil och militär forskning samt nationell och internationell forskning tillvaratas. Den nya myndighetens framtida inriktning och utformning kommer i flera avseenden att påverkas av resultatet från utredningarna om forskning och utveckling inom totalförsvaret (dir. 2000:14) respektive materielförsörjning för det militära försvaret (dir. 2000:13).

Regeringen föreslår (nr 31) att till ramanslaget 6:17 Totalförsvarets forskningsinstitut anvisas 184 893 000 kr för år 2001. Anslaget finansierar försvars- och säkerhetspolitisk forskning för regeringens behov, skyddsforskning mot NBC-stridsmedel samt flygteknisk forskning.

Vidare finansierar anslaget (och till viss del avgiftsinkomster) Totalförsvarets forskningsinstituts verksamhet med att tillgodose totalförsvaret med forskning, metod- och teknikutveckling samt utredningsverksamhet. Kompetensen skall också nyttiggöras utanför totalförsvaret, samt stödja svensk industri och export av försvarsmateriel. Den avgiftsbelagda verksamheten beräknas under år 2001 omsätta drygt 768 miljoner kronor.

Utskottet har inget att invända mot vad regeringen anfört beträffande verksamheten vid Totalförsvarets forskningsinstitut. Utskottet förordar sålunda att riksdagen bifaller regeringens förslag och till ramanslaget 6:17 Totalförsvarets forskningsinstitut anvisar 184 893 000 kr för år 2001.

Stöd till de frivilliga försvarsorganisationerna inom totalförsvaret

De frivilliga försvarsorganisationer som omfattas av förordningen (1994:524) om frivillig försvarsverksamhet får bidrag för den del av deras verksamhet som främjar totalförsvaret och som omfattar ledning och administration, försvarsupplysning och rekrytering.

Regeringen

Regeringen framhåller att berörda myndigheter redovisar att verksamheten avseende den frivilliga försvarsverksamheten har påverkats av förändringarna i totalförsvaret. Till exempel har rekryteringen minskat.

Regeringen anser att de frivilliga försvarsorganisationerna genom sitt starka engagemang och sin breda kompetens inom skilda områden i samhället utgör en viktig resurs för landets försvar. Stödet skall även fortsättningsvis lämnas till de frivilliga försvarsorganisationerna så att deras verksamhet främjar försvarsviljan och ger försvarsverksamheten en bred folklig förankring.

Regeringen föreslår (nr 31) att till det obetecknade anslaget 6:18 Stöd till de frivilliga försvarsorganisationerna inom totalförsvaret anvisas 88 265 000 kr för år 2001. Anslaget finansierar utgifter för stöd till den verksamhet som anges i förordningen (1994:524) om frivillig försvarsverksamhet. De frivilliga försvarsorganisationerna, som anges i bilaga till förordningen, får bidrag för den del av deras verksamhet som främjar totalförsvaret och som omfattar ledning och administration, försvarsupplysning, rekrytering, funktionärsutbildning för den egna organisationen samt ungdomsverksamhet.

De frivilliga försvarsorganisationerna får härutöver uppdragsmedel från anslagen 6:1 Förbandsverksamhet och beredskap m.m., 6:4 Funktionen Civil ledning, 6:6 Funktionen Befolkningsskydd och räddningstjänst samt 6:9 Funktionen Hälso- och sjukvård m.m. Arbetsmarknadsstyrelsen tilldelas belopp för frivilligverksamhet under anslaget 6:6 Funktionen Befolkningsskydd och räddningstjänst.

Utskottet

Utskottet har i flera tidigare sammanhang (bet. 1993/94:FöU9, bet. 1996/97:FöU1, bet. 1998/99:FöU1) framhållit att organisationernas grundläggande verksamheter, utbildning, rekrytering av medlemmar och försvarsupplysning, har ett klart och tydligt egenvärde för hela totalförsvaret.

Utskottet delar regeringens uppfattning att de frivilliga försvarsorganisationerna genom sitt starka engagemang och sin breda kompetens inom skilda områden i samhället utgör en viktig resurs för landets försvar. Stödet skall därför enligt utskottets mening även fortsättningsvis lämnas till de frivilliga försvarsorganisationerna så att deras verksamhet främjar totalförsvaret och ger verksamheten en bred folklig förankring.

Ett statligt stöd till denna verksamhet bör därför inte enbart hänföras till krigsorganisationens kvantitativa eller kvalitativa behov av utbildad personal, utan även lämnas som ett allmänt stöd till den frivilliga försvarsverksamheten.

Utskottet förordar därför att regeringens förslag att till det obetecknade anslaget 6:18 Stöd till frivilliga försvarsorganisationer inom totalförsvaret anvisa 88 265 000 kr bör bifallas av riksdagen.

Nämnder m.m.

Till området hör verksamheter som bedrivs av Överklagandenämnden för totalförsvaret, Totalförsvarets chefsnämnd och vissa mindre nämnder. Nämnderna har redovisat att verksamheten genomförts enligt uppställda mål och riktlinjer. Regeringen ger bidrag till Svenska Röda Korset och Centralförbundet Folk och Försvar.

Regeringen

Regeringen anser att de olika nämnderna skall fortsätta sin verksamhet enligt gällande riktlinjer samt att statsbidraget till Svenska Röda Korset och Centralförbundet Folk och Försvar skall bestå.

Regeringen föreslår (nr 31) att till ramanslaget 6:19 Nämnder m.m. anvisas 12 010 000 kr för år 2001. Anslaget finansierar den verksamhet som Överklagandenämnden för totalförsvaret, Totalförsvarets chefsnämnd samt vissa andra, mindre, nämnder bedriver samt bidrag till Svenska Röda Korset och till Centralförbundet Folk och Försvar.

Utskottet

Utskottet gör ingen annan bedömning än regeringen när det gäller behov av medel till ramanslaget 6:19 Nämnder m.m. Regeringens förslag bör därför bifallas av riksdagen.

Omfattning, mål, inriktning, insatser m.m.

Utskottet behandlar här vad regeringen i budgetpropositionen (s. 99–103) anført om omfattning, mål, inriktning, insatser m.m. för politikområdet Skydd mot olyckor. Utskottet behandlar här även motion Fö205 (m) yrkande 3.

Regeringen

Politikområdet omfattar förebyggande, konsekvensbegränsande och skadeavhjälpanande åtgärder avseende olyckor. Med olyckor menas såväl av mänskliga vållade olyckor som naturolyckor där skada kan förorsakas på människa eller egendom eller i miljö.

Politikområdet begränsas till att omfatta verksamheter som bedrivs av myndigheter inom sjätte utgiftsområdet. Liknande verksamheter med motsvarande målsättning och till del baserade på samma lagstiftning bedrivs dock även av ett antal statliga myndigheter inom andra politikområden samt av kommunerna.

Regeringen anser att det skadeförebyggande arbetet fortsatt bör prioriteras. Det är mer kostnadseffektivt att förebygga olyckor än att behöva vidta konsekvensbegränsande åtgärder till följd av inträffade olyckor som t.ex. räddningstjänstinsatser. Den tillsynsverksamhet avseende Sevesolagstiftningen, transport av farligt gods m.m. samt hantering av brandfarliga och explosiva varor har därvid särskilt stor betydelse. Vidare anser regeringen att Räddningsverket skall fortsätta att utveckla arbetet med brandsyner samt fortsätta uppbyggnaden av brandstatistik. Även arbetet när det gäller att stärka den enskilda människans förmåga att agera rationellt i samband med vardagsolyckor bör prioriteras. En förbättrad sådan förmåga har också betydelse vid större olyckstillbud och kan minska konsekvenserna av inträffade olyckor.

I den konkurrenspolitiska propositionen (prop. 1999/2000:140) Konkurrenspolitik för förnyelse och mångfald anförde regeringen att en väsentlig minskning av regleringen inom sotningsväsendet borde eftersträvas. Regeringen har för avsikt att under 2001 återkomma till riksdagen i frågan.

Regeringen framhåller också i propositionen att myndigheternas nationella och internationella samverkan fortsatt bör hållas på en hög nivå. Härigenom uppnås en kunskapsuppbyggnad och informationshantering som är nödvändig för att uppnå en effektiv myndighetsutövning samt förmåga till operativt samarbete vid större olyckor.

På det internationella området anser regeringen vidare att myndigheterna inom politikområdet bör hålla en hög förmåga att bistå regeringen, särskilt inför det svenska ordförandeskapet i EU. I slutsatserna från mötet med EU:s stats- och regeringschefer i juni 2000 i Feira har angetts att ett ökat samarbete skall ske inom civil krishantering. Den civila krishanteringsförmågan skall utvecklas och här kan framför allt Räddningsverket komma att få en betydande roll.

Mot bakgrund av vad regeringen anfört i den försvarspolitiska propositionen *Det nya försvaret* i frågan om utnyttjande av militära resurser till stöd för andra myndigheter och vad sedan riksdagen som sin mening gav regeringen tillkänna (prop. 1999/2000:30, bet. 1999/2000:FöU2, rskr. 1999/2000:168) har regeringen den 20 juli 2000 uppdragit åt Polisen, Försvarsmakten, Kustbevakningen, Tullverket, Länsstyrelsen i Gotlands län och Sjöfartsverket att belysa behovet av och möjligheterna till att samordna sina resurser vid hantering av allvarliga olyckor och särskilda samhällsliga kristillstånd på Gotland. Uppdraget skall redovisas senast den 31 mars 2001.

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner att *målet* för den verksamhet som bedrivs inom politikområdet Skydd mot olyckor skall vara att skydda människors liv, säkerhet och hälsa mot olyckor samt att förhindra eller begränsa skador på egendom och miljö.

Motionen

Av *motion Fö205 (m)* av Roy Hansson framgår att motionären delar uppfattningen att det ur samhällssynpunkt är bra att utse Gotland som försöksområde för samordning av gränsövervakning. Sett ur ett Östersjöperspektiv torde det inte finnas någon mera lämplig plats för interregional samverkan inom områdena sjö- och miljöräddning, bevakning samt uppföljning av räddningsresurser. Skall man belysa möjligheter till samordning av resurser på Gotland bör försöksverksamheten även omfatta prov med en fysisk samordnad ledning (*yrkande 3*).

Utskottet

Utskottet ser positivt på att regeringen prioriterar det skadeförebyggande arbete inom politikområdet Skydd mot olyckor. Det gäller bl.a. såväl regeringens arbetet med att stärka den enskilda människans förmåga att agera rationellt i samband med vardagsolyckor, som att myndigheternas nationella och internationella samverkan fortsatt bör hållas på en hög nivå. Utskottet ser det som mycket värdefullt att EU:s stats- och regeringschefer i slutsatserna från mötet i Feira i juni 2000 angivit att ett ökat samarbete skall ske inom den civila krishantering.

Frågan om samordning av resurser på Gotland tas bl.a. upp i *motion Fö205 (m)*. Utskottet vill härvid erinra om att riksdagen genom ett tillkännagivande till regeringen våren 2000 (1999/2000:FöU2, rskr. 168) bl.a. framhållit det värdefulla med en regional försöksverksamhet för att belysa möjligheterna till ytterligare samverkan mellan Försvarsmakten och civila myndigheter. Riksdagen föreslog att Gotland skulle bli försöksområde för samordning av militär och civil krishantering.

Utskottet kan nu konstatera att regeringen den 20 juli 2000 uppdragit åt Polisen, Försvarsmakten, Kustbevakningen, Tullverket, Länsstyrelsen i Gotlands län och Sjöfartsverket att belysa behovet av och möjligheterna till att samordna sina resurser vid hantering av allvarliga olyckor och särskilda samhällsliga kristillstånd på Gotland. Uppdraget skall redovisas senast den 31 mars 2001.

I yrkande 3 i motionen föreslås att försöksverksamheten på Gotland även bör omfatta prov med fysisk samordnad ledning. Utskottet anser att den pågående försöksverksamheten först bör avslutas och utvärderas innan utskottet kan ta ställning till motionärens yrkande. Utskottet föreslår därför att riksdagen inte bifaller *motion Fö 205 (m) yrkande 3*.

Utskottet har ovan ställt sig positivt till den prioritering som regeringen redovisar i propositionen och bl.a. framhållit betydelsen av en ökad samverkan och samordning inom politikområdet. Utskottet har i övrigt inget att erinra mot vad regeringen anfört om omfattning, mål, inriktning, insatser m.m. Således föreslår utskottet att riksdagen godkänner att *målet* för den verksamhet som bedrivs inom politikområdet Skydd mot olyckor skall vara att skydda människors liv, säkerhet och hälsa mot olyckor samt att förhindra eller begränsa skador på egendom och miljö.

Utskottet behandlar här vad regeringen i budgetpropositionen (s. 103–113) anført om resultatredovisning, analys och slutsatser, revisionens iakttagelser samt budget för myndigheterna m.m. inom politikområdet Skydd mot olyckor. Utskottet behandlar här även motionerna Fö210 (m) yrkande 7, Fö208 (kd) yrkande 23 och Fö601 (kd) yrkande 5.

Kustbevakningen

Kustbevakningen har till uppgift att utföra sjöövervakning och annan kontroll- och tillsynsverksamhet samt miljöräddningstjänst till sjöss.

Kustbevakningen bedriver verksamhet inom politikområdena Skydd mot olyckor, Rättsväsende, Skatt, Tull och exekutionsväsende, Livsmedelspolitik, Transportpolitik samt Miljöpolitik.

Kustbevakningens verksamhet inom politikområdet Skydd mot olyckor omfattar miljöräddningstjänst till sjöss för vilken myndigheten enligt räddningstjänstlagstiftningen är ansvarig, sjöräddning samt eftersökning med flyg. Kustbevakningen medverkar även i Sjöfartsverkets tillsynsverksamhet inom sjösäkerhetsområdet, bl.a. avseende transport av farligt gods.

Myndighetens verksamhet kommer från och med 2001 att tillhöra andra politikområden men myndigheten har sitt anslag under utgiftsområde 6 Totalförsvaret och politikområdet Skydd mot olyckor.

Regeringen

Syftet med miljöräddningstjänsten till sjöss är att tidigt kunna bekämpa utsläpp för att på så sätt minimera såväl kostnader för sanering som skador på den marina miljön. Härutöver skall Kustbevakningen ha en hög beredskap för sjöräddning. Kustbevakningen har ständig beredskap. Övervakningen har bedrivits dygnet runt genom ständig närvaro till sjöss av ett 20-tal fartygsenheter samt övervakningsflygplan.

Kustbevakningen skall vid akut fara för oljeutsläpp eller efter larm om inträffat oljeutsläpp till sjöss i enlighet med målen kunna påbörja preventiva åtgärder och bekämpningsåtgärder inom fyra respektive åtta timmar. Vid kemikalieolyckor skall Kustbevakningen kunna påbörja insats inom fyra timmar efter larm. Inga kemikalieutsläpp upptäcktes under 1999.

Kustbevakningen svarade för drygt en tredjedel av det totala antalet sjöräddningsinsatser som genomfördes i svenska vatten under 1999. Myndigheten svarade därmed för den största delen av statliga myndigheters insatser. Denna siffra motsvarar tidigare års fördelning.

Kustbevakningen och Försvarmakten har på regeringens uppdrag gemensamt utrett möjligheterna till ökad resurssamverkan mellan myndigheterna.

Samordningsmöjligheter inom områdena infrastruktur, ledningsresurser, materiel och teknik, verksamhetsplanering samt personal och utbildning har genomlysts. Myndigheterna kommer successivt att inom de områden där samordningsmöjligheter påvisats vidta åtgärder för att genomföra dessa. Regeringen har givit Kustbevakningen ansvaret att samordna de civila behö-

ven av sjöövervakning och sjöinformation samt förmedla denna information till berörda myndigheter.

Miljöräddningstjänsten till sjöss syftar till att kunna vidta utsläppsbeaktande åtgärder så tidigt som möjligt. Förutom att minimera de miljömässiga konsekvenserna är det mer kostnadseffektivt att bekämpa utsläpp till sjöss än att sanera föroreningar i land. Korta insatstider kräver dock en hög beredskap. Denna beredskap används även vid sjöräddningsinsatser.

Under 1999 har i förekommande fall utsläpp förhindrats genom åtgärder ombord eller tagits omhand till sjöss. Beredskapen för sjöräddningsinsatser har varit hög. Regeringen bedömer att målsättningarna har uppfyllts.

Huvuddelen av myndighetens uppgifter styrs helt eller delvis av internationella åtaganden. Regeringen har under 2000 liksom föregående år prioriterat den yttre gränskontrollen och fiskerikontrollen. Förutom de krav EU-medlemskapet och den kommande operativa Schengenanslutningen ställer bedöms behovet av sjötrafikövervakning och sjösäkerhetstillsyn öka.

Regeringen föreslår (förslag nr 31) att riksdagen till ramanslaget 7:1 Kustbevakningen anvisar 473 764 000 kr för år 2001.

Regeringen föreslår (förslag nr 27) att riksdagen godkänner förslaget till investeringsplan för Kustbevakningen år 2001–2004.

Regeringen föreslår (förslag nr 28) att följande mål för Kustbevakningens verksamhet upphör att gälla från och med 2001:

1. Kustbevakningen skall inom svenskt sjöterritorium och svensk ekonomisk zon bedriva övervakningsverksamhet och kontroll i syfte att begränsa brottsligheten och så att säkerheten till sjöss liksom respekten för lagar och andra föreskrifter ökar.

2. Kustbevakningens person- och varukontroll till sjöss vid den svenska delen av EU:s yttre gräns skall hållas på en hög nivå genom en effektiv patrullering. Det skall finnas förmåga att ingripa mot varje misstänkt överträdelse av gällande bestämmelser.

3. Kustbevakningen skall bedriva kontroll av fisket till sjöss samt en samordnad landnings- och kvalitetskontroll i syfte att säkerställa att artrelaterade fiskekvoter inte överskrids. Kontrollen skall vidare ha en preventiv verkan mot brott mot andra fiskeribestämmelser.

4. Kustbevakningen skall medverka i internationellt samarbete för att utveckla gränskontroll, brottsbekämpning till sjöss, miljöskydd till sjöss och annan sjöövervakning. Därvid skall särskilt beaktas behov och möjligheter avseende länderna kring Östersjön.

5. Kustbevakningen skall bedriva miljöräddningstjänst till sjöss så att konsekvenserna till följd av olyckor och utsläpp till sjöss kan begränsas.

6. Kustbevakningen skall även ha en hög beredskap för sjöräddningstjänst och bidra till att säkerheten till sjöss ökar, människor kan räddas och följderna av personskador begränsas.

Skälen för regeringens förslag är att riksdagen tidigare har beslutat om de effektmål för Kustbevakningen som anges ovan vid punkterna 1–6 (prop. 1996/1997:4, bet. 1996/1997:FöU1, rskr. 1996/1997:109, prop. 1999/2000:1,

bet. 1999/2000:FöU1, rskr. 1999/2000:74). Indelningen av statlig verksamhet i politikområden är ett led i utvecklingen den ekonomiska styrningen. För politikområdena föreslår regeringen effektmål. Effektmål för Kustbevakningen bör i fortsättningen beslutas av regeringen. De effektmål för myndigheten som riksdagen tidigare beslutat om bör därför upphöra att gälla.

2000/01:FöU1

Motionerna

Moderata samlingspartiet framhåller i Fö210 (m kommitté) att inga nya uppgifter har tillförts Kustbevakningen. Trots detta ökas anslagen. Motiven för detta uppges vara felaktig åldersstruktur hos personalen samt problem i linjeorganisationen med vakanser. Inget av dessa problem löses långsiktigt med ökade utgifter.

Till detta kommer att regeringen vill att riksdagen skall upphäva nuvarande verksamhetsinriktning för Kustbevakningen och uppdra åt regeringen att ange verksamhetsmål. Såväl nuvarande anslagsnivå som riksdagens verksamhetsinriktning för kustbevakningen bör behållas (*yrkande 7*).

Kristdemokraterna anser i Fö208 (kd kommitté) att Kustbevakningens resurser bör förstärkas för att långsiktigt kunna möta utökade krav på internationell verksamhet, gränskontroll genom den operativa Schengenanslutningen och miljöräddningstjänst till sjöss.

Kristdemokraterna avsätter därför i politikområdet Skydd mot olyckor 50 miljoner kronor per år utöver regeringens förslag under anslag 7:1 Kustbevakningen (*yrkande 23*).

I *motion Fö601* (kd kommitté) utvecklar Kristdemokraterna sin syn på Kustbevakningen i flera avseenden. Kristdemokraterna pekar på att Kustbevakningen har en mängd uppgifter inom olika lagområden och myndighetens kontrollverksamhet och övervakning genom hög närvaro till sjöss har en förebyggande effekt mot brottslighet av olika slag. Nya uppgifter har ständigt tillkommit och nya står för dörren. Det operativa Schengensamarbetet och sjölägesinformationen är exempel på dessa. Behovet av nyrekrytering och utbildning föreligger liksom behovet av att i närtid omsätta en stor del av fartygen och flygplanen.

För att långsiktigt kunna fullgöra fastställda uppgifter och möta utökade krav på internationell verksamhet, gränskontroll genom den operativa Schengenanslutningen och miljöräddningstjänst till sjöss bör Kustbevakningens resurser förstärkas med 50 miljoner kronor per år utöver regeringens förslag (*yrkande 5*).

Utskottet

Utskottet konstaterar att Kustbevakningens uppgifter till stor del styrs av internationella åtaganden. Regeringen har under 2000 liksom föregående år prioriterat den yttre gränskontrollen och fiskerikontrollen. Förutom de krav EU-medlemskapet och den kommande operativa Schengenanslutningen ställer bedöms behovet av sjötrafikövervakning och sjösäkerhetstillsyn öka.

I motion Fö210 yrkande 7 (i denna del) förordas ett oförändrat anslag till Kustbevakningen. Utskottet anser dock i likhet med regeringen det motiverat med en förstärkning av Kustbevakningens resurser. Utskottet är emellertid inte beredd att förorda en förstärkning av resurserna av den omfattning som föreslås i motionerna Fö208 yrkande 23 och Fö601 yrkande 5. Behovet av ytterligare resurser får övervägas i kommande budgetarbeten. Utskottet tillstyrker sålunda regeringens förslag.

Regeringen föreslår att de effektmål för Kustbevakningens verksamhet som riksdagen har beslutat upphör att gälla från och med 2001. I motion Fö210 yrkande 7 (i denna del) motsätter sig motionärerna att effektmålen för Kustbevakningen skall delegeras till regeringen att besluta om.

Indelningen av statlig verksamhet i politikområden är ett led i utvecklingen av den ekonomiska styrningen. Målen för politikområdena föreslås beslutas av riksdagen, medan däremot målen för myndigheterna bör beslutas av regeringen. Kustbevakningen bedriver en mångfasetterad verksamhet inom politikområdena Skydd mot olyckor, Rättsväsende, Skatt, tull och exekutionsväsende, Livsmedelspolitik, Transportpolitik samt Miljöpolitik. Försvarsutskottet har att yttra sig över förslaget till mål för politikområdet Skydd mot olyckor. Utskottet har inget att invända mot att effektmål för Kustbevakningen i fortsättningen beslutas av regeringen. Motion Fö210 yrkande 7 bör sålunda avslås i denna del.

Utskottet förordar vidare att riksdagen godkänner regeringens förslag till investeringsplan för Kustbevakningen år 2001–2004.

Statens räddningsverk: Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor m.m.

Regeringen

Från anslaget, som disponeras av Statens räddningsverk, utbetalas ersättning till kommuner för åtgärder som vidtas för att förebygga jordskred och andra naturolyckor.

Kommunerna kan ansöka om statsbidrag för åtgärder man utfört eller har för avsikt att genomföra. Ansökan ställs till Räddningsverket tillsammans med erforderligt tekniskt underlag. Grundprincipen är att utbetalningen sker när åtgärderna, för vilka bidrag beviljats, är genomförda och slutbesiktigade. För att stimulera kommunerna att utföra förebyggande åtgärder kan 50 % av bidraget för planerade men ännu inte utförda åtgärder betalas ut efter att slutligt beslut har fattats. Resterande del utbetalas när åtgärderna har utförts och är slutbesiktigade. Det slutliga bidraget betalas inte ut förrän projektet är slutbesiktigat, vilket medför ständiga förskjutningar i utbetalningar och att anslagssparanden därmed uppkommer. Kommunen kan få ersättning för minst 50 % av kostnaderna och i enskilda fall upp till 90 %.

Regeringen föreslår i budgetpropositionen att riksdagen för år 2001 anvisar ett *ramanslag* på 25 000 000 kr till anslaget 7:2 Statens räddningsverk: Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor m.m.

Regeringen föreslår vidare att riksdagen *bemyndigar* regeringen att under år 2001, i fråga om ramanslaget 7:2 Statens räddningsverk: Förebyggande

åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor m.m., besluta om bidrag så att behovet av anslagsmedel efter år 2001, exklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 15 miljoner kronor.

Utskottet

Utskottet har inget att erinra mot vad regeringen anfört om anslaget till förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor m.m.

Utskottet förslår att riksdagen för år 2001 anvisar ett *ramanslag* på 25 000 000 kr till anslaget 7:2 Statens räddningsverk: Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor m.m.

Utskottet föreslår att riksdagen *bemyndigar* regeringen att under år 2001, i fråga om ramanslaget 7:2 Statens räddningsverk: Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor m.m., besluta om bidrag så att behovet av anslagsmedel efter år 2001, exklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 15 miljoner kronor.

Statens räddningsverk: Ersättning för verksamhet vid räddningstjänst m.m.

Regeringen

Under anslaget, som disponeras av Statens räddningsverk, utbetalas vissa ersättningar till följd av uppkomna kostnader vid genomförda räddningsinsatser, oljebekämpningsinsatser m.m. till sjöss samt för utredning av vissa allvarliga olyckor. Det statliga finansieringsansvaret är styrt av räddningstjänstlagen (1986:1102).

Under 1999 har staten betalat ut 5,3 miljoner kronor i ersättning för kostnader i samband med större kommunala räddningsinsatser. Åtta kommuner har erhållit ersättning under året. Ersättningen fördelar sig på olyckstyperna skogsbrand, brand i torvmosse, översvämning, industribrand, jordskred och olyckor med farligt gods.

Ersättning utbetalas även till kommunerna, samt genom överlåten dispositionsrätt till Kustbevakningen, för kostnader som uppkommit i samband med oljeutsläpp eller utsläpp av andra skadliga ämnen i vatten.

Regeringen förslår i budgetpropositionen att riksdagen för år 2001 anvisar ett *ramanslag* på 13 431 000 kr till anslaget 7:3 Statens räddningsverk: Ersättning för verksamheter vid räddningstjänst.

Utskottet

Utskottet har inget att erinra mot vad regeringen anfört om anslaget till ersättning för verksamhet vid räddningstjänst.

Utskottet föreslår därför att riksdagen för år 2001 anvisar ett *ramanslag* på 13 431 000 kr till anslaget 7:3 Statens räddningsverk: Ersättning för verksamheter vid räddningstjänst.

Regeringen

Regeringen anser att målsättningarna för den verksamhet som Statens räddningsverk bedriver inom politikområdet Skydd mot olyckor har uppfyllts.

Regeringen har emellertid uppmärksammat att det under åren 1999 och 2000 framkommit en del problem när det gäller myndighetens hantering av den internationella hjälpverksamheten och tjänsteexporten. Regeringen avser att under år 2001 följa upp myndighetens vidtagna åtgärder.

Försvarsmakten har betydande tillgångar som kan utnyttjas vid större räddningstjänstinsatser. Regeringen har uppdragit åt Räddningsverket att i samråd med Sida och i samverkan med Försvarsmakten redovisa behovet av att hos Räddningsverket lagerhålla Försvarsmaktens förnödenheter som blivit övertaliga till följd av Försvarsmaktens omstrukturering. Förnödenheterna skall kunna användas vid framtida katastrofinsatser. Försvarsmakten skall inte finansiera eventuella lagerkostnader för detta ändamål.

Med anledning av att Räddningsverket fått en revisionsrapport med invändning av Riksrevisionsverket (RRV) framhåller regeringen att Räddningsverket genomfört en översyn av rutiner och redovisning vid upprättandet av årsbokslut och årsredovisning. Ansvar för uppgifter har förtydligats och rutiner för avstämning av redovisning och underliggande materiel har setts över. Myndigheten har inför år 2000 infört en ny redovisningsmodell för kostnader. Principer för fördelning av gemensamma kostnader och intäkter kommer därmed att ses över och förändras så att en överensstämmelse på alla nivåer kan anges i årsredovisningen.

Regeringen har emellertid med anledning av revisionsrapporten samt av RRV tidigare påtalade brister i den ekonomiadministrativa hanteringen och bristerna i redovisning och rutiner för den internationella verksamheten, i juni 2000 uppdragit åt RRV att granska och identifiera väsentliga hinder för effektivt resursutnyttjande inom Räddningsverket. Regeringen anser att det är viktigt att även fortsättningsvis följa hur Räddningsverket hanterar den ekonomiadministrativa verksamheten i myndigheten.

Arbetet med att stärka den enskilda människans förmåga har prioriterats för att minska vardagsolyckorna samt för att få den enskilde att agera på rätt sätt även vid större olyckstillbud och för att kunna minska konsekvenserna av dessa. Räddningsverket har under 1998 bildat ett externt nätverk med representanter för organisationer och myndigheter som har anknytning till politikområdet Skydd mot olyckor. Nätverket omfattar 16 myndigheter och organisationer. Syftet är att tillvarata erfarenheter och samordna utbildnings- och informationsinsatser. Regeringen anser att Räddningsverkets verksamhet bidrar till att förbättra den enskilda människans förmåga att agera på rätt sätt vid olyckor.

Examination av 400 säkerhetsrådgivare inom området transport av farligt gods har genomförts. Utbildnings- och informationsinsatser har inriktats på att informera om kravet på säkerhetsrådgivare. De 400 utbildade täcker cirka en femtedel av behoven.

Med hänsyn till omvärldsläget är det möjligt att begränsa åtgärderna inom anslaget 6:6 Funktionen Befolkningsskydd och räddningstjänst och prioritera

fredsverksamheten inom räddningstjänstområdet. Belopp, som tidigare beräknats under anslaget 6:6 Funktionen Befolkningsskydd och räddningstjänst för att finansiera verksamhet inom områdena riskhantering inklusive miljöprövning, brandförebyggande åtgärder, allmänhetens säkerhet och kemikaliehantering m.m., beräknas för budgetåret 2001 i stället under anslaget 7:4 Samhällets skydd mot olyckor.

Regeringen föreslår i budgetpropositionen att riksdagen för år 2001 anvisar ett *ramanslag* på 555 449 000 kr till anslaget 7:4 Statens räddningsverk: Samhällets skydd mot olyckor.

Regeringen föreslår vidare att riksdagen godkänner förslaget till *investeringsplan* för Statens räddningsverk, såvitt avser Samhällets skydd mot olyckor, för perioden 2001–2003. Planen är att göra investeringar för perioden på totalt 202,8 miljoner kronor, varav 63,3 för budgetåret 2001.

Utskottet

Utskottet noterar att Räddningsverket fått en revisionsrapport med invändning av Riksrevisionsverket (RRV). Med anledning av detta samt av RRV tidigare påtalade brister i den ekonomiadministrativa hanteringen och bristerna i redovisning och rutiner för den internationella verksamheten har regeringen uppdragit åt RRV att granska och identifiera väsentliga hinder för ett effektivt resursutnyttjande inom Räddningsverket. Utskottet anser det mycket viktigt att regeringen följer upp hur Räddningsverket hanterar den ekonomiadministrativa verksamheten i myndigheten.

Utskottet tycker det är bra att Räddningsverkets arbete med att stärka den enskilda människans förmåga har prioriterats för att minska vardagsolyckorna samt för att få den enskilde att agera på rätt sätt även vid större olycksfall och för att kunna minska konsekvenserna av dessa. Utskottet räknar med att Räddningsverkets verksamhet bidrar till att förbättra den enskilda människans förmåga att agera på rätt sätt vid olyckor.

Utskottet föreslår att riksdagen för år 2001 anvisar ett *ramanslag* på 555 449 000 kr till anslaget 7:4 Statens räddningsverk: Samhällets skydd mot olyckor.

Utskottet föreslår också att riksdagen godkänner förslaget till *investeringsplan* för Statens räddningsverk, såvitt avser Samhällets skydd mot olyckor, för perioden 2001–2003.

Brandfarliga och explosiva varor

Regeringen

Regeringen anser att Sprängämnesinspektionens verksamhet under år 1999 bedrivits enligt de krav som ställts. Myndigheten visar en god förmåga att omprioritera verksamheten efter de behov som finns. Exempelvis har flera stora satsningar gjorts med anledning av skiftet till år 2000. Medverkan i Pyroteknikutredningen, utbildning och information av övriga tillsynsmyndigheter har också getts hög prioritet under året. Arbetet med föreskrifter har kunnat ges något lägre prioritet.

Anslaget finansierar verksamhet som avser förebyggande åtgärder inom området brandfarliga och explosiva varor. Anslaget heter t.o.m. budgetåret 2000 Sprängämnesinspektionen. Syftet med den ändrade benämningen är att ge regeringen handlingsfrihet när det gäller frågan om en eventuell sammanslagning av Sprängämnesinspektionen och Statens räddningsverk.

Regeringen överväger att i en proposition föreslå riksdagen att omlokalisera Sprängämnesinspektionen till Karlskoga. I samband härmed övervägs även frågan om en sammanslagning av myndigheten och Statens räddningsverk. En eventuell sammanslagning av myndigheterna skall inte påverka verksamhetens inriktning och ändamålet med anslaget utan har endast betydelse för frågan om ansvarig myndighet.

Regeringen föreslår i budgetpropositionen att riksdagen för år 2001 anvisar ett *ramanslag* på 17 017 000 kr till anslaget 7:5 Brandfarliga och explosiva varor.

Utskottet

Utskottet har inget att erinra mot vad regeringen anfört om brandfarliga eller explosiva varor.

Utskottet föreslår att riksdagen för år 2001 anvisar ett *ramanslag* på 17 017 000 kr till anslaget 7:5 Brandfarliga och explosiva varor.

I detta avsnitt behandlar utskottet regeringens förslag (yrkande 31) avseende anslag under utgiftsområde 6 Totalförsvaret samt motionerna Fö208 (kd) yrkande 5 samt yrkandena 22–24, Fö210 (m) yrkandena 2–6, yrkande 7 i denna del samt yrkande 8, Fö212 (fp) yrkande 6, Fö601 (kd) yrkande 5 och Fi211 (fp) yrkande 13.

Regeringen

Regeringen har i budgetpropositionen för år 2001 – volym 5 – lämnat förslag (yrkande 31) till fördelning av anslag inom utgiftsområde 6 Totalförsvaret.

Motionerna

Moderata samlingspartiet anser i Fö210 (m kommitté), att försvaret inte bara skall klara dagens hot, utan måste också byggas för att kunna möta morgondagens osäkerhet. Våra ansträngningar för att anpassa försvaret för att verka i olika situationer skall dessutom skapa reella möjligheter att aktivt använda detta som en del i den dagliga säkerhetspolitiken.

Förhoppningen att försvaret snabbt och enkelt skall kunna ”anpassas”, dvs. rusta upp eller skapa ny förmåga för att möta förändrade hot, är orealistisk och kan inte vara ett motiv för en massiv och ensidig nedrustning.

Kraven på svenskt deltagande i internationella insatser kommer inte att minska. Att Sverige tar sin del av ansvaret också i EU:s framväxande försvarsdimension är självklart. Försvarsbeslutet 2000, som sägs prioritera krishantering med militära medel, urholkar i verkligheten denna förmåga.

Planeringsförutsättningen ”inget krig under de närmaste tio åren” är inte hållbar. En omfattande avveckling av kompetens samt onödig och felaktig materielförstöring måste undvikas. Omstruktureringen av det svenska försvaret skulle bli svår nog med oförändrade försvarsanslag.

Försvaret bör således utvecklas i huvudsak på samma ekonomiska nivå som under den senaste försvarsbeslutsperioden. En långsiktig nivå avseende drift, vidmakthållande och investeringar samt forskning och utveckling på ca 41 000 000 000 kr eftersträvas. Fördelningen mellan anslagen 6:1 och 6:3 är preliminär i avvaktan på nästa heltäckande försvarsbeslut hösten 2001.

De framtida behoven av befolkningsskydd skall utredas. Uppgifter och effektmål för totalförsvarets samlade ledning saknas. Ett nytt heltäckande försvarsbeslut avses fattas nästa höst. Trots detta har anslagen 6:4 till 6:13, Civila försvaret, utan närmare motiveringar ökat. I avvaktan på att nästa heltäckande försvarsbeslut och att uppgifter och effektmål för totalförsvarets samlade ledning har beslutats av riksdagen bör anslagen behållas på nuvarande nivå (*yrkandena 2–6 samt yrkande 8*).

Inga nya uppgifter har tillförts Kustbevakningen. Trots detta ökas anslagen. Motiven för detta uppges vara felaktig åldersstruktur hos personalen samt problem i linjeorganisationen med vakanser. Inget av dessa problem löses långsiktigt med ökade utgifter (*yrkande 7 i denna del*).

Kristdemokraterna föreslår i Fö208 (kd kommitté) *yrkande 5* att resurserna för förbandsverksamheten i Försvarsmakten bör öka med 500 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag. Liknande förslag framförs i *yrkande 22*. Vidare föreslås i *yrkande 23* att Kustbevakningens resurser bör öka med ytterligare 50 miljoner kronor. Sammantaget föreslår sålunda *Kristdemokraterna* att Försvarsmaktens förbandsverksamhet förstärks med 500 miljoner kronor respektive Kustbevakningen med 50 miljoner kronor (*yrkande 24*).

Även i motion Fö601 *yrkande 5* föreslår *Kristdemokraterna* att Kustbevakningens resurser ökas med 50 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag.

Folkpartiet liberalerna föreslår i motion Fö212 (fp kommitté) *yrkande 6* en omfördelning av resurserna inom utgiftsområdet. Härvid föreslås att 500 miljoner kronor omfördelas *från* ramanslaget 6:1 Förbandsverksamhet och beredskap m.m. *till* ramanslaget 6:2 Fredsfrämjande truppinsatser.

Motsvarande förslag lämnas av *Folkpartiet* även i motion Fi211 *yrkande 13*.

Utskottet

Utskottets överväganden och ställningstaganden till motionerna framgår i det avsnitt där anslagsförslagen närmare behandlas i betänkandet.

Under förutsättning av att riksdagen bifaller finansutskottets betänkande 2000/01:FiU1 *Utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna, m.m.* – såvitt avser utgiftsområde 6 Totalförsvaret – föreslår försvarsutskottet att riksdagen beslutar om anslag inom utgiftsområde 6 Totalförsvaret enligt bilaga 1 i detta betänkande.

Utskottet föreslår därför att motionerna Fö208 *yrkande 5* samt yrkandena 22–24, Fö210 yrkandena 2–6, *yrkande 7* i denna del samt *yrkande 8*, Fö212 *yrkande 6*, Fö601 *yrkande 5* och Fi211 *yrkande 13* avslås av riksdagen.

Utskottet hemställer

1. beträffande *utgifterna m.m. inom totalförsvaret för budgetåret 2001*

att riksdagen

- a) med bifall till proposition 2000/01:1 (utg.omr. 6) yrkande 31 och med avslag på motionerna 2000/01:Fö208 yrkandena 5 och 22–24, 2000/01:Fö210 yrkandena 2–6, 7 i denna del och 8, 2000/01:Fö212 yrkande 6, 2000/01:Fö601 yrkande 5 och 2000/01:Fi211 yrkande 13, beslutar om anslag inom utgiftsområde 6 Totalförsvaret för budgetåret 2001 i enlighet med vad utskottet föreslår (bilaga 1),
- b) med bifall till proposition 2000/01:1 (utg.omr. 6) yrkande 1 be- myndigar regeringen att utnyttja en kredit i Riksgäldskontoret om 40 000 000 000 kr för år 2001 om krig, krigsfara eller andra ut- omordentliga förhållanden föreligger,
- c) med bifall till proposition 2000/01:1 (utg.omr. 6) yrkande 8 och med tillkännagivande av utskottets synpunkter godkänner försla- get till investeringsplan för Försvarsmakten för perioden 2001– 2003,
- d) med bifall till proposition 2000/01:1 (utg.omr. 6) yrkande 10 godkänner förslaget till investeringsplan för Överstyrelsen för ci- vil beredskap, såvitt avser Funktionen Civil ledning, för perioden 2001–2003,
- e) med bifall till proposition 2000/01:1 (utg.omr. 6) yrkande 12 be- myndigar regeringen att för 2001 låta Överstyrelsen för civil be- redskap disponera en låneram i Riksgäldskontoret för beredskaps- investeringar till ett sammanlagt belopp om 325 000 000 kr,
- f) med bifall till proposition 2000/01:1 (utg.omr. 6) yrkande 14 be- myndigar regeringen att för 2001 låta Statens räddningsverk dis- ponera en låneram i Riksgäldskontoret för beredskapsinvestering- ar till ett sammanlagt belopp om 720 000 000 kr,
- g) med bifall till proposition 2000/01:1 (utg.omr. 6) yrkande 17 be- myndigar regeringen att för 2001 låta Socialstyrelsen disponera en låneram i Riksgäldskontoret för beredskapsinvesteringar till ett sammanlagt belopp om 220 000 000 kr,
- h) med bifall till proposition 2000/01:1 (utg.omr. 6) yrkande 18 fast- ställer avgiftsuttaget för teleberedskapsavgiften, såvitt avser Funktionen Telekommunikationer m.m., till sammanlagt högst 100 000 000 kr under 2001,
- i) med bifall till proposition 2000/01:1 (utg.omr. 6) yrkande 19 godkänner förslaget till investeringsplan för Post- och telestyrel- sen, såvitt avser Funktionen Telekommunikationer m.m., för pe- rioden 2001–2003,
- j) med bifall till proposition 2000/01:1 (utg.omr. 6) yrkande 23 fast- ställer avgiftsuttaget för elberedskapsavgiften, såvitt avser Funkt-

- ionen Energiförsörjning, till sammanlagt högst 200 000 000 kr under 2001,
- k) med bifall till proposition 2000/01:1 (utg.omr. 6) yrkande 25 godkänner förslaget till investeringsplan för Försvarets materielverk för perioden 2001–2003,
- l) med bifall till proposition 2000/01:1 (utg.omr. 6) yrkande 24 be- myndigar regeringen att, genom en kredit i Riksgäldskontoret om högst 23 000 000 000 kr, tillgodose Försvarets materielverks be- hov av rörelsekapital för budgetåret 2001,
- m) med bifall till proposition 2000/01:1 (utg.omr. 6) yrkande 27 godkänner förslaget till investeringsplan för Kustbevakningen för perioden 2001–2004,
- n) med bifall till proposition 2000/01:1 (utg.omr. 6) yrkande 30 godkänner förslaget till investeringsplan för Statens räddnings- verk, såvitt avser Samhällets skydd mot olyckor, för perioden 2001–2003,

res. 1 (fp)

2. beträffande *inriktning av förbandsverksamhet*

att riksdagen med bifall till proposition 2000/01:1 (utg.omr. 6) yr- kande 2 och med avslag på motionerna 2000/01:Fö207 yrkande 6 i denna del, 2000/01:Fö208 yrkandena 6–8, 2000/01:Fö312 yrkande 4, 2000/01:Fö322, 2000/01:Fö324 yrkandena 1 och 2, 2000/01:Fö325 yrkande 3 och 2000/01:Fö801 godkänner förslaget till inriktning av förbandsverksamhet,

res. 2 (m)

res. 3 (kd)

res. 4 (v)

3. beträffande *inriktning av incidentinsatser*

att riksdagen med bifall till proposition 2000/01:1 (utg.omr. 6) yr- kande 3 godkänner förslaget till inriktning för incidentinsatser,

4. beträffande *inriktning för stöd till samhället*

att riksdagen med bifall till proposition 2000/01:1 (utg.omr. 6) yr- kande 4 godkänner förslaget till inriktning för stöd till samhället,

5. beträffande *inriktning av beredskap*

att riksdagen med bifall till proposition 2000/01:1 (utg.omr. 6) yr- kande 5 godkänner förslaget beträffande beredskap,

6. beträffande *inriktning av internationella insatser*

att riksdagen avslår motionerna 2000/01:Fö212 yrkande 5 och 2000/01:U401 yrkande 3,

res.5 (fp)

7. beträffande *inriktning av materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling*

att riksdagen med bifall till proposition 2000/01:1 (utg.omr. 6) yr- kande 6 och med avslag på motionerna 2000/01:Fö207 yrkande 6 i denna del, 2000/01:Fö208 yrkande 13, 2000/01:Fö212 yrkandena 3 och 4, 2000/01:Fö309, 2000/01:Fö312 yrkandena 2 och 3, 2000/01:Fö328 yrkandena 1 och 2 samt 2000/01:U401 yrkande 4

godkänner förslaget till inriktning av materiel, anläggningar samt forskning och utveckling,

res. 6 (m)

res. 7 (v)

res. 8 (fp)

8. beträffande *det nationella flygtekniska forskningsprogrammet* att riksdagen med bifall till proposition 2000/01:1 (utg.omr. 6) yrkande 7 godkänner att det nationella flygtekniska forskningsprogrammet skall fortsätta under perioden 2001–2003 och att det statliga bidraget till finansieringen av programmet skall vara högst 90 000 000 kr under perioden,

9. beträffande *indelningen av anslagen inom politikområdena 6:1 Förbandsverksamhet och beredskap m.m., 6:2 Fredsfrämjande truppinsatser och 6:3 Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling.*

att riksdagen avslår motion 2000/01:Fö210 yrkande 1,

10. beträffande *bemyndiganden för materiel m.m.*

att riksdagen med bifall till proposition 2000/01:1 (utg.omr. 6) yrkande 9 och med anledning av Riksdagens revisorers förslag nr 1 och 2 bemyndigar regeringen att för anslaget 6:3 Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling medge beställningar av materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling så att behovet av anslagsmedel efter budgetåret 2001 för dessa och tidigare beställningar tillsammans uppgår till högst 77 936 125 000 kr,

11. beträffande *bemyndigande i fråga om ramanslaget 6:4 Funktionen Civil ledning*

att riksdagen med bifall till proposition 2000/01:1 (utg. omr. 6) yrkande 11 bemyndigar regeringen att under 2001, i fråga om ramanslaget 6:4 Funktionen Civil ledning, genomföra beställningar av kommunaltekniska anläggningar, telesäkerhetsåtgärder, skyddade ledningsplatser och signalskydd så att behovet av anslagsmedel efter 2001 för dessa och tidigare beställningar uppgår till högst 55 000 000 kr,

12. beträffande *bemyndigande i fråga om ramanslaget 6:5 Funktionen Försörjning med industrivaror*

att riksdagen med bifall till proposition 2000/01:1 (utg. omr. 6) yrkande 13 bemyndigar regeringen att under 2001, i fråga om ramanslaget 6:5 Funktionen Försörjning med industrivaror, godkänna avtal om nya beredskapsåtgärder så att behovet av anslagsmedel efter 2001 för dessa och tidigare beställningar uppgår till högst 27 000 000 kr,

13. beträffande *bemyndigande i fråga om ramanslaget 6:6 Funktionen Befolkningsskydd och räddningstjänst*

att riksdagen med bifall till proposition 2000/01:1 (utg. omr. 6) yrkande 15 och med avslag på motion 2000/01:Fö212 yrkande 9 bemyndigar regeringen att under 2001, i fråga om ramanslaget 6:6 Funktionen Befolkningsskydd och räddningstjänst, medge beställningar

av

skyddsrum och ledningsplatser m.m. så att behovet av anslagsmedel efter 2001 för dessa och tidigare beställningar uppgår till högst 195 000 000 kr,

res. 9 (fp)

14. beträffande *bemyndigande i fråga om ramanslaget 6:9 Funktionen Hälso- och sjukvård m.m.*

att riksdagen med bifall till proposition 2000/01:1 (utg. omr. 6) yrkande 16 bemyndigar regeringen att under 2001, i fråga om ramanslaget 6:9 Funktionen Hälso- och sjukvård m.m., godkänna avtal och beställningar, såvitt avser beredskapsåtgärder, så att behovet av anslagsmedel efter 2001 för dessa och tidigare avtal och beställningar uppgår till högst 12 000 000 kr,

15. beträffande *bemyndigande i fråga om ramanslaget 6:10 Funktionen Telekommunikationer m.m.*

att riksdagen med bifall till proposition 2000/01:1 (utg. omr. 6) yrkande 20 bemyndigar regeringen att under 2001, i fråga om ramanslaget 6:10 Funktionen Telekommunikationer m.m., godkänna avtal och beställningar, såvitt avser tjänster, utrustning och anläggningar för beredskapsåtgärder, så att behovet av anslagsmedel efter 2001 för dessa och tidigare avtal och beställningar uppgår till högst 150 000 000 kr,

16. beträffande *bemyndigande i fråga om ramanslaget 6:12 Funktionen Transporter*

att riksdagen med bifall till proposition 2000/01:1 (utg. omr. 6) yrkande 22 bemyndigar regeringen att under 2001, i fråga om ramanslaget 6:12 Funktionen Transporter, godkänna avtal och beställningar, såvitt avser tjänster, utrustning och anläggningar för beredskapsåtgärder, så att behovet av anslagsmedel efter 2001 för dessa och tidigare avtal och beställningar uppgår till högst 25 000 000 kr,

17. beträffande *bemyndigande i fråga om ramanslaget 7:2 Statens räddningsverk: Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor m.m.*

att riksdagen med bifall till proposition 2000/01:1 (utg. omr. 6) yrkande 29 bemyndigar regeringen att under år 2001, i fråga om ramanslaget 7:2 Statens räddningsverk: Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor m.m., besluta om bidrag så att behovet av anslagsmedel efter 2001 exklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 15 000 000 kr,

18. beträffande *målet för Funktionen Postbefordran*

att riksdagen med bifall till proposition 2000/01:1 (utg. omr. 6) yrkande 21 godkänner att målet för Funktionen Postbefordran är att verksamheten skall bedrivas så att totalförsvarets behov av postal kommunikation skall kunna tillgodoses under höjd beredskap och skall bedrivas så att de resurser och den beredskap som skapas skall kunna utnyttjas vid svåra påfrestningar på samhället i fred,

19. beträffande *målet för politikområdet Skydd mot olyckor*

att riksdagen med bifall till proposition 2000/01:1 (utg. omr. 6) yrkande 26 godkänner målet för politikområdet Skydd mot olyckor,

20. beträffande *uppföljning och utvärdering av elberedskapen*
att riksdagen avslår motion 2000/01:Fö403 yrkande 9,
21. beträffande *civila försvarets inriktning*
att riksdagen avslår motion 2000/01:Fö208 yrkande 18,
22. beträffande *försöksverksamheten på Gotland*
att riksdagen avslår motion 2000/01:Fö205 yrkande 3,
23. beträffande *försvarspolitiska planeringsfrågor*
att riksdagen avslår motionerna 2000/01:Fö206 yrkandena 1–6,
2000/01:Fö207 yrkande 3, 2000/01:Fö211, 2000/01:Fö212 yrkandena
1–2 och 2000/01:Fö312 yrkande 1,

res. 10 (m)

res. 11 (v)

res. 12 (fp)

res. 13 (mp)

24. beträffande *en parlamentariskt sammansatt arbetsgrupp*
att riksdagen avslår motion 2000/01:Fö307,

res. 14 (m, kd)

25. beträffande *Kustbevakningen*
att riksdagen med bifall till proposition 2000/01:1 (utg. omr. 6) yr-
kande 28 och med avslag på motion 2000/01:Fö210 yrkande 7, i
denna del, godkänner att de tidigare beslutade målen för Kustbevak-
ningens verksamhet inom utgiftsområdet upphör att gälla fr.o.m. 2001.

res. 15 (m)

Stockholm den 16 november 2000

På försvarsutskottets vägnar

Henrik Landerholm

I beslutet har deltagit: Henrik Landerholm (m), Tone Tingsgård (s), Christer Skoog (s), Karin Wegestål (s), Stig Sandström (v), Åke Carnerö (kd), Olle Lindström (m), Rolf Gunnarsson (m), Ola Rask (s), Håkan Juholt (s), Berit Jóhannesson (v), Margareta Viklund (kd), Anna Lilliehöök (m), Lars Ångström (mp), Erik Arthur Egervärn (c), Runar Patriksson (fp) och Laila Bäck (s).

1. Utgifterna m.m. inom totalförsvaret för budgetåret 2001 (mom. 1)

Runar Patriksson (fp) anför:

Sveriges säkerhet kan bara ses i ett europeiskt och i ett globalt sammanhang. Det är därför naturligt att Sverige deltar med totalförsvarsresurser i internationella fredsbevarande och fredsfrämjande insatser.

Folkpartiet liberalerna anser att riksdagen därför bör besluta om ett större anslagsbelopp för 6:2 Fredsfrämjande truppinsatser för att anslaget bättre skall svara mot verksamhetens omfattning. Sålunda bör 500 miljoner kronor omfördelas från anslaget 6:1 Förbandsverksamhet och beredskap m.m. till anslaget 6:2 Fredsfrämjande truppinsatser.

Jag anser att utskottets hemställan under moment 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *utgifterna m.m. inom totalförsvaret för budgetåret 2001*

att riksdagen

- a) med anledning av proposition 2000/01:1 yrkande 31 och med bifall till motionerna 2000/01:Fö212 yrkande 6 och 2000/01:Fi211 yrkande 13 och med avslag på motionerna 2000/01:Fö208 yrkandena 5 och 22–24, 2000/01: Fö210 yrkandena 2–6, 7 i denna del och 8 och 2000/01: Fö601 yrkande 5 beslutar om anslag inom utgiftsområde 6 Totalförsvaret för budgetåret 2001 i enlighet med vad Folkpartiet liberalerna föreslår,

Punkterna b) – n) = utskottet.

2. Inriktning av förbandsverksamhet (mom. 2)

Henrik Landerholm, Olle Lindström, Rolf Gunnarsson och Anna Lilliehöök (alla m) anför:

Vi har i motion Fö207 (m) framfört förslag till en ändrad inriktning av försvarets volym och verksamhet. Syftet med detta är att åstadkomma en organisation som med olika grader av beredskap kan lösa uppgifter såväl i nuet som i framtiden. Vi ser framför oss en ”tredelad” organisation där insatsorganisationen begränsas ytterligare i förhållande till regeringens förslag, men samtidigt kompletteras med förband som i huvudsak avkastas av denna ”arbetande” organisation. Markstridskrafterna bör sålunda organiseras i 10 aktiva bataljonsstridsgrupper (kontinuerligt övade inom brigads ram) vilka i sin tur ger möjlighet att sätta upp ytterligare 10+10 bataljoner avsedda att i ett längre tidsperspektiv kunna organiseras i 10 brigader. Insatsorganisationen kan definitionsmässigt inte vara hemförlovad och förrädsställd i sin helhet. Mer eller mindre stående förband (med t.ex. de beredskapskrav som anges i vårt bidrag till EU:s militära krishantering i form av 30 respektive 60 dagars beredskap), personalförsörjda med såväl värnpliktig som kontraktsan-

ställd personal, bör sålunda eftersträvas. För flygstridskrafterna vill vi tillämpa samma förhållningssätt och sätta kravet om 4 tillgängliga "aktiva" divisioner kompletterade med fyra divisioner med lägre beredskap och på sikt möjlighet att sätta upp ytterligare förband intill den gräns som sätts av dels det aktuella antalet flygplan, dels tillgången på flygande och teknisk personal. Även för de marina förbanden bör samma differentierade beredskap tillämpas. Inom ramen för sammanlagt 16–20 ytstridsfartyg och 7 ubåtar bör denna differentiering kunna ske.

Samma förhållningssätt till organisationen och dess beredskap kan och bör tillämpas även om riksdagen i försvarsbeslutet 2001 beslutar sig för att fastställa lägre förbandsvolymen än dem som Moderata samlingspartiet förordar.

Under budgetåret 2001 är det särskilt väsentligt att återskapa förtroendet hos den anställda personalen. Att utveckla kompetens kopplat till militära kärnuppgifter bör sålunda stå i centrum. Efter närmare ett decennium av ryckig planering och lappande och lagande på en ofärdig förbandsstruktur måste försvaret nu träda i verksamhet. Övningsverksamhet vid förband och skolor bör sålunda stå i fokus för det kommande budgetårets verksamhet samtidigt som förberedelser görs på de områden som redovisas i reservation 10.

I enlighet med resonemanget i avsnittet Försvarspolitiska planeringsfrågor tillhör personalområdet det allra viktigaste att reformera för att skapa ett modernt försvar byggt på andra principer än det mobiliserande massförsvaret. I detta perspektiv är frågan om officerskårens utbildningssystem och befälsordning särskilt viktig. För att tillgodose Försvarsmaktens behov av chefer, utbildare och fackmän bör en nyordning med parallella officerskarriärer prövas. Det skulle kunna innebära såväl en effektivare och mer målinriktad personalförsörjning som ett breddat rekryteringsunderlag. All militärt anställd personal bör inte rekryteras med utgångspunkt i och med intagningskrav som förutsätts för befordran till högre nivåer. Dessutom krävs enligt vår uppfattning en ökad differentiering inom officerskåren i syfte att också skapa attraktiva karriärmöjligheter för unga människor som i dagens rigida enhetsbefälssystem inte ens överväger officersyrket. Även reservofficersinstitutionen bör behandlas i detta sammanhang. Ökad växelverkan mellan militär och civil karriär är enligt vår mening en förutsättning för att försvaret skall kunna tillgodogöra sig den snabba kompetensutvecklingen i det omgivande samhället. Man måste sålunda som officer (oavsett officerskategori) kunna gå över såväl från som till heltidsanställning i Försvarsmakten. Personalförsörjningsutredningen bör enligt vår mening ges tilläggsdirektiv för att överväga frågan om flera parallella officerskarriärer.

I frågan om produktionsutlägget inom Försvarsmakten är det vår uppfattning att denna inte bör detaljregleras genom riksdagsbeslut. Sålunda bör frågorna om lokalisering av örlogsskolornas skolledning och marinens bassäkerhetsutbildning avgöras genom beslut inom Försvarsmakten.

Vi anser att utskottets hemställan under moment 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *inriktning av förbandsverksamhet*
att riksdagen med anledning av proposition 2000/01:1 (utg.omr. 6) yrkande 2, med bifall till motionerna 2000/01:Fö207 yrkande 6 i denna

del och 2000/01:Fö324 yrkande 2 och med avslag på motionerna 2000/01:Fö208 yrkandena 6–8, 2000/01:Fö312 yrkande 4, 2000/01:Fö322, 2000/01:Fö324 yrkande 1, 2000/01:Fö325 yrkande 3 och 2000/01:Fö801 som sin mening ger regeringen till känna vad som har anförts ovan,

2000/01:FöU1

3. Inriktning av förbandsverksamhet (mom. 2)

Åke Carnerö och Margareta Viklund (båda kd) anför:

Ubåtssystemet

Riksdagen ställde sig våren 2000 (bet. 1999/2000:FöU2, rskr. 2000/01:168) bakom förslaget att reducera antalet ubåtar till fem samt att det skall finnas ytterligare två ubåtar att tillgå under en övergångsperiod för tillväxt.

Ubåtssystemet är ett av landets strategiska system. Det har hög beredskap och det klarar hela skalan av uppgifter från väpnat angrepp till stöd till samhället. I dag utnyttjas systemet för militär underrättelseinhämtning. Det genomförs även spanings- och underrättelseuppgifter till sjöss för olika svenska myndigheter. Den internationella verksamheten har ökat, och genom besök utomlands pågår arbetet med att identifiera vad som krävs för att tillgodose samverkansförmågan, den s.k. interoperabiliteten.

Kristdemokraterna anser att fem ubåtar är en kritisk gräns när det gäller operativ verksamhet. Det har visat sig att rekryteringsbasen fem ubåtar är otillräcklig för att tillgodose nödvändig personalförsörjning. Det blir bl.a. svårt att personalförsörja ubåtsräddningsorganisationen i vilken räddningsfartyget Belos och ubåtsräddningsfarkosten URF ingår.

Utskottsmajoriteten anser att regeringens redovisning och förslag till försvarsbeslutet hösten 2001 skall inväntas när det gäller Kristdemokraternas motionsförslag att undersöka möjligheterna att behålla ytterligare två ubåtar i drift. För att ubåtssystemet skall kunna fortsätta att fungera säkerhetsmässigt och organisatoriskt borde utskottsmajoriteten redan nu ha bifallit vårt förslag.

Helikopterförbanden

I budgetpropositionen hösten 1999 (prop. 1999/2000:1) angavs att det fanns problem inom helikopterförbanden beroende på materielbrister, brist på tekniker och piloter samt otillräcklig flygtid.

Helikopterförbandens förmåga har inte förbättrats under 1999. Huvudproblemet är en stor brist på tekniker, vilket medför ett lågt flygtidsuttag. Dessutom förekommer allvarliga materielbrister som inverkar på helikoptrarnas tillgänglighet. Detta har bl.a. negativt påverkat flygtidsproduktionen och förbandsutbildningen för de sjöoperativa förbanden.

Helikopterförbanden är en viktig del i insatsorganisationen, bl.a. till följd av sin operativa rörlighet och förmåga att samverka med mark-, sjö- och flygstridskrafter. Den intensifierade teknikerrekryteringen måste därför fortsätta.

Vi anser att utskottets hemställan under moment 2 bort ha följande lydelse:

2000/01:FöU1

2. beträffande *inriktning av förbandsverksamhet*

att riksdagen med anledning av proposition 2000/01:1 (utg.omr. 6) yrkande 2, med bifall till motion 2000/01:Fö208 yrkandena 7 och 8 och med avslag på motionerna 2000/01:Fö207 yrkande 6 i denna del, 2000/01:Fö208 yrkande 6, 2000/01:Fö312 yrkande 4, 2000/01:Fö322, 2000/01:Fö324 yrkandena 1 och 2, 2000/01:Fö325 yrkande 3 och 2000/01:Fö801 som sin mening ger regeringen till känna vad som har anförts ovan,

4. Inriktning av förbandsverksamhet (mom. 2)

Stig Sandström och Berit Jóhannesson (båda v) anför:

Omstruktureringen flyter bra när det gäller den övertaliga militära personalen. Trygghetssystemen är till fyllest. Officerarna är efterfrågade på arbetsmarknaden och det är relativt lätt för dem att finna nya arbeten. Samhällsekonomiskt är vinsten uppenbar. Efterfrågad personal flyttas över från lågproduktiv verksamhet till tillväxtbranscher.

För den civila personalen kan situationen te sig annorlunda. Ofta har man en lägre utbildningsnivå och är av olika anledningar mer stationär. Det handlar ofta om lågbetalda kvinnor i olika servicefunktioner som aldrig fått chansen till kompetensutveckling eller vidareutbildning. Trygghetssystemen är inte lika bra som på den militära sidan. Vi finner det därför angeläget att staten som arbetsgivare tar sitt ansvar för den stora omstruktureringen också för civil personal och upprättar ett speciellt riktat handlingsprogram för att hantera övertaligheten på den civila sidan.

Vi anser att utskottets hemställan under moment 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *inriktning av förbandsverksamhet*

att riksdagen med anledning av proposition 2000/01:1 (utg.omr. 6) yrkande 2, med bifall till motion 2000/01:Fö312 yrkande 4 och med avslag på motionerna 2000/01:Fö207 yrkande 6 i denna del, 2000/01:Fö208 yrkandena 6–8, 2000/01:Fö322, 2000/01:Fö324 yrkandena 1 och 2, 2000/01:Fö325 yrkande 3 och 2000/01:Fö801 som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts ovan,

5. Inriktning av internationella insatser (mom. 7)

Runar Patriksson (fp) anför:

Sverige har en lång tradition att delta i fredsbevarande militära insatser i FN:s regi. Det svenska försvaret har fått värdefulla erfarenheter genom att under 1990-talet ha bidragit till de fredsbevarande och fredsskapande insatserna i Kroatien, Makedonien, Bosnien och nu senast i Kosovo. Dessa insatser i europeiska konflikthärddar är också ett mer påtagligt sätt att skapa förutsättningar även för vår egen säkerhet i Europa. De illustrerar att Sveriges fred och säkerhet främjas genom ett aktivt deltagande i internationella insatser

särskilt i Europa och dess närområde. Internationella insatser är sålunda en integrerad del av det svenska försvarets huvuduppgifter.

Det svenska försvaret måste enligt min mening redan i närtid ges förutsättningar för att kunna delta i internationella insatser i en omfattning som är två till tre gånger större än den nuvarande. Sverige måste vidare vara berett på att omedelbart kunna utföra fredsbevarande och fredsfrämjande insatser om konflikter uppstår i vårt närområde.

Jag anser att utskottets hemställan under moment 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *inriktning av internationella insatser*
att riksdagen med bifall till motion Fö212 yrkande 5 och med avslag på motion U401 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts ovan,

6. Inriktning av materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling (mom. 7)

Henrik Landerholm, Olle Lindström, Rolf Gunnarsson och Anna Lilliehöök (alla m) anför:

I det korta perspektivet gäller det, framför allt inom materielområdet, att göra det bästa av situationen samtidigt som ekonomiskt utrymme för framtidssatser måste skapas. På så sätt upprätthålls den erforderliga funktionella kompetensen. Förutsättningarna för utveckling av förmåga inom olika områden ökar. Det är mycket svårt att bygga och anskaffa nya system från grunden. Nuvarande materielplaner är i det längre perspektivet i stort sett redan nu helt in-tecknade. Detta är inte acceptabelt i en situation då försvaret står inför en omdaning som är större än någonsin tidigare.

Det antal förband som är möjliga att organisera på medellång sikt blir för få för att kunna svara upp mot våra säkerhets- och försvarspolitiska krav. Genom att under längre tid utnyttja den mest moderna materielen kan den funktionella kompetensen upprätthållas och utvecklas. Den kan också utnyttjas på ett påtagligt sätt genom att utgöra basen för s.k. demonstratorer som ett led i utvecklingsprocessen. Det skapas bättre betingelse för utveckling av den personella kompetensen samtidigt som antalet förband bättre svarar mot det behov som det nya säkerhetspolitiska läget med dagligt nyttjande av våra stridskrafter på sitt sätt kräver – både mer politisk ledning och mer av den politiska ledningen – eftersom utövande av offentlig makt på försvarsområdet är ett säkerhetspolitiskt agerande.

Demonstratorer och simulatorer är till god hjälp vid utveckling av gamla och nya vapensystem, men de kan aldrig helt ersätta verkligheten. Det krävs ett växelspel mellan verkligheten och dess mer virtuella former. Åtgärder bör också vidtas i syfte att återupprätta de effekter som studieverksamheten tidigare svarat för, bl.a. att ta fram ett väl underbyggt underlag för beslut i olika inriktningsfrågor. En större materiell kvantitet i kombination med hög kvalitativ funktionskompetens inom de flesta områden är nödvändig för att utveckla det nya försvaret.

Vi anser att utskottets hemställan under moment 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande inriktning av materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling

att riksdagen med anledning av proposition 2000/01:1 (utg.omr. 6) yrkande 6, med bifall till motion 2000/01:Fö207 yrkande 6 i denna del och med avslag på motionerna 2000/01:Fö208 yrkande 13, 2000/01:Fö212 yrkandena 3 och 4, 2000/01:Fö309, 2000/01:Fö312 yrkandena 2 och 3, 2000/01:Fö328 yrkandena 1 och 2 samt 2000/01:U401 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts ovan,

7. Inriktning av materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling (mom. 7)

Stig Sandström och Berit Jóhannesson (båda v) anför:

Det pågår en omvärdering och ett nytänkande när det gäller materielförsörjningen. Materielförsörjningsutredningen och Riksdagens revisorer arbetar med frågan och har lämnat delrapporter där man ifrågasätter den tidigare politiken.

Samtidigt lever idén om att man skall kunna tillföra landet stora exportinkomster genom försäljning av dyrbara vapensystem som t.ex. JAS 39 Gripen. Stor energi inriktas på detta.

Vi menar att det är dags att byta affärsidé. Vi vill därför att Materielförsörjningsutredningen, helst förstärkt med civil ekonomisk kompetens, får tilläggsdirektiv. I dessa bör ingå att *dels* analysera hur försvarsindustrin kan ges en mer civil inriktning, *dels* att göra en analys av krigsmaterielexportansträngningarna i deras helhet för att dra lärdomar av gångna tiders misstag alltifrån Bofors vapenexport till Indien till de exportansträngningar som lagts ner på JAS 39 Gripen.

Samtidigt pågår nu ett omfattande program för att skrota produkter och tömma förråd av materiel som levererats under invasionstänkandets tid. Men fortfarande återstår ej levererade beställningar. Vi vidhåller därför vårt gamla förslag om att man bör tillsätta en arbetsgrupp med hög juridisk kompetens som ser över gjorda men ej levererade beställningar i syfte att reducera dem eller omvandla dem till mer behovsanpassade order. Det bör även ligga i industrins intresse att ett ekonomiskt utrymme skapas för utveckling av modernare materiel.

Vi anser att utskottets hemställan under moment 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande inriktning av materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling

att riksdagen med anledning av proposition 2000/01:1 (utg.omr. 6) yrkande 6, med bifall till motion 2000/01:Fö312 yrkandena 2 och 3 och med avslag på motionerna 2000/01:Fö207 yrkande 6 i denna del, 2000/01:Fö208 yrkande 13, 2000/01:Fö212 yrkandena 3 och 4, 2000/01:Fö309, 2000/01:Fö328 yrkandena 1 och 2 samt 2000/01:

8. Inriktning av materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling (mom. 7)

Runar Patriksson (fp) anför:

Det är uppenbart att den tid är ute då beställningar från det svenska försvaret utgjort tillräckligt underlag för en allsidig inhemsk försvarsindustri. Det svenska försvaret kommer i framtiden att köpa allt mindre serier av olika materielslag än tidigare, samtidigt som möjligheterna till uppgradering av elektronik m.m. gör att livslängden för olika vapenbärare och vapensystem tenderar att bli längre. Med färre enheter och längre mellanrum mellan nybeställningar blir det allt svårare att basera utveckling och produktion på huvudsakligen svenska behov.

Den svenska försvarsindustrin håller på att omstruktureras från att ha varit i huvudsak nationell till att bli del av en europeisk industri. Denna omstrukturering måste bejakas. Den får dock inte stå i motsatsställning till att svensk försvarsindustri också framgent kan finna samarbetspartner inom amerikansk försvarsindustri. Alternativet till europeisk samverkan är för Sveriges del inte inhemsk försvarsindustri utan snarare ingen försvarsindustri alls.

Jag anser att utskottets hemställan under moment 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande inriktning av materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling

att riksdagen med anledning av proposition 2000/01:1 (utg.omr. 6) yrkande 6, med bifall till motion 2000/01:Fö212 yrkandena 3 och 4 och med avslag på motionerna 2000/01:Fö207 yrkande 6 i denna del, 2000/01:Fö208 yrkande 13, 2000/01:Fö309, 2000/01:Fö312 yrkandena 2 och 3, 2000/01:Fö328 yrkandena 1 och 2 samt 2000/01:U401 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts ovan,

9. Bemyndigande i fråga om ramanslaget 6:6 Funktionen Befolkningsskydd och räddningstjänst (mom. 13)

Runar Patriksson (fp) anför:

Produktionen av skyddsrum bör begränsas och inriktas mot områden där riskerna bedöms som störst. Bemyndigandet för anslaget 6:6 Funktionen Befolkningsskydd och räddningstjänst bör därför begränsas till sammanlagt 100 miljoner kronor för år 2001.

Jag anser att utskottets hemställan under moment 7 bort ha följande lydelse:

13. beträffande bemyndigande i fråga om ramanslaget 6:6 Funktionen Befolkningsskydd och räddningstjänst

att riksdagen med bifall till motion 2000/01:Fö212 yrkande 9 och med avslag på proposition 2000/01:1 (utg.omr. 6) yrkande 15 bemyndigar

regeringen att under 2001, i fråga om ramanslaget 6:6 Funktionen Befolkningsskydd och räddningstjänst, medge beställningar av skyddsrum och ledningsplatser m.m. så att behovet av anslagsmedel efter 2001 för dessa och tidigare beställningar uppgår till högst 100 000 000 kr,

10. Försvarspolitiska planeringsfrågor (mom.23)

Henrik Landerholm, Olle Lindström, Rolf Gunnarsson och Anna Lilliehöök (alla m) anför:

Försvaret skall inte bara klara dagens hot, utan måste också byggas för att kunna möta morgondagens osäkerhet. Våra ansträngningar för att anpassa försvaret för att kunna verka i olika situationer skall dessutom skapa reella möjligheter att aktivt använda detta som en del i den dagliga säkerhetspolitiken. Förhoppningen att försvaret snabbt och enkelt skall kunna ”anpassas”, dvs. rusta upp eller skapa ny förmåga för att möta förändrade hot, är orealistisk. Kraven på svenskt deltagande i internationella insatser kommer inte att minska. Försvaret bör således utvecklas i huvudsak på samma ekonomiska nivå som under den senaste försvarsbeslutsperioden.

Grundtanken vid varje försvarsbeslut måste vara att skapa stabila förutsättningar och tydliga ansvarsförhållanden mot bakgrund av den långa utvecklings- och uppsättningstiden för personal, materiel och förband inom försvarssektorn. Stabila förutsättningar står på intet sätt i motsatsförhållande till en dynamisk och verklighetsanpassad utveckling.

Under det senaste årtiondet har emellertid detta förändrats. Stabiliteten i utvecklingen liksom tydliga ansvarsförhållanden har ersatts av ideliga omprövningar och anpassningar till statens finanser. En successiv anpassning av försvaret, såväl beredskap som uppgifter och förmågor, till utvecklingen i omvärlden är ett politiskt ansvar liksom stabila förutsättningar för framtida investeringar i personal och ny materiel. För att detta skall kunna förverkligas bör det politiska ansvaret göras tydligare samtidigt som gränsen mellan det politiska ansvaret och myndigheters ansvar tydliggörs.

Inför det kommande heltäckande försvarsbeslutet bör således utredningsprocessen granskas samtidigt som formerna, bl.a. anslagsindelning och investeringar i fastigheter och materiel, för styrning av försvaret ses över.

Sammantaget förordar Moderat samlingspartiet en utveckling av det militära försvaret som dels skapar en större säkerhetsmarginal för oväntade och oönskade händelseutvecklingar, dels ger ekonomiska möjligheter att öka takten i omställningsprocessen. Riksrevisionsverkets (RRV) senaste rapport på försvarsområdet (”Från hot till skrot”) ger en skrämmande bild av det ytterst begränsade utrymmet för materiell förnyelse som föreligger under den närmaste tioårsperioden. Enligt RRV:s bedömning är utrymmet t.o.m. negativt – dvs. inte ens de i nu gällande planer in-tecknade materielprojekten kommer att kunna realiseras. Gångna decenniets erfarenheter tas till intäkt för en liknande utveckling under åren framöver. Detta är oacceptabelt och understryker behovet av ett försvarspolitiskt beslut på en radikalt annorlunda anslagsnivå än den som fastställdes av riksdagen våren 2000.

Den i reservationen 2 skisserade inriktningen innebär en större (om än mer differentierad) förbandsmassa som skapar förutsättningar för framtida höjning av svensk militär förmåga. Den utgör dessutom en materiellt och personellt bredare och bättre anpassad bas för att klara den över partigränserna i huvudsak gemensamma ambitionsnivån vad gäller förmågan att delta i internationella insatser, såväl momentant som uthålligt.

Sverige skall föra en aktiv säkerhetspolitik. En sådan politik kräver stöd av ett militärt försvar som är insatsberett, samtidigt som förutsättningar för en framtida upprustning behålls och utvecklas. Det ställer dock krav på en realistisk politik som samtidigt tar vara på möjligheter till samarbete över gamla nationsgränser och mellan folken.

Grunden för svensk försvarspolitik är att Försvarmakten kan försvara landet mot alla typer av väpnade angrepp, således även invasion och ockupation. Detta ger också de kunskaper och färdigheter som erfordras för att landets militära enheter blir lämpade att hävda svenskt territorium och svenska intressen i närområdet samt för att i samverkan med andra nationers resurser bidra till fred och säkerhet i vår omvärld. Detta kräver förmåga till väpnad strid i vid bemärkelse. Försvaret får aldrig tillåtas att bli varken enbart en bevakningsorganisation eller enbart en expeditiönskår.

Regeringen avser att återkomma till riksdagen med förslag till ett samlat försvarspolitiskt riksdagsbeslut hösten 2001. Omstruktureringen av försvaret måste påbörjas på bredden. När försvaret byter affärsidé kan vi inte tillåta att tradition och skyggglappar hindrar nödvändiga förändringar inom hela försvaret. Personalförsörjning med såväl anställd personal som pliktpersonal, förbandsomsättning och förbandsutbildning, beredskapssystem, logistik, ledning, forskning och utveckling samt materielförsörjning måste gå hand i hand med den omprövning och breddning av det militära försvarets roll och uppgifter som skett under det senaste decenniet.

Vi anser att utskottets hemställan under moment 23 bort ha följande lydelse:

23. *beträffande försvarspolitiska planeringsfrågor*
att riksdagen med bifall till motion 2000/01:Fö207 yrkande 3 och med avslag på motionerna 2000/01:Fö206 yrkandena 1–6, 2000/01:Fö211, 2000/01:Fö212 yrkandena 1–2 och 2000/01:Fö312 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts ovan,

11. Försvarspolitiska planeringsfrågor (mom.23)

Stig Sandström och Berit Jóhannesson (båda v) anför:

En av försvarets huvuduppgifter är internationella insatser. Sådana blir troligen den mest operativa verksamheten i framtiden. Det är viktigt och självklart att det militära försvaret inom sin budgetram tillser att resurser finns för denna verksamhet. Därför föreslår Vänsterpartiet att planeringsförutsättningarna inför 2002 och 2003 inkluderar en omfördelning av 500 miljoner kronor per år från områdena förbandsverksamhet och beredskap samt materiel- och anläggningsförsörjning i syfte att inom budgeten för det militära försvaret säkerställa resurser för internationell verksamhet.

Vi anser att utskottets hemställan under moment 23 bort ha följande lydelse:

2000/01:FöU1

23. *beträffande försvarspolitiska planeringsfrågor*
att riksdagen med bifall till motion 2000/01:Fö312 yrkande 1 och med avslag på motionerna 2000/01:Fö206 yrkandena 1–6, 2000/01:Fö207 yrkande 3, 2000/01:Fö211 och 2000/01:Fö212 yrkandena 1–2 som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts ovan,

12. Försvarspolitiska planeringsfrågor (mom.23)

Runar Patriksson (fp) anför:

Folkpartiets politik har länge sammanfattats i orden ”ett smalare men vassare försvar”. Försvarsbeslutet våren 2000 gör försvaret smalare, men tyvärr inte tillräckligt mycket vassare. Vi har accepterat sänkningen av försvarsramen men anser – i likhet med vad vi gjorde när försvarsförhandlingarna avbröts – att det så kallade omställningsbidraget måste vara större.

Utöver regeringens föreslagna anslag vill Folkpartiet anslå ytterligare tre miljarder kronor i omställningsbidrag för åren 2002–2003. Detta skulle möjliggöra den modernisering av försvaret som vi anser nödvändig. Viktiga delar i en sådan modernisering är *dels* en materiell förnyelse såsom t.ex. elektroniska motmedel, nytt robotsystem för luftförsvaret och attackhelikoptrar, *dels* ett nytt könsneutralt värnpliktssystem. Ett sådant värnpliktssystem skulle bl.a. öka möjligheterna att ha personal med specialkompetenser snabbt tillgänglig för internationella insatser och kraftigt öka resurserna för internationella fredsbevarande insatser i t.ex. FN- eller EU-regi.

Jag anser att utskottets hemställan under moment 23 bort ha följande lydelse:

23. *beträffande försvarspolitiska planeringsfrågor*
att riksdagen med bifall till motion 2000/01:Fö212 yrkande 2 och med avslag på motionerna 2000/01:Fö206 yrkandena 1–6, 2000/01:Fö207 yrkande 3, 2000/01:Fö211, 2000/01:Fö212 yrkande 1 och 2000/01:Fö312 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts ovan,

13. Försvarspolitiska planeringsfrågor (mom.23)

Lars Ångström (mp) anför:

Miljöpartiet har föreslagit att utreda hur en halvering av militärutgifterna i försvarsbudgeten skulle kunna genomföras på ett för samhället så smidigt sätt som möjligt. Bakgrunden är de stora svårigheterna att minska militärbudgeten inför beslutet den 30 mars 2000. Det saknades helt förberedelser och anpassningsplaner nedåt i försvaret. I flera fall medförde beslutet ett oförsvarligt slöseri med skattebetalarnas pengar. Och då handlade det ändå bara om en blygsam tioprocentig minskning.

Enligt militära underrättelsetjänster fortsätter den militärt möjliga hotbildningen mot Sverige att ytterligare avlägsna sig i tid, samtidigt som FOA:s avdelning för försvarsanalys hävdar att de icke-militära hoten ökar i sannolikhet. Omvärldsanalysen pekar således på ett växande behov av att kunna

minska militärutgifterna, bl.a. för att föra över resurser till försvar mot de icke-militära hoten.

Försvarsutskottets ovilja till framförhållning utgående ifrån omvärldsanalysen uttrycks i att ”några andra ekonomiska utgångspunkter än de riksdagen har beslutat om bör inte ligga till grund för försvarsplaneringen”. Det vittnar om att man är beredd att göra om samma misstag igen med skattebetalarnas pengar. Det rimmar också illa med de anpassningsplaner uppåt som görs, trots att ”några andra ekonomiska utgångspunkter än de riksdagen beslutat om” inte föreligger. Ett klokare beslut hade naturligtvis varit att bifalla Miljöpartiets motion. I utskottsbetänkandet borde det i stället ha stått: Vi vill att man skaffar sig bättre förutsättningar att kunna minska militärutgifterna så att skattebetalarnas pengar används på ett förnuftigare sätt än vid den senaste minskningen. Att utreda hur en halvering av militärutgifterna kan göras på ett så bra sätt som möjligt är ett led i det arbetet.

Miljöpartiets förslag om att regeringen skall konkretisera sitt handlingsprogram om konfliktförebyggande politik och se över möjligheterna att skapa ett institut för internationell konfliktförebyggande verksamhet och ett internationellt konfliktlösningscentrum avslås också av utskottet. Utskottet utesluter förvisso inte att förslagen i Miljöpartiets motion kan komma att övervägas under det som man säger konstruktiva skede som EU befinner sig i vad avser att forma en europeisk förmåga att bidra till fred och säkerhet. Frågan är bara hur det skall gå till om inget land, inte ens Sverige som tidigare tagit sådana initiativ, är berett att verka för det. Inget enda politiskt beslut har någonsin fattats utan att någon lagt ett förslag till beslut.

Utskottet borde i stället ha bifallit Miljöpartiets motion och därmed ökat möjligheterna för Sverige att inta en konstruktiv och mer offensiv roll inom den civila konflikthanteringsområde. Utskottet borde i stället i betänkandet ha anfört: ”Vi vill att Sverige skall verka för konkreta konfliktförebyggande åtgärder vid utvecklingen av EU:s krishanteringspolitik för att undvika att konflikter utvecklas till krig. Vi vill att Sverige skall se över möjligheterna att skapa ett internationellt konfliktlösningscentrum för att kunna dra nytta av de tidiga varningar som fås i ett tidigt skede av en konflikt.”

Utskottet avslår också Miljöpartiets förslag om att regeringen bör verka för en genomförbarhetsstudie av en civil europeisk fredskår, trots att EU-parlamentet fattat beslut om att rekommendera kommissionen att genomföra en sådan studie. När riksdagen saknar viljan att stödja EU-parlamentets rekommendation är risken stor att Nato:s förre generalsekreterare Solana fokuserar hela uppbyggnaden av EU:s krishanteringsförmåga på den militära komponenten på den civila konfliktförebyggande politikens bekostnad. Det är inte bra. Utskottet borde i stället ha bifallit Miljöpartiets motion. Utskottet borde i betänkandet ha anfört: ”Vi vill stödja Europaparlamentets beslut om en genomförbarhetsstudie om civila fredsstyrkor inom EU:s säkerhetspolitik och undvika en ensidig fokusering på gemensamma militära EU-styrkor.”

Jag anser att utskottets hemställan under moment 23 bort ha följande lydelse:

23. beträffande *försvarspolitiska planeringsfrågor*
att riksdagen med bifall till motion 2000/01:Fö206 yrkandena 1 och 4-6 och med avslag på motionerna 2000/01:Fö206 yrkandena 2 och 3,

14. En parlamentariskt sammansatt arbetsgrupp (mom. 24)

Henrik Landerholm, Olle Lindström, Rolf Gunnarsson och Anna Lilliehöök (alla m) samt Åke Carnerö och Margareta Viklund (båda kd) anför:

I februari 1999 slöts en försvarsöverenskommelse mellan Socialdemokraterna och Centerpartiet. Med denna som grund utarbetades i Regeringskansliet riktlinjer för en översyn av Försvarsmaktens grundorganisation. Därutöver beslutades att en särskild arbetsgrupp, den så kallade ”styrgruppen” som bestod av tre höga militärer och tre höga tjänstemän från Regeringskansliet, skulle ta fram ett förslag till grundorganisation med utgångspunkt i de nämnda riktlinjerna. Riktlinjerna angav fyra huvudområden som särskilt skulle beaktas i det fortsatta utredningsarbetet, nämligen försvarspolitiska aspekter, ekonomiska aspekter, regionalpolitiska aspekter och miljöpolitiska aspekter.

Inom vart och ett av dessa fyra huvudområden specificerades sedan ytterligare kriterier som skulle vara vägledande för det fortsatta utredningsarbetet. Under ekonomiska aspekter sades till exempel att ”kostnader för nyinvesteringar och omlokalisering skall minimeras” och att grundprincipen skulle vara att ”varje enskilt delförslag till förändring (skall) leda till lägre utgifter”. Vidare sades, beträffande de regionalpolitiska aspekterna, att ”särskild hänsyn (bör) tas till försvarsmaktsberoendet, dvs. andelen sysselsatta i Försvarsmakten”.

I rapporten ”Ny grundorganisation för Försvarsmakten” – styrgruppens rapport till regeringen – finns betydande avvikelser från den beställning som regeringen gör i sina riktlinjer. Därutöver uppvisar rapporten allvarliga brister när det gäller såväl använd metod som avrapporteringen av uppdraget. Det finns ingen – eller mycket vag – återkoppling mellan styrgruppens bakgrundsredovisning och beskrivning av hur man tänker gå till väga å ena sidan och den ”undersökning” som man presenterar å den andra. Det finns inte heller någon naturlig koppling mellan ”undersökningen” och de slutsatser som man kommer fram till. Samtidigt är återkopplingen till regeringens riktlinjer svag eller obefintlig.

Den 30 mars i år godkände en riksdagsmajoritet bestående av socialdemokrater, centerpartister och vänsterpartister propositionen Det nya försvaret (prop. 1999/2000:30, bet. 2000/01:FöU2, rskr. 2000/01:168).

En parlamentariskt sammansatt arbetsgrupp bör därför snarast tillsättas och ges i uppdrag att genomlysna den utredningsprocess som föregick riksdagens beslut den 30 mars år 2000. Med utredningsprocessen menas här dels den process som ägde rum i Försvarsmakten (Högkvarteret och övriga organisationsenheter på regional och lokal nivå) fr.o.m. hösten 1998 och fram till den 19 maj 1999, dels den process som ägde rum i den så kallade styrgruppen under perioden maj till oktober 1999. I arbetsgruppens uppdrag bör också ingå en genomlysning av de processer i Regeringskansliet som resulterade i

inrättandet av styrgruppen samt arbetet i samband med utformningen av styrgruppens direktiv.

En genomlysning av det slag som beskrivs ovan kan med fördel ta sin utgångspunkt i regeringens direktiv till styrgruppen ”Riktlinjer för det fortsatta arbetet med översyn av Försvarmaktens grundorganisation (Fö1999/2655/MIL).”

Vi anser att utskottets hemställan under moment 24 bort ha följande lydelse:

24. beträffande *en parlamentariskt sammansatt arbetsgrupp* att riksdagen med bifall till motion 2000/01:Fö307 som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts ovan,

15. Kustbevakningen (mom. 25)

Henrik Landerholm, Olle Lindström, Rolf Gunnarsson och Anna Lilliehöök (alla m) anför:

Uppgifter och effektmål för totalförsvarets samlade ledning saknas. Ett nytt heltäckande försvarsbeslut avses fattas nästa höst. Inga nya uppgifter har tillförts Kustbevakningen. Till detta kommer att regeringen vill att riksdagen skall upphäva nuvarande verksamhetsinriktning för Kustbevakningen och uppdra åt regeringen att ange verksamhetsmål.

Riksdagens verksamhetsinriktning för Kustbevakningen bör behållas i avvaktn på ett samlat underlag inför nästa heltäckande försvarsbeslut.

25. beträffande *Kustbevakningen* att riksdagen med anledning av proposition 2000/01:1 (utg.omr. 6) yrkande 28 och med bifall till motion 2000/01:Fö210 yrkande 7 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts ovan,

Särskilda yttranden

1. Utgifterna m.m. inom totalförsvaret för budgetåret 2001

Henrik Landerholm, Olle Lindström, Rolf Gunnarsson och Anna Lilliehöök (alla m) anför:

Den 22 november 2000 beslöt riksdagens majoritet bestående av socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister att fastställa ekonomiska ramar för de olika utgiftsområdena i den statliga budgeten och en beräkning av statens inkomster för 2001. Samtidigt beslutades om preliminära utgiftstak för åren 2002 och 2003.

Moderata samlingspartiet har i parti- och kommittémotioner förordat en annan inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Våra förslag syftar till att skapa förutsättningar för ett ekonomiskt, kulturellt och socialt växande Sverige. Vi vill satsa på en utbildning som ger alla större möjligheter till ett rikare liv. Genom en större enskild sektor och ett starkare civilt samhälle kan både företag och människor växa. Ännu fler kan komma in på den ordinarie arbetsmarknaden. Den sociala tryggheten ökar också i andra bemärkelser genom att hushållen får en större ekonomisk självständig-

het. Friheten att välja bidrar både till mångfald, en bättre kvalitet och en större trygghet. De enskilda människorna får ett större inflytande över sina liv.

Vi har föreslagit en långtgående växling från subventioner och bidrag till omfattande skattesänkningar för alla, främst låg- och medelinkomsttagare. Samtidigt värnar vi de människor som är i störst behov av gemensamma insatser och som har små eller inga möjligheter att påverka sin egen situation. Vi slår också fast att det allmänna skall tillföras resurser för att på ett tillfredsställande sätt kunna genomföra de uppgifter som måste vara gemensamma. Försvaret bör således utvecklas i huvudsak på samma ekonomiska nivå som under den senaste försvarsbeslutsperioden.

När riksdagens majoritet nu genom riksdagsbeslutet den 22 november om ramar för de olika utgiftsområdena valt en annan inriktning av politiken, deltar vi inte i det nu aktuella beslutet om anslagsfördelning inom utgiftsområde 6, totalförsvaret.

För budgetåret 2001 förordar vi i vår kommittémotion att

- Riksdagen anvisar till utgiftsområde 6 politikområde 6:1 Förbandsverksamhet och beredskap m.m. 19 116 092 000 kr.
- Riksdagen anvisar till utgiftsområde 6 politikområde 6:2 Fredsfrämjande truppinsatser 0 kr.
- Riksdagen anvisar till utgiftsområde 6 politikområde 6:3 Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling 24 664 833 000 kr.
- Riksdagen anvisar till utgiftsområde 6 politikområde 6:4 Funktionen civil ledning 360 083 000 kr.
- Riksdagen anvisar till utgiftsområde 6 politikområde 7:1 Kustbevakningen 446 369 000 kr.

1. Utgifterna m.m. inom totalförsvaret för budgetåret 2001

Åke Carnerö och Margareta Viklund (båda kd) anför:

Politikområdet Försvarspolitik

Försvarsmaktens verksamhet

Hög kompetens och kvalitet skall fortsatt prägla totalförsvaresresurserna. Genomgående för försvaret skall vara dess flexibilitet och förmåga att kunna verka i olika situationer och med olika grad av insatser. Särskilt viktig är därvid förmågan till samarbete med andra länders försvarsresurser och förmåga till snabba och resoluta insatser både vid direkt försvar eller vid internationella insatser.

Totalförsvaret skall även i fortsättningen vara starkt och modernt för att kunna vara ett verkningsfullt stöd för den svenska säkerhetspolitiken i nutid och i ett längre perspektiv. Även om den positiva säkerhetspolitiska utvecklingen för Sverige fortsätter, kvarstår en osäkerhet om utvecklingen på längre sikt.

I en svårförutsägbar omvärldsutveckling är det därför nödvändigt att ha beredskap också för att dagens gynnsamma säkerhetspolitiska läge i framtiden

den kan komma att försämrats. Vi måste därför fortsatt ha en betryggande försvarsförmåga för att kunna möta närtida hot mot vårt land och framtida hot vid omvärldsförändringar.

Framtida insatser kommer att ställa höga krav på kompetens hos all personal. Våra operativa insatsstyrkor skall kunna genomföra integrerade insatser inom ramen för insatsstyrkor. Dessa skall kunna sättas samman av förband ur alla försvarsgrenar och typer av stridskrafter och kunna agera integrerat med stor operativ rörlighet. Detta kräver hög samverkansförmåga inom insatsstyrkorna. Behovet av samträning blir därför än mer centralt i framtidens försvarsmakt.

Försvarsmaktens viktigaste kompetensbas finns i insatsorganisationen och grundorganisationen. Här finns de kompetenser som behövs för anpassning, tillväxt och handlingsfrihet att möta militärtekniska förändringar.

Kristdemokraterna anser att förbandsverksamheten måste förstärkas för att Försvarsmakten bl.a. skall kunna upprätthålla och vidareutveckla den unika kompetensen att genomföra kvalificerad väpnad strid både nationellt och vid multinationella fredsfrämjande insatser. Förmågan till väpnad strid måste tränas genom realistiska förbandsövningar under varierande förhållanden samt genom deltagande i internationell verksamhet. Då ges möjligheter att anpassa förbandens beredskap och tillgänglighet till nationella och internationella behov.

Internationellt säkerhetssamarbete är ett medel för att även utveckla och stärka vår nationella försvarsförmåga. En väl utvecklad förbandsverksamhet ger den kompetens som krävs för att förbanden skall kunna nå hög operativ förmåga i framtida insatsmiljöer. Genom ett fördjupat PFF-samarbete förbättras de svenska förbandens internationella samarbets- och samverkansförmåga. På sikt bör sådan samverkansförmåga nås så att alla operativa insatsförband kan ingå i Natoleda krishanteringsinsatser.

För att stärka Sveriges förmåga att bidra till fred och säkerhet i Europa och dess närhet genom att delta i internationell fredsfrämjande och humanitär verksamhet avsätter Kristdemokraterna 500 miljoner kronor per år utöver regeringens förslag i politikområdet Försvarspolitik under anslag 6:1 Förbandsverksamhet och beredskap m.m. Förslaget innebär att för år 2001 föreslår Kristdemokraterna 45 945 000 000 kr för politikområdet Försvarspolitik.

Politikområdet Skydd mot olyckor

Kustbevakningen

Sveriges geografiska förhållanden är utifrån övervakningssynpunkt i många avseenden speciella. Sverige har en lång kust i förhållande till landets yta. Territorialgränsen i havet är betydligt längre än Sveriges landgräns. Förutom att Sveriges kust är en av Europeiska unionens längsta med två yttre gränser, en runt kusten och en runt Gotland, är den dessutom en av de mest svårövervakade genom vidsträckt skärgårdsområden och glesbygd.

I Kustbevakningens (KBV) uppgifter ingår att utföra sjöövervakning och annan kontroll- och tillsynsverksamhet till sjöss. Myndigheten svarar för gränskontroll, polisiär verksamhet och tullverksamhet till sjöss, sjötrafikö-

vervakning, viss sjösäkerhetstillsyn samt för fiskekontroll såväl till sjöss som vid landning i hamn. KBV har även ansvar för miljöräddningstjänsten till sjöss. Kustbevakningen har ständig beredskap för sjöräddning och bidrar därigenom till ökad säkerhet och trygghet till sjöss. Verksamheten omfattar även eftersökning med flyg samt miljöövervakning.

Kustbevakningen har således en mängd uppgifter inom olika lagområden och myndighetens kontrollverksamhet och övervakning genom hög närvaro till sjöss har en förebyggande effekt mot brottslighet av olika slag. Nya uppgifter har ständigt tillkommit och nya står för dörren. Behovet av nyrekrytering och utbildning föreligger, liksom behovet av att i närtid omsätta en stor del av fartygen och flygplanen.

Genom Sveriges medlemskap i EU ställs det ett väsentligt större krav på KBV beträffande såväl rutinmässig civil övervakningsverksamhet som förmågan att snabbt, korrekt och samordnat verkställa ingripanden över större ytor och då även på flera ställen samtidigt. Det operativa inträdet i Schengensamarbetet kommer att ställa krav på utökad patrullering med fartyg som har lång uthållighet och som kan operera såväl inomskärs som inom territorialvattnet och svensk ekonomisk zon.

En ständigt pågående och utökad övervaknings- och kontrollverksamhet kräver hög beredskap för miljöräddningstjänst till sjöss och sjöräddningstjänst. Detta kan lösas med kombinationsfartyg, dvs. uthålliga fartyg med förmåga till kvalificerad självständig miljöräddnings- och sjöräddningsinsats.

Kristdemokraterna anser att målen för miljöräddningstjänsten till sjöss samt utsjöbevakning måste kunna uppnås längs hela den svenska kusten. För att lösa dessa uppgifter behöver ytterligare två kombinationsfartyg tillföras, det ena för norra Östersjön, Ålandshav och Södra Kvarken och det andra för västkusten.

För att långsiktigt kunna fullgöra fastställda uppgifter och möta utökade krav på internationell verksamhet, gränskontroll och miljöräddningstjänst till sjöss bör Kustbevakningens resurser förstärkas. Kristdemokraterna avsätter därför i politikområdet Skydd mot olyckor 50 miljoner kronor utöver regeringens förslag under anslaget 7:1 för detta ändamål. Förslaget innebär att Kristdemokraterna för år 2001 föreslår 1 134 000 000 kr för politikområdet Skydd mot olyckor.

3. Resultatbedömning

Henrik Landerholm, Olle Lindström, Rolf Gunnarsson och Anna Lilliehöök (alla m) anför:

Regeringen redovisar sin resultatbedömning av verksamheten för 1999 utan att lämna några förslag till riksdagen.

Det är anmärkningsvärt att regeringen när det gäller det militära försvarets förmåga kommer till slutsatsen att denna aldrig understiger ”betygssteget” godtagbar. Vad gäller det civila försvarets förmåga beskrivs denna i budgetpropositionen på ett avsevärt mer nyanserat och problemorienterat sätt. Därför bör regeringen, och ytterst Försvarsmakten, snarast skapa kriterier som är så stabila över tiden att förmågornas utveckling blir jämförbara över åren. En

fråga som osökt kommer upp i sammanhanget är hur dåligt det gångna årets resultat på något område skall vara för att inte betecknas som "godtagbart"? Intrycket att regeringen medvetet vill undvika problembeskrivningar och inte vågar nyansera bedömningarna av erhållet resultat kvarstår intill dess att ett sammanhållet och transparent värderingssystem utvecklats. Därmed faller också möjligheterna att vidta de åtgärder som utan tvekan kan vara befogade för delar av organisationen. Det bör därutöver uppmärksammas att värderingen "godtagbar" har utnyttjats under en lång följd av år och på så sätt gett riksdagen en onödigt glättad bild av det verkliga läget i det militära försvaret. Detta förhållande måste starkt ifrågasättas.

4. Inriktning av internationella insatser

Henrik Landerholm, Olle Lindström, Rolf Gunnarsson och Anna Lilliehöök (alla m) anför:

Det kan inte vara i linje med det svenska åtagandet att det skall ta mer än ett halvt år från det att beslut har fattats till dess att svenska förband kan sättas in i internationella insatser, såsom skedde i Kosovo. Det är därför nödvändigt såväl att ha fler förband i beredskap som att skapa enkla former för finansiering när förbanden sätts in i internationella operationer. Anslaget för fredsfrämjande truppinsatser bör således enbart omfatta kostnader i samband med insatser. Om de direkta insatskostnaderna framdeles tas inom ordinarie försvarsanslag riskeras en allvarlig urholkning av försvarets förmåga. En sådan utveckling måste till varje pris undvikas.

Finansieringen av internationella insatser bör som hittills ske vid sidan av Försvarmaktens "reguljära" anslag. Kostnaden bör ligga utanför de nuvarande anslagen 6:1 och 6:2. Anslaget för internationella insatser kan t.ex. utformas som ett beredskapsanslag. Därmed kommer möjligheterna att finansiera insatsen inte att innebära att den fördröjs.

Anslag (Belopp i 1000-tal kronor)	Anslagstyp	Utskottets förslag	Res (fp)
06 1 Förbandsverksamhet och beredskap m.m.	(ram)	18 266 092	-500 000
06 2 Fredsfrämjande truppinsatser	(ram)	1 000 762	+500 000
06 3 Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling	(ram)	23 314 833	
06 4 Funktionen Civil ledning	(ram)	488 507	
06 5 Funktionen Försörjning med industrivaror	(ram)	40 000	
06 6 Funktionen Befolkningskydd och räddningstjänst	(ram)	593 809	
06 7 Funktionen Psykologiskt försvar	(ram)	20 000	
06 8 Funktionen Ordning och säkerhet	(ram)	22 841	
06 9 Funktionen Hälso- och sjukvård	(ram)	101 936	
06 10 Funktionen Telekommunikationer m.m.	(ram)	199 000	
06 11 Funktionen Postbefordran	(ram)	3 000	
06 12 Funktionen Transporter	(ram)	163 000	
06 13 Funktionen Energiförsörjning	(ram)	220 569	
06 14 Totalförsvarets pliktverk	(ram)	253 140	
06 15 Försvarshögskolan	(ram)	31 445	
06 16 Försvarets radioanstalt	(ram)	441 333	
06 17 Totalförsvarets forskningsinstitut	(ram)	184 893	
06 18 Stöd till frivilliga försvarsorganisationer inom totalförsvaret	(obet.)	88 265	
06 19 Nämnder m.m.	(ram)	12 019	
07 1 Kustbevakningen	(ram)	473 764	
07 2 Statens räddningsverk: Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor m.m.	(ram)	25 000	
07 3 Statens räddningsverk: Ersättning för verksamhet vid räddningstjänst m.m.	(ram)	13 431	
07 4 Statens räddningsverk: Samhällets skydd mot olyckor	(ram)	555 449	
07 5 Brandfarliga och explosiva varor	(ram)	17 017	
Summa		46 530 105	0

Sammanfattning.....	1
Propositionen.....	2
Förslag 2000/01:RR2 Bemyndiganden med utgångspunkt i försvaret.....	5
Motionerna	5
Utskottet	11
Utgiftsområde 6 – Totalförsvaret.....	11
Försvarspolitik.....	12
Beredskapskredit för totalförsvaret.....	13
Försvarspolitiska planeringsfrågor.....	14
Det militära försvaret.....	19
Utgiftsutvecklingen.....	19
Resultatbedömning.....	20
Inriktning.....	39
Inriktning för förbandsverksamheten.....	39
Inriktning av incidentinsatser.....	60
Inriktning av stöd till samhället.....	60
Inriktning av beredskap.....	61
Inriktning av internationella insatser.....	63
Inriktning av anskaffning av materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling.....	65
Budgetförslag.....	75
Det civila försvaret.....	85
Omfattning, mål, resultatbedömning m.m.....	85
Civil ledning.....	86
Försörjning med industrivaror.....	88
Befolkningsskydd och räddningstjänst.....	89
Psykologiskt försvar.....	91
Ordning och säkerhet.....	92
Hälso- och sjukvård m.m.....	93
Telekommunikationer m.m.....	94
Postbefordran.....	96
Transporter.....	98
Energiförsörjning.....	99
Sammanfattning och inriktning m.m. för år 2001.....	101
Totalförsvarsgemensamma verksamheter.....	105
Försvarets materielverk.....	105
Totalförsvarets pliktverk.....	106
Försvarshögskolan.....	108
Försvarets radioanstalt.....	109
Totalförsvarets forskningsinstitut.....	110
Stöd till de frivilliga försvarsorganisationerna inom totalförsvaret.....	111
Nämnder m.m.....	112
Politikområde Skydd mot olyckor.....	113
Omfattning, mål, inriktning, insatser m.m.....	113

Myndigheter m.m. inom politikområdet Skydd mot olyckor.....	116
Kustbevakningen.....	116
Statens räddningsverk: Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor m.m.....	119
Statens räddningsverk: Ersättning för verksamhet vid räddningstjänst m.m.	120
Statens räddningsverk: Samhällets skydd mot olyckor	121
Brandfarliga och explosiva varor	122
Anslag inom utgiftsområde 6 Totalförsvaret för år 2001.....	124
Hemställan	126
Reservationer.....	131
1. Utgifterna m.m. inom totalförsvaret för budgetåret 2001 (mom. 1).....	131
2. Inriktning av förbandsverksamhet (mom. 2).....	131
3. Inriktning av förbandsverksamhet (mom. 2).....	133
4. Inriktning av förbandsverksamhet (mom. 2).....	134
5. Inriktning av internationella insatser (mom. 7)	134
6. Inriktning av materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling (mom. 7).....	135
7. Inriktning av materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling (mom. 7).....	136
8. Inriktning av materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling (mom. 7).....	137
9. Bemyndigande i fråga om ramanslaget 6:6 Funktionen Befolkningsskydd och räddningstjänst (mom. 13).....	137
10. Försvarspolitiska planeringsfrågor (mom.23)	138
11. Försvarspolitiska planeringsfrågor (mom.23)	139
12. Försvarspolitiska planeringsfrågor (mom.23)	140
13. Försvarspolitiska planeringsfrågor (mom.23)	140
14. En parlamentariskt sammansatt arbetsgrupp (mom. 24)	142
15. Kustbevakningen (mom. 25).....	143
Särskilda yttranden	143
1. Utgifterna m.m. inom totalförsvaret för budgetåret 2001	143
1. Utgifterna m.m. inom totalförsvaret för budgetåret 2001	144
3. Resultatbedömning	146
4. Inriktning av internationella insatser.....	147
Bilaga	
Förslag till beslut om anslag inom utgiftsområde 6	148